

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ İLE YAZILMIŞ DÖRT TIP
METNİ ÜZERİNDE BİTKİ ADLARI İNCELEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bedinur ÇAKICI

BURSA – 2023

**T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI**

**ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ İLE YAZILMIŞ DÖRT TIP METNİ ÜZERİNDE
BİTKİ ADLARI İNCELEMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Bedinur ÇAKICI

**Danışman:
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN**

BURSA – 2023

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Bedinur ÇAKICI
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı	: Yeni Türk Dili
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: xviii + 263
Mezuniyet Tarihi	:
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ İLE YAZILMIŞ DÖRT TIP METNİ ÜZERİNDE BİTKİ ADLARI İNCELEMESİ

Oğuz Türkçesinin Eski Anadolu Türkçesi olarak adlandırdığımız dönemde çeşitli sebeplerle Türkçe eser yazmaya olan eğilimin artması sonucu olarak pek çok tıp kitabı kaleme alınmıştır. Bu metinlerin içerdiği bitki adları, Türkçenin zenginliğinin farklı kollarını gösteren önemli birer kaynaktır.

Bir dilin zenginliğini belirlemede, farklı alanlardaki kavramlar için kendi kaynağından oluşturduğu adlar büyük yer tutar. Bitkiadabilim (fitonimi) de dilin zenginliğini değerlendirmede bir kriterdir. Türkçenin bitkiadabilim alanında zenginliğini, Türkçenin o dönemler için de bir bilim dili olduğunu göstermek bu çalışmada amaç edinilmiştir. Anadolu sahasında yazılan Türkçe ilk tıp metinleri olma niteliği taşıyan dört eser, bitki adları açısından zengin olmaları sebebiyle kaynak olarak incelenmiştir. Edviye-i Müfrede, Terceme-i Akrahādīn, Terceme-i Kāmilü's-Sinā'a, Tervīhü'l-Ervāh adlı eserler bu çalışma için seçilmiştir. Seçilen eserlerde bitki adları listelenmiş; kökenleri, günümüz Türkçesinde kullanılan adları, bilimsel adları, varsa metinde geçen diğer dillerdeki adları çeşitli kaynaklar taranarak yazılmıştır. Kökenleri belirlendikten sonra Türkçe bitki adları seçilip bunların yapısı incelenmiştir. Bu incelemeden sonra eserde bitki adları verilirken tercih edilen diller sayıca belirlenmiş ve yüzdelik bir oran çıkarılmıştır.

Sonuç olarak; Anadolu sahasında yazılmış Türkçenin ilk tıp metinleri olan bu eserlerde Türkçe bitki adı oranı diğer dillerden daha az olsa da bitkiye ait farklı dillerdeki adlar aynı metinde verilirken bitkilerin Türkçe adlarının geçme sıklığının, diğer dillerdeki adlarından bazı yerlerde daha fazla olduğu ve yabancı dillerdeki bitki adlarının sık geçtiği metinlerde de okuyucunun anlaması açısından bitkinin Türkçe adının da verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi tıp metinleri, Edviye-i Müfrede, Terceme-i Akribādīn, Terceme-i Kāmilü's-Sinā'a, Tervīhü'l-Ervāh, bitki adları.

ABSTRACT

Name and Surname : Bedinur ÇAKICI
University : Bursa Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Turkish Language and Literature
Branch : New Turkish Language
Degree Awarded : Master
Page Number : xviii + 263
Degree Date :
Supervisor : Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

ANALYSIS OF PLANTS NAMES ON FOUR MEDICAL TEXTS WRITTEN IN OLD ANATOLIAN TURKISH

During the period referred to as Old Anatolian Turkish, which is a phase of the Oghuz Turkish language, the increased inclination to produce Turkish literary works for various reasons led to the creation of numerous medical books. These texts contain a wealth of plant names, serving as significant sources showcasing the linguistic richness of Turkish across various branches.

In assessing the richness of a language, considerable importance is placed upon the terminology coined within the language itself to denote concepts from different fields. Phytonymy, the nomenclature of plants, constitutes one such criterion for evaluating linguistic wealth. This study aims to demonstrate the abundance of Turkish in the field of phytonymy and to establish that Turkish served as a scientific language during the aforementioned historical periods. Four works, namely "Edviye-i Müfrede," "Terceme-i Akribādīn," "Terceme-i Kāmilü's-Sinā'a," and "Tervihü'l-Ervāh," which hold the distinction of being the earliest medical texts written in Turkish within the Anatolian region, have been examined as valuable sources due to their richness in plant names. The selected works present lists of plant names, which have been meticulously documented by exploring diverse references, encompassing their etymology, their contemporary Turkish equivalents, their scientific names, and, if available, their names in other languages as mentioned within the texts. Subsequently, Turkish plant names have been scrutinized and analyzed in terms of their structural characteristics after their origins have been established. Following this examination, the languages preferred for naming plants within these works have been determined and quantified through a statistical analysis.

Consequently, while the proportion of Turkish plant names in these early medical texts written in the Anatolian region may be relatively smaller compared to other languages, it has been observed that Turkish plant names appear more frequently than their counterparts in certain instances, particularly within texts

where foreign plant names are frequently encountered. This inclusion of the Turkish names of plants aims to facilitate the comprehension of the readers.

Keywords: Old Anatolian Turkish medical texts, Edviye-i Müfrede, Terceme-i Akrabādīn, Terceme-i Kāmilū's-Sinā'a, Tervihū'l-Ervāh, plant names.

ÖN SÖZ

Bir dilin zenginliği, hayatının her alanını oluşturan nesne ve kavramlara kendi bünyesinden ad verebilme gücüyle ölçülmektedir. Bu nesne ve kavramlara insanın konuştuğu dilde ad verebilmesi, insanın günlük yaşamına, hayatını yaşayış tarzına bağlıdır. Kökenleri bin yılları aşan Türkçe için konuşmak gerekirse, konuşanlarının binlerce yılını geçirdiği bozkır coğrafyası Türklere ve Türkçeye çok şey katmıştır. Türkler, çağlardan beri bitkilerden beslenen, bitkileri eşya yapımında kullanan, şifa bulmak için ilaç yapımında kullanan, bitkileri iyi bilen ve gruplandırma yapan, iyi adlandıran bir topluluk olmuştur.

Türkçenin bu alandaki yetkinliğini görmek için günümüz Türkiye Türkçesinin geçmiş bir dönemi olan Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış tıp metinleri bu çalışmada incelendi. Çalışma “Giriş”, “Tıp Metinlerinde Geçen Bitki Adları İncelemesi”, “Tıp Metinlerinde Geçen Türkçe Bitki Adları Listesi”, “Türkçe Bitki Adlarının Yapı İncelemesi”, “Dizin” ve “Sonuç” bölümlerinden oluşmaktadır. “Giriş” bölümünde Türk tarihinde bitki adlarının geçtiği kaynaklara kısaca değinilip Eski Anadolu Türkçesi tanımından sonra o dönemde yazılmış tıp kitapları listelenmiş ve çalışmaya konu olan *Edviye-i Müfrefe*, *Terceme-i Akrahādīn*, *Terceme-i Kāmilü’s-Sinā’a* ve *Tervīhü’l-Ervāh* ile ilgili yazılış tarihi, müellif/ mütercim ve eserin nüshaları ile ilgili bilgiler verilmiştir, “Tıp Metinlerinde Geçen Bitki Adları İncelemesi”nde *Edviye-i Müfrefe*, *Terceme-i Akrahādīn*, *Terceme-i Kāmilü’s-Sinā’a*, *Tervīhü’l-Ervāh* adlı eserler üzerine yapılan okuma çalışmaları incelenerek bu çalışmalardaki dizin bölümlerinden bitki adları tespit edilip kökenleri, günümüz Türkçesindeki adları, bazı çok bilinmeyen bitkiler için veya benzer adlara sahip bitkileri ayırmak için tanım cümleleri, bitkilerin bilimsel adlandırmaları, eser içinde geçtikleri varak ve satır numaraları ve varsa aynı metin içindeki farklı adlandırmaları verilmiştir. “Tıp Metinlerinde Geçen Türkçe Bitki Adları Listesi” bölümünde eserlerdeki Türkçe bitki adlarından oluşan bir liste yapılmıştır. “Türkçe Bitki Adlarının Yapı İncelemesi” bölümünde bir önceki bölümde verilen Türkçe bitki adlarının yapısı incelenmiştir. “Dizin” bölümünde eserlerde geçen bitki adları tek bir liste olarak hazırlanmış ve çalışma üzerinden yapılacak araştırmaları kolaylaştırmak için bitki adının hangi eserde geçtiği parantez içinde verilmiştir. “Sonuç” bölümünde ise yapılan incelemeler sonucu sayısal verilere ulaşıp elde edilen bulgular üzerine yorum yapılmıştır.

Bu çalışma sayesinde hayatımda önemli yeri olan insanlara teşekkür etmek istiyorum. Öncelikle bana aile kavramını en güzel şekilde öğreten, gözlerinin nuru olarak seven, arkamda koca bir dağ, her fırtınada sığınacak güvenli bir liman olarak duran, görmeleri nasip olmasa da bu tezin ortaya çıkacağı günü gururla beklemiş canım annem Sevgi ÇAKICI ve canım babam İhsan ÇAKICI’ya; hayatım boyunca el ele olduğum, en zor ve en güzel anlarımı paylaştığım hayatımın yol arkadaşı, canımın yarısı kardeşim Dilara ÇAKICI’ya; sevgilerini ve desteklerini her zaman hissettiğim geniş aileme; beni yetiştiren ilk öğretmenim Gönül ACIBUCU’ya; Ahmet Vefik Paşa Anadolu Lisesinde hayallerinin gerçek olamayacağını düşünüp sayısal bölümü okuyan beni fark ederek cesaretlendiren sevgili edebiyat hocam Talat TEKİN’e ve beni üniversite sınavının sözel kısmı için özel olarak hazırlayan tüm hocalarıma; hayalim olan bölümde bizlere en iyi şekilde eğitim veren Bursa Uludağ Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün hepsi birbirinden değerli hocalarına; yüksek lisansta en büyük şansım olan, desteğini ve bilgisini paylaşmakla kalmayıp sevgisini hiçbir zaman eksik etmeyen çok sevgili

danışman hocam Prof. Dr. Hatice ŞAHİN'e; bir parçası olmaktan her zaman gurur duyduğum, "ikinci ailem" dediğim, sevgilerini her zaman hissettiğim Türk Ocağı Bursa Şubesinin her bir üyesine; hayatıma girmelerini her zaman bir şükür sebebi saydığım çok sevgili dostlarıma ve yüksek lisans yolunu beraber yürüdüğüm yol arkadaşlarım Ebiha ABAK ve Emine Nur ÖZCAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bedinur ÇAKICI

Haziran 2023/ Bursa

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLOLAR	xii
KISALTMALAR	xiii
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ	xiv
YÖNTEM	xv
GİRİŞ	1
1. ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ DÖNEMİ'NDEKİ ESERLER	2
1.1. <i>EDVİYE-İ MÜFREDE</i>	3
1.2. <i>TERCEME-İ AKRABÂDİN</i>	4
1.3. <i>TERCEME-İ KÂMİLÜ'S-SİNÂ'A</i>	4
1.4. <i>TERVİHÜ'L-ERVÂH</i>	5
BİRİNCİ BÖLÜM	6
1. TIP METİNLERİNDE GEÇEN BİTKİ ADLARI	6
1.1. <i>EDVİYE-İ MÜFREDE</i>	6
1.2. <i>TERCEME-İ AKRABÂDİN</i>	22
1.3. <i>TERCEME-İ KÂMİLÜ'S-SİNÂ'A</i>	87
1.4. <i>TERVİHÜ'L-ERVÂH</i>	110
İKİNCİ BÖLÜM	165
1. METİNLERDE GEÇEN TÜRKÇE BİTKİ ADLARININ LİSTESİ	165
1.1. <i>EDVİYE-İ MÜFREDE</i>	165
1.2. <i>TERCEME-İ AKRABÂDİN</i>	168
1.3. <i>TERCEME-İ KÂMİLÜ'S-SİNÂ'A</i>	170
1.4. <i>TERVİHÜ'L-ERVÂH</i>	173
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	177
1. TÜRKÇE BİTKİ ADLARININ YAPI İNCELEMESİ.....	177
1.1. <i>EDVİYE-İ MÜFREDE</i>	177
1.2. <i>TERCEME-İ AKRABÂDİN</i>	179
1.3. <i>TERCEME-İ KÂMİLÜ'S-SİNÂ'A</i>	181
1.4. <i>TERVİHÜ'L-ERVÂH</i>	183

DİZİN	185
SONUÇ	243
1. <i>EDVİYE-İ MÜFREDE</i>	249
2. <i>TERCEME-İ AKRABĀDĪN</i>	250
3. <i>TERCEME-İ KĀMİLŪ'S-SINĀ'Ā</i>	253
4. <i>TERVĪHŪ'L-ERVĀH</i>	255
KAYNAKÇA	260

TABLÖLAR

Tablo 1: Eserler arasındaki fonetik farklar

Tablo 2: *Edviye-i Müfrede*'de geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

Tablo 3: *Terceme-i Akribādīn*'de geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

Tablo 4: *Terceme-i Kāmilü's-Sinā'a*'da geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

Tablo 5: *Tervīhü'l-Ervāh*'da geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

KISALTMALAR

- Ar.:** Arapça
E. M.: Edviye-i Müfrede
Far.: Farsça
Grk.: Grekçe
H.: Hicri takvim
Sns.: Sanskritçe
T.: Türkçe
T. A.: Terceme-i Akribādīn
T. E.: Tervīḥü'l-Ervāḥ
T. K.: Terceme-i Kāmilü's-Sinā'a
?: Kökeni bilinmeyen

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

آ : a, ā

ا : a, e, ı, i, u, ü

ب : b, p

پ : p

ت : t

ث : s

ج : c, ç

چ : ç

ح : h

خ : ħ

د : d

ذ : z

ر : r

ز : z

ژ : j

س : s

ش : ş

ص : ş

ض : d, ž

ط : t

ظ : z

ع : °

غ : ğ

ف : f

ق : k

ك : k, g, ñ

ك : ñ

ل : l

م : m

ن : n

و : v, u, ū, ü, o, ö

ه : h, a, e

لا : la, lā

ی : y, ı, i, ī

ء : °

YÖNTEM

Çalışma hazırlanırken, müellifi veya yazılış tarihi belirsiz olan eserler olduğu için tıp yazmaları çalışma boyunca tüm bölümlerde alfabetik olarak verilmiştir. Birinci bölüm olan “Tıp Metinlerinde Geçen Bitki Adları” bölümünde metinler üzerine yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin “Dizin” bölümlerinden bitki adları seçilerek her bitki adı için kaynak taraması yapılarak birinci bölüm hazırlanmıştır. Bu bölümde listeleme şu şekilde yapılmıştır:

Bitki adı (eserde geçtiği haliyle çeviri yazı alfabesi kullanılarak): Kökeni. Günümüz Türkçesindeki adı. Çok bilinmeyen veya başka bitkilerle benzer ada sahip bitkiler için tanım cümleleri. (bilimsel adı). Eserde geçtiği varak numarası/ geçtiği satır numarası. Bakınız: Eserde yer alan aynı bitkiye ait farklı adlar.

İkinci bölüm olan “Metinlerde Geçen Türkçe Bitki Adlarının Listesi”nde dört eser için ayrı alt başlıklar hazırlanmış ve Türkçe bitki adları sıralanmıştır.

Üçüncü bölüm olan “Türkçe Bitki Adlarının Yapı İncelemesi”nde dört eser için ayrı alt başlıklar ve bu alt başlıklardan sonra bitki adları “Tek Sözcükten Oluşan Bitki Adları”, “Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları” başlıklarıyla iki grup halinde toplanıp incelenmiştir.

“Dizin” bölümünde dört eser içinde geçen bitki adları tek bir liste halinde açıklamalarıyla verilmiş ve parantez içinde bitki adının geçtiği eser adı verilerek bu çalışmadan yararlanacaklara kolaylık sağlanması amaçlanmıştır.

“Sonuç” bölümünde Çalışmanın sonuç bölümünde diğer bölümlerde incelenen toplamda 1729 bitki adı üzerinden sayısal veriler hazırlanmıştır. Her eser için toplam bitki adı sayısı üzerinden bu bitki adlarının hangi dillerde olduğu yüzdeler halinde getirilmiştir. Dört eserde de geçen aynı bitki adlarının fonetik farklılıklarını gösteren bir tablo hazırlanmış, son olarak da eserde yer alan Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları her bir eser için farklı tablo hazırlanarak verilmiştir.

GİRİŞ

Tarih boyunca insan, çevresini ve kendisini anlamlandırma çabası içinde olmuştur. Bunun ilk adımı da adlandırmaktır. İnsan, hayatın doğal bir getirisi olarak yaşamında olan tüm nesne ve kavramları adlandırmak ve anlamlandırmak istemektedir. Bu arayıştan bir bilim dalı olan adbilim doğmuştur. İnsanlık tarihi boyunca bitkiler; gıda olarak, boya üretmek amacıyla, çeşitli dokuma malzemeleri olarak, gündelik eşya yapımında, hastalıkların tedavisinde kullanılmıştır. Dolayısıyla bitkilerin adlandırılması da tarih boyunca süregelen bir konu olmuş ve bir bilim dalını oluşturmuştur. Adbilimin alt kolu olarak oluşan fitonimi (bitkiadibilim) şöyle tanımlanabilir: “Her türlü bitkinin özel adı olan fitonimlerin ortaya çıkışlarını, kuruluş kanunlarını, dil özelliklerini araştıran adbilim alanıdır.” (İ. Şahin, 2021: 49).

Türkçe bitki adlarına ilk olarak Eski Uygur metinlerinde rastlanmaktadır. Uygurlar, Türkçenin sözcük türetme imkanlarını çok iyi kullanmışlardır. Eski Uygur Türkçesine dayanan “arpa, buğday, darı, burçak, yonca, ekin” gibi tahılların adlarını neredeyse tüm lehçe ve şivelere Eski Uygur Türkçesinden geçtiği ve günümüze kadar neredeyse hiç değişmeden geldiği görülmektedir (Bulut, 2018: 580).

1072- 1077 yılları arasında tamamlanmış olan, Türkçenin bilinen ilk sözlüğü ve pek çok alanda önemli kaynağı olan *Dīvānu Lugāti't-Türk*'te de fazlaca bitki adı geçmektedir. Eserdeki Türkçe bitki adlarından günümüze kadar gelmeyi başaranlar vardır (Özden, 2019: 615).

Eski Türklerde “şaman, kaman, kam, baksı” gibi adlarla anılan din alimleri tıp ilmini icra ederken ilerleyen yüzyıllarda İslamiyet'in kabulüyle Türk tıp ilminde değişiklikler yaşanmıştır. Bu gelişmeler sonucu eski kültüre eklenerek gelen Eski Anadolu Türkçesi döneminde tıp alanında da eser çokluğu ve bu dile ait bir tıp terminolojisi oluştuğu görülmektedir (Güven, 2012: 1). Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine, dilin farklı dönemlerinde dil içi ve dil dışı faktörlerden etkilenecek aktarılan ve bu tıp terminolojisini oluşturan terimler olmuştur (Erol, 2018: 785). Bu terimlerle ilgili şunlar söylenebilir: “Türkçenin kelime yapma kurallarıyla uyumlu düşen terimler, türetmeyi kolaylaştıran canlı ve işlek eklerden yapılmalarının yanında hâlk dilindeki kelimeleri çağrıştıran ve o kelimelerdeki ses ve söz uygunluğunu hatırlatan bir musîkî güzelliğine de sahiptir.” (Güven, 2011: 845).

Bitki adlarına edebi metinler; botanik, tıp, eczacılık gibi alanlarda yazılmış metinler ve bu bilimsel alanlar için hazırlanmış terim sözlükleri başta olmak üzere pek çok kaynakta rastlanmaktadır. Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış eserler de bu kaynaklara dahildir. Bu dönemdeki tıp metinlerinin büyük bir bölümü de Germiyanogulları ve Aydınogulları beyliklerinin sahasında yazılmıştır (Doğan, 2010: 319).

1. ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ DÖNEMİ'NDEKİ ESERLER

“XIII.- XV. Yüzyıllar arasında Anadolu’da Oğuzcaya dayalı olarak kurulup gelişen yazı diline Eski Anadolu Türkçesi denmektedir.” (Şahin, 2015: 15). Yüzyıllar boyu kesintisiz bir şekilde eserler veren Türkçenin bu dönemden önce eser vermemiş olması mümkün değildir. Büyük Selçuklu Devleti ve arkasından kurulan Anadolu Selçuklu Devleti’nde resmi dilin Farsça olması, din dili olması dolayısıyla dini konularda, bilim alanında ve dış yazışmalarda Arapça kullanılması sebebiyle Türkçenin gelişimi kısıtlanmıştır. XI. yüzyıldan itibaren Anadolu’ya kadar gelen Moğol İstilas ve Haçlı Seferleri ile Anadolu Selçuklu Devleti ile beylikler arasındaki egemenlik mücadelesinin de baş göstermiş olması yazılmış olan pek çok esere ulaşmamızı engellemiş olmalıdır (Korkmaz, 2020:81; Yıldız & Yalkın, 2021: 15). Sonrasında beylikler dönemine geçilmiş ve beylerin bilinçli bir şekilde Türkçeye yönlendirmesi ile her alanda eser bolluğu başlamıştır. Bu dönem eserlerinde Eski Anadolu Türkçesine ait karakteristik fonetik ve morfolojik özelliklerin yanında tam olarak standartlaşmış bir dil görüntüsü yoktur (Şahin, 2020: 293).

Semra Canan YILDIZ’ın *Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Tıp Eserleri Ve Bu Eserler Üzerine Yapılan Çalışmalar* adlı makalesinden derlenmiş Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış tıp eserleri şunlardır: *Alâim-i Cerrâhîn/ Cerrâh-nâme- İbrahim bin Abdullah, Bahnâme Tercümesi- Musa bin Mesud, Cerrâhiyetü’l-Haniyye- Sabunuoğlu Şerafeddin, Cerrâhnâme-i Esbâbü’l-Alâmât, Ebvâb-ı Şifâ, Edviye-i Müfredede- İshak bin Murad, Hazâinu’s-Saâdât- Eşref bin Muhammed, Hulâsatu’t-Tıbb- Hekim Bereket, İlyâsiyye- Şirvanlı Mehmed bin Mahmud, (Terceme-i) Kâmilü’s-Sinâ’a- Ali bin Abbas, Kemâliyye- Şirvanlı Mahmud, Kitâb-ı (Terceme-i) Akrahâdîn- Sabuncuoğlu Şerafeddin, Kitâb-ı Güzîde- Şirvanlı Mahmud, Kitâb-ı Kânûn-ı Türkî- Ahmed bin Mustafa bin Abdulganî, Kitâb-ı Kehhâl-nâme-i Nürü’l-Uyûn, Kitâbü’l-Mühimmât, Kitâbü’l-Tıbbü’l-*

Hikmet, Mā'ḍdetü'l-Hayāt- Akşemseddin, Mecmu'atü'l-Fevāid- Hekim Beşir Çelebi, Menāfiü'n-Nās- Ankaralı Hekim Nidāi, Miftahü'n-Nur Hazā'inü's-Sürür- Sinoplu Mümin bin Mukbil, Mücerreb- nāme- Sabunuoğlu Şerafeddin, Müfredāt-ı İbn-i Baytar, Müntahab-ı Şifā- Hacı Paşa (Celāleddin Hızır), Müntahab-ı Fi't-Tıbb/ Kitābu'l-Müntehab Fi't-Tıbb- Abdülvehhāb bin Yusuf ibn-i Ahmed el- Mardānī, Mürşid- Mahmud-i Şirvānī, Sultāniyye- Mahmud-i Şirvānī, Tabi'at nāme- Tutmacı, Tercüme-i Hulāsā/ Hāzā Kitāb-ı Hulāsā-i Tıbb- Cerrah Mesud, Tercüm'el-Mücez Fi't-Tıbb- Ahī Çelebi, Tertib-i Mu'ālece, Tervihü'l-Ervāh- Ahmedī, Teshil, Tıbb-ı Nebevī Tercümesi/ Kitābü'ş-Şifā fi Ehādīsī'l-Mustafā- Ahmed-i Dāi, Tuhfe-i Mübārizī- Hekim Bereket, Tuhfe-i Murādī fi'ilm-i Cevāhūr- Mahmud-i Şirvānī, Yādigār- Ali Çelebi bin Şerif (2019).

Bu eserlerden üzerlerinde incelemek yapılmak için; Anadolu sahasındaki tarihi kesin olarak bilinen ilk telif eser olması sebebiyle *Edviye-i Müfrede*, çok kapsamlı bir terim sözlüğü barındırması sebebiyle *Terceme-i Akrahādīn*, manzum olarak düzenlenmiş ilk tıp metni olması sebebiyle *Tervihü'l-Ervāh*, ilk tercüme eserlerden olması sebebiyle *Terceme-i Kāmilü's-Sinā'a* seçilmiştir. İçlerinde yazılış tarihi belli olmayanlar veya net olmayanlar bulunduğu için çalışma boyunca eserler kronolojik değil alfabetik sıralanmıştır.

1.1. EDVIYE-İ MÜFREDE

Edviye-i Müfrede, Türkçe olarak yazılan ve İshāk bin Murād tarafından kaleme alınan, Anadolu sahasında dönemin yazı geleneğinde esere tarih düşülmezken müellifinin tarih düşmesiyle bu nitelikteki ilk kitap olma özelliğini taşımaktadır. Altı nüshası bilinen ve genelde *Müntahab-ı Şifā* adlı eserin nüshalarına eklenmiş olarak tespit edilen metnin nüshalarının hiçbirinde kitabın adı açıkça belirtilmemiş ancak “ecza maddeleri” anlamına gelen ve kitabın giriş bölümünde geçen “edviye-i müfrede” ibaresi yaygın olarak eseri adlandırmada kullanılmıştır (Canpolat & Önler, 2016: 11). Çoğunda yazılış tarihi 1389-90 (H. 792) olarak belirtilen eserin nüshaları Mustafa CANPOLAT ve Zafer ÖNLER’in hazırladığı *İshāk Bin Murād Edviye-i Müfrede* adlı esere göre şöyledir; 1. Paris Nüshası (Bibliothèque Nationale A. F. 170): *Müntahab-ı Şifā*'nın arkasına eklenmiştir. 2. Malatya Nüshası (Malatya Genel Kütüphanesi 1196-1): *Müntahab-ı Şifā*'nın başına eklenmiştir. 3. Bursa Nüshası Haraççıoğlu Kitaplığı No. 1134): *Müntahab-ı Şifā*'nın başına eklenmiştir. 4. Topkapı Nüshası (Topkapı Kitaplığı, Revan kısmı No: 1693): *Takvimü'l-*

Büldān'ın arkasına eklenmiştir. 5. Ali Emirī Nüshası (Millet Kütüphanesi Tıp Yazmaları No. 109): *Kitāb-ı Edviye-i Müfrede* adıyla kayıtlı ve XIX. yüzyılda yazılmıştır. 6. Gotha Nüshası: Pertsch katalogunda tanıtılmıştır (2016). En eski nüsha Malatya nüshasıdır (Aydeniz, 2008: 5).

Eser, kendisinden önce uzun yıllar kullanılmış ünlü tıp kitaplarından bir derleme özelliği göstermektedir. Birinci bölümde; alfabetik bir düzende sıralanmış bitki adları ile bu bitkilerin kullanım alanları hakkında bilgiler, ikinci bölümde; tedaviye ait dört alt bölüm, üçüncü bölümde; çeşitli ilaçların terkibi, dördüncü bölümde; Arapça- Farsça- Türkçe terimler sözlüğü bulundurmaktadır (Canpolat & Önler, 2016: 12-13).

1.2. TERCEME-İ AKRABĀDĪN

Sabuncuoğlu Şerefeddin, yazdığı eserlerde belirttiği yaşından hareketle tahminen 1386 yılında doğmuştur. Amasya Darüşşifası'nda dönemin önemli alimlerinden eğitim görmüştür. Hekimliğinin yanında kitaplarını kendi istinsah edecek kadar iyi bir hattattır. Tarihin cerrahi müdahaleleri minyatür resimlerle gösteren ilk eserini yazarak ünlenmiştir. Son eserini 1468'de yazdığına göre ölüm tarihi daha sonradır.

Terceme-i Akrabādīn, Sabuncuoğlu Şerefeddin tarafından, İsmail b. Hasan el-Cürcānī'nin *Zahīre-i Hārizmşāhī* adlı eserinin son bölümü olan *Akrabādīn*'in Farsçadan tercümesi olarak 1444 yılında Şehzade Bayezid'in Amasya valiliği sırasında onun isteği üzerine kaleme alınmıştır. “Eserlerini Türkçe yazmasının nedenini eserin giriş kısmında yakın çevresinden bazı kimselerin tıp kitaplarının genellikle Arapça ve Farsça olmasından dolayı ve Anadolu insanının büyük kısmının bu dilleri bilmemesi sebebiyle kendisinden Türkçe bir “akrabādīn” yazmasını rica etmeleri olarak açıklamıştır.” (Murad, 2011: 82). *Terceme-i Akrabādīn*'in önemli yanı orijinal metinde bulunmayan ve Sabuncuoğlu tarafından ilâve edilen ıstılah lugatıdır. Eseri bu özelliği dolayısıyla *Edviye-i Müfrede* ile birlikte Eski Anadolu Türkçesinin ilk ıstılah lugatlarından saymak yanlış olmaz (Doğan, 2009: 2).

1.3. TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SİNĀ'Ā

Ali bin Abbas bin El-Mecusī'nin kendisinden önceki tüm çağların tıbbi bilgilerini birleştirmek amacıyla *Kāmilü's-Sinā'atü't-Tıbbiye* adlı eseri kaleme almıştır. Bu eserin Türkçeye çevirisi olan *Terceme-i Kāmilü's-Sinā'a*'nın Tuncay Böler'in eserinde

yazdığına göre tespit edilen üç nüshası vardır (2014; 17). Bu nüshalar; 1. Bursa Nüshası (İnebey Yazma Eserler Kütüphanesi): “Mütercimi belli olmayan eserde, 1453 (H.857) yılında Temürtaş Oğlu Umur Bey adına vakfedildiğine dair bir vakıf kaydı bulunmaktadır.” (Çelik, 2014;13). Bu nüsha ile ilgili Adnan Adivar ve Muharrem Ergin’in, eserin 14. yüzyıldan önce yazılmış olduğuna dair görüşleri olsa da eserde kullanılan eklerin incelenmesi ile 15. yüzyıl ortalarında yazıldığına dair araştırmacı görüşleri de vardır. 2. İstanbul Nüshası (İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi): İstinsah tarihinin H. 1117 (1705) olduğu yazmaktadır. 3. Manisa Nüshası (Manisa İl Halk Kütüphanesi): Eserin hangi bölümlerin tercümesini içerdiğine dair bir kayıt yoktur.

1.4. TERVİHÜ’L-ERVĀH

Yazdığı kitaplarda Ahmedî mahlasını kullanan şairin gerçek adı net olmamakla birlikte Tacüddin İbrahim bin Hızır adı daha fazla kabul gören bir görüştür. Doğum yılı ve nereli olduğu kesin bilinmemektedir. Kendisinden bahseden tezkirelerde birbirinden farklı bilgiler vardır. Germiyanogulları, Aydınogulları saraylarıyla münasebeti olduktan sonra Osmanlı sarayına gelmiştir.

“*Tervihü’l-Ervāh*, Ahmedî’nin en büyük mesnevisi olması yanında Türk edebiyatında yazılmış ilk manzum tıp kitabı olması bakımından da büyük bir önem taşır.” (Özer, 1995: 11). “mefā’ılün/ mefā’ılün/ fā’ülün” aruz kalıbıyla kaleme alınmıştır. Şairin kendi tespitiyle eser 10 bin 100 beyittir. 1403- 1410 yılları arasında yazılmıştır. Osman Özer’in hazırladığı doktora tezine göre eserin nüshaları şöyledir: 1. Nüsha: Topkapı Sarayı Kütüphanesi, 1767 Revan Bölümü, No: 1681. Osman Şevki tarafından müellif nüshası olduğu tahmin edilmektedir. 2. Nüsha: Ayasofya Kütüphanesi, III. Ahmed Bölümü, No: 1986. Baştan eksiktir. 3. Nüsha: Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya Bölümü, No: 3595. Sondan eksiktir. 4. Nüsha: Atatürk Kitaplığı, M. Cevdet, No: 047. 5000’e yakın beyiti eksik olan nüsha farklı yazılara yani farklı müstensihlere de işaret etmektedir. Eserde bitki adları kırmızı mürekkeple gösterilmiştir (Özer, 1995: 14).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TIP METİNLERİNDE GEÇEN BİTKİ ADLARI

1.1. EDVİYE-İ MÜFREDE

A

ağac kavunu: T.- T. Ağaç kavunu. Akdeniz ülkelerinde yetişen bir ağaç ve bu ağacın iri bir limon büyüklüğünde meyvesi. (*Citrus medica*). 41a/13.

ağu ağacı: T.- T. Zakkum. (*Nerium oleander*). 06b/02.

aķākıyā: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). 49b/15.

‘āķırķarĥā: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). 27a/06.

aķ şandal: T.- Ar. Ak sandal. Sandal ağacının bir türü. (*Santalum album*). 26a/04.

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 07b/02.

aluç: Far. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikenini, akdiken. (*Crataegus monogyna*). 42a/05.

‘anber: Ar. Amber çiçeği. Bir tür mimoza. (*Geum urbanum*). 27a/12.

anīsūn: Grekçe. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 16a/04. Bakınız: nānĥuvāh.

‘ar‘ar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç, yabancı ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 30b/01.

ardıç: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık. (*Juniperus*). 27b/07, 30b/02.

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 04b/10, 05a/04, 19a/03, 19a/10.

‘aşfūr: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 27a/10.

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 41b/05.

B

bābādya: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 08b/09. Bakınız: bābūnec.

bābūnec: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 08/09. Bakınız: bābādyā.

bādām: Far. Badem ağacı ve yemişi. (*Amygdalus communis*). 02a/04, 05a/11, 18a/12.

bādincān: Far. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 09/09, 54a/01.

bādrencbūye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 49b/09. Bakınız: iklilü'l-melik, tațaranbū.

badrıķ: Ar. Yabani fesleĝen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). 40b/12.

baķam: Ar. Bakam ağacı, kızıl ağaç. (*Caesalpinia echinata*). 10b/02.

baķılı: Ar. Bakla. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 65b/01.

bālādır: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). 46a/02.

baldırı ķara: T.- T. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 11a/06. Bakınız: persiyāvşān.

bān: Ar. Sorgun ağacı, bey söĝüdü. (*Salix*). 10a/10.

beg bōrki: T.- T. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 10b/04, 41a/05. Bakınız: şāhtere, şehtere.

belād-ı kimnūn: Grk. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 11a/03. Bakınız: bilād-ı kimnūn, kerevyā.

belesān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). 42a/09.

belile: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). 46a/13.

bellūť: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). 10a/10.

benc: Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula. Meyvelerinde içleri haşhaşa benzer, tohum dolu kesecikler vardır. Uyuşturucu özelliğinden dolayı ağrı kesici olarak kullanılır. (*Datura fastuoza*). 20a/02.

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 06a/10, 11a/13, 13a/05.

besbāse: Ar. Küçük hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 40b/08.

besfāyic: Ar. Bespaye, pelit yosunu. (*Polypodium vulgare*). 44a/04.

bezr-i ķaťūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 15a/14.

biĝānūs: Grk. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 50a/13. Bakınız: yüzerlik.

bilād-ı kimnūn: Grk.- Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 41a/13. Bakınız: belād-ı kimnūn, kerevyā.

birinc: Far. Pirinç. (*Oryza*). 04b/13, 10a/02.

boy: Far. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 18a/02.

bögrülce: T. Börülce. (*Vigna unguiculata*). 10b/08.

bögürtlen: T. Bögürtlen. Gülgillerden dikenli bir çalı ve meyvesi. (*Rubus*). 41a/03.

buğday: T. Buğday. (*Triticum aestivum*). 04a/15, 10a/03.

burçaq: T. Burçak. Baklagillerden taneleri hayvan yemi olarak kullanılan bir bitki ve bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi. (*Vicia ervilia*). 41a/10.

bustānefrüz: Far. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). 05a/01.

buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 65a/06.

büzeydān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 16b/01. Bakınız: dilkü taşağı.

büber: Grk. Biber. (*Capsicum*). 28a/07. Bakınız: fulful.

C

cāvşir: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşısı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 06a/14. Bakınız: cünd-i bīdester, oğlan aşısı.

cevz-i buvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 14b/04.

cevz-i hindī: Ar. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). 39a/02. Bakınız: hindustān kōzı.

cünd-i bīdester: Far. Cavşir otu. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 30a/02. Bakınız: cāvşir, oğlan aşısı.

Ç

çaqır diken: T.- T. Boğa diken, kırsenet. Maydanozgillerden bir bitki. (*Eringium campestre*). 14a/04.

çenār: Far. Çınar ağacı. (*Platanus orientalis*). 14a/14.

çetlemük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). 67b/02.

çigdem: T. Çiğdem. Zambakgillerden, yumrulu bir kır bitkisi, mahmur çiçeği. (*Colchicum*). 14a/07.

çörek otı: T.- T. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 13b/11.

D

dār-ı fulful: Far.- Ar. Baş biberi, uzun biber. (*Piper longum*). 15b/07.

dārçīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 15b/10.

demü'l-aḥaveyn: Ar. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). 47b/09. Bakınız: iki kardeşkanı.

demür dikenī: T.- T. Demir dikenī, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). 16b/04.

destenbūy: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 16a/11.

dıflī: Ar. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). 06b/02.

dilkü ṭaşağı: T.- T. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 16a/15. Bakınız: büzeydān.

dilkü üzümü: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 02a/11. Bakınız: engür-ı rubāh, ʿinebu'ş-ṣaʿleb, it üzümü.

dopalak: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus chlorophorus globosus*). 15b/14. Bakınız: topalak.

durak otı: T.- T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 16a/02. Bakınız: ṭoraḳ otı.

E

ebem gömeci: T.- T. Ebegümeci. Ebegümecigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 01b/13. Bakınız: ḥubāzī, ḥūrperest, penīrek.

ebhül: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). 58b/06.

eftīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithimum*). 06b/07.

emrūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). 05b/01.

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 08a/01.

engūr-ı rubāh: Far. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 02a/11. Bakınız: dilkü üzümü, ʿinebuʿş-şaleb, it üzümü.

engūdān: Far. Kadiyağacı, şeytancersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 60b/03. Bakınız: kaşnı, maħrūt, sirʿalā.

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 13a/03. Bakınız: ıccāş.

eşek turbı: T.- Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 06a/02. Bakınız: kışşāʿü'l-ħimār, yabān ħıyārı.

eyreltü: T. Eğrelti otu. Tıpta bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki. Aşkmerdiveni, eğrelti. (*Driopteris filix-mas*). 39a/07. Bakınız: yālikī.

F

ferfiyūn: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 28a/15.

fınduk: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). 65a/11.

fıstuk: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 65a/11.

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). 28a/07.

fütenc: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 58a/15.

G

ğāfis: Ar. Koyunotu, kasıkotu. (*Agrimonia eupatoria*). 52b/12.

gāvzubān: Far. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 60a/14. Bakınız: sığırdili, lisānūʿş-sevr.

gendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 34a/04. Bakınız: gendene.

gendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 34a/12. Bakınız: gendenā.

gül: Far. 1. Gül. (*Rosaceae*). 2. Çiçek. 11b/15, 29b/12, 33a/14.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 17b/15. Bakınız: kündür, muql.

güwegü otu: T.- T. Güveği otu, zater. (*Origanum vulgare*). 41a/08.

H

ḥabbetü'l-ḥazrā: Ar. Menengiç, çitlembik tohumu. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 66a/09. Bakınız: ḥabbetü'l-buṭm.

ḥabbetü'l-buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik tohumu. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 66a/09. Bakınız: ḥabbetü'l-ḥazrā.

ḥabbü'l-ġāfiş: Ar. Koyunotu, kasıkotu tohumu. (*Agrimonia eupatoria*). 52b/12.

ḥabbü'r-reşād: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 51b/04. Bakınız: ḥurf, kerdeme, şu kerdemesi.

ḥamāmā: Ar. Hamama otu, frengi fesleğen. (*Amomum granum paradisi*). 52a/13.

ḥanzal: Ar. Ebuçehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 47a/11. Bakınız: ḥarzehre.

ḥarbaḳ: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 15b/03.

ḥarzehre: Ar. Ebuçehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 06b/02. Bakınız: ḥanzal.

ḥassu'l-ḥimār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 38b/07. Bakınız: venbel otı.

ḥaşḥaş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). 15a/01.

ḥayyü'l- 'ālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 04b/15. Bakınız: siñirlüce ot, uruz otı.

helile: Far. Helile otu. Tohumları müşhil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 44b/08.

helyün: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 44b/08. Bakınız: mārucūbe.

ḥinnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). 14b/06.

ḥiyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 15b/04.

ḥiyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 15a/11.

hindubā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 30b/14. Bakınız: kāsni, ṯarḥaşṯuḳ.

hindustān ḥurmāsi: Ar. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 13/03. Bakınız: temir hindī.

hindustān kōzi: Far. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). 39a/02. Bakınız: cevz-i hindī.

hubāzī: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 02a/01. Bakınız: ebemgömece, hūrperest. penīrek.

hum māz: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 09b/02.

hurf: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 51a/09. Bakınız: habbū'r-reşād, kerdeme, şu kerdemesi.

hurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 14b/14.

hur mā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 14b/14.

hūrperest: Far. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 02a/01. Bakınız: ebemgömece, hubāzī, penīrek.

I

iccāş: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 05a/14. Bakınız: erük.

ilgun: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 07a/12.

nebu's-şaleb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 02a/11. Bakınız: dilkü üzümü, engūr-ı rubāh, it üzümü.

isfanāh: Grk. Ispanak. Yapracağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). 46a/08.

ışırğan diken: T- T. Isırğan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 40b/12.

ıtrıfıl: Arapça. Cennet biberi. Büyük ve küçük olmak üzere iki türü vardır. (*Amonum granum paradisi*), (*Amonum meleguetta roscoe*). 13a/10, 23a/14.

i

igde: T. İğde. Çalı ve ağaççık şeklindeki odunsu bitki ve meyvesi. (*Elaeagnus*). 07b/11, 29a/14.

iki kardeş kanı: T.- T.- T. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). 49b/15. Bakınız: demü'l-aḥaveyn.

iklilü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 40b/07. Bakınız: bādrencebūye, taṭaranbū.

it boncuğı: T.- T. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). 41a/15. Bakınız: sipīdmühre, vara^c.

it üzümü: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 41a/07. Bakınız: dilkü üzümü, engür-ı rubāh, ınebu's-ṣa^cleb.

K

ķabak: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 28a/15.

ķadun ūzluğı: T.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 28b/10. Bakınız: zerārīc.

ķāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 42b/11.

ķamış: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 29b/12.

ķanbīl: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 29b/14, 30a/15.

ķaranful: Ar. Karanfil. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). 09b/05.

ķarpūz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 28b/13.

ķaşnı: T. Kadiağacı, şeytancersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 29b/02. Bakınız: engūdān, maḥrūt, sir^calā.

ķāsnī: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 30b/14. Bakınız: hindubā, ṭarḥaştūķ.

ķāşım-ı beyabānī: Ar.- Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). 34/14.

ķatır ķuyruğı: T.- T. Katır kuyruğı. Baklagillerden, çiçekleri sarı ve şemsiye durumunda olan acı bir bitki. (*Anagyris foetida*). 28b/07.

ķavak: T. Kavak ağacı. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değıın çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. (*Populus*). 30b/01. Bakınız: sipīddār.

- kebābe:** Ar. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). 31a/04.
- kebere:** Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). 31a/09.
- kelem:** Far. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 33b/11. Bakınız: kerneb.
- kene:** T. Kene otu. Ağaç veya ağaa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 34a/13, 51b/12.
- kenevr:** Grk. Kenevir. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 34b/10.
- kerviy:** Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan Şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 31b/03.
- kerdeme:** Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 32a/05. Bakınız: abb'r-reŐd, urf, Şu kerdemesi.
- kerefs:** Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). 12b/02, 31b/15.
- kerevy:** Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan Şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 11a/04.
- kerneb:** Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 33b/11. Bakınız: kelem.
- kestene:** Grk. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 32a/09. Bakınız: Őahbellt.
- keşur:** Far. Havuç. (*Daucus carota*). 32b/11.
- kettn:** Ar. Keten. Ketengillerden, iekleri mavi renkte ve beş ta yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). 18a/02.
- ķıŐŐ'-ķimr:** Ar. EŞek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 06a/02. Bakınız: eşek turbı, yabn ıyarı.
- kimnn:** Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 33b/13. Bakınız: zre.
- kirs:** Grk. Kiraz ağacı ve meyvesi. (*Prunus avium*). 42a/06.
- ķiŐnic:** Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 15b/03, 32a/14. Bakınız: ķiŐnz.
- ķiŐnz:** Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 42b/10. Bakınız: ķiŐnic.
- ķoŐunds:** Grk. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 12b/12. Bakınız: liyet't-teys, tekesakalı.
- ķz:** Far. Ceviz ağacı ve yemişi. (*Juglans regia*). 30a/06.

köknār: Far. Çama benzer iğne yapraklı bir ağaç ve fıstık benzeri yemişi. (*Abies cilicica*). 03a/05.

kulqās: Ar. Kulkas otu. Kökü ilaç olarak kullanılır. (*Colocasia esculenta*). 33b/09.

kuşt: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 66a/09.

kuzğun otı: T.- T. Erkek eğreltiotu. (*Driopteris filixmas*). 29a/12.

kuzu kulağı: T.- T. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 49a/11.

kübbād: Ar. Ağaçkavununu andıran bir tür limon. 35b/02.

küjen: Far. Kızılıcak ağacı ve meyvesi. (*Cornus mas*). 31b/08.

kündür: Grk. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 34b/01. Bakınız: günlük, muql.

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 45b/08. Bakınız: südr.

küzbere: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 65b/01. Bakınız: kişnic, kişniz.

L

lāden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 42a/12.

līmūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 16a/08.

lisānū's-sevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 49b/02. Bakınız: gāvzubān, sığırdili.

lisānū'l-aşafir: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). 66a/01.

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 12b/14. Bakınız: koştundūs, tekesakalı.

lūf: Far. Yılanbıçağı, yılanbastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). 07b/07. Bakınız: yılan bıçağı, yılan boncuğı.

M

maḥmūde: Ar. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 36b/3. Bakınız: saḡmūniyā.

maḥrūt: Ar. Kadiyağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 60b/03. Bakınız: engüdān, ḡaşnı, sir°alā.

mārucūbe: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 38b/11. Bakınız: helyūn.

marūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki. (*Lactuca sativa*). 21a/01.

maştakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 50b/07.

māş: Ar. Mürdümük. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 36a/14.

māzū: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). 36a/02.

mercimek: Far. Mercimek. (*Lens culinaris*). 36b/08.

mersīn: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 37a/04.

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 44a/09, 58b/07.

mevīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. “mevzek otu” olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 27a/10.

muḡl: Ar. Günlük ağacı, sıḡla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 20a/11. Bakınız: günlük, kündür.

mulūḡiyyā: Ar. Mühliye. Ebegümecei ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). 02a/02.

mürr: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 34b/07.

N

na°nā°: Ar. Nane. (*Mentha*). 38a/04.

nānḡuvāḡ: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 34b/08. Bakınız: anīsūn.

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 37b/13. Bakınız: rummān.

nārçıl: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 65a/12.

nārinc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 37a/09. Bakınız: turunc.

nerges: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 47b/08.

nesrīn: Far. Bir tür yaban gülü. (*Rosa canina*). 51b/03.

nīlüfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 38a/14.

noḥūd: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 37b/05.

O

oğlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 06a/14. Bakınız: cāvşīr, cünd-i bīdester.

P

panbuḡ: Far. Pamuk. 1. Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 67a/12.

pazu: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). 36b/12, 67b/15.

pencegüş: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 08a/09.

penīrek: Far. Ebegümeçi. Ebegümeçigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 02a/01. Bakınız: ebemgömeçi, ḥubāzī, ḥūrperest.

persiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adiantum*). 11a/06. Bakınız: baldırıkara.

R

rāzyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 17a/12.

reyḥān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 38b/04. Bakınız: vesligūn.

rummān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 51a/07. Bakınız: nār.

S

şabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). 20a/10, 25a/01, 41a/08.

şadef: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). 25b/01. Bakınız: sezāb.

şakmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müşhil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 45a/02. Bakınız: maḥmūde.

şandal: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 26a/04, 26a/06, 53a/06.

şarmaşuk: T. Sarmaşık. (*Hedera helix*). 21b/12.

sarmısak: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 21b/03.

şaru boya: T.- T. Sarıboya otu. (*Serratula tinctoria*). 25b/11.

sa'ter: Ar. Güveği otu, sater, kekik. (*Origanum vulgare*). 35a/11.

serçe dili: T.- T. Kuşdili otu. 65a/14.

serv: Far. Selvi ağacı. (*Cupressus sempervirens*). 30b/02.

sezāb: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). 34a/11. Bakınız: şadef.

sığır dili: T.- T. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 17b/12, 25b/13. Bakınız: gāvzubān, lisānū'ş-şevr.

şığır kuyruğı: T.- T. Sığırgözü, sığırkuyruğı. (*Verbascum sinicatum*). 26a/01.

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 05a/12.

simsim: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 23b/10.

sināmekī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 54b/04.

siñirlüce ot: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 47b/04. Bakınız: ḥayyü'l- 'ālem, uruz otı.

sipiddār: Far. Kavak ağacı. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. (*Populus*). 30b/01. Bakınız: kavaq.

sipidmühre: Far. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). 03a/06. Bakınız: it boncuğı. vara°.

sircalā: Ar. Kadiyağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 60b/03. Bakınız: engüdān, qaşnı, maħrūt.

şoğan: T. Soğan. (*Allium*). 64b/09.

sögüt: T. Sögüt ağacı. (*Salix caprea*). 22a/12.

şu kerdemesi: T.- Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 23b/06, 32a/07. Bakınız: ħabbü'r-reşād, ħurf, kerdeme.

şumak: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*).23a/15.

sürincān: Far. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). 39b/13. Bakınız: yund dişi.

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 23b/08.

südlüġen: T. Sütleġen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 20a/09.

südr: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 13b/14. Bakınız: kündūs.

sünbül: Far. Sümbül. Zambakgillerden, çiçekleri keskin kokulu, çok yıllık otsu bitki. (*Hycainthus orientalis*). 21a/10.

Ş

şahbellüt: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 32a/10. Bakınız: kestene.

şāhsiperem: Far. Küçük fesleġen, reyhan. (*Ocimum minimum*). 26a/09.

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 60a/14. Bakınız: beg börki, şāhtere.

şakākul: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). 24a/08.

şalġam: Far. Şalġam. Turpgillerden yumru köklü bir bitki. (*Brassica rapa*). 24b/02, 65a/03.

şeceretü'l-ġār: Ar.- Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). 17a/06. Bakınız: zefnî.

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 18a/15, 24a/05.

şehtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 10b/04. Bakınız: beg börki, şāhtere.

şinhıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 24b/07.

şih: Far. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 39a/15.

şirhişt: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 56a/11.

T

tarhaştük: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 52b/04. Bakınız: hindubā, kāsni.

tarhün: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). 12b/09.

taşaranbū: Grk. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 26b/02, 41a/04, 41b/15, 43a/03. Bakınız: bādrençbüye, iklilü'l-melik.

teke saçalı: T.- T. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 12b/14. Bakınız: koştundūs, lihyetü't-teys.

temir hindi: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 13a/03. Bakınız: hindustān hürmāsi.

tere: Far. Tere. Turpgiller familyasından, yaprakları tüketilen bir bitki. (*Lepidium sativum*). 65a/04.

tırfil: Grk. Dırfil otu. Çimenler arasında biten üç yapraklı bir çeşit ot, üçgül. (*Trifolium pratense*). 26a/15.

tohmekān: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 12a/12, 17b/12.

tomalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). 26b/08.

topalak: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus clorophorus globosus*). 41a/04. Bakınız: dopalak.

torağ otı: T.- T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 42a/04. Bakınız: durağ otı.

tüderi: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). 67a/01.

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 12b/02.

turunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 26b/07. Bakınız: nārinc.

türbüd: Far. Türbit otu. (*Convolvulus turpethum*). 15a/02.

U

‘ūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 21a/10, 27b/02.

‘unnāb: Ar. Hünnap, kızılığde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). 05a/12.

uruz otı: ?- T. Sınır otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 04b/15, 42a/07. Bakınız: ḥayyü’l- ‘ālem, siñirlüce ot.

uštūḥudūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 44a/01.

uşak: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 20a/11. Bakınız: vaşak.

ušnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 06a/07.

ušturgār: Far. Devedikenî, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). 40a/01.

Ü

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). 05b/07.

V

vara‘: ?. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). 41a/15. Bakınız: it boncuğı, sipīdmühre.

vaşak: Far. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 29b/07. Bakınız: uşak.

venbel otı: ?- T. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 38b/07. Bakınız: ḥassu’l-ḥimār.

vesligūn: Far. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 38b/04. Bakınız: reyḥān.

Y

yabān ḥıyārı: Far.- Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 39b/03. Bakınız: eşek turbı, kışşā’ü’l-ḥimār.

yālikī: ?. Eğrelti otu. Tıpta bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki. Aşkmerdiveni, eğrelti. (*Driopteris filix-mas*). 39a/07. Bakınız: eyreltü.

yanṭak: ?. Yaban sarımsağı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). 40a/01.

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 20a/04.

yāsemīn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 27a/03. Bakınız: žayyān.

yılan bıçağı: T.- T. Yılanbıçağı, yilanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). 41a/08. Bakınız: lūf, yılan boncuğı.

yılan boncuğı: T.- T. Yılanbıçağı, yilanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). 07b/07. Bakınız: lūf, yılan bıçağı.

yund dişi: ?- Türkçe. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). 39b/13. Bakınız: sūrincān.

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 05b/04. Bakınız: bıgānūs.

Z

zaʿfirān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). 18b/07.

zanbağ: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). 53a/11.

žaymūrān: Ar. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). 26a/08.

žayyān: Ar. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 26b/14. Bakınız: yāsemīn.

žefnī: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). 17a/06. Bakınız: šeceretü'l-gār.

zencebīl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 19a/03.

zerārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 33a/13. Bakınız: kadın tuzluğu.

zerdālū: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). 18a/07.

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 02a/05, 19a/08. Bakınız: zeytūn.

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 18a/10. Bakınız: zeyt.

žīre: Far. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 50a/12. Bakınız: kimnūn.

žūfā: Ar. Çördükotu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). 46a/11.

1.2. TERCEME-İ AKRABĀDĪN

A

‘abdü’s-selām: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 280b/15. Bakınız: luffāh, yebrūc.

ābī: Far. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 120a/11, 146b/15, 277a/13. Bakınız: ayva, sefercel.

ābrūn: ?. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 275a/03. Bakınız: ḥayy-i ʿālem, ḥayyü’l-‘ālem, lisānū’l-ḥamel, uruz otı.

‘ades: Ar. Mercimek. (*Lens culinaris*). 131b/16, 133a/04, 147b/07, 147a/14, 205b/09, 206b/09, 207b/06, 222b/15, 228b/05, 237a/11, 237a/16, 237a/16. Bakınız: mercimek.

adhīr: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). 017a/17, 031b/06, 032b/03, 039a/16, 045a/02, 048a/08, 056b/14, 057b/02, 058b/09, 060b/01, 069a/13, 084a/10, 086b/07, 096a/07, 105b/01, 106b/03, 112a/07, 115a/06, 115a/17, 165a/02, 166a/09, 183a/14, 185a/13, 197b/11, 219a/16, 220a/02, 220b/02, 222b/09, 225a/10, 247a/13. Bakınız: ayruḵ köki, giyāh, nūcme, sīl.

‘afş: Ar. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). 225b/02.

afsentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu’da yirmi kadar türü bilinen ve “veronika” olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). 007a/14, 011b/15, 041b/15, 051b/09, 051a/16, 051b/17, 057b/13, 060b/01, 061a/05, 074b/09, 081b/17, 083a/16, 089b/04, 089b/08, 102a/17, 102b/12, 103a/15, 106a/01, 106b/01, 106b/10, 111b/15, 112a/15, 112b/14, 113b/03, 113b/06, 113b/09, 113b/12, 113b/17, 114a/03, 114b/05, 114b/11, 114b/15, 115a/16, 115b/11, 116a/01, 116b/03, 116a/07, 116a/16, 130a/06, 131b/05, 137a/16, 137b/02, 156b/02, 156b/04, 156b/09, 156b/10, 160a/09, 164b/15, 165a/04, 165a/11, 165a/14, 165b/03, 165b/09, 165b/14, 165b/16, 166a/04, 178b/14, 180a/15, 180b/15, 181b/17, 182a/11, 182b/05, 183b/01, 185b/06, 185b/17, 186b/17, 187a/12, 187a/16, 188a/02, 190a/06, 195a/16, 216a/01, 216a/09, 219a/10, 219b/12, 220a/17, 221a/06, 221a/15, 222a/07, 222b/02, 225b/07, 228b/10, 244b/06, 244b/08, 276a/14, 277b/03.

aḡālūci: Grk. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 274b/08. Bakınız: ʿūd.

aḡulu manṭar: T.- Grk. Domalan. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). 280b/06. Bakınız: fıtır.

aḳāḳıyā: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). 022b/06, 022b/17, 023b/12, 024b/04, 032a/03, 119a/07, 119b/01, 119b/15, 120a/16, 121b/15, 125b/08, 126a/05, 128a/17, 128b/11, 138b/10, 152b/03, 190b/06, 206b/15, 210a/09, 218a/03, 218b/09, 220b/06, 220b/12, 221b/17, 225a/16, 225b/15, 228a/02, 228a/07, 228a/10, 231a/01, 238a/01, 238b/05, 238b/16, 240a/13, 255b/01, 261a/13, 262a/16, 263b/09, 267b/10, 268a/02, 270a/13, 270b/01, 274b/03, 276b/05, 277b/30, 278a/02. Bakınız: °uşāre-i ḳarḫ, °uşāre-i ḳuṣṫ, ṣeceretü'l-ḳanṫ.

aḳça ot: T.- T. Kılıç otu, bataklık suseni. (*Iridaceae*). 280b/16. Bakınız: yeneme.

aḳḫuvān: Ar. Sığırgözü denen iri bir papatya türü. (*Anthemis nobilis*). 027b/15, 028a/05, 028a/12, 086a/16.

°aḳırḳarḫā: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). 035a/04, 037a/15, 040a/11, 044b/04, 045a/14, 049b/14, 050b/02, 054b/10, 055a/04, 055b/05, 065a/08, 073a/16, 076a/17, 077a/12, 102a/11, 135a/10, 157a/04, 185a/10, 204b/05, 204b/11, 204b/16, 205a/04, 205a/16, 205b/17, 206a/04, 206b/12, 207a/02, 211b/02, 213a/09, 213b/01, 224a/12, 229b/02, 231b/17, 232b/03, 235a/01, 235b/13, 243a/14, 245b/01, 254a/02, 255b/07, 255b/14, 256a/07, 257a/03, 257b/07, 257b/08, 277b/10. Bakınız: °üdü'l-ḳaḫr.

aḳmā°-ı rummān: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). 255a/02, 263b/09, 279a/09. Bakınız: aḳmā°ü'r-rummān, nār-müşk.

aḳmā°ü'r-rummān: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). 134a/09, 257b/01. Bakınız: aḳmā°-ı rummān, nār-müşk.

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 043b/05, 054a/16, 064a/10, 068b/06, 096a/11, 109b/03, 132b/05, 132b/10, 152a/05, 154a/11, 154b/16, 158b/11, 162a/11, 162a/12, 163a/17, 211a/09, 211a/12, 220b/08, 221a/07, 224a/04, 238b/13, 258a/16. Bakınız: sīb, tuffāḫ.

ālū: Far. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 07b/01, 163a/07. Bakınız: erük, ıcaş.

āmīle: Far. Hindistan'da yetişen amlaç olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). 040b/07, 048b/06, 075b/03, 075b/10, 077b/05, 079a/01, 094b/05, 095b/01, 096a/07, 098a/03, 100b/14, 101a/09, 101b/01, 101b/13, 102a/03, 102a/09, 103a/06, 103b/07, 137a/01, 178b/13, 180a/13, 185b/06, 197b/02, 197b/09, 198a/08, 198a/16. Bakınız: emlec.

amrūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). 068b/06, 148b/03, 153b/17, 154a/02, 154a/05, 154a/07, 154b/13, 176a/11, 220b/08.

ʿanber: Ar. Amber çiçeği. Bir tür mimoza. (*Geum urbanum*). 034b/03, 036b/07, 041b/13, 043b/02, 062a/03, 090a/15, 090a/03, 090a/15, 090b/10, 090b/12, 092a/14, 130b/12, 161a/15, 174a/01, 270a/13.

anduz: T. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). 279b/13, 280a/04. Bakınız: cenāʿ, rāsin.

anīsūn: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 009b/09, 013a/13, 013b/03, 022b/06, 023b/12, 031b/17, 036a/08, 039b/05, 044b/04, 048b/10, 056a/03, 058b/08, 059a/02, 059a/04, 060a/16, 063b/08, 068a/03, 069a/14, 069b/07, 069b/12, 073a/07, 073b/15, 074b/08, 075b/06, 078a/02, 089b/03, 090a/11, 091a/04, 093a/04, 095a/12, 096b/01, 096b/11, 097b/07, 098a/04, 098a/11, 102a/04, 102b/06, 104b/04, 105b/11, 106a/01, 112a/14, 112b/08, 112b/14, 113b/06, 113b/11, 114a/03, 116a/02, 116a/05, 116a/12, 116a/15, 124b/03, 127b/11, 131a/10, 132a/12, 132b/03, 136b/05, 136b/12, 137a/12, 142b/02, 157a/03, 162b/08, 164a/13, 165b/08, 178b/03, 182b/03, 182b/17, 184a/02, 184b/05, 185a/14, 185b/08, 186a/07, 187b/07, 188a/04, 189b/14, 192a/03, 192a/10, 194a/17, 194b/11, 196b/07, 196b/13, 197a/06, 197a/12, 197b/08, 199b/11, 247a/09, 254a/11, 269a/09, 269b/13. Bakınız: nānḥuvah, nānḥuvāh.

anzurūt: Far. Göz otu. (*Astragalus sarcocolla*). 189a/01, 189b/01, 193b/11, 196a/03, 197a/03, 199a/10, 212b/05, 214b/04, 217a/05, 217a/12, 218b/01, 234a/07, 251a/07, 251a/08, 251a/14, 251b/09, 260a/14, 261a/08, 261b/03, 261b/10, 262b/12, 264a/10, 269a/10.

ʿārʿar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç, yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 275a/16. Bakınız: dehmüst.

ardıc: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık. (*Juniperus*). 278a/17.

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 048b/14, 108b/13, 127a/10, 201a/08, 217b/14, 218b/15, 220b/07, 220b/15, 224a/05, 229a/07, 230b/03, 230b/07, 240a/08, 279a/06, 279a/10.

ʿartanīnā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). 277b/07. Bakınız: ʿartanīšā, buḥūr-ı meryem, fiğlāsūs, marṭenīšā.

‘arṭanīšā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşığı. (*Cyclamen cilicicum*). 043b/13. Bakınız: ‘arṭanīnā, buḥūr-ı meryem, fiğlāsūs, marṭenīšā.

ās: Arapça. Mersin ağacı ve yemişi. (*Myrtus communis*). 068a/06, 099a/09, 134a/01. Bakınız: mürd, mersīn.

aṣābi’ hürmūs: Ar. Sorıncan denen mavi çiçekli bir çiğdem türü. (*Colchicum autumnale*). 274b/13. Bakınız: sūrincān.

aṣābi’-i şufr: Ar- Far. Meryem eli, meryem otu, acı yavşan. (*Teucrium polium*). 035b/09, 037b/06, 038b/09. Bakınız: kefi meryem.

asāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 043a/05, 053a/14, 082b/03, 082b/14, 083a/14. Bakınız: faṭrāsāliyūn.

asārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). 013a/06, 027b/13, 028a/11, 030a/09, 031b/17, 032a/11, 035a/07, 039b/04, 041a/07, 043b/10, 044a/07, 046a/03, 046a/12, 046b/01, 046b/09, 056b/12, 057a/14, 060a/13, 068a/02, 069a/15, 069b/14, 073b/16, 074b/09, 076a/11, 077a/13, 086a/03, 086a/11, 086b/04, 087b/05, 087b/17, 088a/12, 088a/14, 089a/03, 089a/11, 089b/10, 093a/01, 100a/13, 106b/02, 112a/08, 112a/15, 113b/06, 113b/12, 114b/04, 115a/17, 116a/16, 124b/02, 131a/10, 131b/06, 165b/10, 182a/12, 183a/02, 184b/06, 185a/14, 185b/07, 185b/15, 197b/12, 199a/16, 222b/02, 247a/09, 276a/17, 277a/01. Bakınız: aṣārūn.

aṣārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). 277a/03. Bakınız: asārūn.

‘aše’r-rā‘: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). 039a/07, 206b/01, 222b/16, 267b/03, 267b/15. Bakınız: ‘aše’r-rā‘.

‘aše’r-rā‘: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). 275a/12. Bakınız: ‘aše’r-rā‘.

‘aṣfur: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 038a/12, 066a/12, 066b/01, 206b/15, 265a/10, 265b/13, 277a/11. Bakınız: kurtum.

‘aṣlı’s-sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 105a/13, 106a/10, 106b/01, 106b/08, 115b/15, 138a/03, 138a/05, 138b/16, 141a/07, 148a/15. Bakınız: buyan, ‘ırku’s-sūs.

aṣlū’l-adḥīr: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). 089a/03, 089b/03, 184b/14, 185b/17.

aşlü'l-encüzān: Ar. Kadiyağacı kökü. (*Ferula assafoetida*). 157a/03.

aşlü'l-kebere: Ar. Kebere otu, gebre otu, keditırnağı kökü. (*Capparis spinosa*). 117a/07.

aşlü'l-kürneb-i nebfi: Ar. Kara lahana kökü. (*Brassica oleracea*). 222b/03.

aşlü'l-yebrüc: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan kökü. (*Mandragora officinalis*). 062a/02.

aşlü'r-rāziyānec: Ar.- Far. Rezene otu kökü. (*Foeniculum vulgare*). 207b/07.

aşlü's-süsen: Ar. Kurtkulağı, navruz, zambak, süsen kökü. Genellikle bahçe ve mezarlıklarda yetişen, çok yıllık, iri çiçekli bitki. Susam ile karıştırılmamalıdır. (*Iridaceae*). 032a/15, 104b/14, 105a/02, 107a/15, 167a/10, 167a/16, 207b/07, 279a/04.

aşlü'ş-şibiş: Ar.- Far. Torak otu, dereotu kökü. (*Anethum graveolens*). 035a/02.

aşa şoğanı: T.- T. Adasoğanı. (*Urginea maritima*). 157a/02. Bakınız: eşkıl, başal-ı fār, °unşıl, °unşul.

ayruk köki: T.- T. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Agropyrum repens*). 276a/10. Bakınız: adhīr, giyāh, nücme, şıl.

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 064a/10, 066b/09, 066b/15, 066b/16, 067a/01, 067a/04, 067a/07, 067b/01, 067b/06, 067b/10, 067b/13, 068b/05, 099a/01, 099a/09, 107a/03, 107b/09, 108a/02, 108b/13, 109a/15, 109b/11, 111b/08, 119b/04, 122b/02, 123a/02, 123b/05, 125a/15, 137b/17, 138b/01, 143a/16, 148b/03, 150b/11, 152b/12, 154b/17, 158a/13, 158a/14, 158b/10, 162a/12, 165a/17, 169b/07, 176a/02, 176a/08, 176a/09, 200b/13, 201a/11, 211a/12, 220b/08, 222a/02, 222a/04, 225a/06, 246b/15. Bakınız: ābī, sefercel.

ayvadāna: T.- Far. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea millefolium*). 275a/08. Bakınız: kıaysūm.

āzeriyūn: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 276a/04. Bakınız: batbāt, kātılı'z-zeyb, mähīzehre, mähizehrec, mähīzehrec, şıgır kıuyruğı.

azfāru't-ṭib: Ar. Devtırnağı, şeytantırnağı. Çançiçeğigilerden, genellikle dağlarda yetişen bir çeşit bitki. (*Phyteuma*). 032b/04, 248a/10, 258a/12, 278b/09. Bakınız: dıv dırnağı.

B

bābili: Far. Ak hardal tohumu. (*Snapis alba*). 022a/15.

bābūne: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 040b/10, 265b/17, 266a/03. Bakınız: bābūnec.

bābūnec: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 073b/07, 105b/01, 106a/09, 218b/13, 220a/03, 220a/10, 223a/09, 223a/13, 224b/16, 226a/10, 227b/15, 231a/08, 240a/03, 241a/11, 241b/01, 241b/10, 241b/11, 241b/13, 241b/16, 242a/11, 244b/03, 244b/03, 264b/06, 264b/14, 265b/08, 266b/03, 276b/07. Bakınız: bābūne.

bādem: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 036a/15, 046b/17, 050a/08, 056b/05, 057a/06, 063a/04, 063a/07, 063a/12, 063b/01, 064a/03, 064a/04, 065a/13, 065b/11, 066a/03, 066a/13, 066b/02, 070b/09, 078a/08, 078b/11, 103a/08, 111b/06, 112a/08, 112a/15, 113b/07, 113b/13, 116a/17, 120a/06, 122a/16, 122a/16, 122b/11, 123a/14, 123b/05, 123b/12, 124a/03, 126a/13, 126b/05, 132a/04, 132a/05, 137b/06, 137b/16, 138a/14, 139a/09, 139a/10, 140a/06, 140b/12, 140b/17, 141a/05, 141a/05, 141a/16, 141b/03, 141b/11, 141b/14, 141b/17, 142a/06, 142a/06, 142a/10, 166a/15, 166b/06, 176b/12, 176b/15, 182a/17, 182b/01, 182b/10, 183a/09, 183b/04, 200b/14, 201a/07, 201a/17, 202a/04, 209a/01, 209a/03, 213b/09, 214a/12, 215a/03, 215b/01, 216a/04, 223b/01, 224b/14, 225a/01, 226b/09, 232b/04, 233a/02, 233b/11, 233b/14, 236a/04, 236a/14, 243b/07, 243b/17, 244a/02, 244a/06, 248b/03, 265a/13, 266b/16, 277a/06, 277a/13.

bādeverd: Far. Kirpidikeni, şeytandegirmi. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). 038b/03, 068b/01, 180a/16, 183a/15, 276b/07. Bakınız: bādūverd, bādverdī.

bādrenbūye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 041b/11, 051b/09, 102b/05, 163b/14, 179b/17. Bakınız: bādrenbūyye, bādrencüye, iklīlü'l melik.

bādrenbūyye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 043a/17, 087b/09, 090a/13, 162a/13, 162a/16. Bakınız: bādrenbūye, bādrencüye, iklīlü'l melik.

bādrenbūye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 180a/17, 276b/09. Bakınız: bādrenbūye, bādrenbūyye, iklīlü'l melik.

bādreng: Far. Acur, uzun ve eğri bir tür hıyar. (*Cucumis trigonus*). 011b/10, 121a/11.

bādrūc: Far. Beybörkü, bostangüzeli, horozibiği. (*Portulaca oleracea*). 210a/11, 229a/01.

bādüverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). 035a/15. Bakınız: bādeverd, bādverdī.

bādverdī: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). 037a/12. Bakınız: bādeverd, bādüverd.

bādüyān: Far. Yıldız anasonu, Çin anasonu. (*Illicium verum*). 035a/12, 037a/05, 038a/15, 060a/16, 064a/06, 065b/05, 098a/10, 105b/06, 112b/14, 112b/15, 123a/12, 135a/13, 137a/12, 140b/05, 141a/17, 141b/13, 141b/13, 167a/09, 167b/06, 179b/01, 182a/01, 182b/16, 184b/05, 185a/11, 187b/08, 241b/17, 242a/01, 247a/09, 247a/13, 263a/15, 266b/01, 269a/09.

bağla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 046b/15, 051a/12, 070b/01, 072b/16, 073a/01, 108b/09, 109a/17, 110a/08, 138a/13, 139a/05, 139a/08, 140a/07, 141a/08, 144a/03, 144a/09, 177b/08, 200b/15, 201a/06, 201b/01, 211b/11, 227a/04, 227a/08, 228b/17, 229a/04, 229b/12, 230b/09, 233b/05, 234b/08, 236a/13, 274a/02, 274a/03.

bañ: T. Ban otu. Yaprakları ağrı kesici olarak kullanılan zehirli bir bitki. (*Hyosciamus niger*). 090a/12.

bārūzed: Far. Kadiağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assafoetida*). 023b/17. Bakınız: bārzed, büberzed, pīrūze, pīrūzed.

bārzed: Far. Kadiağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assafoetida*). 046a/05, 046a/06, 046a/12, 046b/03, 047a/13, 050a/01, 068a/17, 072a/16, 072b/11, 072b/13, 104a/03, 115a/09, 115a/11, 141a/13, 141a/16, 141a/17, 141b/03, 141b/09, 143b/06, 250a/12, 250a/16, 251a/17, 251b/09, 252b/10, 252b/12, 258a/02, 277b/01, 279a/15. Bakınız: bārūzed, büberzed, pīrūze, pīrūzed.

başal: Ar. Soğan. (*Allium*). 081b/7, 164a/17, 274b/05. Bakınız: şoğan.

başal-ı fār: Ar.- Far. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 274b/05. Bakınız: aṭa şoğanı, eškīl, °unşıl, °unşul.

baṭbāṭ: ?. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 275a/12. Bakınız: āzeriyūn, ḳātilū'z-zeyb, māhīzehre, māhīzehrec, māhīzehrec, şıgır ḳuyruğı.

behmen: Ar. Kuduzotu. Kırmızı türüne kızıl behmen (*Statice limonium*), beyaz türüne ak behmen adı verilir. (*Centaurea behen*). 011b/05, 011b/06, 036a/07, 042b/17, 050b/11, 052a/13, 052b/05, 052b/05, 053a/08, 079a/08, 079a/09, 092b/08, 100b/09, 134a/04, 135a/04, 163b/13, 163b/14, 169a/16, 276b/08, 276b/11.

behrāmec: Far. Sultanisöğüt, sorkun ağacı. (*Salix caprea*). 275a/11. Bakınız: yekban.

belādūr: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). 047b/16, 048a/11, 048b/02, 048b/08, 061b/04, 076b/04, 094a/16, 094b/06, 094b/09, 212a/12, 212b/09, 272a/14, 276b/08.

belesān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). 022a/05, 022b/05, 023a/01, 023b/02, 023b/11, 024a/09, 024b/04, 026b/17, 027a/01, 027b/03, 027b/14, 028a/02, 028a/11, 031b/07, 031b/14, 032a/12, 034b/12, 036a/02, 036b/13, 036b/14, 037b/08, 038a/07, 040a/12, 041b/11, 042a/06, 047b/07, 055a/04, 056a/05, 056a/07, 056b/16, 057a/15, 057b/04, 060a/14, 062a/03, 062b/09, 069a/13, 069b/07, 076a/09, 085b/16, 085b/17, 086a/11, 086b/05, 086b/14, 087a/10, 087b/06, 088a/01, 088a/15, 088a/16, 089a/04, 089a/10, 089b/10, 090a/13, 090a/16, 090b/12, 093b/7, 096b/10, 100a/12, 124b/03, 183a/03, 185a/14, 221a/17, 230a/07, 231a/12, 243a/05, 243a/06, 243a/09, 245b/14, 245b/16, 246b/08, 270a/07, 277a/10, 277b/04.

belile: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). 011a/13, 040b/08, 075b/03, 075b/10, 077b/04, 079a/01, 094b/05, 095b/01, 096a/06, 098a/03, 100b/14, 101b/01, 101b/13, 102a/02, 102a/09, 103a/01, 103a/06, 103b/07, 137a/01, 178b/13, 179b/16, 180a/13, 192b/01, 196a/16, 197b/02, 198a/08, 198a/16, 202a/11, 224b/13. Bakınız: belilec.

belilec: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). 041b/03, 043a/08, 053b/11, 059b/06, 060b/04, 074a/14, 077a/01, 096a/16, 100b/07, 102a/16. Bakınız: belile.

bellūṭ: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). 025b/05, 093b/16, 114b/10, 121b/14, 125b/14, 131a/02, 133b/14, 134a/09, 134b/11, 135b/07, 277a/02. Bakınız: pelid.

belūn: Grk. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 275a/15. Bakınız: nārdīn, sādec-i hindī, sūnbülü'ṭ-ṭīb.

benc: Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula. Meyvelerinde içleri haşhaşa benzer, tohum dolu kesecikler vardır. Uyuşturucu özelliğinden dolayı ağrı kesici olarak kullanılır. (*Datura fastuoza*). 009b/13, 011b/08, 013a/09, 013a/12, 037a/15, 054a/09, 054b/08, 055a/01, 058a/04, 068a/02, 070b/04, 090b/10, 123a/12, 124a/06, 124b/14, 129a/04, 133b/10, 136b/13, 153a/05, 157a/03, 160a/08, 258a/08, 276b/04, 278a/05.

benefş: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 125b/04. Bakınız: benefşe.

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 011a/03, 017b/14, 043b/04, 063b/06, 064a/02, 064a/05, 065a/11, 108a/06, 111b/03, 122b/05, 124a/08, 126a/11, 126a/13, 126b/02, 126b/04, 126b/08, 126b/09, 126b/11, 127a/13, 138a/10, 149a/02, 149b/14, 150a/10

150a/14, 150b/01, 150b/07, 150b/09, 150b/10, 150b/11, 150b/17, 151a/02, 151a/07, 151a/08, 166a/08, 172a/01, 172a/03, 177b/07, 178a/03, 178a/17, 180a/14, 181a/06, 181b/09, 190b/02, 191b/04, 191b/06, 192a/10, 201a/16, 207b/08, 208b/02, 211a/11, 217b/16, 218b/13, 218b/17, 219b/17, 221a/09, 222a/12, 222b/14, 223a/02, 238a/14, 241a/10, 241b/05, 241b/12, 241b/15, 264b/06, 264b/11, 264b/14, 266a/03, 268a/17, 275a/10, 276b/10. Bakınız: benefş.

benṭāfilūn: Grk. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 276a/11. Bakınız: beş barmaq, ḥamset-ü evrāk.

berberī: ?. Öksüzoğlan çiğdemi, güz çiğdemi, itboğan. (*Colchicum autumnale*). 169b/01, 275b/11.

bersiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 140b/04. Bakınız: persiyāvşān.

bertānikī: Grk. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*) 275a/12. Bakınız: bustān-efrüz.

besbāse: Ar. Küçük hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 035a/09, 036b/13, 038a/07, 041a/08, 062a/12, 089a/05, 089a/12, 089b/11, 090b/06, 091a/06, 091b/15, 093b/07, 094a/13, 095b/17, 096b/13, 100b/07, 131a/17, 163b/12, 202b/13, 211a/15, 258a/14.

besevliyūn: Grk. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). 275a/14. Bakınız: bezr-i ḳatūnā.

besfāyic: Ar. Bespaye, pelit yosunu. (*Polypodium vulgare*). 075b/05, 075b/12, 077a/03, 081b/15, 082a/07, 082a/16, 082b/11, 083a/13, 085a/06, 102b/01, 146a/15, 146b/01, 179a/17, 179b/07, 180a/01, 180b/01, 180b/16, 184a/14, 186a/03, 186a/13, 187a/11, 190a/10, 197a/14, 276b/11.

bestī: Far. İnce kabuklu incir. 147b/07, 148b/14, 167b/13, 168b/08, 198a/01, 279a/07.

beş barmaq: T.- T. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 276a/11. Bakınız: benṭāfilūn, ḥamset-ü evrāk.

bevṵā: Ar. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). 010b/17, 013b/03, 034b/14, 036a/04, 036b/17, 038a/10, 041a/08, 048b/09, 059b/09, 062a/06, 062a/07, 064b/14, 065a/09, 066b/03, 067b/08, 076a/01, 078a/17, 086a/17, 086b/17, 089a/05, 089a/12, 089b/09, 090a/10, 090b/05, 090b/09, 091a/09, 091a/16, 091b/08, 092b/08, 093a/03, 093a/14, 093a/16, 093b/07, 094a/09, 094a/13, 095a/05, 095b/16, 096b/03, 096b/11, 100b/16, 101a/11, 102a/10, 102b/02, 116a/06, 130b/11, 131a/15, 134b/16,

135a/12, 141b/14, 158b/14, 159a/05, 159b/12, 161a/08, 164a/16, 168a/17, 168b/01, 172b/10, 177a/12, 177a/14, 202b/08, 211a/14, 225a/10, 243a/04, 247a/15, 248a/12, 258a/14, 275b/03, 276b/17. Bakınız: nārçīlī.

bezri'l-cezer: Ar. Havuç tohumu. (*Daudus carota*). 047a/11, 092b/04, 095b/14, 227b/10. Bakınız: bezrū'l-keşūr.

bezri'l-cırcır: Ar.- T. Su teresi, kekeş tohumu. (*Nasturtium officinale*). 037a/13, 038b/03, 041b/17, 092b/04, 136b/06, 227b/09, 236b/08.

bezri'l-cırcırü'l-berrī: Ar.- T. Tere tohumu, kekeş tohumu. (*Chamaelina silvestris*). 045a/04.

bezri'l-encere: Ar.- Far. Isırgan otu tohumu. (*Urtica*). 044b/05, 092b/04.

bezri'l-ficil: Ar. "Bezri'l-fücl" da denir. Yaban turpu tohumu. (*Raphanus raphanistrum*). 092b/06, 207a/02, 227b/10.

bezri'l-hindibā: Ar. Yaban marulu tohumu. (*Cichorium endiva*). 113a/09, 137a/11, 178b/02, 179a/11, 181a/06.

bezri'l-kerefis: Ar. Kereviz tohumu. (*Apium graveolens*). 024b/01, 038b/01, 039b/01, 043a/05, 044a/10, 044b/04, 047b/08, 052a/04, 056b/09, 057a/12, 058b/08, 060a/15, 068a/03, 070a/15, 073b/15, 074b/07, 076a/10, 092a/03, 095b/13, 112a/14, 113b/12, 116a/05, 122b/08, 131a/08, 132a/12, 135a/11, 136b/06, 137a/12, 164a/12, 165b/08, 182b/03, 185b/08.

bezri'l-kürrāt: Ar. Pırasa tohumu. (*Allium ampeloprasum var. porrum*). 092b/04, 095b/04, 095b/13. Bakınız: bezrū'l-kürrāş.

bezri'r-rāziyānec: Ar. Rezene tohumu. (*Foeniculum vulgare*). 024b/02, 073b/14, 093a/04, 122b/09, 123b/11, 142b/03, 164a/13, 179a/12.

bezri'ş-şalcam: Ar.- Far. Şalgam tohumu. (*Brassica rapa*). 024a/07, 092b/03.

bezri'ş-şibiş: Ar. Tere otu tohumu. (*Anethum graveolens*). 035a/02, 037a/02, 074b/07, 092b/03, 095b/04, 116b/04, 129a/04.

bezrū'l-bağla: Ar. Bakla tohumu. (*Vicia faba*). 136a/05, 136a/10, 178b/03, 201b/08.

bezrū'l-benc: Ar. Bengelik otu. Uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot. (*Hyoscyamus niger*). 024b/10, 035b/03, 045a/08, 058a/15, 104b/04, 122b/08, 258a/02.

bezrū'l-benc-i ebyaz: Ar. Beyaz bengelik otu tohumu. (*Datura fastuozza*). 038b/04, 040a/04, 058a/06, 068a/01, 068a/16, 073a/17, 075a/13, 121b/02, 123b/14, 124a/06. Bakınız: bezrū'l-bencü'l-ebyaz.

bezrü'l-bencü'l-ebyaz: Ar. Beyaz bengelik otu tohumu. (*Datura fastuosa*). 049b/15. Bakınız: bezrü'l-benc-i ebyaz.

bezrü'l-encir: Ar.- Far. İncir tohumu. (*Ficus carica*). 078b/12.

bezrü'l-ḥandaḳūḳ: Ar. Kokulu yonca tohumu. (*Trigonella caerulea*). 045a/07.

bezrü'l-ḥaḣḣāḣ: Ar. Haḣḣaḣ tohumu. (*Papaver somniferum*). 043b/03.

bezrü'l-ḣıyār: Ar. Hıyar tohumu. (*Ecballium elaterium*). 137a/06. Bakınız: bezrü'l-ḳıḣḣā.

bezrü'l-ḣıyāreyn: Ar. İki hıyar tohumu. Metinde hıyar ve acur tohumları. 143b/16.

bezrü'l-ḣummāz: Ar. Kuzukulaḣı otu tohumu. (*Rumex acetosella*). 068b/16, 093b/17, 098b/09, 107a/02, 107a/07, 108b/09, 109a/09, 113a/04, 122b/10, 123b/08, 127a/03, 133b/15.

bezrü'l-ḣurmel: Ar. Üzerlik otu tohumu. (*Peganum harmala*). 038a/15, 040a/10, 045b/11, 049a/13, 058b/10, 062a/05, 207a/02. Bakınız: bezrü's-sezābü'l-berrī.

bezrü'l-ḣarḣ: Ar. Kabak tohumu. (*Cucurbita*). 143b/17.

bezrü'l-keḣūr: Ar. Havuḣ tohumu. (*Daudus carota*). 137a/05. Bakınız: bezri'l-cezer.

bezrü'l-kettān: Ar. Keten tohumu. (*Linum usitissimum*). 139b/11, 224b/16.

bezrü'l-ḳıḣḣā: Ar. Hıyar tohumu. (*Ecballium elaterium*). 061a/06, 137a/05. Bakınız: bezrü'l-ḣıyār.

bezrü'l-kürrāḣ: Ar. Pırasa tohumu. (*Allium ampeloprasum var. porrum*). 134b/01. Bakınız: bezri'l-kürrāt.

bezrü'l-küḣūḣ: Ar. Sarmaḣık tohumu. (*Hedera helix*). 137a/13, 178b/02, 179a/11.

bezrü'l-merv: Ar. Yarpuz tohumu, yavḣan otu tohumu. (*Mentha pulegium*). 133b/14, 220a/10.

bezrü'l-verd: Ar. Gül tohumu. (*Rosae*). 058b/12.

bezrü's-sezāb: Ar. Sedef otu tohumu. (*Ruta graveolens*). 037a/10, 038b/01, 043b/11, 044a/07, 232a/01.

bezrü's-sezāb-ı deḣtī: Ar. Yabani sedef otu tohumu. (*Ruscus montana*). 040a/08. Bakınız: bezrü's-sezābü'l-cebelī.

bezrü's-sezābü'l-berrī: Ar. Üzerlik otu tohumu. (*Peganum harmala*). 044b/15. Bakınız: bezrü'l-ḣurmel.

bezrü's-sezābü'l-cebelī: Ar. Yabani sedef otu tohumu. (*Ruscus montana*). 044b/05. Bakınız: bezrü's-sezāb-ı deḣtī.

bezrü'z-zūfā: Ar. Çördük otu tohumu. (*Hyssopus officinalis*). 038b/06.

bınduḳ: Ar. Fındık ağacı ve meyvesi. (*Corylus*). 038b/06, 054b/05, 057a/02. Bakınız: fınduḳ.

bıḫḫ: Ar. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 183b/11.

bīd: Far. Söğüt. (*Salix caprea*). 216b/12. Bakınız: söğüt.

bīdencīr: Far. Kene otu. Ağaç veya ağaççıḡa yakın, tohumlarından Hint yaḡı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 166b/07, 182a/06, 184a/05, 185a/17, 232a/09, 247b/04, 265a/11. Bakınız: hırva^c, kene.

bīrevder: ?. Çadruşaḡı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). 279a/15. Bakınız: dāne çādır, ḳınna.

biring: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen ve özellikle eklem hastalıklarının tedavisinde ve tenya düşürmek için kullanılan, fūlfūlden daha beyaz bir tür tohum, barank. (*Embelia ribes*). 064b/06, 097a/05, 103a/13, 135b/02, 193a/13, 199b/15. Bakınız: ibrinc.

boya: T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 280b/07. Bakınız: el-fūvve, fūvve, fūvvet, rūnās, ru^cnās.

būdīne: Sns. Yarpuz otu, su nanesi. (*Mentha sylvestris*). 045a/03, 050a/17, 073b/03, 073b/05, 073b/06, 074b/10, 118a/12, 131a/10, 132a/04, 135a/13, 136b/07, 142b/04, 165b/10, 197b/11, 200a/05, 204b/17, 205a/01, 205a/05, 207a/03, 207b/09, 241a/02, 242a/11, 243b/11. Bakınız: pūdīne.

buḡday: T. Buḡday. (*Triticum aestivum*). 037b/15, 079a/12, 217b/15, 218b/15, 253a/08.

buḡūr-ı meryem: Ar.- Far. Yer somunu, domuz etmeḡi, domuz soḡanı, macar şalgamı. (*Cyclamen cilicicum*). 275b/15, 276a/03. Bakınız: ^carḫānīnā, ^carḫānīsā, fiḡlāsūs, marḫēnīsā.

bulbūs: Grk. Daḡ soḡanı, yaban soḡanı. (*Muscari comosum*). 275a/08. Bakınız: zīrī.

burçaḳ: T. Burçaḳ. (*Vicia ervilia*). 140b/14, 274b/17. Bakınız: ezḫūniyā.

bustān-efrūz: Far. Sultanbörkü, mahmur çiçeḡi, acı çiḡdem. (*Colchicum*). 275a/12. Bakınız: berḫānīkī.

buḫum: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 275a/13. Bakınız: ḫabbetü'l-ḫazrā.

būy: Far. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 140b/15.

buyan: Far. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 279a/04. Bakınız: ʿaşlı’s-sūs, ʿırķu’s-sūs.

būzīdān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 065b/02, 100b/07, 169a/16, 183a/03, 184a/03, 184b/06, 184b/13, 188a/16, 192a/02, 192a/11, 276b/11. Bakınız: ĥuşyetü’s-şaleb, reknüb, rūkāde, süg.

büberzed: Far. Kadiağacı, şeyanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assafoetida*). 230a/08, 231b/12. Bakınız: bārūzed, bārzed, pīrūze, pīrūzed.

bürüklü: T. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 278a/16. Bakınız: ustūĥudūs.

C

cāvşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 010b/16, 012a/05, 012a/16, 023b/16, 024b/06, 031b/10, 035b/11, 044b/17, 049b/16, 071a/03, 075a/03, 075a/06, 078a/10, 080b/05, 080b/17, 081b/15, 084a/08, 084b/01, 084b/17, 114b/10, 115a/10, 141b/05, 141b/10, 188b/03, 188b/10, 188b/17, 189a/05, 189b/02, 194a/13, 195a/04, 196a/13, 199a/09, 224a/01, 224b/14, 230a/08, 231a/15, 231b/11, 247a/12, 265b/12, 266a/17, 268a/06, 269a/07, 270a/02, 270a/07, 272a/14. Bakınız: cāvuşīr, cünd-i bīdester, şīrhīşt, şīrhīşt.

cāvuşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 022b/09, 022b/16, 082b/02, 082b/13, 083a/12. Bakınız: cāvşīr, cünd-i bīdester, şīrhīşt, şīrhīşt.

cebelāheng: Far. Yabani susam, sığır otu, sarı diken, şirvan. (*Verbascum*). 269a/14, 269a/15, 269a/16, 279b/12. Bakınız: ĥūd.

celgūze: Far. Çam fıstığı, köknar içi. (*Pinaceae*). 010b/08, 040b/11, 050a/07, 069a/11, 069a/17, 069b/02, 069b/05, 070a/06, 070b/08, 072a/12, 122b/10, 123a/14, 139b/01, 139b/03, 139b/08, 142a/07, 167a/03. Bakınız: şanavber.

cenāc: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). 279b/13. Bakınız: anduz, rāsin.

ceşān: Far. Yılan üzümü. (*Viburnum gallorum*). 038b/13.

cev: Far. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 098a/14, 137b/06, 173b/03, 174a/10, 211b/06, 216b/16, 222b/15, 225a/17, 230b/14, 237a/13, 238a/14, 239a/02, 239b/16, 241a/12, 241b/06, 264b/06, 266a/09, 267b/07, 279a/06.

cevz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). 010b/17, 034b/14, 036a/04, 036b/17, 038a/10, 040b/11, 041a/08, 062a/07, 078a/17, 086a/17, 086b/17, 089a/05, 089a/12, 089b/09, 090b/09, 091a/09, 091b/08, 092b/08, 093a/16, 093b/06, 094a/09, 094a/13, 095a/05, 095b/16, 096b/03, 096b/11, 097a/07, 102a/10, 102b/02, 130b/11, 135a/12, 158b/14, 161a/08, 164a/15, 168a/17, 176a/14, 176b/06, 176b/07, 177a/14, 202b/08, 207a/08, 211a/14, 225a/10, 243a/04, 254b/17, 276b/01, 276b/17. Bakınız: k̄ōz.

cevzü'l-ķayy: Ar. Karabüken ağacı ve bu ağacın zehirli tohumu. (*Strychnos nuxvomica*). 203b/05, 204a/12, 277b/15.

cezer: Ar. Havuç. (*Daudus carota*). 087b/07, 168b/15, 175a/15, 175b/10.

cırcır: T. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 034b/15, 095b/14, 098a/01, 164a/16, 169a/15, 199a/02, 204a/04, 204a/12, 227a/17, 235a/10, 236a/04, 236a/13.

cu'de: Ar. Venüssaçı, karabacak otu. (*Adiantum capillus veneris*). 012b/02, 022a/13, 023b/06, 031b/12, 035b/06, 044a/13, 055a/11, 056a/06, 056b/14, 057b/02, 080b/08, 081a/03, 081b/13, 084a/09, 084b/03, 089b/05, 114b/09, 115a/07, 117a/06, 185a/11, 276a/14, 277a/02.

cüft-āferīd: Far. Salep otu. Salepgillerin tek köklü, yumrulu, salkımlı veya başak çiçekli olan örnek bitkisi. (*Orchis*). 036a/06, 062a/02.

cünd-i bīdeste: Far. Cavşir otu. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 012b/15, 012b/16, 013a/11, 022b/13, 023b/15, 024b/07, 031b/09, 034b/15, 037a/01, 038a/10, 039a/17, 042a/09, 046a/02, 046a/10, 046a/17, 046b/08, 047a/11, 049b/14, 050b/13, 051b/04, 052a/04, 052a/15, 052b/09, 054a/08, 054a/09, 055b/07, 066a/02, 068a/01, 068a/17, 070a/02, 071b/02, 072b/11, 074b/17, 076b/03, 078a/09, 081b/16, 082b/03, 082b/15, 083a/13, 083b/11, 084b/17, 086a/12, 090a/12, 094b/05, 104a/16, 130a/09, 134b/12, 188b/02, 188b/09, 189b/01, 194a/15, 196a/15, 202a/15, 202a/16, 208b/05, 208b/12, 209a/09, 213a/05, 213a/11, 213b/14, 215a/10, 215a/17, 215b/17, 216a/14, 217b/05, 218b/01, 230a/07, 230b/17, 241a/01, 243a/15, 243b/15, 243b/16, 245a/16, 265a/05, 265b/15, 266b/01, 269a/10, 270a/07, 273a/10, 277a/01, 277b/08. Bakınız: cāvşīr, cāvūşīr, şīrhīşt, şīrhīşt.

Ç

çınār: Far. Çınar ağacı. (*Platanus orientalis*). 207a/08.

çıntınā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 069b/15. Bakınız: çıntıyā, çıntıyānā, çıntıyāne.

çıntıyā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 070a/13. Bakınız: çıntınā, çıntıyānā, çıntıyāne.

çıntıyānā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, Cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 033a/6, 056b/10, 084a/07. Bakınız: çıntınā, çıntıyā, çıntıyāne.

çıntıyāne: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, Cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 022b/3, 023b/11, 024a/16, 031b/13, 032a/16, 033a/16, 035a/03, 037a/02, 038a/12, 041b/11, 042a/06, 043b/14, 044a/9, 044b/17, 051a/07, 057a/10, 060a/14, 071a/16, 076b/02, 082a/02, 086a/01, 086b/02, 087a/04, 087a/10, 089b/03, 112a/09, 183a/04, 234b/17, 236a/06. Bakınız: çıntınā, çıntıyā, çıntıyānā.

çoğan: T. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 212b/04. Bakınız: kündüs, kündüs, uşnān.

çügündür: Far. Pazı. (*Bera vulgaris*). 209a/15, 226a/17, 233b/01, 265b/11, 266b/09.

D

dāne çadır: Far. Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). 276a/05, 279a/15. Bakınız: bīrevder, kınnā.

dār-ı fulful: Far.- Ar. Baş biberi, uzun biber. (*Piper longum*). 022a/11, 023a/15, 024a/11, 027b/12, 028a/04, 028a/05, 028a/10, 028a/16, 031b/08, 032b/10, 035b/02, 035b/07, 037a/14, 038b/04, 039b/06, 040a/11, 040b/07, 041b/02, 045a/17, 045b/08, 046a/04, 046b/02, 047a/13, 047b/09, 048b/10, 050b/14, 052a/16, 052b/08, 054b/10, 057a/03, 057a/17, 058b/01, 059b/06, 061b/03, 066b/11, 067b/07, 071a/17, 071b/13, 072a/06,

075a/01, 075a/13, 076a/07, 077b/11, 078a/16, 081b/14, 082b/01, 082b/14, 085a/10, 086a/01, 086b/08, 087a/02, 090b/06, 091a/17, 091b/08, 092b/07, 093a/01, 093b/05, 094a/10, 094b/04, 095a/03, 095b/01, 095b/12, 096a/17, 096b/16, 097b/04, 098a/06, 100a/12, 102a/11, 130b/10, 135a/12, 159b/12, 164a/15, 172b/11, 177a/14, 194a/16, 194b/10, 194b/15, 195a/05, 196a/15, 203a/09, 204b/05, 205a/15, 206a/09, 206b/14, 208b/06, 232a/16, 256b/11, 258b/06, 259a/10, 259a/14, 259b/04, 275a/17, 277a/03, 277b/07.

dārçīn: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 010a/02, 010b/17, 013a/06, 013a/14, 028a/06, 041b/15, 042a/06, 043a/03, 045a/05, 046a/03, 046b/01, 046b/10, 047a/12, 056b/05, 059a/11, 064b/15, 067b/09, 069a/15, 070b/17, 071b/13, 072a/12, 072b/10, 075a/13, 078a/16, 080b/07, 081a/02, 081b/15, 082b/02, 082b/15, 083a/12, 084a/08, 084b/03, 084b/16, 085b/15, 086a/09, 086b/16, 087b/17, 089a/04, 089a/11, 089b/09, 090b/05, 091b/01, 091b/09, 091b/17, 092a/11, 092b/07, 092b/16, 093a/15, 093b/05, 095b/15, 098a/05, 100a/10, 100b/17, 101a/11, 112a/16, 118a/07, 127b/06, 130b/09, 158b/02, 158b/15, 159a/06, 164a/15, 168a/17, 168b/12, 172b/10, 177a/13, 185b/16, 189a/09, 199a/17, 202b/09, 203a/08, 213a/11, 220b/03, 239a/05, 247a/15, 254a/07, 258a/13. Bakınız: dārçīnī.

dārçīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 021b/16, 024a/09, 027b/15, 031b/05, 032b/04, 033a/16, 039b/15, 040a/09, 046a/14, 051a/09, 053a/11, 056a/15, 057a/07, 058b/10, 086b/04, 087a/09, 088a/05, 092b/13, 119b/03, 119b/07, 135a/12, 163b/09, 242b/14, 243a/02. Bakınız: dārçīn.

dārü'ş-şacān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). 038b/10, 039b/12. Bakınız: dār-ı şacān.

dār-ı şacān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). 028a/05, 028a/10, 028a/17, 032b/10, 035b/07, 071b/13, 072a/06, 275a/17, 277a/03. Bakınız: dārü'ş-şacān.

dehmüst: ?. Dağ servisi, dikenli ardıç yabancı ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 275a/16. Bakınız: ʿārʿar.

demü'l-aḥaveyn: Ar. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). 118a/04, 119a/05, 120a/08, 120b/14, 121a/15, 121b/05, 122a/15, 124a/13, 133a/11, 136a/04, 209b/17, 213b/05, 214b/04, 233b/10, 251b/09, 251b/14, 260a/15, 262b/11, 268a/02, 268b/06.

dermine: ?. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 280a/09. Bakınız: dirmene, eflün, şīḥ.

derūnec: Ar. Çıyan otu, akrep otu. (*Heliotropium europaeum*). 277a/04.

dıbķ: Ar. Ökse otu. (*Viscum album*). 038a/06, 280a/08. Bakınız: ökse.

dik ber dik: Far. Sıçan otu, farekulağı. (*Anagallis arvensis*). 236b/16.

dīnārūye: Far. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 275b/02. Bakınız: şeps, şibis, torak otu, zūkarā.

dirmene: ?. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 036a/09. Bakınız: dirmene, eflūn, şīh.

dīvdār: Far. Karaağaç. Kerestesi değerli bir ağaç. (*Ulmus*). 275a/16. Bakınız: kara ağac.

dūķū: Far. Yaban havucu ve tohumu. (*Pastinaca sativa L. Umbelliferae*). 023b/16, 031b/13, 035a/05, 036a/11, 046a/03, 046a/11, 046b/09, 047b/04, 055a/06, 056a/02, 056b/09, 057a/12, 060a/10, 069a/13, 069b/06, 069b/11, 074b/08, 087b/06, 102a/10, 104b/03, 123b/13, 124b/06, 131a/09, 157a/05, 182b/04, 196b/13, 254a/10, 275a/17.

durunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 035a/03, 036b/11, 040a/12, 041b/12, 043a/13, 042b/17, 049a/15, 049b/14, 050b/10, 051b/11, 052a/11, 053a/08, 055b/06, 062a/11, 075a/04, 075b/18, 077a/12, 096b/13, 129b/11, 129b/13, 130a/03, 135a/11, 163b/13, 197b/12, 229a/01, 247a/17, 277b/09. Bakınız: nārenc, turunc, utruc.

E

ebhül/ ubhul: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). 012b/15, 036a/07, 038b/04, 62a/05, 071a/04, 112a/07, 127b/05, 182b/06, 269b/09, 276b/01, 278a/17.

ebū celsā: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 274b/10. Bakınız: eşek mārūlı, ḥassū'l-ḥımār, şancār.

eflātūn: Grk. Günlük ağacı, sıgla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zank. (*Liquidambar orientalis*). 275a/02. Bakınız: günlük, lūbbān, lūben, muķl.

eflūn: Grk. Yavşan otu, pelin otu. (*Artemisia*). 275a/06. Bakınız: dermine, dirmene, şīh.

eftīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithimum*). 011b/17, 017b/14, 042b/13, 043a/14, 048a/07, 051b/10, 053a/05, 058b/01, 074a/15, 075b/03, 075b/12, 077a/02, 080a/08, 080a/09, 080b/12, 081a/09, 081b/10, 082a/06, 082a/16, 082b/11, 083a/07, 085a/06, 085a/12, 085b/13, 086a/03, 087a/01, 087a/13, 087b/10, 097b/07, 102a/03, 102a/10, 102b/01, 103a/15, 146b/03, 146a/13, 164a/04, 178b/15, 179b/02, 179b/05, 179b/08, 179b/13, 180a/03, 180a/05, 180a/08, 180a/12, 180b/04, 180b/06, 180b/14,

185b/09, 186a/03, 186a/08, 186a/13, 187a/10, 187b/01, 188a/09, 189a/07, 190a/09, 190a/15, 192a/10, 194a/16, 194b/12, 196b/11, 197a/14, 199b/08, 202b/17, 276b/02, 276b/11. Bakınız: küşüş.

el-füvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 056b/13. Bakınız: boya, fuvve, fuvvet, rünās, ru'nās.

emberbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 147a/12. Bakınız: emīrbārīs, emrūsiyā, zerārīc, zirişk.

emīrbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). Bakınız: emberbārīs, emrūsiyā, zerārīc, zirişk.

emlec: Ar. Hindistan'da yetişen amlaç otu olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). 041b/03, 059b/06, 059b/15, 060b/05, 061b/01, 064b/07, 074a/14, 077a/01, 095b/12, 096a/16, 100b/07, 102a/17, 135b/02, 174b/06, 233a/09. Bakınız: āmīle.

emrūsiyā: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 047a/17, 274b/15, 276b/03. Bakınız: emberbārīs, emīrbārīs, zerārīc, zirişk.

enār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 110a/04, 118b/05, 118b/10, 129b/05, 132a/02, 132a/07, 133b/08, 145a/01, 147a/10, 148b/04, 149a/05, 149a/06, 149a/11, 149b/04, 149b/06, 150a/05, 152a/02, 152a/03, 154b/16, 169b/12, 169b/14, 169b/14, 191a/08, 201b/07, 205a/11, 205b/03, 205b/10, 206b/15, 207b/13, 209b/03, 210a/10, 211a/04, 215a/09, 215b/04, 220b/06, 225b/12, 228b/06, 229b/12, 240a/08, 255b/06, 256a/11, 256b/01, 277a/02, 277a/13, 279a/09. Bakınız: nār, rummān.

encere: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 167b/02, 276a/05. Bakınız: ısırgan, kırış.

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 126b/17, 142a/14, 147b/07, 147b/14, 148b/14, 166a/07, 166b/02, 167a/01, 167a/08, 167a/15, 167b/10, 167b/13, 167b/14, 167b/15, 168a/04, 168a/05, 168a/07, 168a/08, 168a/10, 168a/11, 168b/05, 168b/08, 183b/11, 197a/17, 198a/01, 198a/02, 198a/03, 205b/13, 207a/12, 207b/02, 215b/10, 215b/13, 223a/11, 223a/16, 223b/16, 230a/13, 232b/16, 252b/03, 264b/02, 264b/14, 265b/09, 266a/02, 269b/04, 279a/07.

encüdān: Ar. Kadiyağacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 074b/10, 095a/11. Bakınız: encüzān, engijed, engizān, engized, engüdān, hıltīs, hıltīt, kaşnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

encüzān: Ar. Kadiyağacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 035b/08, 073a/06, 097b/10, 097b/11, 097b/13, 098a/01, 157a/05, 164a/14, 275b/13, 276b/04. Bakınız: encüdān, engijed, engizān, engized, engüdān, hıltīs, hıltīt, kaşnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

engijed: Far. Kadiyağacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 127b/01. Bakınız: encüdān, encüzān, engizān, engized, engüdān, hıltīs, hıltīt, kaşnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

engizān: Far. Kadiyağacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 050a/06. Bakınız: encüdān, encüzān, engijed, engized, engüdān, hıltīs, hıltīt, kaşnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

engized: Far. Kadiyağacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 254b/08, 279a/06. Bakınız: encüdān, encüzān, engijed, engizān, engüdān, hıltīs, hıltīt, kaşnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

engüdān: Far. Kadiyağacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 212a/11. Bakınız: encüdān, encüzān, engijed, engizān, engized, hıltīs, hıltīt, kaşnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

erned bürned: Far. Zambak kökü. (*Lilium speciosum*). 274b/11.

ersend: Far. Mavi su zambağı. (*Indigofera tinctoria*). 274b/12. Bakınız: nıl-i hindī.

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 148b/13, 149b/12, 163a/08, 171a/12, 177b/10, 178a/02, 178a/09, 178b/01, 178b/16, 179a/10, 180a/03, 181a/15, 181a/17, 181b/02, 181b/07, 277a/14. Bakınız: ālū, ıcāş.

esķil: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 023a/12, 024a/04, 027a/03, 027a/17, 027b/01, 028a/03, 142b/07, 146a/04, 157b/04, 232a/12, 274b/05. Bakınız: ata şoğanı, başal-ı fār, °unşıl, °unşul.

eşek mārūl: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 274b/11. Bakınız: ebū celsā, ḥassū'l-ḥımār, şancār.

eztūniyā: Grk. Burçak. (*Vicia ervilia*). 274b/16.

F

farāsiyūn: Ar. Yabani pırasa, dağ pırasası. (*Marrubium alysson*). 012b/02, 022a/09, 022b/07, 023b/05, 024a/10, 024a/10, 044a/13, 044b/16, 069b/16, 081a/05, 081b/13, 082a/17, 082b/12, 083a/10, 084a/04, 084a/16, 085a/06, 085a/07, 140a/08, 140b/05, 166b/11, 167a/10, 167b/03, 185a/09, 197a/02, 276a/17.

fāşīrā: Grk. Ören gülü, ak asma, ak sarmaşık, bin kulaç. Köküne semiz kabak denir. (*Viburnum gallorum*). 277b/08. Bakınız: hezār-ı ceşān.

faṭrāsāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 012b/13, 022a/10, 023b/06, 024a/11, 031b/16, 036a/11, 039a/17, 041b/16, 042a/07, 044a/01, 044a/12, 047a/12, 055a/03, 056a/02, 056b/09, 057a/12, 060a/10, 063a/02, 069a/15, 069b/05, 069b/14, 073b/06, 074b/09, 078a/07, 080b/05, 081a/01, 081b/16, 084b/01, 084b/17, 097b/12, 100b/14, 116a/08, 124b/02, 131a/08, 196b/12, 197b/11, 227b/10. Bakınız: asāliyūn, faṭrū'l-asāliyūn, fiṭr.

faṭrū'l-asāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 084a/08. Bakınız: asāliyūn, faṭrāsāliyūn, fiṭr.

fāvāniyyā: Ar. Ayıgülü, şakayık. (*Paeonia*). 024b/09, 036a/13, 076b/13. Bakınız: şakāyık.

felencemşük: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). 041b/12, 043a/12, 043a/17, 062a/12, 087b/08, 090b/17, 091a/08, 091b/16, 092a/11, 095b/14, 102b/03, 130a/10, 180b/01, 202b/13. Bakınız: ferencemşük.

ferencemşük: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). 035b/17. Bakınız: felencemşük.

ferfiyūn: Ar. Sütleşen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 011a/15, 012a/04, 030a/05, 031b/14, 032a/17, 034b/06, 038a/11, 040a/05, 043b/11, 044a/07, 045a/03, 054b/09, 055a/05, 055b/04, 058b/02, 073a/15, 075a/13, 081b/17, 083a/16, 084a/07, 084b/15, 085b/17, 087a/02, 087a/10, 188b/08, 189a/10, 194a/13, 195b/05, 195b/08, 200a/16, 200b/02, 208b/12, 209a/14, 213a/08, 213b/14, 214b/09, 216a/01, 218a/17, 224b/03, 224b/10, 228b/02, 230a/06, 230b/17, 232a/08, 232b/07, 236a/06, 243a/14, 245a/13, 245b/09, 263a/14, 273a/01, 277a/12, 277b/08. Bakınız: südlügen, şebrem, yenū^c.

fınduk: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). 070b/08, 123b/05, 141a/06, 259b/07.
Bakınız: bınduk.

fıstuḡ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 121b/01, 140a/17, 140b/12, 149a/13, 149b/02. Bakınız: fıstūḡ.

fıstūḡ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 280a/05.

fıtır: Ar. Domalan mantar. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfesia*). 034a/04, 280b/06.
Bakınız: ağulu mantar.

fıtır-ı asāliyūn: Ar. Yabani kereviz, daḡ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 043a/05, 082b/03, 082b/14, 803a/14. Bakınız: asāliyūn, faṭrāsāliyūn, faṭrū'l-asāliyūn.

fıḡlāsūs: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzaḡırşaḡı. (*Cyclamen cilicicum*). 276a/02. Bakınız: ʿartanīnā, ʿartanīsā, buḡūr-ı meryem, martēnīsā.

filezhirec: Ar. Topalak, kırkboḡum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 276a/01. Bakınız: ḡuḡaḡ, must, suʿd-ı hindī.

fū: Ar. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). 022b/05, 023b/10, 024b/01, 027b/13, 028a/06, 028a/12, 032a/02, 039b/14, 041b/16, 043b/11, 044a/08, 046a/03, 046a/11, 046b/01, 046b/09, 047a/12, 056a/01, 056b/07, 057a/08, 069b/06, 069b/13, 086b/07, 111a/02, 124b/04, 275b/16.

fūfel: Ar. Fufal ağacı, arek ağacı. Bir tür palmiye ve cevizi. (*Areca catechu*). 202b/09, 247a/10.

fūḡāḡū'l-adḡır: Ar. Ayrık otunun çiçeḡi. (*Elytrigia repens*). 022a/12, 023b/05, 024a/14, 028b/01, 034b/14, 035a/12, 037a/02, 038a/11, 047b/08, 056a/04, 056a/15, 057b/10, 069b/11, 071b/15, 086a/02, 087a/03, 087a/14, 088a/17, 089a/12, 089b/09, 116a/08, 127b/09, 131b/06, 132a/13, 166a/09, 181b/17, 183a/01, 256a/13.

fūḡāḡū'l-kebere: Ar.- Grk. Kebere bitkisinin çiçeḡi. 179a/17.

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). 011a/12, 013b/03, 021b/15, 022a/11, 023a/14, 023a/15, 023b/02, 024a/05, 024a/11, 024a/13, 031b/08, 031b/11, 032a/13, 035b/01, 035b/02, 036b/15, 037a/13, 037a/14, 038a/08, 038b/04, 039b/05, 039b/06, 039b/13, 040a/07, 040a/11, 040b/07, 041b/02, 042a/07, 042b/14, 043a/06, 044b/02, 045a/02, 045a/16, 045a/17, 045b/07, 045b/08, 046a/04, 046a/11, 046a/12, 046b/02, 046b/09, 046b/10, 047a/13, 047b/09, 048b/09, 048b/10, 049b/07, 049b/08, 049b/15, 050a/08, 050a/15, 050b/14, 052a/16, 052b/08, 053a/05, 054b/10, 054b/17, 056b/15, 057a/03, 057a/17, 057b/03, 057b/11, 058a/10, 058a/14, 058b/01, 059b/06, 059b/07, 061b/03, 063a/02,

063a/10, 063a/17, 064b/06, 064b/16, 065b/05, 066b/11, 067b/07, 068a/17, 071a/17, 072b/11, 073b/08, 074a/06, 074b/07, 705a/01, 075a/02, 075a/14, 076a/07, 077a/12, 077b/11, 078a/08, 078a/15, 078a/16, 078b/10, 080b/06, 081a/01, 081b/13, 081b/14, 082b/01, 082b/02, 082b/14, 082b/15, 083a/11, 084a/05, 084b/02, 084b/16, 085a/10, 086a/01, 086a/10, 086a/12, 086b/02, 086b/07, 086b/08, 087a/02, 087a/02, 087a/10, 087b/04, 090b/06, 090b/17, 091a/17, 091b/08, 092a/01, 092a/11, 092b/07, 092b/17, 093a/01, 093b/05, 094a/04, 094a/10, 094b/04, 095a/03, 095b/01, 095b/12, 096a/17, 096b/15, 097a/15, 097b/04, 097b/11, 098a/06, 099a/12, 099a/16, 099b/03, 099b/12, 100a/11, 100a/12, 101a/01, 102a/12, 106a/10, 114a/10, 116b/09, 116b/17, 127b/11, 130b/10, 135a/12, 136a/16, 136b/04, 141a/07, 159b/12, 160a/08, 164a/14, 164a/15, 172b/11, 177a/14, 185b/13, 188b/02, 188b/09, 191a/12, 193b/17, 194a/17, 194b/10, 194b/15, 195a/05, 196a/14, 196a/15, 199b/15, 202a/04, 202a/17, 203a/08, 203a/09, 204b/05, 205a/15, 206a/09, 206b/14, 207a/03, 208b/06, 213a/05, 213a/09, 213a/14, 213b/17, 215a/08, 215b/01, 224b/12, 229b/02, 230a/06, 232a/16, 236a/17, 243a/13, 254a/02, 256b/06, 256b/11, 257b/07, 258b/07, 258b/08, 259a/10, 259a/14, 259b/04, 259b/07, 261a/06, 262a/16, 277b/07, 277b/15, 278a/01.

fütenc: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 023b/05, 024a/11, 024b/08, 044a/01, 044a/12, 069b/15, 071a/01, 077b/09, 097b/12, 114a/05, 127a/17, 157a/04, 166b/14, 167b/02, 185a/11, 217b/10, 223b/14, 223b/12, 245a/17, 247a/08, 269b/09, 269b/13. Bakınız: mermâḥūn, mermâḥūr, merv, mervec.

fütencü'n-nehrī: Far.- Ar. Su nanesi. (*Mentha auatica*). 136a/16.

füvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 056a/05, 071a/02, 112a/08, 112a/14, 112b/07, 114b/02, 115b/09, 115b/13, 115b/14, 127a/17, 185a/10, 115b/13, 276b/06. Bakınız: boya, el-füvve, füvvet, rünās, ru^cnās.

füvvet: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 235b/15, 235b/17, 236a/10, 236a/11. Bakınız: boya, el-füvve, füvve, rünās, ru^cnās.

G

ġāfis: Ar. Koyunotu, kasıkotu. (*Agrimonia eupatoria*). 011a/17, 036a/12, 054a/10, 054b/02, 056a/06, 060a/17, 089a/03, 089a/13, 089b/06, 089b/08, 105b/11, 106a/01, 106b/01, 110b/08, 111a/01, 111b/13, 112a/08, 112a/16, 112b/08, 112b/13, 113b/15, 114b/05, 114b/13, 115a/03, 115a/05, 115a/14, 115a/15, 115b/03, 115b/04, 116a/07,

116b/01, 128a/04, 131b/05, 179b/17, 180a/16, 183a/15, 192a/06, 194a/06, 195a/11, 195a/14, 195a/16, 200b/06, 241b/02, 277b/05.

gendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 041b/17, 189a/02. Bakınız: gendene.

gendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 079a/02, 079a/03, 098a/02, 192a/04, 192b/11, 198a/11, 198b/01, 198b/07, 198b/15, 198b/16, 199a/01, 199a/04, 199a/11, 275a/10. Bakınız: gendenā.

gendüm: Far. Buğday. (*Triticum*). 058b/15, 137b/06, 218b/14, 266a/04.

geviz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). 035b/04, 036a/14, 134b/15, 169b/01, 258a/14. Bakınız: ceviz, kōz.

geviz gendüm: Ar- Far. Nohut büyüklüğündeki sığır mantarı ve kökü. (*Tricholoma*). 079a/08.

gezer: Ar. Havuç. (*Daucus carota*). 034b/15, 147a/08. Bakınız: cezer.

gezmāzec: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 097a/11, 190b/07, 255a/04, 257b/02. Bakınız: gezmāzū, yelğun.

gezmāzū: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 011b/12, 114b/09, 116b/13, 116b/17, 117a/04, 117a/04, 135b/10, 256b/02. Bakınız: gezmāzec, yelğun.

giyāh: Far. Ayrık otu. (*Elytrigia repens*). 276a/09. Bakınız: adhīr, ayruķ köki, nūcme, sīl.

ğubeyrā: Ar. İğde ağacı ve meyvesi. (*Elaeagnus*). 094a/01, 268b/10.

gül: Far. 1- Gül. (*Rosaceae*). 2- Çiçek. 011a/06, 011a/11, 017a/08, 017a/15, 017a/16, 017b/01, 022a/02, 023a/16, 032a/01, 041a/06, 043a/15, 051a/06, 060a/09, 061a/05, 064a/06, 064a/17, 067a/17, 088a/11, 088a/12, 093b/15, 096a/07, 098b/08, 098b/15, 101b/08, 104b/10, 104b/13, 105a/12, 105a/15, 105a/17, 105b/07, 105b/17, 106a/06, 106a/08, 106a/16, 106a/17, 106b/06, 106b/08, 106b/12, 106b/17, 107a/05, 107a/07, 107a/12, 107a/14, 107b/04, 107b/15, 108b/01, 108b/08, 108b/16, 109a/08, 109b/08, 110a/05, 110a/09, 111a/12, 116a/09, 110b/16, 113a/03, 115a/15, 117a/14, 119b/13, 121b/12, 125a/01, 125a/10, 125b/16, 126a/04, 126a/14, 127b/09, 128b/01, 128b/10, 129b/01, 129b/08, 131b/04, 131b/17, 132a/17, 136b/12, 144a/09, 144b/03, 145a/16, 147a/03, 147b/06, 153b/10, 155a/08, 155a/09, 155a/11, 155a/16, 155b/03, 155b/04, 156b/03, 156b/10, 162a/17, 163b/16, 165a/03, 165b/06, 171b/01, 171b/04, 171b/06, 171b/13, 171b/14, 171b/15, 177b/07, 178a/17, 180a/14, 183b/01, 186b/04, 186b/08, 189b/07, 189b/15, 192a/10, 193a/02, 197b/03, 206a/15, 206b/02, 206b/12, 209b/15,

210a/09, 211a/10, 211b/16, 213b/09, 216b/05, 216b/13, 217b/01, 217b/17, 219a/12, 219a/13, 220a/01, 222a/03, 222a/08, 222a/12, 222a/15, 223a/03, 223a/05, 224a/12, 225a/04, 225b/11, 227b/03, 228b/03, 228b/10, 230b/07, 230b/10, 230b/15, 233b/12, 233b/15, 234a/02, 234b/05, 234b/11, 235b/14, 236a/10, 237a/07, 237a/12, 237a/13, 237b/04, 238a/13, 238a/16, 238b/15, 239b/02, 240b/02, 240b/14, 241a/11, 242b/13, 243a/01, 244a/06, 246b/09, 246b/17, 247b/15, 248b/17, 249a/10, 249a/15, 252a/11, 252a/13, 252a/16, 253b/03, 253b/06, 253b/14, 255a/05, 255a/06, 255b/08, 256a/04, 256a/13, 256b/01, 257a/04, 257b/01, 258a/12, 266a/13, 267b/04, 267b/12, 267b/17.

Bakınız: verd.

gülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 068a/04, 095a/11, 098b/03, 098b/10, 098b/16, 108b/10, 109a/12, 110a/01, 118a/07, 119a/06, 119b/01, 119b/15, 119b/17, 120a/06, 120a/15, 121a/03, 121b/05, 121b/13, 125b/04, 125b/07, 125b/11, 125b/13, 126a/02, 126a/04, 133a/11, 133b/04, 134a/09, 134b/11, 135b/10, 136a/05, 136b/12, 138b/11, 147a/03, 152b/03, 153b/09, 206b/12, 209b/17, 218a/03, 218b/09, 225a/04, 225b/01, 225b/11, 228b/11, 233b/10, 251b/14, 253b/10, 253b/12, 254a/14, 255a/05, 256a/07, 256a/11, 257a/03, 260a/15, 267b/10, 270a/17.

güneyik: T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 058b/02. Bakınız: hindibā, kāsni, şukācī.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 050a/08. Bakınız: eflātūn, lübbān, lüben, muql.

H

ḥabbetü'l-ḥazrā: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 092b/05, 266b/17, 267a/08, 275a/14. Bakınız: buṭum.

ḥabbü'l-ās: Ar. Mersin ağacı yemişi. (*Myrtus communis*). 036a/02, 093b/16, 096a/13, 096a/15, 097a/01, 097a/10, 097a/15, 098b/02, 098b/12, 099a/06, 100a/13, 118b/07, 121b/14, 125a/17, 125b/14, 127a/04, 131a/02, 133b/15, 134a/10, 148b/06, 154b/13, 171a/03, 190b/07, 202a/11, 257b/01.

ḥabbü'l-bān: Ar. Sepetçi söğüdü, bey/sultan söğüdü veya sorkun ağacı yemişi. (*Salix caprea*). 049a/16, 114b/10, 115a/07.

ḥabbü'l-ġār: Ar. Defne ağacı yemişi. (*Laurus*). 032b/06, 033a/06, 033a/15, 033b/12, 047b/10, 057b/10, 076b/03, 078a/04, 078a/09, 094b/07, 214b/17, 227b/07, 228a/10, 231b/13, 232a/07, 239a/09.

ḥabbü'l-ķillet: Ar. Güneş darısı, nemse arpası, çıplak arpa. (*Hordeum distichum*). 183b/09.

ḥabbü'l-lübbān: Ar. Günlük ağacı yemişi. (*Liquidambar orientalis*). 048a/08.

ḥabbü'l-maḥleb: Ar. İdris ağacı meyvesi, mahlep tanesi. (*Prunus mahaleb*). 034b/12, 037b/09, 277a/06, 280a/04.

ḥāl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 092a/10, 095b/17, 097b/04, 098a/04, 275b/02, 278a/04. Bakınız: hīl, ḥūr-i bevvā, ḳāķule, ḳāķüle, ḳāķulī.

ḥamāmā: Ar. Hamama otu, frengi fesleġen. (*Amomum granum paradisi*). 022b/04, 023b/09, 024b/03, 027b/16, 028a/12, 034b/06, 036b/11, 038a/05, 039b/06, 039b/11, 043a/02, 044b/02, 053a/11, 058b/11, 072a/13, 073b/14, 074b/05, 076a/09, 082a/01, 083a/17, 086a/05, 086b/07, 087a/04, 087a/14, 087b/05, 096b/04, 100b/16, 203a/03, 222b/03, 224a/10, 227b/10, 242b/14, 243a/02, 248a/10, 254a/07, 256b/06, 257a/04, 270a/12, 276a/16, 277a/05.

ḥamset-ü evrak: Ar. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 276a/11. Bakınız: bentāfilūn, beş barmak.

ḥanzāl: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 012a/11, 013b/01, 066b/01, 077a/06, 079b/12, 080b/03, 080b/14, 081b/07, 082a/14, 082b/08, 083a/04, 084a/03, 084a/17, 084b/13, 087b/02, 103a/16, 180b/09, 184a/01, 186a/02, 186a/14, 187a/01, 187a/05, 187a/11, 188a/16, 188b/07, 188b/17, 189a/06, 189a/17, 190a/04, 190a/11, 191b/01, 191b/13, 193a/08, 193b/11, 194b/03, 194b/08, 194b/17, 195a/07, 195b/08, 195b/13, 196a/04, 196a/07, 196a/14, 197a/03, 197a/08, 199a/10, 199b/01, 199b/10, 212b/03, 213a/14, 213b/17, 215b/16, 224a/15, 224b/01, 224b/09, 234b/06, 235a/06, 235a/14, 236a/01, 236b/11, 263a/14, 265a/04, 265a/12, 265b/16, 268a/07, 268b/15, 269a/04, 269a/09. Bakınız: ḥarzehre.

ḥarb dutan: Ar- T. Yer çamı. (*Ajuga chamaepitys*). 275b/10. Bakınız: kemāfiṭūs, kemāfiṭūs, şanavber.

ḥarbak: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 012a/02, 034b/10, 038b/08,

049b/6, 079b/12, 081b/08, 082a/15, 082b/10, 083a/05, 084a/05, 084b/14, 085a/11, 087b/02, 146a/15, 146b/01, 179a/04, 179b/02, 179b/12, 180a/11, 180b/02, 199b/10, 213a/03, 213b/14, 215a/15, 216a/08, 232b/03, 232b/15, 235a/11, 236a/01, 236a/06, 270a/02, 275b/08, 276a/04, 277a/07. Bakınız: ħarbaq, k̄atilü'l-ekleb, t̄uyūsā.

ħarbaq: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus albus*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 037b/04, 211a/06, 213a/11, 232a/09. Bakınız: ħarbaq, k̄atilü'l-ekleb, t̄uyūsā.

ħarbüz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 137a/11.

ħardal: Ar. Hardal otu. Ak hardal (*Snapsis alba*) ve yabancı hardal (*Snapsis avensis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. 022a/15, 031b/06, 035b/16, 070a/05, 076b/04, 096a/01, 101a/03, 103a/16, 188b/10, 193b/12, 194b/03, 194b/10, 194b/16, 195a/06, 203b/14, 204b/06, 204b/11, 204b/17, 205a/06, 205a/14, 205b/17, 206a/06, 207a/02, 212b/03, 215b/09, 215b/11, 230a/13, 232a/07, 235a/09, 235b/14, 254a/03, 276b/16.

ħarnüb-ı nebfi: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). 097a/10, 098a/15, 098b/03, 133b/03, 275b/09, 276b/05, 278a/05. Bakınız: yenbüt.

ħarzehre: Ar. Ebuçehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 212a/10, 213b/02, 234a/06. Bakınız: ħanzal.

ħasek: Ar. Demir diken, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). 056b/08, 058b/12, 157a/07, 244b/15, 245a/01, 265b/08, 266a/03, 266b/08, 266b/12, 267a/11.

ħassü'l-ħimār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 274b/10. Bakınız: ebū celsā, eşek mārūlı, şancār.

ħāşā: Far. Yabancı sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). 012b/03, 043a/03, 043b/15, 050a/06, 053a/12, 073b/07, 081b/12, 083a/07, 097b/12, 165b/09, 166b/14, 185a/10, 242a/12, 243b/11. Bakınız: sa^cter-i fārīsī.

ħaşħāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). 013a/02, 054a/10, 079a/10, 104b/03, 108b/05, 118a/08, 120b/05, 121a/06, 121b/01, 122a/16, 123a/01, 124a/04, 124a/16, 124b/13, 125a/12, 125a/12, 125b/01, 125b/02, 133a/05, 134a/01, 137b/07, 138b/05, 138a/11, 138a/15, 138a/16, 138b/04, 141b/16, 143b/10, 144a/02, 144a/04, 144a/08, 144a/12, 152a/07, 152a/10, 152b/08, 152b/10, 153a/02, 153a/04, 153a/05, 153a/10, 153a/11, 201a/10, 201b/02, 234b/07, 241a/10.

ḥaṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 035b/16, 123b/10, 138a/01, 150b/12, 152b/11, 166b/04, 166b/10, 200b/13, 216b/12, 217b/15, 218b/14, 220a/03, 220a/10, 221a/09, 223b/02, 223b/06, 226a/14, 230b/06, 230b/13, 231a/14, 231b/8, 233b/06, 236b/17, 241b/6, 249b/06, 249b/10, 254b/06, 264b/03, 264b/14, 265b/08, 266a/03, 269a/03.

ḥavlıncān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). 080b/16, 091b/09, 093a/10, 095a/04, 097a/16, 100a/11, 163b/14, 168b/12, 202b/09, 277a/07. Bakınız: ḥusrev dādūy.

ḥāye: Far. Safran. (*Crocus sativus*). 230b/07. Bakınız: za^cfirān, zerde-i ḥāye.

ḥayrī: Ar. Şebboy çiçeği. (*Matthiola Incana*). 214a/11, 214a/17.

ḥayy-i ʿālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 216b/12, 222a/12, 223a/03, 240a/08, 275a/03. Bakınız: ābrūn, ḥayyü'l- ʿālem, lisānū'l-ḥamel, uruz otı.

ḥayyü'l- ʿālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 280a/08. Bakınız: ābrūn, ḥayy-i ʿālem, lisānū'l-ḥamel, uruz otı.

helile: Far. Helile otu. Tohumları müşhil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 011a/13, 011b/15, 018b/04, 018b/05, 048b/06, 059b/05, 060b/04, 061a/04, 061b/01, 065b/04, 075b/02, 075b/10, 075b/11, 077a/01, 077b/04, 078a/01, 079a/01, 080a/10, 091a/07, 094b/04, 095b/01, 096a/06, 096a/15, 096b/16, 096b/17, 098a/05, 099a/04, 100b/13, 101a/08, 101b/01, 101b/07, 101b/13, 102a/02, 102a/09, 102b/17, 103a/06, 103a/09, 103a/10, 103b/07, 114b/16, 127a/10, 134b/02, 135b/02, 137a/01, 137a/04, 145b/15, 156a/08, 156a/14, 172b/14, 173a/03, 173a/08, 173a/09, 173a/10, 173a/11, 173a/16, 173b/04, 173b/06, 173b/08, 173b/15, 173b/16, 174a/04, 174a/09, 174a/14, 174b/02, 174b/06, 174b/11, 177b/05, 177b/06, 177b/16, 178a/01, 178a/09, 178a/15, 178b/12, 178b/13, 179a/07, 179a/09, 179a/14, 179a/15, 179a/16, 179b/06, 179b/14, 179b/15, 180a/12, 180a/13, 180b/10, 180b/12, 180b/13, 181a/04, 181a/13, 181a/15, 181a/17, 181b/05, 184a/06, 184a/13, 184b/03, 185a/01, 185a/03, 185b/06, 186a/07, 186a/13, 186b/02, 186b/07, 187b/09, 188a/09, 189a/08, 189a/16, 189b/07, 190a/05, 190b/15, 192a/02, 192a/09, 192b/03, 192b/09, 193a/14, 193b/10, 194b/02, 194b/12, 194b/14, 195a/11, 196a/03,

197b/02, 197b/09, 197b/17, 198a/04, 198a/07, 198a/16, 198b/04, 200a/06, 200a/12, 248a/01, 255a/15, 256b/01. Bakınız: helīlec.

helīlec: Far. Helile otu. Tohumları müşhil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 041b/02, 045a/14, 062a/07, 074a/13, 074a/14, 082a/07, 094a/11, 095b/11, 099a/02, 100b/07, 102a/16, 102b/11, 156a/05, 178a/08, 178a/14, 186b/12, 189a/01, 195a/17, 224b/13, 258b/06, 259b/02. Bakınız: helīle.

helyūn: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 034b/11, 037b/05, 038b/09, 092b/03, 168a/15, 169a/17. Bakınız: isfidāc, mārīçūbe.

hey-yü fārīḫūn: Ar.- Far. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 022b/05, 024b/01, 024b/03, 032a/02, 081b/12, 082a/15, 082b/10, 083a/09, 084b/14, 085a/13, 278a/03. Bakınız: ḫaṅṅariyūn.

hezār-ı cūṣān/ ceṣān: Far. Ören gülü, ak asma, ak sarmaşık. (*Viburnum gallorum*). 034b/12, 038b/13, 045b/03, 182b/05, 183a/05.

hezārsifend/ hezār-ı sifend: Far. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 077a/10, 182b/05, 183a/05, 189a/06, 189a/17, 194b/09, 197b/08, 212b/03, 231a/09. Bakınız: hezārsipend/ hezar-ı sipend, ḫurmel, üzerlik.

hezārsipend/ hezar-ı sipend: Far. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 037a/04, 188b/17. Bakınız: hezārsifend/ hezār-ı sifend, ḫurmel, üzerlik.

ḫıltīs: Ar. Kadiyağacı, şeytanterisi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 035b/10, 036a/03, 276b/05. Bakınız: encūdān, encüzān, engijed, engizān, engized, engüdān, ḫıltīt, ḫaşnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

ḫıltīt: Ar. Kadiyağacı, şeytanterisi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 071a/02, 074a/02, 074a/06, 076b/02, 076b/10, 076b/15, 188b/09, 202a/05, 207a/03, 241a/01, 257b/17. Bakınız: encūdān, encüzān, engijed, engizān, engized, engüdān, ḫıltīs, ḫaşnı, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

ḥinnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). 233b/10, 277a/17. Bakınız: ḥinnā.

ḥinnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). 035b/17, 045a/16, 045b/08, 065b/06. Bakınız: ḥinnā.

ḥırva: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 183a/09, 184b/16, 247a/05. Bakınız: bīdencīr, kene.

ḥıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 010b/07, 011b/09, 067a/15, 070b/06, 071a/09, 107a/16, 107b/06, 107b/15, 108a/07, 109a/17, 110a/08, 110a/15, 110b/08, 110b/16, 111a/11, 111b/06, 120a/15, 121a/02, 121a/10, 121a/16, 122a/13, 122b/12, 122b/17, 123a/16, 123b/07, 124a/03, 124a/11, 126b/05, 126b/17, 137a/10, 137b/15, 141b/17, 143b/10, 144a/07, 166b/10, 200b/15, 201a/09, 201b/08.

ḥıyārşenbe: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 011a/04, 018a/03, 060b/08, 063b/09, 063b/11, 063b/15, 063b/17, 064a/16, 127b/01, 136a/02, 138a/10, 139a/01, 139a/06, 139a/07, 148a/16, 178a/06, 181a/09, 206b/05. Bakınız: ḥıyārşenber.

ḥıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 059b/13, 059b/17, 063b/04, 178b/06, 181b/04, 181b/11, 207b/12. Bakınız: ḥıyārşenbe.

hīl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 041a/08, 048b/08, 059b/09, 062a/06, 067b/08, 158b/14, 159a/05, 159b/11, 275b/02, 277b/11. Bakınız: hāl, ḥīr-i bevvā, kākūle, kākūle, kākūlī.

hindibā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 038b/10, 043a/13, 061a/05, 064a/07, 064a/17, 110a/07, 110b/11, 111a/03, 111a/05, 112a/01, 113b/02, 115a/02, 137a/05, 177b/08, 178a/03, 184a/08, 197a/16. Bakınız: güneyik, kāsni, şukā'ī.

ḥīr-i bevva: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 013b/03, 064b/14, 065a/08, 066b/03, 076a/01, 090b/05, 091a/16, 091b/08, 093a/03, 093a/14, 095a/05, 101a/11, 116a/06, 131a/15, 135a/12, 141b/14, 168b/01, 172b/10, 177a/12, 247a/15, 248a/12, 275b/03. Bakınız: hāl, hīl, kākūle, kākūle, kākūlī.

ḥīrī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 239a/06, 245b/07, 277a/12.

hişt-i duhān: Far.- Ar. Yalancı öd ağacı, hint öd ağacı. (*Aloexylum agallochum*). 275b/03. Bakınız: °ūd-ı hindī.

hubāzī: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 138a/01, 152b/11, 166b/04. Bakınız: hubbāzī.

hubbāzī: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 123b/10, 241b/08. Bakınız: hubāzī.

hūd: Ar. Sığıt otu, sığır kuyruğu. (*Verbascum*). 279b/13. Bakınız: cebelāheng.

hulbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 049b/17, 057b/10, 077a/11, 140a/16, 141b/10, 142a/03, 142a/05, 142a/11, 142a/13, 164b/05, 166b/01, 167a/08, 167a/16, 168a/08, 199a/03, 205b/12, 207a/16, 207b/05, 213b/01, 218b/15, 220a/01, 220a/13, 223a/09, 224a/01, 226a/13, 226b/12, 227b/13, 229a/07, 229a/11, 231a/09, 234b/06, 236b/05, 242a/05, 244b/03, 247a/10, 249b/10, 265a/09, 265b/07, 266a/02, 266b/09. Bakınız: bŷy.

hummāz: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 070b/08, 109b/07, 123a/13, 133a/04, 133a/07, 277b/14.

hümü'l-mecūs: Ar. Yabani kızılçık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mascula*). 035b/06, 49b/15, 280b/13. Bakınız: murāniye.

hurf: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 022a/15, 023b/14, 024a/16, 076b/14, 141a/09. Bakınız: cırcır, sipendān.

hurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 200b/17, 201b/11, 206b/07, 235a/11. Bakınız: hurfe.

hurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 107b/05, 108a/01, 108a/14, 108b/17, 109a/10, 109b/14, 111a/12, 111b/03, 118a/10, 119b/13, 120b/01, 120b/11, 120b/12, 120b/16, 121a/04, 121a/10, 121a/16, 121b/13, 123b/10, 133a/04, 136b/15, 143b/12, 144a/08, 156a/05, 216b/11, 230b/06, 236a/05, 134a/02, 267b/14. Bakınız: hurfe.

hurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 063a/04, 063a/06, 063a/07, 063a/11, 063a/15, 071a/06, 139b/05, 142a/14, 143a/07, 149b/13, 162b/15, 167a/15,

171a/08, 173b/03, 174a/09, 174a/11, 178a/10, 178b/07, 181a/04, 205b/12, 219a/11, 222a/02, 222a/04, 228b/12, 228b/11, 269b/04. Bakınız: ħurmā.

ħurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 011b/16, 259b/06. Bakınız: ħurmā.

ħurmā-yı hīrūn: Far.- Ar. Yaban hurması, Trabzon hurması ağacı ve meyvesi. (Diospyros kaki). 063a/04, 063a/11, 063a/15.

ħurmel/ ħarmal: Ar. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 034b/06, 034b/11, 195b/14. Bakınız: hezārsifend/ hezār-ı sifend, hezārsipend/ hezar-ı sipend, üzerlik.

ħusrev dādūy: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). 276a/10. Bakınız: ħavlincān.

ħuṣyetü's-ṣa'leb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 040b/12. Bakınız: būzīdān, reknüb, rūkāde, süg.

ħużāz: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 089b/06, 208a/16, 208b/05, 225b/02, 231a/05, 235b/14, 240a/12, 243b/15, 255a/04, 258b/13, 263a/06, 268b/12, 276a/01, 276a/02, 277a/05. Bakınız: filezhirec, must, su'd-ı hindī.

I

icāş: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 149b/12, 171a/10. Bakınız: erük.

ınebüṣ'-sa'leb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 105b/05, 106a/14, 136a/02, 178a/04, 178b/05, 195b/01, 205b/08, 206b/01, 206b/05, 216b/17, 222b/14, 227a/05, 230b/04, 231a/07, 237a/04, 241b/08.

ırķu's-sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 096a/07, 152b/13. Bakınız: aşlı's-sūs, buyan.

ıṣırġan: T. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 140b/14. Bakınız: encere, kırışş.

ıṣtarek: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 274b/06. Bakınız: mī'ca, mī'a-ı sā'ile, mī'a-ı sā'ilī.

ıṣtīflin: Grk. Havuç. (*Daudus carota*). 275a/04. Bakınız: keşūr.

i

ibrinc: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen ve özellikle eklem hastalıklarının tedavisinde ve tenya düşürmek için kullanılan, fülfulden daha beyaz bir tür tohum, barank. (*Embelia ribes*). 059b/09. Bakınız: biring.

iklilü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 031b/13, 032a/12, 032b/05, 035b/08, 037b/02, 049a/17, 096b/12, 105b/01, 106a/08, 135b/15, 218a/09, 222b/01, 223a/09, 224a/13, 226a/10, 226b/15, 227b/08, 229a/04, 229b/04, 231a/14, 236a/15, 241b/02, 241b/16, 242a/05, 242a/11, 266a/04, 278b/08. Bakınız: bādrenbüye, bādrenbüyye, bādrencüye.

inşāšā: Ar. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 275a/06. Bakınız: meyvīzec.

irsā: Far. Mavi zambak kökü. (*Iris lurida*). 022a/04, 024a/08, 035a/09, 035b/06, 038a/05, 048a/11, 048b/03, 058b/09, 059a/12, 060a/11, 070a/01, 072a/12, 086b/08, 115b/16, 116b/04, 116b/08, 116b/16, 139b/03, 141a/09, 143a/06, 143b/03, 153b/09, 160a/07, 165b/09, 166a/08, 166b/10, 197a/02, 204b/16, 205b/04, 206a/05, 206a/08, 206b/13, 207b/07, 212a/11, 256a/06, 274b/09, 277b/05, 278a/06.

isbeğül: Far. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). 011b/07, 120a/01, 153a/09, 201b/03, 201b/10, 249b/06, 264b/10, 278a/15. Bakınız: besevliyün, bezr-i kaṭūnā. kaṭūnā.

isfend: Far. Beyaz hardal. (*Leucosinapis officinalis*). 037b/10.

isfidāc: Far. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 128b/03, 210b/11, 232b/11, 233b/09, 235b/06, 237a/03, 237a/16, 237a/17, 248b/15, 249a/06, 249a/07, 252b/09, 253b/02, 253b/08, 259b/09, 260b/17, 261b/04, 261b/09, 261b/14, 262b/10, 277b/02. Bakınız: helyün, māriçūbe.

it tohumı: T.- Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). 275b/07. Bakınız: kaṭāfliyün, pīḥ-i engüşt.

K

kabaḳ: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 067a/16, 071a/09, 107a/16, 107b/06, 107b/15, 108a/15, 108b/16, 111b/06, 120a/14, 121a/17, 123a/04, 124a/12, 126a/13, 138b/01, 143b/11, 201b/08, 216b/11, 241a/11, 241b/07. Bakınız: kedū.

kābili: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). 011a/13, 048b/06, 059b/05, 059b/10, 060a/14, 064b/06, 074a/14, 075b/03, 075b/10, 077a/01, 077b/04, 078a/01, 078a/17, 079a/01, 082a/07, 091a/07, 094b/06, 095b/01, 095b/11, 096a/06, 097a/05, 100b/07,

101a/08, 101b/01, 101b/07, 101b/13, 102a/02, 102a/09, 102a/16, 103a/06, 103a/13, 103b/07, 134b/02, 135b/02, 135b/02, 137a/01, 173a/03, 177b/06, 178a/15, 178b/13, 179a/09, 179a/16, 179b/15, 180a/13, 184b/03, 185b/06, 186a/07, 192b/01, 192b/09, 193a/13, 196a/03, 196a/16, 197b/09, 198a/07, 198b/04, 199b/16, 200a/05, 248a/01.

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 034b/03, 037b/04, 038b/07, 040a/09, 040a/13, 041b/14, 043b/01, 055b/08, 091b/14, 092a/15, 093b/03, 093b/09, 093b/13, 094a/03, 107a/10, 107b/02, 107b/08, 107b/12, 108a/05, 108a/12, 108a/17, 109a/02, 109b/02, 110a/02, 111a/14, 111b/05, 117b/13, 118a/01, 118b/03, 129a/15, 129b/09, 130b/11, 132a/01, 133a/06, 137a/17, 137b/02, 147a/17, 156a/03, 202b/10, 208a/10, 209b/11, 210a/03, 211a/10, 218b/10, 221a/03, 221a/11, 223a/04, 238a/15, 239a/03, 248b/12, 249a/03, 253b/09, 254a/17, 258a/15, 260a/04, 262a/05.

ķākūle: Ar. Kūçük kakule, hil otu. Gūzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 035a/07, 256b/11, 277b/10. Bakınız: hāl, hīl, hīr-i bevva, ķākūle, ķākūlī.

ķākūle: Ar. Kūçük kakule, hil otu. Gūzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 011a/06, 037a/04, 038a/14, 040a/09, 041a/08, 050b/12, 052a/13, 052b/06, 054b/10, 061b/05, 064b/05, 064b/14, 067b/08, 090b/05, 090b/17, 091a/17, 093b/07, 095b/17, 096b/02, 096b/11, 100a/10, 107b/17, 116a/06, 117b/12, 118b/02, 130b/02, 130b/11, 131a/15, 158b/15, 159a/05, 159a/14, 159b/12, 163b/09, 177a/12, 202b/09, 247a/15. Bakınız: hāl, hīl, hīr-i bevva, ķākūle, ķākūlī.

ķākūlī: Ar. Kūçük kakule, hil otu. Gūzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 199a/02. Bakınız: hāl, hīl, hīr-i bevva, ķākūle, ķākūle.

kākūnec: Far. Gūveyfeneri veya kanbil otu denilen bitkinin bir tūrūdūr. (*Physalis alkekengi*). 011b/09, 114b/10, 194b/05, 271a/17, 277b/12. Bakınız: kākūnec, ķanbīl.

kākūnec: Far. Gūveyfeneri veya kanbil otu denilen bitkinin bir tūrūdūr. (*Physalis alkekengi*). 070b/02, 070b/10, 071a/10, 071b/01, 122a/10, 122b/01, 122b/06, 122b/11, 122b/15, 123a/05, 123a/09, 123a/15. Bakınız: kākūnec, ķanbīl.

ķamīş: T. Kamīş. Sulak yerlerde yetişen, gōvdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 232b/14, 236b/03, 280b/14. Bakınız: ķařab.

ķanbīl: Ar. Gūveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 103a/15, 193a/13, 199b/16, 200a/05, 256b/05. Bakınız: kākūnec, kākūnec.

kañāfliyūn: ?. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). 022a/07, 022a/08, 023b/07, 024a/12. Bakınız: it toħmı, pīh-i engüřt.

kañariyūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 011a/09, 022b/09, 023b/16, 024b/06, 041b/03, 043b/16, 044a/09, 083b/14, 166b/13, 182a/12, 184a/02, 188a/17, 188b/07, 194a/14, 265a/09, 265b/08, 267a/11. Bakınız: heyy-ü färīkūn.

kara ağac: T.- T. Karaağaç. Kerestesi değerli bir ağaç. (*Ulmus*). 275a/16. Bakınız: dīvdār.

karanfil: Ar. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). 011a/11, 035a/06, 038a/04, 039b/12, 040a/06, 041a/06, 042b/14, 043b/14, 048a/09, 049b/05, 050b/13, 051a/10, 052a/14, 052b/07, 053a/05, 056b/06, 057a/07, 059b/09, 061b/02, 062a/08, 062b/05, 064b/07, 064b/15, 067b/09, 070a/03, 070a/16, 078a/16, 086b/03, 086b/16, 089a/05, 089a/08, 089a/12, 089b/09, 090a/10, 090b/08, 090b/16, 091a/05, 091a/17, 091b/08, 092a/13, 092b/17, 093a/15, 093b/08, 094a/12, 095a/05, 095b/16, 096b/11, 098a/07, 100a/10, 117a/13, 117b/06, 117b/14, 118a/01, 118b/15, 130a/15, 130b/10, 134b/11, 151b/15, 154b/09, 158b/03, 158b/14, 159a/06, 159a/14, 159b/12, 160b/11, 161a/08, 162a/15, 163b/09, 164a/15, 168b/12, 172b/09, 177a/14, 185b/10, 189a/10, 190a/11, 197a/12, 202b/09, 203a/08, 209b/05, 211a/15, 220b/03, 224a/13, 243a/03, 257a/03, 257b/03, 258a/15, 259a/02, 259b/03, 277a/07.

karğū kamış: T.- T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 280b/14. Bakınız: yera^cra^c.

kaşab: Ar. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 219a/11, 219a/13, 222a/02, 256b/17. Bakınız kamış.

kaçabü'z-zerīre: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). 027b/13, 028a/11, 028a/17, 032b/07, 039b/12, 044b/03, 057a/16, 062b/03, 071b/14, 089b/04, 091a/10, 096b/15, 100a/13, 127b/10, 135b/17, 206b/15, 207a/07, 209b/04, 218a/09, 219a/16, 220a/02, 220b/02, 221a/05, 221b/17, 222a/13, 222b/02, 222b/10, 223a/04, 225a/09, 225b/07, 239a/10, 242b/06, 245b/13, 246a/06. Bakınız: vecc.

kařnı: T. Kadiağacı, řeytanterisi, řeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 108a/15, 279a/06. Bakınız: encüdān, encüzān, engijed, engizān, engized, engüdān, ĥılťıř, ĥılťıt, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

kāsnī: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 011a/17, 054a/15, 115a/11, 145b/10, 178b/04, 180b/16, 182a/07, 184a/15, 186b/13, 190b/15, 197b/06, 200a/14, 200b/06, 205b/08, 217a/06, 227a/05. Bakınız: güneyik, hindibā, şukācī.

kāşīm: Ar. Horozgözü otu. (*Seseli tortuosum*). 045a/07, 073b/08, 074b/09, 077b/11, 078a/07, 164a/14, 164b/05.

ķātilū'l-ekleb: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 276a/04. Bakınız: ħarbak, ħarbak, tıyūsā.

ķātilū'z-zeyb: Ar. Sığırközü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 276a/04. Bakınız: āzeriyūn, baţbāţ, māhīzehre, māhīzehrec, māhīzehrec, şıgır kıyruğı.

ķaţūnā: Ar. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). 035a/06, 037b/03, 038b/07, 109a/03, 120a/17, 122b/03, 133b/13, 143b/09, 152b/14, 190b/04, 201a/01, 201a/12, 216b/17, 230b/13, 241b/09, 254b/06, 275a/15, 278a/15. Bakınız: besevliyūn, bezr-i ķaţūnā, isbeđūl.

ķavun: T. Kavun. (*Cucumis melo*). 110b/17, 123a/03, 124a/03, 124a/11, 124b/06, 182b/02, 201a/10, 203b/08, 234b/09, 236b/04.

ķaya ķoruđı: T.- T. Kaya koruğu. Etli yaprakları tüketilen bir bitki. (*Crithmum maritimum*). 280a/08.

ķaysūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea millefolium*). 030b/08, 035b/07, 083b/16, 243b/11, 255a/06. Bakınız: ayvadāna.

ķebdü'z-zīb: Ar. Ağaç kavununa benzer bir çeşit yumuşak limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus vulgaris risso*). 277b/16.

ķebere: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). 033a/17, 035a/01, 038b/13, 045a/16, 045a/16, 045b/07, 065b/02, 070a/03, 114a/08, 114a/13, 114b/02, 115a/06, 115b/10, 128a/05, 144b/08, 166b/14, 182b/15, 183a/15, 183b/16, 185a/03, 205a/05, 206a/06, 212a/09, 223b/01, 224b/02, 275b/14, 278a/03.

ķeder: Far. Kadiađacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 108a/15. Bakınız: encūdān, encüzān, engijed, engizān, engized, engüdān, ħıltıs, ħıltıt, ķaşnı, sāsāliyūs, sesāliyūn, sesāliyūs.

ķedū: Far. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 123b/07. Bakınız: ķabak.

kef-i meryem: Ar. Meryem eli, meryem otu, acı yavşan. (*Teucrium polium*). 274b/14. Bakınız: aşābi'-i şufr.

kelem: Far. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 140a/13, 194b/12. Bakınız: kūrneb.

kemādiryūs: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). 022a/16, 023b/10, 024b/02, 044a/01, 044a/14, 056b/07, 060a/12, 080b/03, 080b/16, 081b/10, 082a/17, 082b/12, 083a/08, 084a/05, 084a/14, 084a/16, 085a/07, 085a/10, 086a/02, 086a/10, 086b/16, 087a/11, 115a/09, 183a/16, 185a/14, 277b/14.

kemāfiṭūs: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 022b/01, 023b/08, 024a/17, 031b/08, 032a/12, 044a/14, 044b/16, 057a/08, 069a/16, 077a/04, 115a/09, 183a/17. Bakınız: ḥarb dutan, kemāfiṭūs, şanavber.

kemāfiṭūs: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 069b/14, 081a/05, 275b/09, 277b/13. Bakınız: ḥarb dutan, kemāfiṭūs, şanavber.

kemmūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 050b/01. Bakınız: zīre.

kene: T. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 035b/05.

kerāvyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 065a/09, 070a/02, 073b/16, 078a/08, 096b/01, 133b/01, 164a/14, 247a/16, 277b/17. Bakınız: ḳurdımānā.

kerefis: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). 009b/08, 012b/13, 013a/07, 022a/14, 023b/08, 030b/011, 034b/07, 037b/14, 043b/15, 044b/08, 050a/06, 050a/17, 051a/08, 051b/01, 055a/06, 059b/11, 064b/07, 065a/08, 065b/04, 066a/02, 069b/07, 069b/13, 070b/05, 073a/07, 073b/07, 087b/06, 090a/11, 091a/04, 094b/11, 096b/03, 097b/06, 097b/11, 098a/04, 102b/06, 104b/05, 106a/15, 112a/07, 112b/08, 113b/07, 114a/03, 120a/08, 121a/17, 122a/17, 123b/13, 124a/05, 124a/14, 124b/03, 124b/09, 129a/05, 134a/17, 144b/09, 146a/01, 147b/10, 164b/06, 165b/07, 165b/17, 167a/09, 167a/17, 167b/01, 167b/05, 177b/09, 178b/04, 179b/01, 181b/17, 182b/14, 182b/16, 183a/13, 183b/07, 183b/17, 184a/08, 184a/15, 184b/05, 185a/03, 185a/11, 186a/10, 187a/02, 187b/07, 188a/03, 188b/02, 188b/05, 188b/11, 191b/14, 194b/01, 195a/12, 195b/14, 196a/03, 196b/06,

196b/13, 197b/07, 199a/02, 199b/12, 212a/09, 234b/09, 234b/10, 241b/17, 241b/17, 247a/08, 247a/13, 254a/09, 266b/01, 269a/09.

kerinc: Far. Çörek otu. Dügün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 266a/09, 267b/07. Bakınız: şüniz.

kesne: Grk. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 037b/02, 107b/05, 108a/14, 131b/15, 145a/06, 177b/09. Bakınız: kūsne.

keşūr: Far. Havuç. (*Daucus carota*). 110b/07, 168b/17, 175b/01, 175b/05, 175b/08, 240b/04, 275a/04, 275a/17. Bakınız: ıšťiflin.

kettān: Ar. Ketan. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). 123a/11, 123b/16, 134a/17, 139b/04, 139b/12, 140a/02, 140a/16, 141a/04, 142a/05, 143a/06, 145a/08, 145b/07, 146a/14, 149a/03, 149a/09, 149b/09, 166b/01, 168b/02, 207a/15, 207b/05, 209b/12, 218b/14, 220a/04, 220a/08, 223a/09, 226a/13, 226b/06, 226b/12, 227b/16, 229a/11, 231a/09, 235b/11, 237b/02, 239b/10, 249b/05, 249b/10, 258a/07, 264b/15, 265a/09, 265b/07, 266a/02.

kınna: Ar. Çadruşığı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). 022b/07, 023b/17, 024b/05, 031b/08, 276a/05, 277b/10. Bakınız: birevder, dāne çadır.

kırfa: Ar. Tarçın benzeri, amber ağacı kabuğu. (*Croton eluteria*). 041a/07, 062a/08, 062b/05, 064b/05, 064b/15, 090b/08, 091a/06, 093a/03, 093a/09, 093b/05, 096b/09, 097b/04, 101a/11, 102a/12, 118b/16, 130b/08, 149a/17, 202a/15, 257b/03, 258a/11.

kıssā: Arapça. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 137a/10.

kıssā'ü'l-ħimār: Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 011a/09, 012a/04, 083b/15, 083b/16, 145b/14, 188b/08, 197a/09, 209a/17, 224a/14.

kıšťidās: Grk. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 024b/02. Bakınız: lıhyetü't-teys.

kıšťrū'l-aşl-ı kebere: Ar. Kebere otu, gebre otu, keditırnağı kökünün kabuğu. (*Capparis spinosa*). 115b/14.

kıtıf: Ar. Koyun sarmaşığı, karapazı. (*Atriplex hastata*). 276a/06. Bakınız: sermağ.

kişmiş: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). 102b/13, 102b/16, 103a/02, 103a/08, 148b/15. Bakınız: nışū.

kişnic: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 011b/07, 043b/03, 065b/07, 069a/06, 109b/15, 206b/08, 217a/06. Bakınız: kişniz, küzbere.

kişniz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 059b/12, 103a/06, 103a/09, 103a/11, 109b/16, 119b/13, 129a/13, 129b/02, 129b/08, 134b/09, 135b/08, 181a/08, 217a/12, 237a/04, 237b/12, 239b/17, 240a/06. Bakınız: kişnic, küzbere.

kişt ber kişt: Far. Kakao, Hint bademi. (*Theobroma cacao*). 035b/10, 037b/07, 038b/10.

kiye: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 034b/16. Bakınız: kiyye, maştakī, ʿulik-i rümī.

kiyye: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 024b/09, 028a/12, 277b/15. Bakınız: kiye, maştakī, ʿulik-i rümī.

köz: Far. Ceviz ağacı ve yemişi. (*Juglans regia*). 068a/14, 102b/15, 104a/14, 170b/11, 176a/15, 206b/16. Bakınız: cevz, geyz.

köknār: Far. Çama benzer iğne yapraklı bir ağaç ve fıstık benzeri yemişi. (*Abies cilicica*). 123b/12, 140b/12, 141a/05, 142a/01, 143a/05, 177a/01.

kullet/ kilt: Ar. Güneş darısı. İki sıralı arpa. (*Hordeum distichum*). 276a/05. Bakınız: māş-ı hindī.

kurdımānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 022b/06, 023b/13, 024b/04, 031b/16, 043b/11, 044a/07, 044b/17, 047a/10, 047b/07, 054a/09, 058a/07, 058a/16, 071a/01, 076b/09, 076b/15, 078b/10, 096b/01, 115a/07, 127a/17, 139b/13, 157a/06, 200a/07, 202a/04, 215b/12, 222b/05, 224a/10, 224b/03, 242b/07, 246a/07, 269b/14, 276a/15, 277b/09, 278a/02. Bakınız: kerāvyā.

kurışş: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 276a/04. Bakınız: encere, ışırgan.

kurţum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 146a/05. Bakınız: ʿaşfur.

kust: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 022a/10, 023b/03, 028a/11, 031b/07, 033a/08, 035a/07, 033a/15, 036b/17, 038a/09, 039b/02, 039b/12, 040a/10, 041b/14, 042a/06, 043b/17, 044a/11, 044b/02, 045a/02, 046a/05, 046a/13, 046b/03, 046b/11, 047a/13, 049b/01, 049b/15, 054a/09, 054b/01, 056a/04, 056a/14, 056b/15, 057b/03, 057b/09, 058a/08, 058b/01, 058b/13, 060a/15, 062a/07, 068b/01, 069b/13, 072a/16, 072b/10, 072b/13, 074b/05, 075a/01, 076b/01, 077a/13, 086a/02, 086b/15, 087a/11, 089b/03, 094b/06, 096b/02, 096b/09, 100a/12, 103a/14, 104b/01, 112a/08, 112a/15, 114a/14, 114b/10, 115a/07, 127b/11, 131a/10, 132a/13, 136a/01,

165a/02, 170b/05, 170b/05, 170b/15, 185a/14, 194b/11, 197b/11, 200a/01, 212a/02, 212a/05, 212b/16, 216a/02, 218a/17, 220a/17, 222b/04, 223a/17, 224a/12, 228b/01, 231b/17, 234a/04, 234b/17, 236a/15, 236b/05, 243a/10, 243a/13, 245a/15, 245b/12, 246b/07, 247a/16, 248a/11, 269a/11, 270a/08, 277b/09. Bakınız: **kuşt**.

kuştü'l-huly: Ar. Tatlı kıst otu. (*Costus*). 024a/13.

kuştü'l-mürr: Ar. Acı kıst otu. (*Costus*). 024a/12.

kuşt: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 127a/01, 127a/03, 134a/07, 134a/08, 154b/14. Bakınız: **kuşt**.

künc: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 194b/13. Bakınız: küncüd, küncüd, simsim, süsen.

küncüd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 020b/02, 060b/11, 060b/12, 071a/06, 101b/14, 244a/09, 244a/17, 244b/03, 244b/07, 244b/12, 244b/17, 245a/10, 246a/09, 246a/14, 246b/03, 246b/10, 247b/08, 248a/05, 264b/11, 265b/03. Bakınız: künc, küncüd, simsim, süsen.

küncüd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 060a/03, 226b/17, 227a/16. Bakınız: künc, küncüd, simsim, süsen.

kündür: Grk. Günlük, buhur. (*Boswellia thurifera*). 011a/11, 022a/11, 023b/06, 031b/06, 043a/06, 049a/13, 057a/04, 058a/16, 062b/04, 068a/10, 072a/12, 094b/17, 095a/02, 095a/09, 095a/11, 095b/03, 097a/11, 111b/15, 117a/15, 117b/10, 117b/11, 118a/02, 118a/04, 118a/11, 118a/17, 118b/02, 119b/01, 120a/07, 121a/16, 121b/05, 122a/14, 124a/13, 124b/15, 126a/05, 131a/03, 132a/12, 134b/17, 135b/08, 136b/14, 139b/13, 141a/10, 143b/03, 149a/16, 162b/08, 190b/11, 201b/16, 202b/04, 208a/16, 208b/05, 210a/01, 212a/02, 214b/04, 215a/09, 215a/16, 218b/01, 220b/01, 220b/12, 221b/16, 225a/15, 225b/15, 228a/07, 228a/09, 229a/06, 233a/14, 237b/11, 243b/13, 243b/17, 250a/11, 251b/05, 251b/09, 252b/09, 258a/11, 260a/14, 262a/10, 262b/10, 263b/03, 263b/12, 268b/06, 268b/12, 270a/14, 277b/11, 277b/12, 277b/16.

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 203a/17, 208a/16, 208b/07, 210b/07, 213a/03, 213a/05, 213a/09, 213b/02, 213b/13, 214a/01, 234a/01, 234a/05, 234b/01, 235a/05, 235a/07, 235a/10, 235a/14, 235b/17, 245a/16, 253a/07. Bakınız: çoğan, kündüs, uşnân.

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 213a/15, 277b/14.

Bakınız: çoğan, kündüs, uşnān.

kürneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 131b/16, 132a/04, 140a/11, 186a/04, 194b/17, 195a/08, 195b/10, 219b/05, 223b/06, 0231a/06, 231a/10, 231b/02, 235a/11, 236a/05, 240a/15, 265b/11. Bakınız: kelem.

kürsene: ?. Yavşan otu. Anadolu’da yirmi kadar türü bilinen ve “veronika” olarak da adlandırılan bir bitki. (*Veronica chamaedrys*). 027a/14, 027b/04, 140a/07, 140b/03, 223a/08.

küsne: Grk. Kestane. (*Castanea*). 037b/07. Bakınız: kesne.

küşüs: Ar. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 036a/05, 111a/03, 145a/15, 178a/03. Bakınız: eftimün.

küzbere: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 133b/02, 164a/14. Bakınız: kişnic, kişniz.

L

la’den: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 212a/03, 218a/09, 219a/04, 219a/10.

lāle: Far. Zambakgillerden, farklı türleri bulunan bir çiçek. (*Tulipa*). 247b/15.

leblāb: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 178b/04. Bakınız: ‘uleyķ.

lh̄yetü’t-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 022b/01, 022b/17, 023b/12, 031b/09, 098b/10, 119b/16, 120a/07, 128b/02, 138b/11, 138b/13, 152b/04, 206b/14, 209b/17, 218b/09, 220b/06, 225b/01, 227b/04, 255a/02, 275b/05.

līmūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 201b/06.

lisānū’l-‘aşāfir: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). 042a/01, 059b/09, 092b/05, 100b/10, 163b/12, 169a/17. Bakınız: lisānū’l-‘aşāfir.

lisānū’l-‘aşāfir: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). 035a/04, 277b/17. Bakınız: lisānū’l-‘aşāfir.

lisānū’l-ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 039a/07, 113a/12, 113b/02, 119a/09, 120a/02, 120a/17, 120b/07, 121b/16, 123a/08, 125a/03, 128a/16, 206b/01, 222b/16, 227b/05, 253b/13, 255a/14, 267b/15. Bakınız: ābrūn, ḥayy-i ‘ālem, ḥayyü’l- ‘ālem, lisānū’l-ḥamel, uruz otu.

lisānū's-sevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 011b/05, 076a/01, 082a/07, 087b/07, 092a/02, 102b/03, 111b/16, 129b/14, 143b/09, 161b/17, 162a/02, 179b/17, 180a/17, 210a/04.

lu'be-i berberī: Ar.- Far. Öksüz oğlan çiğdemi, güz çiğdemi, itboğan. (*Colchicum autumnale*). 169b/01, 275b/11.

lūbiyā: Far. Börülce. (*Vigna unguiculata*). 185a/12, 204a/04.

luffāh: Ar. Kaynaklarda bu ad ile anılan üç bitki geçmektedir: 1. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 2. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 3. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 009b/13, 011b/08, 013a/09, 036b/14, 038a/08, 045a/03, 058a/04, 058b/02, 104a/17, 119a/01, 216b/07. Bakınız: 'abdü's-selām, yebrūc.

lūbbān: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 024a/15, 036a/04, 057a/17, 117a/05, 219b/05, 236b/04, 280a/05. Bakınız: eflāṭūn, günlük, ıştarek, lūben, muql.

lūbbū's-şanavber: Ar.- Grk. Yer çamı, çam fıstığı özü. (*Ajuga chamaepitys*). 092b/06.

lūben: Arapça. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 022b/16. Bakınız: eflāṭūn, günlük, lūbbān, muql.

lūbnī: Ar. 1. Mevzed, bit otu. (*Pedicularis syivatica*). 2. Kara günlük yağı. 022a/14, 023b/09, 024a/16, 034b/10, 039b/04, 040a/06, 047a/15, 049b/16, 062b/06, 062b/07, 140b/06, 140b/08, 201b/17, 221b/08, 226b/07, 275b/11.

lūk: Ar. Lak ağacı ve bu ağaçtan elde edilen zamk. (*Rhus oxycantha*). 056b/05, 057a/06, 057b/09, 060a/09, 070a/13, 106a/03, 106b/17, 110a/16, 110b/10, 111b/14, 112a/03, 112a/05, 112a/12, 112a/14, 112b/07, 113a/02, 119a/3, 120b/04, 121b/01, 128a/04, 133a/11, 135b/16, 137a/06, 137a/15, 147b/09, 195a/17, 271b/06, 272b/01.

M

māhīzehre: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 188a/15, 269a/11. Bakınız: āzeriyūn, baṭbāt, kātīlū'z-zeyb, māhīzehrec, māhīzehrec, şıgır kıyruğı.

māhīzehrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 065b/02. Bakınız: āzeriyūn, baṭbāt, kātīlū'z-zeyb, māhīzehre, māhīzehrec, şıgır kıyruğı.

māhīzehrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 184a/03, 184b/07, 184b/13, 189a/17, 194b/02. Bakınız: āzeriyūn, baṭbāṭ, ḳātilū'z-zeyb, māhīzehre, māhīzehrec, sığır kıuyruğı.

maḥleb: Ar. İdris ağacı, mahlep ağacı ve bu ağacın baharat olarak kullanılan yemişi. (*Prunus mahaleb*). 123b/09.

maḥmūde: Ar. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 180b/10. Bakınız: saḳmūniyā.

māmīrān: Far. Kırlangıç otu. (*Chelodonium majus*). 034b/11, 037b/05, 038b/09, 097b/12, 180b/15, 206b/13, 255a/04, 258b/14, 259a/15, 260a/11, 263b/16, 263b/17.

māmīṣā: Far. 1. Kırmızı çiçekli kırlangıç otu. (*Glaucium corniculatum*). 2. Sarı gelincik, sarılık otu. 206b/14, 216b/5, 225b/02, 228a/02, 231a/05, 240a/13, 255a/06, 255a/14, 256a/17, 258b/11, 261a/08, 263a/05, 278a/02.

māriḳūbe: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 034b/10. Bakınız: helyūn, isfidāc, māriḳūbe.

marṭenīṣā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşağı. (*Cyclamen cilicicum*). 275b/15. Bakınız: ʿarṭanīnā, ʿarṭanīṣā, buḥūr-ı meryem, fiğlāsūs.

mārūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki (*Lactuca sativa*). 208a/06, 216b/06, 216b/08, 217a/09.

maṣṭakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 010a/02, 013a/13, 013b/06, 027b/14, 028a/05, 031b/15, 036b/12, 038a/06, 039b/15, 041a/06, 048b/03, 049a/16, 050a/16, 051a/08, 051b/09, 056a/08, 057a/16, 060a/13, 063b/08, 064a/06, 064b/08, 066b/03, 066b/11, 070a/01, 070a/15, 073b/16, 074b/06, 076a/01, 085b/15, 086a/09, 086b/04, 086b/15, 087a/08, 087b/17, 088a/06, 089a/11, 089b/10, 090b/09, 091a/05, 091b/17, 093a/03, 096b/01, 097b/05, 098a/11, 098b/16, 100a/14, 102b/02, 105a/08, 105a/14, 105b/02, 105b/11, 106a/02, 106a/12, 106b/02, 110a/16, 110b/17, 111b/04, 112a/06, 112b/13, 113b/13, 114b/04, 114b/17, 115a/17, 116a/09, 116b/01, 117b/06, 117b/17, 118b/17, 120b/05, 126a/06, 126a/15, 126b/13, 127b/12, 130a/15, 131a/02, 131b/04, 132a/13, 132b/01, 132b/15, 134b/02, 134b/03, 135a/10, 137a/16, 137b/01, 149a/07, 149a/10, 149a/16, 158b/01, 158b/13, 160b/17, 161a/08, 165a/02, 166a/11, 166b/17, 182a/13, 182b/17, 183a/14, 184b/05, 185b/16, 186b/03, 186b/08, 187b/08, 188a/03, 189b/07, 189b/14, 192b/13, 193a/01, 194b/10, 197b/08, 199a/16, 203a/02, 203a/08, 219a/06, 219a/11, 219a/17, 219b/06,

219b/13, 220a/01, 220a/13, 220b/02, 221a/06, 221a/17, 221b/08, 221b/15, 222a/07, 222b/01, 222b/08, 224a/14, 225a/09, 225a/16, 225b/08, 225b/15, 225b/17, 227a/16, 229a/17, 229b/05, 238b/17, 239a/05, 243b/15, 244a/10, 244a/11, 244a/12, 245b/14, 245b/16, 246b/08, 247a/09, 254a/10, 258a/14, 277b/15, Bakınız: kiye, kiyye. ʿulik-i rümī. **māş:** Ar. Mürdümük. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 237b/17, 238a/08, 238a/17, 238b/04, 239a/14, 276a/05.

māzeryūn: Far. Sütleğen türünden “kulapa” da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezereum*). 012a/13, 060b/11, 061a/01, 061a/01, 127a/07, 127a/09, 146b/10, 200b/01, 200b/05, 200b/07, 200b/08, 224b/13, 235b/17, 236a/07, 248a/16, 248b/01, 277a/07.

māzū: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuja*). 058b/14, 118b/10, 119a/06, 128a/17, 128b/17, 131a/02, 133b/08, 134b/10, 138b/13, 153b/09, 191a/09, 193b/03, 202a/08, 202b/14, 206b/13, 209b/08, 209b/10, 209b/16, 210b/06, 218a/03, 225a/05, 227b/08, 228a/07, 228a/11, 228b/06, 229b/10, 229b/12, 236b/08, 248a/01, 248a/11, 248a/16, 253b/11, 254b/12, 255a/02, 255b/17, 256a/08, 256b/02, 256b/07, 256b/10, 257b/02, 258b/05, 270a/14, 270b/01.

mercimek: Far. Mercimek. (*Lens culinaris*). 085b/10, 209a/13. Bakınız: ʿades.

mermāḥūn: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 091a/09, 160b/11, 245b/15, 247a/08. Bakınız: fütenc, mermāḥūr, merv, mervec.

mermāḥūr: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 036a/07. Bakınız: fütenc, mermāḥūn, merv, mervec.

mersīn: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 211a/09, 211b/17, 218a/08, 218a/13, 220b/11, 220b/13, 220b/16, 221a/03, 221a/07, 222a/10, 225a/04, 225b/03, 225b/10, 225b/17, 228b/06, 238a/02, 238a/10, 238b/06, 240b/02, 240b/04, 242b/13, 243a/01, 245b/17, 246a/02, 246a/13, 246a/17, 246b/16, 248a/08, 253b/12, 270b/02. Bakınız: ās, mürd.

merv: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 276b/12. Bakınız: fütenc, mermāḥūn, mermāḥūr, mervec.

mervec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 230b/06. Bakınız: fütenc, mermāḥūn, mermāḥūr, merv.

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 090a/14, 104a/05, 104a/08, 211b/01, 213a/11, 213a/12, 225a/09, 225a/12, 230b/13. Bakınız: merzengüş.

merzengüş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 042b/14, 053a/06, 204b/12, 205a/06, 205a/16, 205b/17, 207b/09, 208b/08, 208b/09, 209a/04, 209a/07, 209a/12, 209a/16, 211a/15, 213b/15, 219a/07, 228a/07, 228a/10, 241b/02, 242a/01, 242a/10, 242b/07, 243b/09. Bakınız: merzencūş.

meviyiz: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). 059b/14, 059b/15, 060b/06, 126b/17, 166a/07, 166b/05, 166b/09, 167a/08, 179b/08, 183b/01, 183b/11, 184b/04, 207b/06, 226a/07, 230b/10, 269b/10. Bakınız: üzüm.

mevüzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. “mevzek otu” olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 204b/11, 204b/17, 205a/04, 205a/15, 205b/17, 206a/05, 224b/12, 232b/07, 234a/06, 234b/14, 235b/07, 236a/01, 245b/01, 258a/03. Bakınız: inşāşā.

mī'a: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 031b/10, 054b/01, 072b/12, 075a/02, 075a/07, 104b/05, 141a/09, 141b/06, 219b/14, 220a/09, 222a/07, 222b/05, 243a/04, 243a/05, 243a/09, 244a/14, 244a/17, 244b/01, 245b/15, 248b/08, 248b/07, 258a/01, 268b/07, 269a/11, 270a/06, 274b/07, 275b/11. Bakınız: mī'a-ı sā'ile, mī'a-ı sā'ilī, iştarek.

mī'a-ı sā'ile: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 037b/05, 038b/08, 069a/08, 141b/04, 221a/17, 230b/17, 234a/06, 248b/07, 258a/01, 270a/07. Bakınız: mī'a, mī'a-ı sā'ilī, iştarek.

mī'a-ı sā'ilī: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 058a/07, 062a/11, 104b/04, 190b/11, 214a/10, 224b/02, 226a/04, 229a/12, 230a/08. Bakınız: mī'a, mī'a-ı sā'ile, iştarek.

misk: Ar. Güzel kokulu, dikenli bir ot. (*Moschiferus*). 036b/05, 052a/01, 095b/10, 212a/02. Bakınız: müşk.

mū: Ar. Ayı rezenesi otu. (*Athamanticum meum*). 023b/09, 024b/01, 028a/12, 041b/16, 046a/03, 046a/11, 046b/01, 046b/09, 047a/12, 051b/03, 056a/02, 056b/07, 057a/09, 069b/05, 069b/13, 086a/05, 111a/02, 124b/04, 188a/02.

muğaylān: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). 274b/04. Bakınız: üştürgāz.

muql: Ar. Günlük ağacı, sıgla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 012a/05, 013a/16, 017b/05, 031b/14, 032a/13, 032b/04, 036b/09, 057a/15, 071b/15, 071b/17, 078b/15, 079a/03, 081b/11, 082a/16, 082b/12, 083a/08, 088b/05, 088b/06, 118b/09, 122a/06, 122a/07, 127b/12, 186a/09, 186a/15, 188b/03, 188b/17, 189b/01, 191b/02, 192a/04, 192a/11, 192a/15, 192b/02, 192b/04, 192b/06, 192b/11, 193b/11, 194b/09, 195a/04, 195b/08, 195b/15, 196a/13, 197b/10, 197b/15, 198a/01, 198a/03, 198a/06, 198a/11, 198a/14, 198a/17, 198b/01, 198b/03, 198b/06, 219b/04, 219b/07, 220a/09, 221b/08, 223a/07, 223b/17, 226a/02, 226a/15, 226b/06, 226b/14, 227a/01, 228a/15, 231a/15, 231b/07, 239b/11, 247a/11, 248b/07, 248b/08, 250a/10, 250b/02, 252b/06, 252b/09, 252b/12, 265a/12, 265b/12, 266a/16, 268a/06, 269a/02, 269a/14, 270a/08. Bakınız: eflātūn, günlük, lübbān, lüben.

mulūhīyyā: Ar. Mühliye. Ebegümecei ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). 237a/01.

murāniye: Ar. Yabani kızılçık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mascula*). 280b/13. Bakınız: hūmū'l-mecūs.

mürd: Far. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 171a/02, 222a/15, 233a/13, 238a/05, 238b/16, 239a/11, 242b/06. Bakınız: ās, mersīn.

must: Far. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 275a/07. Bakınız: filezhirec, huzaż, su'd-ı hindī.

mürdāsiferem: Far. Yaban mersini, herdembahar, durdabak çiçeği, çoban üzümü. (*Vaccinium myrtillus*). 036a/06, 062a/14, 239a/09.

mürr: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 022a/06, 022b/03, 023b/03, 024a/10, 028a/08, 028a/14, 031b/04, 032b/03, 033a/07, 033a/08, 033a/15, 033a/16, 036b/17, 038a/09, 039a/16, 039b/02, 039b/12, 039b/15, 040a/13, 041b/11, 042a/06, 043a/05, 043b/17, 044a/11, 045a/01, 045a/02, 046a/04, 046b/03, 047b/10, 048a/06, 050a/01, 052a/02, 054a/08, 055b/05, 056a/08, 056a/14, 056b/07, 056b/15, 057b/03, 057b/09, 058a/07, 058a/08, 058a/16, 058b/01, 058b/10, 059a/13, 068b/01, 070b/17, 071b/16, 074a/06, 074b/05, 075a/05, 080b/08, 081a/03, 081b/16, 082b/13, 083a/14, 084a/09, 084b/15, 085a/13, 086a/13, 087a/02, 089b/03, 104a/16, 104b/01, 119b/11, 123a/17, 127a/14, 127a/15, 127b/11, 128b/09,

138b/10, 141a/10, 141b/10, 152b/03, 153b/11, 160a/09, 170b/08, 170b/16, 194b/01, 197a/01, 200a/01, 201b/16, 202a/05, 202a/15, 202b/05, 206b/11, 207a/02, 208b/05, 209b/03, 210a/01, 210b/06, 211a/01, 212a/05, 212b/05, 212b/16, 214b/04, 215a/09, 215a/16, 221b/17, 222b/05, 222b/10, 224b/02, 224b/11, 225a/15, 228a/10, 228a/15, 228b/01, 228b/03, 232a/16, 233a/15, 235b/15, 236b/05, 238b/09, 239a/10, 240a/12, 243b/15, 246a/07, 246b/07, 250a/12, 251a/17, 251b/06, 255b/13, 256a/17, 258a/02, 260b/13, 261a/09, 261a/14, 262b/11, 268b/05, 269b/08, 270a/02, 278a/01.

müşk: Ar. Güzel kokulu, dikenli bir ot. (*Moschiferus*). 011b/04, 012b/16, 022a/11, 023b/04, 024a/13, 032a/02, 034b/03, 038a/02, 040a/08, 041b/13, 042a/08, 043a/04, 043b/02, 050b/15, 051a/05, 051b/02, 051b/10, 052a/17, 052b/10, 053a/14, 055b/06, 055b/08, 062a/02, 062b/06, 070a/11, 071a/02, 075a/04, 090b/11, 091a/13, 091a/16, 091b/10, 091b/14, 093b/10, 095a/06, 096a/01, 117b/03, 117b/13, 118a/01, 127a/17, 130a/04, 130b/09, 130b/12, 158b/07, 159a/08, 159a/16, 159b/04, 161a/13, 161b/04, 161b/08, 172b/11, 173b/17, 182b/04, 185a/08, 202b/10, 208b/07, 219a/06, 241a/02, 243b/11, 259b/14, 260a/03, 262a/05, 270a/13, 278a/01, 278a/02. Bakınız: misk.

müşk-i țarāmsî: Far.- Ar. Kurt helvası bitkisi. 012b/16, 022a/12, 023b/04, 024a/14, 032a/02, 040a/09, 071a/02, 182b/04, 185a/08, 241a/02, 243b/11, 278a/01. Bakınız: müşk-i țarāmuşî.

müşk-i țarāmuşî: Far.- Ar. Kurt helvası bitkisi. 043a/04, 053a/14. Bakınız: müşk-i țarāmsî.

N

nabk: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). 098a/14, 123b/06.

na^cna^c: Ar. Nane. (*Mentha*). 087b/09, 093a/02, 116a/06, 117b/16, 150a/03, 150a/08, 150a/09, 164b/06. Bakınız: na^cnā^c, na^cnā, na^cne.

na^cnā^c: Ar. Nane. (*Mentha*). 149a/07, 149a/15. Bakınız: na^cna^c, na^cnā, na^cne.

na^cnā: Ar. Nane. (*Mentha*). 069a/17, 074b/11, 149a/13, 163a/01, 163a/04, 169b/17. Bakınız: na^cna^c, na^cnā^c, na^cne.

na^cne: Ar. Nane. (*Mentha*). 165b/09. Bakınız: na^cna^c, na^cnā^c, na^cnā.

nānħuvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 011a/12, 022b/01, 023b/14, 024a/17, 039b/13, 070a/01, 070a/14, 100b/15, 112a/07, 134b/16, 164a/13, 243b/10. Bakınız: anīsūn, nānħuvāh.

nānḥuvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 043b/14, 047a/14, 051b/01, 052a/03, 058b/09, 068a/10, 073a/07, 073b/14, 074b/08, 077b/11, 078a/06, 094a/10, 095a/12, 096b/03, 097a/11, 097b/06, 098a/04, 118a/14, 118a/16, 129a/06, 132a/05, 132a/11, 136b/05, 141a/09, 157a/05, 162b/13, 182a/01, 184a/02, 185a/15, 187b/07, 192b/02, 194a/17, 194b/11, 196a/15, 198a/10, 247a/07, 254a/08, 266b/02, 269b/14. Bakınız: anīsūn, nānḥuvah.

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 131a/02, 193b/04, 206b/07, 269b/15, 275b/16, 278a/02. Bakınız: enār, rummān.

nārçīlī: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocos nucifera*). 269a/14. Bakınız: bevvā.

nārdīn: Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 022b/02, 023b/09, 024a/17, 031b/15, 041b/15, 043a/01, 051b/02, 053a/11, 091a/04, 213a/07, 215b/07, 219b/07, 219b/10, 219b/14, 221b/02, 221b/11, 226b/14, 231b/14, 233a/07, 242a/15, 243a/03. Bakınız: belūn, sādec-i hindī, sünbülū'ṭ-ṭīb.

nārenc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 163b/15. Bakınız: durunc, turunc, utruc.

nār-müşk: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). 061b/05, 062a/13, 064b/15, 065a/08, 075b/18, 090a/11, 091b/15, 093b/08, 094a/12, 096b/12, 097b/05, 101a/01, 203a/09. Bakınız: aḳmā^c-ı rummān, aḳmā^cü'r-rummān.

nemām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 241b/02, 243b/10. Bakınız: nemmām, sīsenber.

nemmām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 217b/10, 219a/07, 225a/09. Bakınız: nemām, sīsenber.

nīlüfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 094a/04, 108a/07, 125b/03, 148a/01, 148a/05, 150b/02, 150b/04, 150b/05, 150b/06, 208a/07, 208a/12, 211a/12, 216b/04, 221a/09, 241a/11, 241b/06, 241b/16, 264b/07.

nīşū: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). 148a/10, 148b/14, 277a/14. Bakınız: kişmiş.

noḥūd: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 036b/04, 037b/13, 050b/17, 124b/10, 137b/03, 141a/08, 168b/07, 190b/12, 193a/03, 193b/05, 202b/05, 202b/11, 203a/11, 227a/09, 227b/09, 233b/01, 233b/02, 233b/05, 236b/01, 236b/03.

nücmə: Ar. Ayırık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). 276a/09. Bakınız: adhīr, ayruķ köki, giyāh, şīl.

Ö

ökse: Grk. Ökse otu. (*Viscum album*). 280a/08. Bakınız: dıbķ.

P

panbuķ: Far. Pamuk. 1. Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 157a/14.

pelid: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). 100a/05. Bakınız: bellüt.

persiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 010b/07, 017b/14, 035a/08, 037a/06, 038a/13, 078b/09, 166a/08, 166b/03, 167a/09, 167a/17, 167b/07, 183b/09, 201a/16, 232b/02, 233a/04, 233a/13, 276b/10. Bakınız: bersiyāvşān.

pīh-i engüşt: Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). 022a/09, 114a/09, 114a/15, 114b/03, 227a/10, 275b/06. Bakınız: it tohumı, kıntāfliyūn.

pīrūze: Far. Kadiyağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). 257b/08. Bakınız: bārūzed, bārzed, büberzed, pīrūzed.

pīrūzed: Far. Kadiyağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). 257b/07, 252a/08. Bakınız: bārūzed, bārzed, büberzed, pīrūze.

pūdīne: Sns. Yarpuz otu, su nanesi. (*Mentha sylvestris*). 011a/12, 013b/06, 077b/08, 077b/10, 078a/08, 084a/10, 095a/11, 132b/08, 162b/08. Bakınız: būdīne.

R

rāsin: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). 070a/01, 073a/09, 076a/11, 092b/17, 103a/17, 118a/12, 118b/13, 118b/17, 175a/06, 175a/09, 200a/03, 247a/14. Bakınız: anduz, cenā^c.

rāvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 011a/16, 022a/06, 036a/01, 037a/17, 038b/05, 048a/08, 049a/14, 051a/06, 051a/17, 052a/03, 056a/02, 057b/02, 057b/08, 060a/11, 064a/06,

069a/13, 069b/11, 070a/13, 073a/06, 085b/16, 086a/13, 086b/02, 096b/14, 106a/02, 106b/16, 110a/09, 110a/16, 110b/10, 111a/02, 111b/15, 112a/05, 112b/04, 112b/06, 112b/11, 112b/13, 112b/17, 113a/02, 113a/07, 113a/08, 113a/15, 113a/16, 116a/08, 119b/07, 121b/01, 125a/02, 127b/09, 128a/05, 131b/05, 135b/16, 137a/06, 137a/14, 141a/08, 145a/07, 145a/06, 191b/06, 194a/06, 195a/17, 200b/06, 277a/11. Bakınız: rīvend.

rāziyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 030b/07, 039a/09, 040b/12, 044b/08, 045a/04, 055a/13, 059a/02, 063b/14, 129a/05, 144b/09, 145a/06, 145b/09, 146a/01, 147b/10, 166b/12, 178b/03, 182b/14, 183a/13, 183b/08, 183b/17, 184a/16, 185a/04, 186a/15, 259a/16. Bakınız: rāziyānec.

rāziyānec: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 012b/12, 022b/03, 023b/13, 031b/16, 048a/12, 048a/13, 062a/03, 070a/04, 070b/05, 092a/02, 094b/11, 097b/06, 116a/05, 142a/08, 147b/15, 157a/03, 167b/01, 182b/03, 184a/08, 232b/07. Bakınız: rāziyāne.

reknüb: ?. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 280a/13. Bakınız: büzidān, huşyetü's-şaleb, rūkāde, süg.

reyh: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 147b/01. Bakınız: reyhān.

reyhān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 133b/14, 135a/05, 247b/07, 275a/11. Bakınız: reyh.

rīh: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 147a/04, 279b/11. Bakınız: şandal.

rīvāc: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 147a/11, 170a/12, 170a/14, 170a/16, 234a/11.

rīvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 017a/17, 023b/03, 024a/12, 035b/01, 035a/17, 277b/16. Bakınız: rāvend.

rukāc: Grk. Roka. Turpgillerden, yaprakları yenen, kokulu ve otsu bitki. (*Eruca sativa*). 204a/13.

rūkāde: Grk. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 280a/13. Bakınız: büzidān, huşyetü's-şaleb, reknüb, süg.

rummān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 255a/02, 263b/09, 279a/09. Bakınız: enār, nār.

rūnās: Far. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 115b/10, 184b/06, 184b/13. Bakınız: boya, el-füvve, füvve, füvvet, rūnās.

rūcnās: Far. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 056b/13, 057a/14. Bakınız: boya, el-füvve, füvve, füvvet, rūnās.

S

şabır: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (*L. Agave americana*). 011b/15, 012a/14, 013a/16, 048b/04, 051b/13, 052a/01, 057a/03, 082a/17, 082b/12, 083a/09, 084a/07, 085a/02, 086b/12, 087a/07, 087b/03, 087b/15, 088b/08, 089a/09, 088a/17, 088b/11, 089a/07, 089b/12, 114b/16, 156b/07, 156b/13, 165a/03, 165b/07, 178a/13, 179b/11, 180a/10, 180b/07, 181b/13, 182a/03, 182a/06, 182a/08, 182a/10, 182a/15, 186a/01, 186b/02, 186b/06, 186b/12, 186b/17, 187a/13, 187b/09, 188a/05, 188a/11, 189a/01, 189a/06, 189a/16, 189b/09, 190b/14, 192a/01, 192b/14, 194a/15, 194b/07, 194b/15, 195a/11, 195b/09, 196a/03, 196b/04, 196b/11, 199a/17, 200a/11, 202b/17, 208b/05, 214b/04, 218a/04, 218a/17, 219a/12, 219b/13, 221a/16, 221b/08, 222a/07, 222b/03, 223b/17, 224b/11, 225a/17, 228a/03, 238a/01, 238b/01, 238b/05, 238b/17, 240a/12, 243b/15, 258b/06, 258b/13, 259a/08, 259b/03, 260a/14, 260b/05, 262b/11, 277b/02. Bakınız: şabr.

şabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (*L. Agave americana*). 049b/04, 051a/17, 057a/11, 075b/04, 080b/15, 081b/11, 085b/14, 086a/07, 086b/01, 088a/02, 113b/14, 189b/13, 193a/01. Bakınız: şabır.

sādec-i hindī: Far. Hint sümbülü. (*Nardustachys jatamansi*). 022b/02, 023b/10, 024a/17, 028a/07, 031b/10, 034b/14, 036b/12, 038a/06, 039b/14, 040a/06, 043a/02, 043a/14, 044b/03, 048a/06, 050b/03, 050b/12, 051a/06, 051b/03, 052a/02, 052a/13, 052b/06, 053a/11, 055a/03, 056b/05, 057a/07, 059a/12, 059b/11, 064b/06, 070a/12, 081b/12, 083a/10, 090b/16, 092a/13, 093b/05, 094a/09, 096b/04, 097b/05, 113b/14, 116a/15, 119a/05, 130b/08, 144a/15, 145b/03, 157a/05, 165a/03, 165b/11, 166b/16, 188a/02, 222a/14, 248a/10, 254a/08, 256b/06, 257a/03, 259a/07, 259b/14, 260a/02, 260a/07, 262a/03, 270a/12, 275a/15, 277a/16. Bakınız: belūn, nārdīn, sūnbülü't-ṭīb.

şāfsiyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). 276b/15. Bakınız: ziyās.

saķmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müşhil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 011a/08, 011b/15, 013b/02, 060b/01, 063a/03, 063a/13, 063b/01, 063b/06, 064a/08, 064a/09, 064a/11, 064a/14, 064a/15, 064b/09, 064b/14, 065a/07, 065a/11, 065b/09, 066a/03, 066a/04, 066a/05, 066a/12, 066b/03, 066b/12, 067a/04, 067a/14, 075b/07, 075b/17, 078a/01, 081b/08, 082a/15, 082b/10, 084a/05, 084b/14, 085a/11, 086a/04, 086b/05, 087a/04, 087a/15, 097b/08, 101b/11, 105a/08, 126b/12, 137a/07, 145b/06, 146a/01, 149b/09, 150a/02, 178b/10, 185b/07, 186a/02, 186a/07, 186b/03, 186b/08, 186b/12, 186b/17, 187a/05, 187a/11, 187b/02, 187b/16, 188a/06, 188a/10, 188b/04, 189a/08, 190b/14, 191b/07, 192a/03, 192a/11, 195a/07, 196a/05, 196a/08, 196a/17, 196b/12, 197a/06, 197a/13, 197b/03, 199a/11, 199b/02, 199b/09, 200a/12, 203a/01, 216a/09, 224b/10, 236a/01, 268a/07, 268b/01, 268b/15, 269a/04, 273a/01. Bakınız: maķmūde.

şanavber: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 214b/16, 233a/14, 239b/01, 275b/10. Bakınız: ģarb dutan, kemāfiķūs, kemāfiķūs.

şandal: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 043a/11, 093b/07, 106a/09, 107b/06, 108a/02, 108a/16, 109a/11, 109a/17, 121b/12, 133a/06, 147a/04, 155b/13, 155b/14, 155b/16, 211a/10, 211b/13, 216b/03, 216b/04, 216b/14, 217a/04, 217a/05, 217a/11, 218b/10, 220b/10, 221a/01, 221a/09, 222a/13, 225a/05, 225b/11, 231a/05, 238a/13, 240a/06, 258a/13, 277a/05. Bakınız: rīģ.

şarmaşuk: T. Sarmaşık. (*Hedera helix*). 232a/13.

sarımsaķ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 142b/13. Bakınız: şarımisaķ, sīr, şūm.

şarımisaķ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). Bakınız: sīm, şūm. 142b/14, 177a/09, 177b/01, 274b/15. Bakınız: sarımsaķ, sīr, şūm.

sāsāliyūs: Grk. Kadiğacı, şeytannersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 024a/16, 254a/10. Bakınız: encūdān, encüzān, engijed, engizān, engized, engūdān, ģiltīs, ģiltīt, kaşnı, keder, sesāliyūn, sesāliyūs.

saķter: Ar. Güveği otu, sater, kekik. (*Origanum vulgare*). 035a/13, 035a/14, 037a/08, 038a/16, 043a/03, 053a/11, 059b/10, 065b/05, 70a/02, 078a/07, 087b/06, 100b/15, 118a/14, 142b/04, 164a/13, 193b/12, 204b/06, 205a/14, 205b/04, 206a/05, 207b/09,

208b/06, 213a/15, 213b/04, 214a/01, 217b/10, 242a/01, 242a/10, 243b/10, 247a/08, 257a/08, 270a/14.

sefercel: Ar. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 067a/12, 098b/12, 104a/11, 117b/01, 122a/01, 125a/04, 127a/07, 129a/16, 129b/05, 169b/06, 176a/01, 246b/13, 272b/11. Bakınız: ābī, ayva.

sekbīnec: Far. Salatalığa benzer bitki ve bu bitkiden elde edilen bir tür tıbbi zamk. (*Ferula scowitziana*). 012a/05, 023b/14, 024b/06, 032a/11, 035b/10, 061b/14, 062a/10, 065b/17, 066a/01, 066a/04, 066a/05, 071a/03, 078a/10, 080b/04, 080b/17, 081b/15, 082b/03, 082b/13, 083a/14, 084a/09, 084b/01, 084b/16, 127b/01, 188a/04, 188b/03, 188b/10, 188b/16, 189a/06, 189b/01, 191b/14, 192a/12, 192b/10, 193b/11, 193b/14, 194a/13, 194b/09, 195a/04, 195b/08, 195b/15, 195b/17, 196a/02, 196a/07, 196a/13, 197b/10, 200b/02, 209a/12, 223b/17, 224b/15, 241a/01, 247a/11, 263a/14, 263a/15, 265a/12, 265b/12, 266a/17, 268a/06, 269a/07, 269a/13, 277b/01, 277b/10.

serhes: Far. Kuzgun otu, erkek eğrelti otu. (*Driopteris filixmas*). 193a/13, 199b/15, 200a/06.

sermağ: Ar. Koyun sarmaşığı, karapazı. (*Atriplex hastata*). 276a/06. Bakınız: kıtıf.

serv: Far. Selvi ağacı. (*Cupressus sempervirens*). 207a/08, 218a/08, 218a/13, 254b/17, 276b/02.

sesāliyūn: Grk. Kadiğacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 060a/12. Bakınız: encūdān, encüzān, engijed, engizān, engized, engüdān, hıltīs, hıltīt, kaçını, keder, sāsāliyūs, sesāliyūs.

sesāliyūs: Grk. Kadiğacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 022a/14, 031b/07, 039b/02, 056b/16, 057b/04, 070a/03, 073b/15, 076a/10, 076b/08, 097b/13, 104b/04, 131b/11, 196b/13, 224a/13, 266b/02, 275b/13, 277b/13. Bakınız: encūdān, encüzān, engijed, engizān, engized, engüdān, hıltīs, hıltīt, kaçını, keder, sāsāliyūs, sesāliyūn.

sezāb: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). 031a/04, 031b/15, 032a/10, 032a/16, 034b/08, 050a/06, 058a/08, 063a/05, 063a/16, 074a/06, 076b/02, 078a/06, 083b/10, 099a/11, 099a/15, 099b/03, 104a/10, 114a/14, 127b/06, 132a/06, 134a/05, 135a/05, 136b/11, 157a/06, 162b/13, 164a/16, 164b/06, 185a/11, 189b/02, 196a/09, 196b/01, 197b/14, 209a/08, 211b/01, 213a/06, 213a/16, 214a/01, 214b/10, 215a/03, 223a/13, 223b/12,

223b/14, 227b/13, 228a/11, 231b/10, 232a/15, 242a/11, 245a/07, 245a/10, 265b/11, 268a/08, 268a/10, 269a/11, 269b/10, 277b/03.

şığır kıuyruğı: T.- T. Sığırközü, sığırkıuyruğı. (*Verbascum sinicatum*). 275a/13. Bakınız: āzeriyūn, baḫbāḫ, ḳātilū'z-zeyb, māhīzehre, māhizehrec, māhīzehrec, şığır kıuyruğı.

sīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 094a/01, 098a/14, 154a/15, 162a/09, 222b/11. Bakınız: alma, tuffāḫ.

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 148b/15. Bakınız: sipistān.

şil: Ar. Ayırık otu, Mekke ayırığı. (*Elytrigia repens*). 276a/08. Bakınız: adhīr, ayruḳ köki, giyāḫ, nūcme.

simsim: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 092b/05. Bakınız: künc, küncīd, küncūd, süsen.

sināmekī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 075b/05. Bakınız: sināmekkī.

sināmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 043a/16, 102a/03, 102a/17, 102b/12, 178a/16, 178b/17, 179b/07, 180a/14, 180b/14, 186a/14. Bakınız: sināmekī.

sipendān: Far. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 038b/14, 078b/11, 079a/02, 134a/16, 188b/01, 203b/13, 265a/12. Bakınız: cırcır, ḫurf.

sipistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 138a/04, 138a/02, 138b/05, 138b/14, 138b/15, 166a/06, 166b/09, 177b/10, 178a/02, 178a/11, 178b/01, 181a/05, 207b/06, 241b/09, 254a/03, 264b/05, 264b/14, 265b/10, 266a/03. Bakınız: sibistān.

sīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). 007a/16. Bakınız: sarımsaḳ, şarmısaḳ, şūm.

sīrhışt: Far. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 178a/06, 178b/08, 226a/08. Bakınız: cāvşīr, cāvuşīr, cünd-i bīdester, şīrhışt.

sīsenber: Grk. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiğı. (*Thymus glaber*). 118a/13. Bakınız: nemām, nemmām.

şoğan: T. Soğan. (*Allium*). 199a/03, 226a/04. Bakınız: başal.

sögüt: T. Sögüt ağacı. (*Salix caprea*). 035b/05, 041a/14, 147b/01, 211a/11, 217b/17. Bakınız: bīd.

su'd-ı hindī: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 032b/05, 034b/10, 037b/04, 038b/08, 041a/06, 048b/08, 049b/04, 059b/09,

060b/01, 061b/06, 062a/13, 062b/04, 078a/15, 091b/16, 092a/12, 093b/08, 094b/07, 095b/02, 095b/15, 096b/14, 097a/15, 100a/12, 103a/17, 130a/02, 131a/08, 136b/13, 163b/11, 164a/16, 181b/16, 219a/16, 220a/02, 220b/12, 222b/08, 224a/05, 225a/08, 228b/10, 240a/13, 242b/06, 255b/02, 258a/13, 275a/07. Bakınız: filezhirec, Һuzaž, must. **suķulū fenderiyūn:** Grk. Altın otu, dalak otu. (*Ceterach officinarum*). 275b/14. Bakınız: usķulu fenderiyūn.

sūm: Ar. Sarımsak. (*Allium sativum*). 177a/06. Bakınız: sarımsaķ, řarmısaķ, sīr.

summāķ: Ar. Sumak. Kabuđu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ađaĉ ve bu ağacın, ekşilik vermek iĉin dōvūlerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 055a/14, 068a/06, 068b/10, 125a/01. Bakınız: řummāķ.

řummāķ: Ar. Sumak. Kabuđu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ađaĉ ve bu ağacın, ekşilik vermek iĉin dōvūlerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 030b/14, 068b/08, 098a/12, 098a/13, 098b/01, 098b/10, 098b/15, 099a/06, 108b/08, 118b/08, 119b/13, 120b/02, 121b/12, 125b/13, 129b/02, 131b/16, 133a/03, 133b/04, 134b/09, 136a/07, 147a/11, 148b/05, 153b/09, 190b/07, 193b/03, 202a/12, 205a/10, 206a/13, 206b/09, 206b/14, 220b/07, 225b/01, 225b/16, 255a/02, 256a/08, 256a/13, 256b/01, 257a/04, 257b/01. Bakınız: summāķ.

sūmū'l-berrī: Ar. Yabanī sarımsak. (*Allium xiphopetalum*). 024a/07.

sūrincān: Far. Eđri kestane, gūz ĉiđdemi. (*Colchicum autumnale*). 011a/08, 012a/09, 013b/04, 031b/12, 032a/10, 045a/15, 045b/07, 065a/15, 065b/01, 086a/09, 136a/13, 136a/15, 184a/03, 184a/06, 184a/07, 184a/12, 184a/15, 184b/01, 184b/06, 184b/10, 184b/14, 188a/13, 188a/15, 189a/11, 192a/02, 192a/09, 194b/02, 194b/07, 196b/03, 230b/07, 230b/14, 267a/10, 269a/08, 275b/12, 277a/17.

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 011b/04, 012b/03, 022a/04, 023a/16, 036a/11, 046b/16, 059a/02, 062a/09, 062b/09, 062b/10, 069b/16, 101a/09, 139a/15, 139a/17, 166b/03, 167b/06, 208b/17, 215a/03, 218a/09, 219b/10, 226b/16, 227b/11, 229a/12, 229b/01, 229b/05, 239b/06, 239b/10, 241b/16, 246b/06, 246b/09, 247a/14, 255b/02, 255b/13, 264b/04, 267a/06, 274b/09, 277a/12. Bakınız: kūnc, kūncīd, kūncūd, simsim.

sūdlūgen: T. Sūtleđen otu ve bundan elde edilen tıbbī bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 280b/15. Bakınız: ferfiyūn, řebrem, yenū^c.

sūg: T. İtkasarı, tilkitařađı otu. (*Orchis hircina*). 091a/06, 095b/17, 099a/07, 108b/10, 117b/16, 118b/16, 125b/15, 132b/02, 149a/07, 149b/02, 159a/15, 161a/01, 202a/13,

208b/12, 209b/04, 211b/13, 218a/03, 219a/04, 220b/02, 220b/11, 221a/01, 221a/05, 222a/09, 225b/01, 225b/09, 229a/03, 238a/09, 238b/01, 255b/08, 256b/02, 256b/13, 257a/02, 257a/14, 258a/12, 270a/13. Bakınız: bŭzīdān, ḥuṣyetü'ş-şa'leb, reknüb, rūḳāde, süg.

sünbül: Far. Sümbül. Zambakgillerden, çiçekleri keskin kokulu, çok yıllık otsu bitki. (*Hycainthus orientalis*). 010b/17, 011a/17, 011b/4, 013a/14, 022a/13, 022b/02, 023b/04, 024a/15, 028a/07, 031b/06, 032b/05, 035a/05, 035a/07, 036b/09, 038a/05, 039b/06, 039b/14, 040a/05, 041a/07, 044a/12, 044b/03, 045a/02, 048a/06, 049a/17, 050a/15, 050b/12, 051a/05, 052a/01, 052a/14, 052b/06, 054a/10, 054b/01, 054b/10, 055b/04, 056a/03, 056a/14, 056b/06, 057a/09, 058b/15, 060a/09, 064b/08, 067b/09, 068a/03, 068a/16, 069a/14, 069b/12, 070a/12, 071b/12, 072a/14, 073a/16, 073b/14, 074b/05, 075a/02, 075a/14, 075b/18, 076a/09, 081a/02, 082a/01, 084a/10, 084b/03, 085a/12, 086a/04, 086a/13, 086b/06, 086b/17, 087a/09, 087b/17, 089a/05, 089a/11, 089b/11, 090b/09, 091a/04, 092a/03, 093a/01, 093b/06, 095a/11, 095b/02, 096b/02, 096b/10, 097a/16, 098a/07, 100a/10, 100b/16, 102b/02, 104a/16, 104b/14, 105a/02, 105a/14, 105a/17, 105b/09, 105b/17, 106a/11, 106b/02, 106b/10, 106b/15, 107a/09, 107a/15, 107b/16, 110a/17, 110b/09, 111a/01, 111a/11, 111b/03, 111b/15, 112a/06, 112b/13, 113b/13, 114b/03, 115a/06, 115a/17, 116a/09, 116a/17, 116b/09, 116b/17, 117a/13, 117b/07, 126a/16, 127a/17, 127b/07, 127b/08, 128a/05, 130a/04, 130a/15, 131b/04, 132b/03, 136b/06, 137a/16, 137b/01, 143b/04, 159a/13, 161a/08, 161b/11, 161b/13, 161b/14, 163b/10, 164a/15, 165a/03, 165b/10, 166b/17, 168b/11, 181b/16, 182b/05, 183a/01, 183a/14, 185b/15, 189a/09, 199a/15, 199b/10, 203a/01, 215a/09, 219a/06, 219a/17, 219b/06, 220a/13, 220a/17, 221a/06, 221a/15, 221b/16, 222b/02, 222b/08, 223a/03, 223a/10, 224a/10, 225b/07, 229a/17, 238b/16, 243a/03, 247a/10, 254a/07, 256a/13, 259b/07, 262a/17, 270a/08. 276b/17, 277a/17.

sünbülü't-ṭib: Ar. Hint sünbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 043b/17. Bakınız: belün, nārdīn, sādec-i hindī.

Ş

şāhsefrem: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). 087b/08. Bakınız: şāhsiferem.

şāhsiferem: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). 079a/02, 109a/12, 134a/05, 247b/07, 276b/12. Bakınız: şāhsefrem.

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 084a/02, 089b/05, 102b/12, 103a/01, 145a/15, 156b/04, 178a/11, 178a/16, 179a/09, 179a/16, 180b/14, 184a/14, 185a/02, 197b/05, 200a/15, 277a/15. Bakınız: şāhterec.

şāhterec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 075b/04, 102b/09, 184b/04, 195b/01. Bakınız: şahtere.

şakākūl: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). 174b/12. Bakınız: şakākūl.

şakākūl: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). 100b/08, 174b/16, 269a/08. Bakınız: şakākūl.

şakāyīk: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 235b/14, 247b/12. Bakınız: fāvāniyyā.

şakāyīk-ı nu‘mān: Ar. Gelincik çiçeği. (*Papaver rhoeas*). 247b/12.

şalgām: Far. Şalgam. Turpgillerden yumru köklü bir bitki. (*Brassica rapa*). 022a/02, 041b/17, 169a/15, 175b/10.

şancār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 128a/17, 212a/10, 212b/04, 236b/12, 237b/07. Bakınız: ebū celsā, eşek mārūlī, ḥassū’l-ḥimār.

şarū’l-ğūl: Ar. Kızıl sarmaşık, şeytan saçı, bostanbozan. (*Cuscutaceae*). 035b/09, 037b/06.

şaytarac: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbago zeylanica*). 040b/08, 049a/01, 059b/09, 065b/03, 076b/03, 093b/06, 094a/09, 095b/02, 096b/12, 097b/03, 100b/08, 100b/15, 101a/10, 102a/04, 102a/11, 102b/01, 184a/02, 184b/13, 188b/01, 194a/10, 194b/04, 194b/06, 194b/08, 194b/16, 195a/02, 195a/05, 196a/15, 235b/13, 235b/17, 236a/06, 236a/09, 247a/11.

şebrem: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 189a/11, 224b/01. Bakınız: ferfiyūn, südlügen, yenū^c.

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 148b/12, 216a/06.

şehd: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 052b/11, 164a/01. Bakınız: şehdānec.

şehdānec: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 037b/15, 073a/06, 073a/09, 085b/11, 122b/09, 123a/16, 209a/15, 229b/02. Bakınız: şehd.

şel-i hindī: Far. Hint ayvası ağacı. (*Cydonia indica*). 277a/16.

şenhiyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 143b/10, 144a/07. Bakınız: şinhiyār.

şeps: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 203b/07, 203b/10. Bakınız: dīnārūye, şibiş, torağ otı, zūkarā.

şevkirān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). 029b/09, 030a/04, 058a/03, 069a/07, 070b/07, 276a/03.

şibiş: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 026b/14, 036b/16, 038a/08, 038a/12, 203b/02, 204a/03, 204a/04, 204a/08, 204a/12, 211a/16, 211b/02, 218b/13, 224b/11, 227b/14, 229b/01, 231a/16, 240a/02, 241b/12, 242a/02, 242a/05, 242a/09, 244b/10, 244b/12, 254a/09, 265b/11, 266a/04, 266b/03. Bakınız: dīnārūye, şeps, torağ otı, zūkarā.

şih: Far. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 036a/09, 048a/09, 166b/15, 199b/17, 200a/09, 211a/14, 232b/03, 242a/10, 243b/10, 257a/09, 262a/05, 275a/06, 276a/14. Bakınız: dermine, dirmene, eflūn.

şinhiyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 108a/08, 122b/17. Bakınız: şenhiyār.

şirhişt: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aş. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 63b/17, 177b/15. Bakınız: cāvşīr, cāvuşīr, cünd-i bīdester, sīrhişt.

şukāī: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 180a/16, 183a/15. Bakınız: güneyik, hindibā, kāsni.

şüniz: Far. Çörek otu. Dügün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 034b/17, 037a/07, 037b/08, 038a/16, 048b/07, 049b/06, 059b/10, 061b/02, 062b/09, 076a/17, 078a/07, 095a/12, 139b/01, 142b/02, 193b/12, 205b/16, 206a/06, 208b/15, 212a/03, 213a/13, 213b/16, 224b/12, 229b/03, 235b/14, 243b/05, 243b/06, 247a/16. Bakınız: kerinc.

tarhūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). 147a/13.

temür hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 060b/05, 148a/11, 156b/05, 163a/02, 177b/11, 178a/01, 181b/03, 181b/06, 185a/02.

tere: Far. Tere. Turpgiller familyasından, yaprakları tüketilen bir bitki. (*Lepidium sativum*). 164b/11, 240a/06.

torak otu: T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 168a/15, 168a/16, 276b/08, 278a/01. Bakınız: dīnārūye, şeps, şibiş, zūkarā.

tüder: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). 092b/06, 100b/09. Bakınız: tüderī.

tüderī: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). 168a/15, 168a/16, 276b/08, 278a/01. Bakınız: tüder.

tuffāh: Ar. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 117b/01, 127a/06, 154a/08, 170a/03, 170a/04, 176a/07. Bakınız: alma, sīb.

tuḥleb: Ar. Su yosunu. (*Lemna minor*). 222b/15.

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 010a/09, 124b/09, 167b/07, 203b/05, 203b/08, 203b/16, 204a/01, 204a/12, 216a/07, 235a/02, 235a/04, 235a/09, 235b/17, 236a/04, 236a/13, 236a/17, 237b/10, 267a/08.

turunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 036a/13, 041b/11, 076a/01, 087b/09, 090a/09, 091b/07, 094a/05, 097a/05, 130a/09, 133a/07, 137b/05, 147a/10, 148a/10, 148b/04, 149a/17, 151b/01, 151b/04, 160a/17, 160b/02, 160b/10, 163b/15, 172a/06, 172a/08, 172b/01, 172b/02, 172b/05, 172b/07, 172b/09, 173b/10, 174b/02, 174b/14, 187b/10, 242a/10, 243b/10, 264b/07. Bakınız: durunc, narenc, utruc.

tüt: Far. Dut. (*Morus*). 147a/11, 170b/02, 170b/03, 206b/16.

tuḡūsā: Grk. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 275b/08. Bakınız: ḡarbaḡ, ḡarbaḡ, ḡātilū'l-ekleb.

türbūd: Far. Türbit otu. (*Convolvulus turpethum*). 012a/03, 012a/07, 013b/08, 018a/14, 045b/03, 045b/10, 048b/11, 059b/12, 060a/17, 061a/04, 063b/02, 063b/05, 064a/02, 064b/09, 064b/16, 065a/07, 065b/08, 066b/12, 067a/05, 067a/15, 075b/06, 075b/11, 076a/02, 077a/04, 077b/17, 078b/01, 092a/15, 097b/07, 101a/10, 101b/11, 102a/03,

102b/01, 103a/14, 103b/07, 126b/11, 135b/03, 145b/16, 146a/07, 149b/05, 149b/06, 149b/15, 158a/02, 158a/03, 178b/10, 180a/02, 180b/03, 184a/07, 184a/14, 184b/09, 185b/09, 186a/08, 186b/07, 186b/13, 187a/06, 187b/02, 187b/15, 188a/05, 188a/17, 189a/01, 189b/15, 190a/04, 190b/03, 190b/16, 191a/01, 191a/03, 191b/01, 191b/05, 191b/13, 192a/01, 192a/09, 192b/09, 193a/02, 193a/14, 194b/07, 195b/13, 196a/04, 196a/17, 197a/01, 199a/08, 199b/02, 200a/01, 200a/05, 203a/01, 203b/12, 208b/16, 212b/09, 224b/10, 268a/07, 268b/01.

türmüs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 030a/08, 030a/09, 030a/13, 030a/16, 057b/10, 103a/15, 127a/16, 127b/05, 193a/14, 199b/17, 223a/10, 233b/06, 235b/01, 236a/04.

U

ūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 011a/11, 011b/05, 013b/06, 024b/09, 027b/13, 028a/11, 031b/07, 032a/12, 034b/12, 036a/13, 036b/14, 037b/08, 041b/14, 042a/07, 043b/03, 047b/07, 047b/11, 051a/09, 060a/14, 062b/06, 067a/05, 070a/16, 076a/09, 076b/13, 085b/17, 086a/11, 086b/05, 086b/14, 088a/01, 088a/16, 089a/04, 089a/10, 089b/10, 090a/09, 090b/16, 091a/10, 091a/03, 091b/01, 091b/14, 092a/14, 092b/16, 093b/09, 095b/17, 098b/17, 100a/12, 106b/03, 106b/15, 107b/16, 115b/01, 117a/09, 117a/13, 117b/05, 117b/06, 130a/12, 130a/16, 130b/03, 132b/01, 132b/07, 149a/07, 149a/09, 149b/01, 158b/13, 159a/14, 160b/12, 161a/05, 161a/07, 162a/15, 163b/10, 183a/03, 185a/13, 212a/02, 219a/04, 221a/02, 221a/17, 221b/17, 222a/08, 225a/10, 239a/10, 256b/13, 257a/04, 258a/12, 277b/04, 279b/11.

ūdül-kahr: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). 277b/06. Bakınız: ākırkarhā.

uleyḳ: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 255a/17. Bakınız: leblāb.

ulik-i rūmī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 193b/13. Bakınız: kiye, kiyye, maṣtakī.

unnāb: Ar. Hünnap, kızılığde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). 102b/17, 138a/11, 138b/04, 138b/16, 147a/14, 148a/13, 149b/13, 166a/06, 166b/09, 177b/10, 178a/02, 178a/17, 179a/10, 181b/07, 207b/06, 264b/15, 265b/10, 266a/02.

unṣul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 117a/01. Bakınız: aṭa ṣoğanı, eṣḳīl, baṣal-ı fār, unṣul.

‘unşul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 157a/07, 217b/07, 274b/06. Bakınız: aṭa şoğanı, eškīl, başal-ı fār, ‘unşıl.

uruz otı: ?- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 275a/03. Bakınız: ābrūn, ḥayy-i ‘ālem, ḥayyü’l-‘ālem, lisānū’l-ḥamel.

uşkulu fenderiyūn: ?. Altın otu, dalak otu. (*Ceterach officinarum*). 114b/09, 117a/05, 183b/10. Bakınız: suḳūlū fenderiyūn.

uşkürdiyūn: Grk. Yaban sarımsağı. (*Teucrium scordioides*). 022a/03, 023b/01, 031b/12, 044a/01, 044a/14, 044b/16, 069b/17, 081b/09, 083a/06, 086b/06, 086b/13, 274b/14.

uşkuṭürī: Grk. Sabır otunun bir türü. 049b/05, 051a/17, 057a/11, 080b/15, 081b/11, 085b/14, 086a/07, 086b/01, 088a/02, 113b/14, 189b/13, 193a/01.

uşṭūhudūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 012a/14, 022a/10, 023b/06, 024a/13, 031b/07, 032a/11, 044b/17, 074a/14, 075b/11, 076b/09, 077a/03, 080a/11, 080b/08, 082a/02, 082a/08, 083b/01, 084a/04, 084a/17, 085a/11, 089a/06, 102b/01, 178b/15, 179b/08, 180a/01, 187a/06, 193a/08, 199b/01, 276a/16, 278a/16. Bakınız: bürüklü.

uşaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 011b/13, 032a/10, 045a/03, 061b/03, 081b/09, 082a/14, 082b/09, 083a/05, 084a/08, 084b/14, 085a/13, 114a/08, 114a/11, 114a/16, 115a/08, 116b/09, 116b/10, 117a/01, 117a/01, 127b/13, 188b/16, 189a/05, 189b/02, 196a/13, 210a/14, 219b/04, 219b/08, 220a/07, 221b/08, 223a/08, 223b/13, 223b/17, 224b/14, 226b/13, 230a/07, 231a/15, 235b/01, 247a/12, 250a/10, 251a/06, 251a/08, 251a/14, 251b/01, 252a/03, 252a/05, 253a/06, 253a/10, 261a/01, 261a/02, 264a/10, 266a/16, 268a/05, 269a/08, 277b/01.

uşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 034b/07, 037a/09, 038a/17, 228a/03, 236b/11. Bakınız: Bakınız: çoğan, kündūs, kündūs.

ūşne: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). 034b/07, 037a/10, 038b/01, 052a/14, 052b/08, 062b/05, 090b/07, 096b/14, 114a/14, 130b/10, 163b/11, 223b/08, 245b/11, 245b/12, 259a/02, 278b/12. Bakınız: yoşun.

utruc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 091b/05, 258a/11. Bakınız: durunc, narenç, turunc.

Ü

üştürğâz: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). 276b/04.

üzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabancı sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 275b/01, 277b/09. Bakınız: hezârsifend/ hezâr-ı sifend, hezârsipend/ hezar-ı sipend, hürmel.

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). 028a/01, 032b/02, 040b/13, 040b/16, 040b/17, 056a/16, 057a/01, 059a/14, 068a/12, 071b/11, 072a/02, 080a/10, 097a/09, 098b/05, 102b/14, 113a/13, 134a/11, 138a/03, 138a/05, 138b/17, 140b/08, 141a/04, 147b/09, 148a/15, 148b/11, 148b/13, 148b/14, 153a/16, 153b/08, 159b/06, 160a/12, 163b/17, 169a/11, 174a/16, 178b/01, 178b/17, 190a/16, 202a/12, 225a/12, 227a/09, 227a/14, 231b/11. Bakınız: meviyiz.

V

vecc: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). 022b/04, 024b/04, 032a/01, 041b/15, 043a/02, 043b/10, 044a/06, 047b/11, 060a/15, 062a/10, 073a/06, 076b/01, 078a/08, 085b/15, 086b/03, 086b/15, 087a/08, 087b/05, 092a/03, 100b/16, 124b/04, 131a/11, 135a/11, 185a/13, 194b/04, 194b/08, 206a/07, 263b/16, 263b/17, 276a/16, 277a/05. Bakınız: kaçabü'z-zerîre.

verd: Ar. Gül. (*Rosaceae*). 024a/07, 045a/04, 049b/06, 091a/10, 095b/15, 105a/01, 105a/05, 105a/07, 105b/09, 109b/17, 115b/04, 117a/16, 125b/07, 128a/04, 129a/12, 133a/02, 180b/16, 181b/09, 184a/16, 186b/04, 190a/05, 207b/08, 219a/05, 220a/12, 221a/01, 239a/04, 255a/14, 225a/17, 267b/01, 271b/05. Bakınız: gül.

Y

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 022a/09, 036a/15, 229b/03.

yâsemîn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 230a/02, 232a/03, 267a/06.

yavşan: T. Yavşan. 20 kadar türü bulunan tıbbi bir çeşit ota verilen genel ad. (*Artemisia*). 280a/09.

yebür: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 278a/05, 280b/15. Bakınız: ‘abdü’s-selām, luffāh.

yekban: Far.- Ar. Sultanisöğüt, sorkun ağacı. (*Salix caprea*). 275a/11. Bakınız: behrāmec.

yelğün: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 212a/03. Bakınız: gezmāzec, gezmāzū.

yenbüt: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). 275b/09, 278a/04. Bakınız: ħarnüb-ı nebī.

yeneme: ?. Kılıç otu, bataklık suseni. (*Iridaceae*). 280b/16. Bakınız: akça ot.

yenü: Ar. Sütleşen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 280b/14. Bakınız: ferfiyūn, südlügen, şebrem.

yera’ra: Ar. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 280b/13. Bakınız: qarğū kāmış.

yetü: Ar. Sütleşengillere verilen ortak isim. (*Euphorbiaceae*). 278a/05.

yoşun: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). 278b/12. Bakınız: üşne.

Z

za’firān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). 010b/08, 011a/16, 011b/04, 016a/05, 022a/06, 023b/03, 024a/10, 027b/16, 028a/13, 028b/01, 031b/04, 032b/07, 033a/09, 034b/04, 036b/10, 038a/04, 039b/07, 039b/15, 040a/04, 041a/08, 041b/15, 043a/06, 043b/01, 044b/04, 045a/01, 046a/05, 046a/11, 046b/04, 047a/14, 047b/11, 048a/07, 049a/17, 049b/16, 050a/05, 051a/07, 051b/01, 051b/09, 052a/03, 054a/08, 054b/01, 054b/09, 055a/02, 055b/03, 056a/01, 056a/14, 056b/12, 057a/13, 058a/09, 058a/17, 058b/14, 059a/11, 062a/13, 062b/05, 064b/08, 066a/14, 067b/09, 068a/02, 068b/02, 069a/14, 069b/12, 070a/14, 070b/09, 071b/12, 072a/11, 073a/16, 075a/02, 075a/14, 077a/13, 080b/08, 081a/02, 081b/14, 082b/02, 082b/15, 083a/12, 084a/07, 084b/03, 085a/13, 086a/09, 086b/03, 087a/08, 088a/01, 088a/10, 088a/12, 089a/06, 089a/13, 089b/05, 089b/11, 090a/14, 090b/08, 091a/01, 091b/02, 092a/11, 093a/16, 094a/03, 098b/11, 100a/11, 104b/01, 106a/02, 106b/15, 107a/09, 108a/08, 108a/16, 109a/01, 109a/13, 110a/17, 110b/09, 111a/02, 111a/13, 111b/05, 111b/14, 113a/04, 114b/17, 115a/06, 116a/09, 119a/08, 120b/06, 123a/13, 125a/14, 125b/01, 127b/10, 135b/17, 137a/15, 137b/01, 138b/10, 141a/10, 141b/05, 141b/10, 144b/16, 147b/13, 150a/02, 152b/03,

153b/10, 153b/17, 156a/03, 156b/01, 158b/04, 158b/13, 159a/15, 159b/16, 160b/17, 165b/07, 168b/13, 170a/17, 170b/08, 170b/16, 172b/10, 174a/01, 177a/14, 185b/16, 186b/02, 186b/09, 188a/03, 188a/11, 189a/09, 191b/15, 194b/01, 195a/17, 196b/01, 197b/08, 199a/17, 201b/02, 202b/05, 203a/02, 206b/12, 208a/10, 208b/05, 212a/06, 213b/13, 215a/08, 215a/16, 216b/06, 218a/04, 221a/03, 221a/10, 221b/01, 221b/06, 222a/09, 222a/17, 222b/09, 225b/09, 225b/15, 226a/12, 226b/15, 227a/06, 228a/17, 229a/07, 229a/08, 230a/07, 231a/05, 238a/09, 238a/15, 238b/01, 239a/03, 240a/06, 240a/13, 246a/06, 248a/12, 254a/16, 255b/03, 258a/04, 259a/09, 259b/09, 259b/14, 260a/03, 260b/07, 260b/13, 261a/06, 262a/02, 262a/17, 263a/05, 263b/08, 267b/02, 268b/07, 268b/12, 270a/13. Bakınız: hāye, zerde-i hāye.

zanbağ: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). 208b/13, 239a/11.

zehre-i gāv: Far. İnek çiçeği. (*Woodfordia floribundia*). 243b/16, 269a/03.

zencebil: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 046b/05, 048b/04, 048b/10, 049b/01, 050a/15, 061b/03, 063a/10, 064b/06, 064b/14, 065a/08, 065b/08, 066b/11, 067a/06, 067b/07, 071a/16, 073a/06, 076a/17. Bakınız: zencebil.

zencebîl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 013b/11, 022a/06, 023b/07, 024a/11, 031b/05, 035a/03, 036b/15, 038a/08, 040b/07, 042b/14, 045a/17, 045b/11, 050b/14, 052a/16, 052b/08, 053a/05, 056b/10, 057a/12, 059b/07, 063a/16, 075a/14, 076a/10, 077a/13, 077b/11, 081a/03, 082a/01, 083a/17, 087b/05, 090b/07, 090b/16, 091a/17, 091b/09, 092a/01, 092a/10, 093a/02, 093a/11, 093a/13, 093b/04, 094a/11, 095a/04, 095b/02, 095b/12, 096a/17, 096b/15, 097a/16, 097b/04, 098a/03, 099a/12, 099a/16, 099b/03, 099b/11, 100a/11, 101a/10, 101b/13, 103b/07, 130b/10, 131a/03, 135a/10, 136b/05, 141b/15, 157a/02, 158b/01, 158b/15, 159a/05, 168a/16, 174a/05, 174b/11, 177a/13, 188b/01, 191a/03, 191b/07, 194a/17, 194b/10, 196a/14, 203a/08, 204b/05, 205a/15, 205b/16, 213a/10, 224b/12, 245a/02, 247a/15, 256b/11, 257a/12, 259a/14, 269a/08. Bakınız: zencebil

zerārîc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 030a/05, 240b/13. Bakınız: emberbārîs, emîrbārîs, emrûsiyâ, zirişk.

zerdālû: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). 048b/12, 209a/04, 226a/03, 226b/09, 234a/10, 234a/12, 248b/06.

zerde-i hāye: Far. Safran. (*Crocus sativus*). 230b/07. Bakınız: hāye, za^cfirān.

zerdeçūb: Far. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). 234b/03, 249a/14, 251b/14, 253b/12. Bakınız: zerdeçūbe.

zerdeçūbe: Far. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). 040b/10. Bakınız: zerdeçūb.

zerneb: Ar. Çekirgeayağı bitkisi. Turunç gibi güzel kokulu bir ot. (*Taxus baccata*). 034b/16, 035b/15, 036b/08, 038a/03, 041a/07, 091b/16, 092a/12.

zernebād: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). 035a/02, 036b/10, 042b/16, 043a/15, 052b/03, 053a/08. Bakınız: zurunbād, zurunbāt.

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 018b/07, 209a/13, 214b/10, 220a/14, 230a/09, 230b/01, 232b/08, 232b/15, 233a/16, 234a/08, 234b/16, 235a/16, 241a/03, 243b/02, 247b/15, 248a/12, 249b/02, 249b/14, 250a/13, 250b/03, 250b/05, 250b/11, 250b/14, 251a/03, 251a/09, 251b/03, 251b/08, 251b/16, 252a/05, 252a/16, 252b/05, 252b/11, 252b/13, 253a/09, 253a/11, 253a/15, 265b/02. Bakınız: zeytūn.

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 255a/17, 274b/07. Bakınız: zeyt.

zirāvend-i müdahrec: Ar. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). 022b/12, 024b/07, 033a/11, 033a/12, 035b/03, 037a/17, 040b/08, 040b/09, 056b/11, 057a/10, 060a/13, 062a/04, 069b/17, 076b/02, 076b/10, 078b/12, 080b/06, 081a/01, 081b/17, 084a/11, 084b/02, 084b/16, 131b/11, 142b/03, 166a/11, 166b/11, 194a/14. Bakınız: zirāvend-i müdevver.

zirāvend-i müdevver: Ar.- Far. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). 130a/03. Bakınız: zirāvend-i müdahrec.

zirāvend-i şavil: Ar. Boru elması. (*Aristolochia longa*). 022b/11, 023b/15, 024b/09, 033a/07, 033a/11, 033a/15, 035b/02, 043b/12, 044a/11, 049a/14, 057a/04, 057b/01, 058b/01, 058b/11, 060a/13, 062a/04, 073b/16, 074b/07, 082b/04, 082b/16, 083a/15, 087a/09, 096b/13, 112a/17, 114a/09, 114a/14, 115a/08, 115b/14, 213b/04, 233b/11, 234a/01, 234a/05, 234b/02, 235a/01, 235a/06, 254a/09, 257a/10.

zīre: Far. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 011a/12, 030b/10, 043a/03, 047b/05, 078a/06, 098a/04, 118a/16, 136a/15, 136b/13, 139b/13, 162b/07, 164a/13, 164b/05, 182a/01, 187b/08, 193b/13, 194a/17, 226a/07, 242a/01, 277a/08. Bakınız: kemmūn.

zīrī: ?. Dağ soğanı, yaban soğanı. (*Muscari comosum*). 275a/08. Bakınız: bulbūs.

zirişk: Ar. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*).

011a/17, 068b/15, 093b/14, 106b/15, 109a/10, 110a/05, 110a/07, 110a/12, 110a/14, 110b/04, 110b/06, 110b/13, 110b/16, 111a/08, 111a/09, 111a/17, 111b/02, 111b/10, 111b/12, 112b/01, 131b/04, 131b/16, 132b/01, 132b/08, 133a/04, 137a/13, 145a/01, 148b/06, 151a/10, 151a/12. Bakınız: emberbārīs, emīrbārīs, emrūsiyā, zerārīc.

zūfā: Ar. Çördükotu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). 012b/03, 305a/12, 037b/01, 038a/16, 043a/03, 043b/11, 044a/08, 053a/12, 056b/08, 057a/08, 072b/02, 078b/09, 078b/14, 082a/07, 139a/12, 139a/14, 140b/05, 141b/02, 141b/08, 166a/10, 166a/16, 166b/02, 166b/08, 166b/15, 167a/06, 167a/10, 167a/13, 167b/01, 167b/05, 167b/06, 204b/06, 205a/15, 206a/08, 214b/17, 217b/11, 221b/10, 230a/06.

zūferā: Ar. Çörtük. (*Echinophora tenuifolia*). 024b/05.

zūķarā: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 275b/02. Bakınız: dīnārūye, ŧeġs, ŧibiġ, toraķ otu.

zūle: ?. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). 276a/01.

zurunbād: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). 040a/11, 040b/09, 041b/12, 049a/15, 049b/13, 050b/09, 051b/11, 052a/10, 055b/05, 075a/04, 077a/11, 079a/09, 091b/16, 092a/12, 129b/14, 134a/04, 197b/11, 247a/17. Bakınız: zernebād, zurunbāt.

zurunbāt: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). 135a/05, 135a/11, 269a/10. Bakınız: zernebād, zurunbād.

zurūr: Ar. Yabani erik ağacı, dağ yemiŧi. (*Pururus Domestica*). 148b/06.

1.3. TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀ^cA

A

abher: Ar. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 036a/11

afsentin: Grk. Pelin otu, yavŧan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia*). 026a/14. Bakınız: afsentīn, evren yavŧanı.

afsentīn: Grk. Pelin otu, yavŧan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia*). 003b/12, 004a/03, 004a/12, 005b/02, 014b/19, 015a/01, 015a/03, 015a/04, 015a/05, 015a/08, 018b/04, 020b/19, 021a/16, 028b/09, 038a/16, 046a/02. Bakınız: afsentīn, evren yavŧanı.

ağaç sarmaŧıęı: T.- T. Tarla sarmaŧıęı. (*Convolvulus arvensis*). 012b/09, 015a/11. Bakınız: leblāb.

aġu aġacı: T.- T. Zakkum aġacı. (*Nerium oleander*). 048b/04, 051a/15, 051b/01, 051b/09. Bakınız: dıflı.

aġākıyā: Grk. Akasya aġacı. (*Acacia*). 005a/18.

‘aġırġarġā: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). 046a/19, 048b/02, 048b/11, 049a/02, 049b/02. Bakınız: tarġūn, tarġūn.

alma: T. Elma aġacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 005a/10, 005a/11, 005a/15, 005a/16, 005b/08, 015b/15, 024a/01, 029b/02, 029b/03, 029b/07, 029b/08, 030a/06, 030a/18, 030b/15, 032a/15, 034a/05, 034a/08, 44b/02.

anīsūn: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 019a/11, 020a/17, 020b/06, 020b/15, 024b/04, 026a/02, 026a/13, 046a/18, 048b/14. Bakınız: nānġuvāh.

arba: T. Arpa. Buġdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 004a/04. Bakınız: arpa.

arduġ: T. Ardiġ. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak da kullanılan bir aġaç. (*Juniperus*). 049a/05. Bakınız: ġuzuź.

armūd: Far. Armut aġacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). 005a/10, 030b/02, 030b/15, 032a/15, 44a/17, 044b/02.

arpa: T. Arpa. Buġdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 003b/11, 004a/08, 004b/08, 004b/10, 005a/10, 006a/01, 007a/08, 009b/14, 009b/17, 009b/18, 012b/12, 013a/03, 013a/04, 013a/06, 013a/08, 013a/09, 013a/10, 013a/11, 013a/12, 013b/08, 013b/10, 014b/02, 014b/10, 015b/12, 016a/12, 016a/18, 020a/09, 020a/11, 020a/13, 020a/14, 022a/19, 022b/02, 022b/16, 023a/03, 025b/12, 027b/09, 027b/13, 027b/18, 027b/19, 028b/15, 028b/17, 029a/12, 029a/16, 029b/03, 031a/01, 031a/01, 032a/16, 032b/13, 032b/15, 033a/04, 033b/02, 034b/05, 035a/10, 036a/04, 037b/04, 040a/02, 040b/15, 041a/01, 043b/07, 044a/14, 044b/01, 047b/01. Bakınız: arba.

ās: Ar. Mersin aġacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 032b/03, 033b/04, 047a/12. Bakınız: mersin.

‘ařā’r-rā‘ī: Ar. Karabuġdaygillerden, beyaz veya pembe ġiġekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. ġobandeġneġi, kuřekmeġi de denir. (*Polygonum aviculare*). 037a/17. Bakınız: ġoban aġacı.

asārūn: Grk. Kedi otu, asaron. (*Asarum europaeum*). 019a/06, 021b/03.

‘ařfur: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 018a/02, 048b/17. Bakınız: ‘ařfūr, ġurġum.

°aşfür: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 021b/10, 038a/04, 046b/13. Bakınız: °aşfur, kırtum.

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 005a/16, 005b/08, 022b/04, 024a/01, 028a/01, 028b/03, 028a/07, 029a/17, 029b/02, 029b/03, 029b/06, 029a/17, 030a/06, 030a/07, 030a/18, 031a/14, 032a/03, 032a/07, 032a/12, 032a/15, 032a/17, 032a/19, 032b/03, 033b/16, 034a/08, 044a/16, 044a/17, 044b/02, 044b/10.

B

bābad: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 021b/13, 027a/18. Bakınız: bābād, bābadda, bābadyā.

bābād: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 046a/11. Bakınız: bābad, bābadda, bābadyā.

bābadda: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 002b/14, 003a/09, 026a/19, 026b/01, 048a/14. Bakınız: bābad, bābād, bābadyā.

bābadyā: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 028b/17, 032b/15, 035b/12. Bakınız: bābad, bābād, bābadda.

bādām: Far. Badem ağacı ve yemişi. (*Amygdalus communis*). 023b/02. Bakınız: bāzām, bāzem, levz.

bağ sarmaşığı: Far.- T. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsacı olarak da bilinir. (*Cuscuta epithymum*).030a/07. Bakınız: diken sarmaşığı, ükşūş.

baķam: Ar. Baķam ağacı, kızıl ağaç. (*Caesalpinia echinata*). 048b/16.

baķillā: Ar. Baķlagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki (*Vicia faba*). 004a/09, 004b/15, 027b/11, 028a/03, 040b/14, 048b/09, 048b/14, 049a/19, 049b/12, 050a/01, 050a/18, 050b/01. Bakınız: baķla, baķillī.

baķillī: Ar. Baķlagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 046a/12. Bakınız: baķillā, baķla.

baķla: Ar. Baķlagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 004b/07, 004b/12, 006b/01, 012b/17, 013a/13, 013b/07, 022a/11, 022b/11, 023b/12, 023b/14, 025a/19, 027b/06, 032a/04, 032a/11, 033a/04, 033b/06, 035a/08, 035b/07, 037a/01, 037b/01, 040a/01, 041a/01. Bakınız: baķillā, baķillī.

bālādur: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). 048b/19. Bakınız: belādur.

baldırı kıara: T.- T. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). 035b/12. Bakınız: kıara baldurlu, kesfere.

bāzām: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 023a/19, 028a/02, 028a/04, 028a/05, 029a/15, 031a/06, 031a/06, 031b/11, 031b/19, 032a/04, 033a/06, 033a/08, 043b/12, 044a/07, 044b/16, 045b/15, 045b/16, 045b/17, 045b/19, 048b/13, 051b/12. Bakınız: bādām, bāzem, levz.

bāzared: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). 039a/05. Bakınız: bāzaverd.

bāzaverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). 021a/01. Bakınız: bāzared.

bāzem: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 004b/08, 004b/10, 004b/11, 016a/18, 17a/18, 022b/18, 031a/16. Bakınız: bādām, bāzām, levz.

belādur: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). 043a/10, 049a/02. Bakınız: bālādur.

benc: Ar. Bengelik otu, ban otu denilen uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot. (*Hyoscyamus niger*). 043a/04.

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 002b/14, 002b/15, 003a/18, 004b/16, 005a/02, 006a/01, 006a/14, 007a/07, 007a/08, 007a/08, 009b/12, 010a/14, 010a/19, 012a/06, 012b/12, 013a/03, 015a/12, 015a/13, 022a/18, 023a/09, 023a/12, 023b/15, 023b/15, 024a/09, 024b/03, 024b/08, 028a/01, 028a/12, 028a/13, 028b/15, 028b/16, 028b/17, 029a/07, 029a/09, 029a/14, 033a/18, 031b/01, 031b/03, 031b/13, 032b/12, 032b/14, 032b/19, 033a/18, 034a/04, 035b/16, 036a/04, 038b/10, 046a/10, 047a/19.

besfāc: Ar. Bepaye, kayaeğreltisi. Şifalı bir kök olarak da bilinir. (*Polypodium vulgare*). 018b/18. Bakınız: besfāyic.

besfāyic: Ar. Bepaye, kayaeğreltisi. Şifalı bir kök olarak da bilinir. (*Polypodium vulgare*). 015a/11, 018b/05, 038b/19, 039b/12, b. 046b/10. Bakınız: besfāc.

buğday: T. Buğday. (*Triticum*). 002b/18, 004b/10, 005a/08, 016a/18, 022b/16, 031a/05, 035a/10, 035b/19, 044a/11, 045b/16.

bustī: ?. Bir tür erik. "bustī erügi". 033a/18.

C

cāvaşır: Ar. Cavşır otu, kunduz taşığı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 039a/12. Bakınız: cenz-i bādester, cenz-i bāzestur, kunduz taşığı.

cenz-i bādester: Ar. Cavşır otu, kunduz taşığı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 043a/10. Bakınız: cāvaşır, cenz-i bāzestur, kunduz taşığı.

cenz-i bāzestur: Ar. Cavşır otu, kunduz taşığı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 027b/01. Bakınız: cāvaşır, cenz-i bādester, kunduz taşığı.

cercir: Ar. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 046a/02. Bakınız: şāhter, şāhterā, şāhtere, şāhterec.

cevz-i buvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 048a/07.

cevz-i cendūm: Ar. Mangostan. (*Garcinia mangostana*). 049a/05.

circir: T. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 048b/10. Bakınız: kerdeme.

cülcülān: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 051b/12. Bakınız: sīsam, sumsum, sūsān, süsen.

cülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 037b/15.

Ç

çam: T. Çam ağacı. İğne yapraklı, kozalaklı, reçineli ağaç. (*Pinus*). 047a/15.

çelelmük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). 050a/09. Bakınız: çetlemük.

çetlemük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). 021b/10, 050a/13. Bakınız: çelelmük.

çoban ağacı: Far.- T. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. Çobandeğneği, kuşekmeği de denir. (*Polygonum aviculare*). 005b/01, 037a/18. Bakınız: ʿaşāʿr-rāʿī.

çoğan: T. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 004a/09, 051a/19. Bakınız: kündüs.

çörek otı: T.- T. Çörek otu. Dügün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 048a/14, 048b/01, 048b/11, 049a/04. Bakınız: şüniz.

D

dārcinī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 017b/11, 021a/01. Bakınız: dārcīnī, dārşīnī.

dārçīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 020a/16, 020a/19, 026a/01, 034a/06. Bakınız: dārcinī, dārşīnī.

dār-ı fulful: Far. Başbiberi, uzun biber, uzun taneli baharat. Tarçın tohumu da denir. (*Piper longum*). 019a/05, 046a/18, 048a/05.

dārşīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 006a/05, 046a/18, 048a/05, 048a/06. Bakınız: dārcinī, dārçīnī.

delü baqla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 037a/01. Bakınız: delüce baqla, türmüs

delüce baqla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 037b/01. Bakınız: delü baqla, türmüs.

delüce zeytün: T.- Ar. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 051a/13. Bakınız: mīvīzec.

dıflı: Ar. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). 043a/11, 048b/04, 048b/04, 048b/07. Bakınız: ağı ağacı.

diken sarmaşığı: T.- T. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsaçı olarak da bilinir. (*Cuscuta epythimum*). Bakınız: bağı sarmaşığı, ükşüş.

dilki üzümü: T.- T. Bir tür asmadır. (*Vitis labrusca*). 035a/10, 035a/14. Bakınız: dilkü üzümü, °ineb-ışa°leb.

dilkü üzümü: T.- T. Bir tür asmadır. (*Vitis labrusca*). 037b/01, 040a/05, 040a/15. Bakınız: dilki üzümü, °ineb-ışa°leb.

domalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). 047b/10. Bakınız: tomalan.

duraq: T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 003a/08, 017b/11, 018b/14, 026b/02, 026b/09, 034b/05, 035b/12, 047a/05. Bakınız: şebiş, şibiş.

E

ebe gömeci: T.- T. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 013a/13, 013a/14, 028a/05, 032b/15, 032b/16, 043b/13, 050b/03. Bakınız: ebemgömece.

ebem gömeci: T.- T. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 004b/12. Bakınız: ebeğömece.

ebū cehl karpuzu: Ar.- Far. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynhis*). 048b/12. Bakınız: hanzal, karga kavunu, karka kavunu.

eftimān: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithimum*). 045b/11. Bakınız: eftimūn.

eftimūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithimum*). 014b/15, 014b/16, 018b/07, 018b/08, 018b/18, 019b/04, 038b/16, 038b/18, 039b/08, 039b/12, 039b/12, 040a/07, 046b/10, 047a/02, 051b/18. Bakınız: eftimān.

emlec: Ar. Amlaç otu veya Hint beктаşi üzümü de denir. (*Phyllanthus emblica*). 018b/03.

enār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 003a/01, 004b/08, 004b/13, 004b/18, 005a/03, 005a/08, 005a/09, 005a/11, 005a/15, 005b/07, 006b/12, 006b/13, 007b/01, 012b/08, 012b/15, 013a/05, 013a/15, 013b/07, 014a/09, 014a/11, 014b/04, 022a/07, 022a/11, 022a/18, 022b/01, 022b/04, 022b/08, 023a/01, 023b/02, 023b/10, 024a/08, 025a/18, 025a/19, 027b/13, 027b/16, 029b/05, 029a/09, 030b/02, 031a/13, 031b/10, 033a/08, 033a/13, 035b/07, 043b/10, 043b/11, 044a/02, 044a/09, 044a/18, 045a/08, 049a/10. Bakınız: nār, rümmān.

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 031a/14, 018a/02, 036a/06, 039a/07, 044a/03, 045a/04, 045b/15, 047a/12, 049a/13.

encūdan-ı rūmī: Ar. Kadi ağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). Bakınız: sasāliyūs, sīsāliyūs.

erilük: T. Erelik otu. Yaprakları şekerpancarı ve ıspanağa benzeyen ve yenen bir çeşit ot. 043b/18.

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 003a/01, 004b/13, 012b/08, 013a/15, 018a/02, 018a/03, 018b/03, 022a/08, 022b/06, 023a/09, 029a/07, 029a/08, 033a/18, 036b/18, 044a/13, 050a/10.

evren yavşanı: T.- T. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia*). 003b/12, 004a/03. Bakınız: afsentin, afsentīn.

F

faṭr: Ar. Çeşitli türleri olan mantar. 043a/06, 043a/06.

ferbiyyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). 047a/12, 047b/17. Bakınız: firbiyyūn.

fevtenc: Ar. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 026b/01, 027a/18, 027b/03, 046a/03, 046b/19, 048a/03. Bakınız: merv, mervü.

fevtenc-i cebelî: Ar. Kekik. (*Lamiaceae*). 019a/11, 048a/03. Bakınız: kekük.

fınduk: Ar. Fındık ağacı ve meyvesi. (*Corylus*). 021b/05.

fıstuḡ: Ar. Çeşitli bitkilerin çerez olarak yenen bitkisi. 021b/10, 045b/16. Bakınız: fustuḡ.

firbiyyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). 049a/01. Bakınız: ferbiyyūn.

fūfel: Ar. Arek hurma ağacı. Yaprağı tıpta kullanılan bir tür bitki. (*Areca catechul*). 034b/18, 035a/06.

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). 019a/04, 019a/05, 019a/10, 021b/04, 026a/15, 027b/01, 048a/05, 049a/06.

fustuḡ: Ar. Çeşitli bitkilerin çerez olarak yenen bitkisi. (*Pinaceae*). 017a/18, 029b/07. Bakınız: fustuḡ.

G

ġāfis: Ar. Koyunotu, kasıkotu. Küçük sarı çiçekleri olan çok yıllık otsu bitkidir. (*Agrimonia eupatoria*). 018b/13, 019b/03, 019b/18, 020b/19, 021a/14, 026b/07.

ġār: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). 047a/15.

ġaylān: Far. Bir tür akasya ağacı. 005a/18.

gebre: Grk. Gebre otu ve Kapari. Dikenli bir bitki türüdür. (*Capparis spinosa*). 048b/01, 048b/12, 049b/01.

gelüncük: T. Gelincik. Gün gülü olarak da bilinir. Kırlarda ve ekin tarlalarında yazın yetişen kırmızı bir bitki. (*Papaver rhoeas*). 0418b/13.

gendene: Far. Yabani pırasa. (*Allium porrum*). 047a/05, 047b/18, 050a/04.

güneyik otı: T.- T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 021a/01. Bakınız: kāsni, kasnī, şükā°.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 037b/05, 044b/12. Bakınız: mī°a-ı sāyile, muqıl, muqul.

güvegü otı: T.- T. Güveği otu, zater. (*Origanum vulgare*). 003a/12.

H

halbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 034b/05, 036a/09, 039a/08.

halūf: ?. Tıbbi bir bitki. 005b/04.

hançal: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 038a/03, 047b/17, 048b/11. Bakınız: ebū cehl karpuzu, qarğa kavunu, qarğa kavunu.

harbaq: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. 018b/10, 039b/13, 046a/04, 046a/04, 046a/05, 046b/11, 047a/02, 048b/08, 48b/09, 048b/10, 049a/02, 049a/04, 049b/14.

hardal: Ar. Hardal otu. Ak hardal (*Snapsis alba*) ve yabani hardal (*Snapsis avensis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. 048a/19, 048b/11, 049a/04, 049b/02.

harva°: ?. Bir çeşit bitki. 036a/15.

hāşā: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). 020b/15, 020b/19, 021b/03, 026a/19, 027a/18.

haşhāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). 007a/08, 023b/11, 027b/10, 028b/14, 028b/15, 028b/17, 031a/02, 031a/15, 031b/11, 031b/13, 032a/11, 032b/13, 032b/15, 033a/05, 033a/13, 043b/08, 043b/10.

haşış: Ar. Hint keneviri yaprağı. “Esrar” da denir. (*Cannabis sativa*). 020b/19.

hatmi: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 027b/10, 039a/09, 032b/15. Bakınız: hatmī, hıtmī, hıtmī.

ḥaṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 023a/10, 035b/12, 036a/05. Bakınız: ḥaṭmi, ḥıṭmi, ḥıṭmī.

ḥātūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 044b/08. Bakınız: ḥātūnā, kaṭūna, kātūna.

ḥātūnā: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 043a/05. Bakınız: ḥātūna, kaṭūna, kātūna.

ḥatun duzlıḡı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 022a/12, 029b/01. Bakınız: ḥatun tuzlıḡı, zirişk.

ḥatun tuzlıḡı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 044b/06. Bakınız: ḥatun duzlıḡı, zirişk.

ḥayy-i ʿālem: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 027b/06, 031b/01, 032b/16, 035a/01, 035a/08, 037a/01, 040b/01. Bakınız: lisān-ı ḥamel, kuzudili.

helile: Far. Helile otu. Tohumları müşhil olarak kullanılan bitki. Kara helile ve sarı helile gibi türleri vardır. (*Terminalia citrina*, *Terminalia chebula*). 018b/02, 018b/18, 024b/05, 026a/18, 036b/18, 037a/12, 038b/18, 039b/12, 046b/09, 046b/10, 048a/17, 050b/16, 050b/17, 051a/03, 051a/07.

ḥıṭmi: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 003a/08, 034b/05, 047a/19. Bakınız: ḥaṭmi, ḥaṭmī, ḥıṭmī.

ḥıṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 012b/12, 040b/15. Bakınız: ḥaṭmi, ḥaṭmī, ḥıṭmi.

ḥıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 004b/13, 007a/02, 012b/17, 013a/14, 014b/07, 022a/11, 022b/17, 023a/02, 023b/10, 023b/12, 025b/01, 027b/06, 028a/06, 029a/13, 031a/10, 031a/16, 031b/10, 032a/06, 032a/11, 033b/05, 035b/06.

ḥıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 006a/07, 012b/08, 012b/09, 014b/08, 015a/11, 018a/03, 023a/08, 025b/03, 029a/06, 029a/08, 033a/17, 037a/12, 044a/12.

ħı̄rī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 036a/04.

ħurma: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 021a/09. Bakınız: ħurmā.

ħurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 013a/13, 036a/13. Bakınız: ħurma.

İ

igde: T. İğde. Çalı ve ağaççık şeklindeki odunsu bitki ve meyvesi. (*Elaegnus*). 033b/17.

iklilü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 016b/15, 021b/14, 026a/19, 035b/12, 046b/03, 046a/11.

incīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 036a/08, 036a/09, 036a/15, 045a/06. Bakınız: encīr.

ineb-i şaleb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 035a/14. Bakınız: dilki üzümü, dilkü üzümü.

isfānāħ: Grk. Ispanak. Yaprağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). 004b/09, 006a/05, 007b/02, 009b/15, 013a/13, 016a/14, 018a/01, 020a/16, 022a/10, 025a/17, 028a/04, 031a/05, 035b/05, 043b/13.

ışķil: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 046b/19. Bakınız: şıçan soğanı, °unsul.

K

ķabaķ: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 003a/01, 004b/09, 004b/11, 007a/07, 007b/01, 009b/14, 013a/13, 022a/10, 023b/02, 023b/08, 023b/09, 023b/12, 025a/17, 027b/12, 028a/06, 028b/15, 028b/16, 028b/17, 031a/04, 031a/16, 031b/03, 031b/10, 031b/12, 031b/17, 031b/14, 031b/19, 032a/06, 032a/11, 032a/18, 032b/12, 032b/14, 033a/07, 033b/05, 035b/05, 037a/01, 040a/02, 043b/11, 046a/10.

kābili: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). 018b/02, 018b/18, 021a/02, 026a/18, 038b/18, 046b/09, 048a/17, 051a/07.

ķāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 045a/14. Bakınız: kāfūr.

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 002b/05, 006b/12, 023b/10, 023b/18, 025b/12, 030a/04, 030b/16, 031b/09, 032a/06, 032a/09, 032a/14, 032b/07, 033b/07, 034a/12, 034a/13, 045a/17. Bakınız: ķāfūr.

kākenic: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 035a/14. Bakınız: anbl.

amış: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gvdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 049b/18.

anbl: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 037b/15.

anuriyn: Grk. Yara otu, kılı otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı iekli, acı kkl, kuk bir bitki. (*Hypericum*). 048a/16.

ara baldurlu: T.- T. Baldırıkara otu. İştah aan bir eşit ot. (*Asplenium adianthum*). 036a/10. Bakınız: baldır kara, kesfere.

aranful: Ar. Karanfil. Karanfilgiller familyasından otsu, iekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). 046b/03, 048a/05.

ara avunu: T.- T. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tyl, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynhis*). 045b/10, 047b/14. Bakınız: eb cehl karpuzu, anal, ara avunu.

ara avunu: T.- T. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tyl, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynhis*). 038a/03. Bakınız: eb cehl karpuzu, anal, ara avunu.

arpuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 012b/16, 023a/02, 023b/02, 023b/11, 031b/10.

aşab- zerire: Ar. Kazayaı otu. (*Chenopodium album*). 021a/11.

asını: T. Kadiaacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Gl kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 019a/03. Bakınız: asını, asını.

asını: T. Kadiaacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Gl kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 019a/02, 019a/10, 026a/15, 048b/18. Bakınız: asını, asını.

asını: T. Kadiaacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Gl kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 046b/17. Bakınız: asını, asını.

kasni: Far. Yaban marulu, hindiba, gneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki tr. (*Cichorium endiva*). 024b/03, 031a/11, 035a/10, 040a/05, 051a/04. Bakınız: gneyik otu, kasn, şkc.

kasn: Far. Yaban marulu, hindiba, gneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki tr. (*Cichorium endiva*). 006b/01, 015b/12, 016a/13, 024a/14, 034b/19, 035a/07, 037a/17. Bakınız: gneyik otu, ksni, şkc.

ataf: Ar. Karapaz. (*Atrplex hastata*). 004b/09. Bakınız: sermak, kıtf.

kaṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 013b/07, 022b/04, 032a/03,032a/10, 032a/14, 022b/12, 029a/18, 033b/08, 044a/06. Bakınız: ḥātūna, ḥātūnā, kaṭūna.

kāṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). 035b/19. Bakınız: ḥātūna, ḥātūnā, kaṭūna.

kaṭūna: T. Kavun. (*Cucumis melo*). 015b/18, 032a/06, 049b/19, 050a/01, 050b/01, 050b/03.

kaṭūn: Ar. Ayvadana bitkisi. (*Artemisia vulgaris*). 026b/02.

kekük: T. Kekik. (*Lamiaceae*). 015b/11, 048a/03, 048a/16. Bakınız: fevtenc-i cebeli.

kelem: Far. Lahana. (*Brassica oleracea*). 017b/13, 035b/13, 039a/03, 046b/15, 048b/13.

kerdeme: Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 048b/10. Bakınız: circır.

kerefs: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). 006a/03, 019a/05, 020b/06, 020b/12, 020b/15, 020b/18, 026a/13, 047b/18, 048a/02, 048a/03, 048a/16, 050a/04, 050b/04.

kerevyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 017b/11, 020a/17, 026a/01, 026a/02. Bakınız: kurdumānā.

kersene: Ar. Burçak. (*Vicia ervilia*). 048b/12.

kesfere: Ar. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adiantum*). 031a/19, 035a/02, 035a/11, 045a/09. Bakınız: baldırı kara, kara baldurlu.

keşūr: Far. Havuç. (*Daucus carota*). 015b/18.

kettān: Ar. Keten. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). 002b/09, 023a/19, 023b/13, 023b/14, 031b/04, 035b/02, 035b/13, 035b/16, 036a/07, 036a/09, 036a/12, 039a/08, 044a/07, 050b/13.

kına: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). 049a/06, 050b/03, 051b/01, 051b/09.

kiṭf: Ar. Karapazı. (*Atriplex hastata*). 025a/17, 028a/05, 032b/08, 040a/02, 043b/13. Bakınız: kaṭaf, sermak.

kızıl boya: T.- T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 037b/14, 048b/16, 049a/09.

kimlūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 005b/16, 006a/03, 006a/05, 020a/19, 021b/03, 026a/01, 048a/03.

kişnic: Far. Maydanozgillerden, yaprakları maydanozu andıran, tüysüz, bir yıllık ve otsu bir bitki. (*Coriandrum sativum*). 023b/14, 043a/05, 045a/07.

köz: Far. Ceviz. (*Juglans regia*). 047a/16.

közmesi: ?. Bir tür erik. 033a/18.

kunduz taşakı: T.- T. Cavşir otu, kunduz taşakı, oğlan aşu. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 027b/01. Bakınız: cāvaşır, cenz-i bādester, cenz-i bāzestur.

kurdumānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 045a/17, 050a/13. Bakınız: kerevyā.

kurūn-ı sūnbül: Ar. Hint sümbülleri arasında bulunan zehirli bir bitki. 042b/17, 042b/17.

kurçum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 038a/04. Bakınız: aşfur, aşfūr.

kust: Ar. Kıst otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 026b/02, 027a/18, 046a/19, 47a/14, 049b/19, 050b/10, 051a/17.

kuzu dili: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 037b/01. Bakınız: hayy-i ālem, lisān-ı ḥamel.

kuzu kulağı: T.- T. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 029b/01, 032a/12, 032b/01, 033b/07, 037a/01, 044a/19, 044b/06.

kümren: ?. Yaban sarımsağı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). 050a/04. Bakınız: yandağ.

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 048b/02, 049b/02, 050a/10, 051a/15, 051a/17, 051b/05. Bakınız: çoğan.

kürnüb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 048b/13. Bakınız: kelem.

L

lāden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 029b/08. Bakınız: lādin, lāzen.

lādin: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 016b/13. Bakınız: lāden, lāzen.

lāzen: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 021a/06, 021a/10, 046b/04. Bakınız: lāden, lādin.

leblāb: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 012b/09, 029a/09, 029a/15, 037a/11. Bakınız: ağaç sarmaşığı.

levz: Ar. Badem. (*Amygdalus communis*). 045b/16. Bakınız: bādām, bāzām, bāzem.

līmūn: Grk. Limon. (*Citrus limonum*). 003b/12, 004a/03, 004a/11.

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 005a/19. Bakınız: tekesakalı.

lisān-ı ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 037b/01. Bakınız: ḥayy-i ʿālem, ḳuzudili.

lisānü's- sevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 046b/11, 047a/02. Bakınız: sığırdili.

luffāḥ: Ar. Kaynaklarda bu ad ile anılan üç bitki geçmektedir: 1. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 2. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 3. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 043a/04. Bakınız: mīlisī, yebrūḥ.

lūk: Ar. Lak ağacı ve bu ağaçtan elde edilen zamk. (*Rhus Oxycantha*). 021a/16.

M

māmīšā: Far. 1. Kırmızı çiçekli kırlangıç otu. (*Glaucium corniculatum*). 2. Sarı gelincik, sarılık otu. 027b/10, 034b/19, 037a/16.

mantar: Grk. Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka biçiminde olan ilkel canlıların genel adı. (*Fungi*). 047b/10.

mārul: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki (*Lactuca sativa*). 004b/11, 004b/15, 006b/01, 013a/14, 022a/10, 027b/11, 031a/04, 031a/11, 032a/01, 032b/16, 035a/01, 035a/08, 037a/01.

maştaki: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 026a/13. Bakınız: maştakī, sakız.

maştaki: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 021a/01, 046a/19. Bakınız: maştaki, sakız.

māziriyūn: Far. Sütleğen türünden kulapa da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezereum*). 048b/14.

māzu: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuja*). 021a/06, 021a/09, 037b/05, 037b/11, 037b/15, 044b/12, 044b/16, 049a/05, 049a/12.

mercimek: Far. Mercimek. (*Lens culinaris*). 017b/13, 022a/12, 035a/03, 037a/18, 039a/02, 043b/07, 043b/11, 043b/18, 044a/03, 044a/18, 044a/19, 046a/08, 048b/12.

mersin: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 005a/19, 029a/17, 029b/08, 029b/12, 029b/12, 030a/07, 030b/16, 032a/16, 032b/01, 033b/02, 033b/08, 037b/11, 038b/02, 044a/10, 044a/14, 044a/16, 044a/18, 044b/07, 044b/09, 045a/02, 045a/04, 047a/12, 051b/04, 051b/07. Bakınız: ās.

merv: Far. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 035a/13. Bakınız: fevtenc, mervü.

mervü: Far. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 036a/08, 036a/15. Bakınız: fevtenc, merv.

merzencüş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan, çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 016b/16, 021a/12, 021b/14, 038b/12.

mevz: Ar. Muz. (*Musa*). 031a/15.

mışır: Ar. Mısır. (*Zea mays*). 041a/01, 048b/09, 048b/14, 049a/19, 049b/12, 050b/01.

mī'a-ı sāyile: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 046b/01, 050b/07, 051a/17.

mīlisī: Far. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 043b/11. Bakınız: luffāh, yebrūh.

mīvīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 051a/12. Bakınız: delüce zeytūn.

muqıl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zank. (*Liquidambar orientalis*). 038b/13. Bakınız: günlük, mī'a-ı sāyile, muqıl.

muḳul: Ar. Günlük ağacı, sıḡla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 038b/11, 039a/05, 039a/12. Bakınız: günlük, mī'a-ı sāyile, muḳıl.

müdaḥrec: Ar. Yuvarlak yapraklı lohusa otu. (*Aristolochia rotunda*). 046b/03, 051b/02, 051b/08. Bakınız: zirāvend.

mür: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 035b/16, 037b/07, 049a/05. Bakınız: mürī, mürr.

mürdemük: Far. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 022a/12. Bakınız: mürdümük.

mürdümük: Far. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 002b/19, 007b/01, 025a/17, 032b/04, 033a/05, 033b/16, 035b/05. Bakınız: mürdemük.

mürī: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 018a/05, 023a/11, 023a/13, 029a/11, 029a/14, 029a/15. Bakınız: mür, mürr.

mürr: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). 046b/01, 049a/10. Bakınız: mür, mürī.

N

nabaḳ: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). 033b/17.

na^cnā: Ar. Nane. (*Mentha*). 020a/17, 029b/06.

nānḥuvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 019a/11. Bakınız: anīsūn.

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 021a/06, 043b/12. Bakınız: enār, rümmān.

nārdīn: Ar. "Sümbül-i Rumī" denilen çiçek. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 046b/05.

nemmām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 048b/11. Bakınız: varsama.

nīlüfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 002b/05, 002b/14, 002b/16, 003a/18, 006a/15, 007a/08, 012b/12, 023b/17, 027b/07, 027b/12, 030b/15, 031b/03, 031b/13, 032b/14, 032b/19, 034a/04, 034a/14, 047b/01.

nohūd: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 006a/05, 049b/18, 051a/04, 051a/10. Bakınız: nohūz.

nohūz: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 046a/12. Bakınız: nohūd.

P

pazı: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). 029a/11, 038b/17, 038b/17, 040b/06, 051b/18. Bakınız: pazu.

pazu: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). 006a/04, 020a/16, 023a/12, 023a/13, 036a/17, 050a/18, 050b/03. Bakınız: pazı.

R

rāsen: Far. Andız otu. (*Juniperus drupacea*). 019a/06.

rāvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 037b/06.

rāziyānā: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 020b/12, 020b/18. Bakınız: rāziyāne, rāziyānec.

rāziyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 003b/10, 015b/18, 016a/12, 020a/10, 020b/15, 024b/04, 026a/13, 043b/17, 044a/04, 048a/02, 049b/14, 051a/02. Bakınız: rāziyānā, rāziyānec.

rāziyānec: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 006a/03, 032a/09, 015b/17. Bakınız: rāziyānā, rāziyāne.

reyhān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 028b/01, 029a/18, 030b/15, 034a/14, 046b/18.

rībās: Ar. Işgın otu. (*Rehum ribes*). 029b/06, 029a/18.

rümmān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 005a/15, 029b/05. Bakınız: enār, nār.

S

şabır: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (*L. Agave americana*). 035b/12, 038a/15, 038b/01, 046b/01, 051a/03, 051a/08, 051b/16. Bakınız: şabr.

şabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (L. *Agave americana*). 018b/10, 018b/09, 026a/03, 050b/15, 051a/01. Bakınız: şabr.

şāfisiyyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). 048b/12. Bakınız: serāb-pūs.

saķız: T. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 046b/05, 050a/09, 050a/13. Bakınız: maştakī, maştaki.

saķmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müşhil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 015a/14, 037a/11, 051a/08.

şandal: Ar. Sandal ağacı. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 002b/05, 002b/09, 004b/14, 005a/17, 006b/11, 023b/18, 027b/07, 028b/03, 029b/07, 030a/04, 030b/16, 031a/18, 031b/04, 032a/07, 033b/06, 034a/12, 034a/13, 034b/18, 035a/05, 044a/10, 045a/14, 051b/05.

sasāliyūs: Grk. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 019a/06. Bakınız: encūdan-ı rūmī, sīsāliyūs.

semiz: T. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). 041a/04, 041a/05.

senā-yı mekī: Ar. Sinameki. (*Cassia*). 024b/03, 050b/16. Bakınız: senā-yı mekkī.

senā-yı mekkī: Ar. Sinameki. (*Cassia*). 018b/04, 050b/18, 051b/11. Bakınız: senā-yı mekī.

serāb-pūs: Far. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). Bakınız: şāfisiyyā.

sermaķ: Ar. Karapazı. (*Atrplex hastata*). 204a/13, 204a/16, 276a/06. Bakınız: kaţaf, kıţf.

şıçan soğanı: T.- T. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 048b/01, 048b/07. Bakınız: isķīl, cunsul.

sıĝır dili: T.- T. Sıĝırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 018b/04, 046b/11. Bakınız: lisānū's- sevr.

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 005b/19, 024b/02, 027b/18, 043b/07.

sīsāliyūs: Grk. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 046b/02. Bakınız: encūdan-ı rūmī, sasāliyūs.

sīsam: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 051b/12. Bakınız: cūlcūlān, sumsum, sūsān, sūsen.

şoğan: T. Soğan. (*Allium cepa*). 036a/18, 049b/11.

sögüd: T. Sögüt ağacı. (*Salix*). 024a/01, 028b/03, 029b/08, 030b/15, 034a/14.

sumāk: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 029b/01, 029b/04, 045a/09.

sumsum: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 051b/12. Bakınız: cülcülân, sīsam, sūsân, sūsen.

sūsân: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 018b/05, 027b/19, 048b/15, 051b/04. Bakınız: cülcülân, sīsam, sumsum, sūsen.

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 003a/09, 005b/05, 015a/14, 016b/13, 020b/18, 021a/12, 036a/12, 039a/06, 039a/09, 040b/15, 046b/03, 049b/13, 051b/09. Bakınız: cülcülân, sīsam, sumsum, sūsân.

sünbül: Ar. Sümbül. Hoş kokulu çiçek. (*Hyacinthus orientalis*). 019a/06, 019a/11, 021a/01, 046a/17, 046b/06.

Ş

şahbelüt: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 032b/01. Bakınız: şahbellüt, şahbilid.

şahbellüt: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 033b/07. Bakınız: şahbelüt, şahbilid.

şahbilid: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). 033b/16. Bakınız: şahbellüt, şahbelüt.

şāhter: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 051b/15. Bakınız: cercīr, şāhterā, şāhtere, şāhterec.

şāhterā: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 024b/03. Bakınız: cercīr, şāhter, şāhtere, şāhterec.

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 046a/02, 051a/01, 051a/05, 051a/06, 051a/08, 051a/09. Bakınız: cercīr, şāhter, şāhterā, şāhterec.

şāhterec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 050b/18. Bakınız: cercīr, şāhter, şāhterā, şāhtere.

şakāyık: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 048b/13.

şaytarac: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen bir ilaç (*Plumbago zeylanica*). 048b/01, 048b/15, 049a/03, 049a/04, 049a/14, 049b/02.

şebis: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 035a/14. Bakınız: durak, şibiş.

şibiş: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 035a/14, 038a/14. Bakınız: durak, şebis.

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 004b/14, 031a/13.

şevkerān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). 043a/03.

şinhıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 004b/13, 007a/01, 013a/14, 014b/07, 022a/11, 022b/18, 025b/01, 028a/06, 031a/11, 032a/11, 032a/19, 033b/05, 035b/06.

şüniz: Far. Çörek otu. Dügün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 048b/11. Bakınız: çörek otu.

şükāc: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 020b/19. Bakınız: güneyik otı, kāsni, kasnī.

T

taşleb: Ar. Su mercimeği. (*Lemna minor*). 035a/01.

tarhūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracuncululus*). 047b/12, 048b/02, 049a/02. Bakınız: tarhūn.

tarhūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracuncululus*). 020a/17. Bakınız: tarhūn.

taru: T. Darı. (*Panicum miliaceum*). 044b/01, 045a/05.

teke saçalı: T.- T. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 005a/19. Bakınız: lihetü't-teys.

temir hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 012b/08, 012b/16, 14b/09, 022a/07, 022b/06, 023a/08, 024b/02, 025b/03, 027b/16, 029a/07, 036b/18, 037a/12, 050b/17.

tomalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). 043a/05, 043a/06. Bakınız: domalan.

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 015b/11, 018b/14, 046a/02, 048b/11, 049b/02. Bakınız: turp.

turp: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 026b/08. Bakınız: turb.

tūt: Far. Dut. (*Morus*). 003a/01, 004b/13.

türbid: Far. Türbit otu. (*Convolvulus turpethum*). 050b/16. Bakınız: türbüd.

türbüd: Far. Türbit otu. (*Convolvulus turpethum*). 015a/11, 015a/13, 020b/01, 020b/02, 020b/05, 025b/04, 026a/03, 026a/16, 038a/03, 047b/13, 047b/16, 048a/07, 050a/16. Bakınız: türbid.

türmüs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 048b/09, 048b/14. Bakınız: delü bakla, delüce bakla.

U

ūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 006b/17, 026a/06, 034a/06, 034a/13.

unnāb: Ar. Hünnap, kızılığde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). 005b/19, 012b/12, 024b/01, 027b/18, 031a/02, 031a/14, 031b/11, 031b/13, 032a/03, 043b/07, 043b/08, 043b/10.

unşul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 028b/09, 043a/11, 046b/16. Bakınız: işkıl, şıçan soğanı.

urūḵ: Ar. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). 051b/13.

uşḵūturī: Grk. Sabır otunun bir türü. 018b/10. Bakınız: usḵūturī.

uşḵūturī: Grk. Sabır otunun bir türü. 026a/03, 051a/01, 051a/08. Bakınız: usḵūturī.

uşḥūdus: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 018b/05, 039b/13, 046b/10, 047a/02.

uşaḵ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 038b/13, 039a/04, 039a/12, 046b/01. Bakınız: vaşak.

utrunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 022a/08, 022b/01, 022b/08, 048a/07.

Ü

ükşūs: Ar. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsacı olarak da bilinir. (*Cuscuta epythimum*). 024a/15, 024b/04. Bakınız: bağ sarmaşığı, diken sarmaşığı.

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). 003a/02, 018a/01, 018b/03, 021a/03, 021b/10, 024b/02, 029a/07, 031a/14, 045b/15, 048b/09, 050b/16, 050b/18.

V

varis: Far. Safran. (*Crocus sativus*). 048b/14. Bakınız: za^cferān.

varsama: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 003a/12, 021a/12, 021b/14, 048b/11. Bakınız: nemmām.

vaşak: Far. Daneçadır, çadruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 038b/11. Bakınız: uşak.

Y

yandağ: ?. Yaban sarımsağı, yandağ otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). 051a/13. Bakınız: kümren.

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 019b/04, 027b/03.

yebrūh: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 043a/04. Bakınız: luffāh, mīlisī.

Z

za^cferān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). 021a/09, 021a/11, 033b/04, 035b/14, 044a/05, 044b/08, 045a/05, 046b/04, 051a/04, 051b/08. Bakınız: varis.

zanbak: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). 005b/04.

zencebīl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 019a/05, 019a/10.

zerdālū: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). 024a/19.

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 006a/05, 006b/13, 017a/17, 020a/17, 022b/17, 029a/15, 029b/01, 035b/05, 036a/04, 036a/06, 036a/19, 040b/18, 048a/16, 048b/04, 048b/05, 048b/07. Bakınız: zeytūn.

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 043a/06. Bakınız: zeyt.

zimāde: ?. Bir çeşit tıbbi bitki. 048b/15.

zirāvend: Far. Lohusa otu. (*Aristolochia*). 037b/15, 044b/13, 044b/15, 046b/02, 051b/01, 051b/02, 051b/08. Bakınız: müdahrec.

zirişk: Ar. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 013a/16, 019b/18. Bakınız: hatun duzlığı, hatun tuzluğu.

zirniḥ: Far. Sıçan otu. (*Anagallis arvensis*). 047a/14, 048a/19, 048b/07, 049a/06, 051b/06.

zūfā: Ar. Çördük otu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). 036a/10.

1.4. TERVİḤÜ'L-ERVĀḤ

A

‘abher: Ar. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 126b/03468. Bakınız: nercis, nergis, nircis.

‘ades: Ar. Mercimek. (*Lens culinaris*). 048b/01231, 104b/02810, 110a/02981, 129a/03535, 177a/04712, 185b/04943, 191b/05108, 191b/05248, 215b/05754, 216a/05775, 218b/05840, 219a/05849, 221a/05905, 221a/05908, 223a/05955, 224a/05970, 225b/06013, 229b/06125, 270b/07217, 280b/07481, 299b/08020, 304a/08138, 304b/08145, 327a/08749, 330a/08822, 332a/08886, 334b/08955, 335b/08979, 340b/09120, 342a/09162, 344a/09210, 346a/09267, 347b/09305, 348b/09333, 348b/09337, 356b/09553. Bakınız: mercimek.

afsentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu’da yirmi kadar türü bilinen ve “veronika” olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). 078b/02057, 145b/03953, 341a/09129. Bakınız: fisentīn.

aḳākyā: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). 079b/02077, 102a/02736, 131b/03607, 239a/06372, 263b/07030, 265b/07079, 269b/07187, 271b/07238, 273a/07277, 275b/07343, 287b/07677, 304b/08153, 305a/08161, 320b/08570, 330a/08823, 337b/09035, 343b/09200, 346a/09269, 349a/09350.

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 069a/1774, 135a/03701, 147a/03988, 152a/04103, 152a/04104, 158a/04250, 159a/04262, 187b/04998, 211a/05633, 230a/06131, 239a/06378, 239a/06379, 240a/06407, 250a/06678, 255b/06811, 262a/06981, 266a/07090, 269b/07191, 273a/07275, 302b/08097, 305a/08156, 309a/06379, 348b/09334, 368b/09889, 370b/09945. Bakınız: sīb, ūb, tuffaḥ.

aluc: Far. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikenini, akdiken. (*Crataegus monogyna*). 094b/02518, 107a/02888. Bakınız: ʿayzerān.

amrūd: Far. Armut. (*Pyrus communis*). 069a/01774, 242b/06473, 265b/07076, 273a/07275, 334b/08953.

anīson: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 049a/01246, 079a/02060, 082b/02165, 104b/02818, 137b/03756, 145a/03935, 146a/03961, 146b/03969, 147a/03987, 166b/04436, 167a/04456, 190a/05068, 191a/05097, 191b/05103, 193a/05143, 194b/05189, 195a/05199, 196a/05234, 197a/05261, 199a/05304, 199b/05324, 200a/05330, 203a/05418, 218a/05818, 218a/05827, 218b/05831, 229a/06103, 233a/06209, 247b/06609, 248b/06631, 249a/06651, 252b/06744, 255a/06804, 256b/06841, 259a/06911, 267a/07115, 283b/07566, 285a/07615, 291b/07785, 292a/07797, 292b/07815, 295b/07907, 299a/08006, 301b/08076, 306a/08183, 306a/08193, 306b/08197, 309a/08263, 312a/08340, 312a/08346, 315a/08431, 323b/08649, 324b/08676, 327b/08759, 351b/09414, 351b/09424, 352a/09426, 366a/9824. Bakınız: nānḥvāh.

anzurūt: Far. Göz otu, anzarut, anzarot. Sıcak ülkelerde yetişen bodur bir ağaç ve bu ağacın yara tedavisinde kullanılan reçinesi. (*Astragalus sarcocolla*). 079a/02067, 147b/04002, 169b/04515, 170a/04520, 170a/04525, 179a/04761, 219a/05856, 344a/09217.

ʿarʿar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 078a/02034, 104b/02820. Bakınız: dehmüş.

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 047b/01203, 082a/02160, 099b/02665, 113b/03087, 125b/03433, 129b/03551, 155a/04169, 163b/04368, 167b/04466, 187a/04985, 189a/05037, 209b/05598, 228a/06075, 260b/06950, 275a/07333, 283b/07569, 284b/07599, 293a/07830, 299a/07997, 299b/08020, 306b/08199, 327a/08751, 331a/08860, 331b/08869, 337b/09038, 337b/09043, 367a/09852. Bakınız: keşki, şaʿīr.

ʿarṭanīšā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzacırsığı. (*Cyclamen cilicicum*). 099a/02651, 105a/02822, 130a/03571, 367a/09856.

ās: Ar. Mersin ağacı ve yemişi. (*Myrtus communis*). 078a/02029, 092b/02468, 196b/05247, 222b/05941, 231b/08870, 263b/07019, 264a/07036, 265b/07080,

271b/07231, 271b/07233, 272b/07264, 294b/07872, 300a/08033, 304b/08153, 334b/08960, 334b/08961, 335a/08968, 335b/08981, 336a/09006, 364b/09785.

‘aşā’r-rā‘t: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). 105a/02836, 271b/07239, 275b/07344, 317b/08498, 339a/09087, 346a/09268.

asārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). 078a/02038, 132a/03620, 145a/03939, 155b/04185, 160b/04301, 277a/07383, 295b/07897.

‘avsec: Ar. Kırmızı, ufak yemişleri olan, dikenli yabanıl bir ağaç. (*Rubus*). 131b/03607.

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 069a/01773, 134b/03690, 139b/03810, 147a/03988, 198a/05282, 209a/05587, 211a/05633, 220a/05872, 230b/06152, 231b/06176, 231b/06179, 246b/06585, 256a/06830, 265b/07078, 266a/07090, 269b/07188, 273a/07273, 273a/07275, 290b/07754, 304b/08143, 334b/08961, 348b/09334. Bakınız: bih, sefercel.

‘ayzerān: Ar. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikeni, akdiken. (*Crataegus monogyna*). 107a/02888. Bakınız: aluc.

B

bābūne: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 176b/04691, 179a/04767, 187a/04984, 188a/05010, 188a/05012, 192a/05119, 192a/05121, 206b/05511, 207b/05543, 300a/08026, 310b/08304, 301b/08058, 313b/08384, 316a/08456, 324/08683, 333b/08927. Bakınız: bābūnec.

bābūnec: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). 080b/02104, 082b/02164, 132a/03623, 154b/04160, 156a/04195, 163b/04373, 164b/04390, 176b/04689, 184b/04922, 199b/05322, 203a/05425, 205b/05485, 216b/05781, 225a/06000, 229a/06116, 259a/06904, 274a/07307, 277a/07383, 285b/07614, 286a/07629, 287a/07662, 294a/07855, 294a/07858, 299b/08014, 313a/08364, 317b/08488, 321a/08581, 323b/08653, 325a/08694, 329a/08808. Bakınız: bābūne.

bādām: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 185b/04940, 299b/08019, 301a/08061, 317a/08483. Bakınız: bāzām, levz.

bādiyān: Far. Yıldız anasonu, Çin anasonu. (*Illicium verum*). 103a/02765.

bākılā: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 083a/02184, 129a/03542, 149a/04034, 166a/04429, 185b/04943, 191b/05108, 215b/05754, 225b/06021, 230b/06142, 268b/07154, 299b/08014, 333b/08928, 301b/08072, 303a/08111, 303b/08117, 305b/08170, 331b/08869, 332a/08886, 339b/09095, 339b/09099, 343b/09205. Bakınız: bākılla, baql, baqla.

bākılla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 080a/02097. Bakınız: bākılā, baql, baqla.

baql: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 026a/00615, 075b/01962, 209a/05590, 229a/06113, 274b/07322, 344a/09211. Bakınız: bākılā, bākılla, baqla.

baqla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). 048a/01214, 081b/02132, 082a/02151, 150b/04064, 151a/04085, 229b/06126, 233a/06221, 235a/06265, 247a/06598, 253b/06769, 263b/07026, 265a/07060, 271b/07239, 275a/07335, 288a/07685, 299a/07997, 346a/09270, 362b/09726, 369a/09912. Bakınız: bākılā, bākılla, baql.

bān: Ar. Sorgun ağacı, bey söğüdü. (*Salix*). 048b/01233, 080a/02099, 177a/04715, 210b/05622, 262b/07003, 315b/08444, 320b/08575, 341a/09137, 370a/09932.

bañ: T. Ban otu. Yaprakları ağrı kesici olarak kullanılan zehirli bir bitki. (*Hyosciamus niger*). 004b/00066.

başal: Ar. Soğan. (*Allium*). 081a/02121, 081b/02141, 229a/06114, 303a/08113, 370b/09956. Bakınız: şoğan, pīyāz.

bāzām: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). 069a/01778, 069a/01779, 084b/02223, 096a/02570, 100b/02698, 102a/02736, 120a/03272, 140b/03826, 141a/03838, 141a/03839, 141a/03841, 145a/03944, 145b/03945, 175a/04649, 175a/04650, 175b/04671, 183b/04890, 184b/04914, 186a/04964, 187a/04987, 188b/05022, 188b/05032, 190b/05088, 197b/05270, 198a/05283, 201b/05381, 205b/05488, 206a/05497, 209a/05579, 209a/05585, 209b/05599, 210b/05625, 214a/05717, 214a/05722, 215a/05752, 215a/05745, 216a/05773, 217b/05805, 218a/05826, 218a/05823, 219b/05861, 220b/05891, 222a/05932, 222a/05936, 222a/05937, 224b/05990, 225b/06021, 226b/06035, 229b/06122, 230b/06141, 230b/06147, 230b/06152, 231b/06171, 233b/06230, 235b/06280, 236a/06292, 236a/06294, 239b/06388, 241a/06430, 241b/05736, 249a/06644, 249a/06645, 253a/06758,

253a/06761, 256b/06832, 257a/06856, 260a/06932, 261a/06961, 265b/07075,
270b/07217, 273a/07274, 274b/07318, 275a/07338, 276a/07363, 279a/07435,
279a/07444, 280b/07481, 286a/07642, 291a/07770, 297b/07956, 298a/07970,
298a/07979, 311b/08327, 316b/08467, 322b/08619, 324a/08662, 326a/08722,
327b/08764, 331a/08851, 335b/08979, 340a/09106, 340a/09113, 340b/09126,
341a/09137, 342a/09157, 342a/09165, 345a/09240, 345a/09245, 347b/09316,
349b/09370, 350b/09387, 350b/09389, 350b/09390, 351a/09405, 353a/09467,
354b/09506, 354b/09509, 361b/09690, 362a/09705, 362b/09725, 365a/09788,
368a/09878, 368b/09889, 369a/09914. Bakınız: bādām, levz.

bāzāverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). 142b/03872,
145b/03952.

bāzincān: Far. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 048b/01230, 185b/04944, 209b/05602,
215b/05755, 340b/09120, 342a/09162.

bāzrenbū: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*).
153a/04125, 179b/04778, 181b/04830, 186b/04957, 186b/04975, 187b/05005,
188a/05010, 191a/05097, 192a/05122, 193a/05143, 194b/05189, 197a/05261,
197b/05268, 198b/05300, 200a/05330, 200a/05343, 203a/05418, 204a/05448,
207a/05532, 212a/05662, 217a/05793, 239b/06386, 240b/06420, 242a/06451,
243b/06494, 248a/06626, 249b/06664, 250a/06683, 251b/06717, 252a/06730,
252b/06743, 258b/06887, 258b/06894, 258b/06897, 262b/06998, 264b/07051,
288a/07693, 299a/08007, 299b/08010, 303b/08127, 307a/08217, 308a/08240,
310a/08293, 311a/08315, 311b/08335, 315a/08423, 321a/08578, 322a/08608,
328b/08783, 332b/08903, 340b/09117, 351b/09424, 353a/09465, 354a/09485,
359b/09644, 361b/09693, 362b/09727, 364a/09762, 371a/09974.

bāzrūc: Ar. Bir tür reyhan. (*Ocimum*). 066a/01692, 080a/02098, 113b/03077. Bakınız:
bāzurūc.

bāzurūc: Ar. Bir tür reyhan. (*Ocimum*). 242a/06451. Bakınız: bāzrūc.

belesān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*).
155b/04181. Bakınız: belsān.

belilec: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). 076b/01992, 082a/02155, 191b/03606,
142a/03859, 153a/04122, 166b/04442, 167a/04449, 167a/04453, 301a/08056,
318b/08514, 361b/09700, 362b/09731.

bellüt: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). 082a/02154, 085b/02250, 098a/02630, 102a/02739, 125b/03438, 151b/04092, 165b/04410, 227b/06067, 263b/07021, 269b/07181, 272b/07260, 272b/07262, 275b/07343, 291a/07778, 294b/07871, 298b/07986, 305b/08171, 319a/08529, 372a/09991.

belsân: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). 082a/02156, 091b/02440, 129b/03554, 132a/03626, 145a/03939, 159b/04276, 159b/04278, 160b/04301, 181a/04825, 295b/07899, 302b/08094, 309b/08272, 316a/08456. Bakınız: belesân.

benc: Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula. Meyvelerinde içleri haşhaşa benzer, tohum dolu kesecikler vardır. Uyuşturucu özelliğinden dolayı ağrı kesici olarak kullanılır. (*Datura fastuoza*). 031a/00740, 081a/02124, 116b/03176, 154b/04165, 159b/04283.

benefsec: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 048a/01217, 091a/02426, 131a/03591, 135b/03712, 180a/04794, 182a/04852, 182a/04854, 197b/05276, 202b/05405, 210a/05607, 214b/05738, 215a/05741, 223b/05958, 229a/06111, 296b/07928, 311a/08311, 326a/08727, 339b/09094, 354b/09507, 360b/09666. Bakınız: benefşe.

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). 025a/00588, 051b/01306, 069b/01797, 082a/02159, 082b/02162, 100a/02681, 135b/03709, 141b/03845, 141b/03854, 143a/03890, 144b/03925, 147a/03983, 147a/03875, 163b/04369, 175a/04651, 175a/04656, 175b/04647, 175b/04668, 175b/04669, 176b/04693, 177a/04705, 177a/04711, 182b/04858, 182b/04866, 182b/04867, 183a/04874, 183a/04882, 183b/04884, 184b/04912, 185b/04936, 185b/04939, 186a/04962, 186a/04968, 187a/04985, 187a/04986, 187a/04988, 188a/05019, 188b/05028, 188b/05031, 189a/05042, 190b/05085, 194b/05196, 198a/05279, 198a/05282, 199a/05304, 199a/05314, 201b/05373, 201b/05384, 203a/05423, 203a/05425, 205b/05484, 205b/05492, 206a/05494, 206a/05495, 208a/05551, 208a/05552, 208b/05564, 208b/05575, 209a/05577, 209b/05596, 210b/05624, 210b/05626, 211b/05646, 214a/05721, 215b/05759, 217b/05809, 218b/05836, 219b/05869, 220a/05871, 220b/05896, 222a/05938, 223b/05962, 223b/05965, 228a/06082, 228a/06084, 228a/06087, 229a/06105, 229b/06121, 229b/06123, 230a/06140, 231a/06163, 231b/06177, 231b/06178, 232b/06196, 233a/06215, 233b/06229, 233b/06235, 234b/06251, 234b/06257, 235a/06277, 235b/06279, 235b/06280, 235b/06282, 235b/06291, 236a/06294, 236a/06301, 236a/06305, 236b/06311, 237a/06320,

237a/06329, 238a/06347, 256a/06831, 256b/06848, 256b/06849, 260a/06938, 260b/06951, 261a/06955, 261a/06959, 265b/07085, 267b/07134, 274a/07300, 275a/07327, 275a/07333, 275a/07337, 276a/07366, 277b/07403, 278a/07406, 278a/07410, 279b/07448, 280b/07472, 283b/07565, 287a/07662, 293a/07833, 293a/07836, 293b/07841, 294a/07863, 296b/07932, 296b/07933, 296b/07934, 296b/07936, 297a/07941, 297a/07946, 297b/07953, 297b/07958, 298a/07967, 298a/07978, 298a/07979, 310b/08307, 311b/08326, 313a/08364, 313a/08374, 313b/08330, 313b/08384, 313b/08387, 316a/08447, 316b/08465, 316b/08473, 317b/08493, 318b/08523, 318b/08525, 319b/08547, 320a/08560, 320a/08564, 320b/08567, 321b/08598, 324a/08663, 327a/08746, 327a/08755, 330a/08831, 333a/08918, 334a/09214, 338a/09056, 338b/09062, 339a/09087, 341b/09146, 343b/09207, 356a/09543, 357a/09572, 357b/09589, 358a/09599, 358b/09614, 358b/09619, 359a/09622, 359a/09628, 360b/09671, 361b/09695, 362a/09711, 362b/09719, 364a/09770, 368b/09891, 368b/09896, 369b/09917, 373b/01036. Bakınız: benefsec.

berbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 105b/02848, 131b/03611, 176a/04675, 222a/05936, 257b/06864, 263a/07013, 269a/07175, 274b/07318, 276b/07376, 278b/07419, 347b/09316, 365a/09787. Bakınız: derārīc, zerārīc, zirişk.

besbāse: Ar. Küçük hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 156a/04202, 187b/04996, 204b/05463, 309b/08272. Bakınız: cevz-i bevvā.

besfāyic: Ar. Bespaye, pelit yosunu. (*Polypodium vulgare*). 131b/03602, 142a/03858, 167b/04458, 179a/04774, 184a/04906, 187a/04982, 199a/05305, 245a/06539, 267b/07134, 333a/08913, 342b/09168, 361b/09694, 363a/09733, 363a/09744.

bevvā: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 086b/02277, 129b/03559, 153a/04128, 156b/04205, 204a/05442, 204b/05463, 205a/05471, 207a/05528, 241a/06433, 241a/06439, 309b/08272. Bakınız: buvvā.

bıttīh: Ar. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 081b/02136, 081b/02145, 209b/05603, 263a/07009, 272a/07262, 292b/07821, 292a/07796.

bıttīh-ı hindī: Ar. Karpuz çeşidi. (*Citrullus vulgaris*). 081b/02146.

bih: Far. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 126a/03451, 224a/05971, 262b/07003, 266a/07089, 369a/09912, 370b/09945. Bakınız: ayva, sefercel.

birinc: Far. Pirinç. (*Oryza*). 056a/01432, 167b/04466, 240a/06395, 353a/09460, 354a/09491.

bīş: Ar. Bildircin otu. Zehirli bir ot. (*Aconitum napellus*). 084b/02229, 084b/02230.

bögrülce: T. Börülce. (*Vigna unguiculata*). 212b/03314.

buğday: T. Buğday. (*Triticum aestivum*). 089a/02355, 167b/04466, 102b/02752, 240a/06395, 298a/07973, 350b/09396, 373b/10031.

buğür-ı meryem: Ar.- Far. Yer somunu, domuz etmeği, domuz soğanı, macar şalgamı. (*Cyclamen cilicicum*). 080b/02108, 099a/02649, 318b/08522.

burçak: T. Burçak. Baklagillerden taneleri hayvan yemi olarak kullanılan bir bitki ve bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi. (*Vicia ervilia*). 044a/01108, 114b/03116.

buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). 153b/04136, 194a/05174, 301b/08064, 303a/08113, 336b/09007, 370a/09937, 371a/09965.

buvvā: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 090b/02398, 157b/04228, 167a/04457. Bakınız: bevvā.

buyan: Far. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 098a/02620, 105b/02844, 179b/04779, 204a/05448, 210a/05613, 213b/05715, 218a/05829, 220b/05889, 231a/06156, 231a/06160, 231b/06170, 232b/06205, 233a/06217, 236b/06312, 262b/06992, 276a/07357, 299a/08003, 299b/08010, 306a/08193, 316a/08451, 321b/08598, 322a/08629, 323a/08635, 323b/08649, 328b/08783, 329a/08796, 342a/09163, 358a/09595, 358a/09606, 359b/09643. Bakınız: sūs.

büzeydān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 082b/02168, 145a/03940, 166b/04442.

C

ca°de: Ar. Venüssaçı, karabacak otu. (*Adiantum capillus veneris*). 085b/02248, 132a/03617, 160a/04291.

cāveşīr: Ar. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula*

alaeochytris). 309b/08283, 372a/09998. Bakınız: cāvşīr, cünd u bīdester, cünd-i bīdester, oğlan aşı, şīrhīşt.

cāvşīr: Ar. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 147b/04001, 161a/04310, 372a/09996. Bakınız: cāveşīr, cünd u bīdester, cünd-i bīdester, oğlan aşı, şīrhīşt.

cedvār: Ar. Kafur kokulu, zencefil türünden bir bitki. (*Curcuma zedoaria*). 042a/06448, 084b/02229, 245a/06540.

celgūze: Far. Çam fıstığı, köknar içi. (*Pinaceae*). 085b/02257.

cercīr: Ar. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 085a/02238.

cevz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). 023b/00554, 069a/01783, 086a/02267, 086b/02279, 086b/02281, 087a/02299, 091b/02441, 154b/04157, 191b/05108, 196b/05240, 205a/05476, 206a/05498, 209b/05603, 210b/05622, 226a/06032, 228a/06086, 301a/08052, 301a/08056, 303a/08107, 303a/08113, 305b/08170, 316b/08469, 319a/08529, 319b/08552, 320b/08570. Bakınız: koz.

cevz-i bevvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 086b/02277, 153a/04128, 156b/04205, 204a/05442, 204b/05463, 205a/05471, 207a/05528, 241a/06433, 309b/08272. Bakınız: cevz-i buvvā.

cevz-i buvvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). 157b/04228. Bakınız: cevz-i bevvā.

cevzetü'l-kayc: Ar. Karga büken, Hint baklası. Hint yağı yapımında kullanılan bir bitki. (*Ricinus communis*). 262b/06995.

cezer: Ar. Havuç. (*Daudus carota*). 081a/02126, 083a/02181, 085a/02241, 152b/04109, 152b/04110, 166a/04431, 291b/07791, 295b/07903, 300b/08045, 301b/08070, 302a/08082, 302b/08091, 303a/08113.

cıntıyānā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, centiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). 085b/02262, 145a/03941, 155b/04182, 168a/04480, 191b/05112, 370a/09937, 372b/10009.

circır: T. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 066a/01692, 177a/04716, 302b/08091, 303a/08115, 354a/09495, 372a/09999. Bakınız: reşād.

cüllenār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 085b/02252, 131b/03609, 165a/04410, 221b/05915, 222b/05941, 271b/07232, 271b/07238, 299b/08020, 305a/08154, 305a/08161. Bakınız: cülnār.

cülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 162a/04339, 221a/05905, 221a/05908, 272b/07263, 304b/08144, 307a/08212, 319b/08544, 330a/08823.

cünd u bīdester: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 373b/10031. Bakınız: cāveşīr, cāvşīr, cünd-i bīdester, oğlan aşı, şīrhīşt.

cünd-i bīdester: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 086a/02264, 154a/04142, 159a/04268, 159b/04284, 161a/04313, 164a/04376, 165a/04400, 178b/04756, 178b/04760, 181b/04836, 190a/05070, 196a/05225, 201a/05359, 204a/05443, 295b/07898, 312a/08342, 312b/08352, 313a/08366, 313a/08376. Bakınız: cāveşīr, cāvşīr, cünd u bīdester, oğlan aşı, şīrhīşt.

Ç

çığındur: Far. Pancar, pazı. (*Bera vulgaris*). 273b/06331. Bakınız: sılķ.

çınār: Far. Çınar ağacı. (*Platanus orientalis*). 091a/02415.

D

dārçīn: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 243a/06488. Bakınız: dār-çīnī, dār-ı çīnī, tārīnc.

dār-çīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 069a/1785, 078b/02056, 087a/02302, 090b/02401, 153a/04128, 154b/04156, 155b/04181, 157b/04229, 160a/04292, 160b/04302, 161a/04311, 167a/04456, 207b/05544, 301b/08065. Bakınız: dārçīn, dār-ı çīnī, tārīnc.

dār-ı çīnī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 153b/04135, 190b/05078, 191a/05099, 193a/05174, 194b/05191, 195b/05223, 196a/05237, 200a/05332, 204a/05451, 204b/05463, 205a/05469, 207a/05535, 214a/05725, 218b/05831, 226b/06040, 230a/06136, 241a/06432, 242a/06452, 243b/06503, 247b/06612, 250a/06682, 250b/06690, 251b/06713, 252b/06745, 262b/07002, 268a/07144, 276a/07358, 285a/07609, 286a/07631, 286b/07656, 295a/07887, 295b/07897, 295b/07907,

301a/08055, 302a/08077, 309b/08271, 311a/08317, 312a/08349, 315b/08439, 327b/08762, 358b/09607, 362a/09708. Bakınız: dārçīn, dār-çīnī, tārīnc.

dār-ı fulful: Far.- Ar. Baş biberi, uzun biber. (*Piper longum*). 090b/02400, 132a/03613, 148a/04009, 153a/04129, 154a/04143, 154b/04156, 155b/04181, 156a/04203, 161a/04311, 169a/04503, 169b/04508.

dār-ı şeyşeʿān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). 132a/03622. Bakınız: dār-ı şīşīʿān, nārdīn.

dār-ı şīşīʿān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). 153b/04134. Bakınız: dār-ı şeyşeʿān, nārdīn.

dehmüst: ?. Dağ servisi, dikenli ardıç yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). 099a/02652. Bakınız: ʿarʿar.

demür diken: T.- T. Demir diken, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). 373a/10027.

derārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 228b/06101, 245a/06549, 284a/07577, 284a/07584, 292a/07806, 300b/08040, 303a/08114, 305a/08158, 306a/08158, 328a/08771, 352a/09435, 352b/09449, 353b/9471, 361a/9679, 369a/09906, 369b/09927, 372a/10004. Bakınız: berbārīs, zerārīc, zirişk.

destenbū: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 090b/02411.

dıflī: Ar. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). 091a/02412, 125b/03438, 125b/03439.

durfil: Grk. Kırmızı yonca, çayır tırfili. (*Trifolium pratense*). 120b/03286.

E

ebhül: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). 076a/01976, 078a/02034, 277a/07388, 313b/08391.

ebrū-yı şanem: Far.- Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 130a/03563. Bakınız: luffāḥ, yebrūḥ, yaprūḥ.

efşīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithimum*). 079a/02072, 131b/03602, 141b/03852, 142a/03862, 142a/03864, 142a/03868, 153a/04123, 155b/04184, 158b/04257, 158b/04258, 197b/05271, 197b/05271, 198b/05301, 220b/05894,

221b/05914, 251b/06716, 277a/07381, 279a/07445, 299b/08013, 343a/09187, 329b/08817. Bakınız: feşīmūn.

ehlīle: Far. Helile otu. Tohumları müşhil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 131b/03601, 175b/04664. Bakınız: ehlīlec, helīle, helīlec, kābil, kābilī.

ehlīlec: Far. Helile otu. Tohumları müşhil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 048a/01217, 080a/02088, 080a/02090, 127a/03487, 142b/03877, 144b/03921, 147a/03986, 147b/03994, 147b/04001, 148b/04017, 148b/04021, 179a/04773, 181a/04816, 193b/05165, 197b/05275, 202b/05404, 209a/05582, 210b/05627, 211a/05643, 215b/05765, 216a/05772, 217b/05812, 218b/05839, 222b/05939, 224a/05978, 226a/06030, 262b/06999, 286b/07650, 287b/07676, 308a/08236, 326b/08741, 329b/08817, 331a/08858, 333a/08912, 342b/09169, 347a/09295, 354b/09502, 354b/09503, 362b/09721. Bakınız: ehlīle, helīle, helīlec, kābil, kābilī.

eklīlü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 163b/04372. Bakınız: iklīlü'l-melik.

emlec: Ar. Hindistan'da yetişen amlaç otu olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). 079b/02080, 100b/02706, 131b/03607, 142a/03857, 153a/04122, 154b/04155, 166b/04442, 167a/04449, 167a/04453, 242a/06450, 244b/06535, 301a/08057, 318b/08514, 361b/09700, 362b/9731.

enār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 198a/05287, 269b/07182, 320b/08572, 352b/09451. Bakınız: nār, rummān.

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 085b/02260, 087b/2315, 143a/03887, 163a/04358, 164b/04392, 195b/05218, 221b/05917, 225a/05996, 227a/06054, 231a/06156, 231a/06157, 231a/06161, 236b/06313, 292b/07811, 317b/08492, 335a/08969, 336a/09002, 350a/09376, 350b/09393, 371a/09970. Bakınız: incīr, tīn.

encūdān: Ar. Kadıağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 088a/02326, 132a/03622, 312a/08341. Bakınız: hiltīt, sāsāliyūs.

encür: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 079b/02086, 373b/10034.

engür: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). 209b/05603. Bakınız: üzüm.

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 074a/01930, 078b/02051, 078b/02052, 128a/03518, 141b/03846, 142a/03856, 142b/03879, 143b/03899, 144a/03906, 144b/03923, 176a/04675, 176b/04702, 177b/04725, 177b/04726, 220a/05875, 220b/05885, 221b/05922, 223b/05958, 253a/06750, 274b/07316, 280a/07471, 281a/07490, 281a/07491, 288a/07695, 298b/07993, 291a/07770, 292b/07821, 296a/07922, 305b/08176, 311a/08323, 320a/08557, 338a/09058, 346b/09287, 350b/09386, 356a/09546, 356a/09574, 357a/09574, 358a/09601, 360b/09667, 361b/09699, 362a/09713.

eşek marulı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). 100a/02684.

F

farāsyūn: Ar. Yabani pırasa, dağ pırasası. (*Marrubium alysson*). 108b/02932, 132a/03619. Bakınız: kendenā.

farbiyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). 108b/02937, 155a/04166, 155b/04183, 161a/04308, 190a/05071, 190a/05073, 203b/05428, 206b/05510, 212b/05675, 368a/09879. Bakınız: farfiyūn, māzeryūn, südlügen.

farfac: Ar. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). 179b/04786, 189b/05036, 239a/06376, 240a/06396, 247a/06595, 248b/06642, 254a/06783, 254a/06784, 254a/06785, 271b/07235, 290b/07765, 303b/08121, 304a/08133, 310b/08301. Bakınız: farfaḥ.

farfaḥ: Ar. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). 280b/07479. Bakınız: farfac.

farfiyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). 159b/04277, 319a/08536, 341b/09141, 368a/09876. Bakınız: farbiyūn, māzeryūn, südlügen.

farṭāsāliyūs: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 156a/04193. Bakınız: faṭrāsāliyūn.

fāşersīn: Grk. Yabani patlıcan. (*Solanum torvum*). 108a/02916.

faṭrāsāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). 109a/02951, 132a/03620, 159b/04275, 160a/04293, 161a/04312, 285a/07615. Bakınız: faṭrāsāliyūs.

fāvāniyā: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 108a/02918, 192a/05123, 241b/06445, 244a/06520, 244b/06522. Bakınız: şakāyık, ‘ūdī’ş-şalīb, ‘ūdū’ş-şalīb.

fenceguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 130a/03572. Bakınız: fencenguşt, penceguşt.

fencenguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 289a/07717, 373a/10025. Bakınız: fencenguşt, penceguşt.

ferencmüşk: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). 108b/02935, 187b/04996, 188a/05012, 241b/06445, 244a/06518.

feşimūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). 048b/01234, 179a/04774, 181a/04826, 181b/04832, 185a/04937, 186a/04955, 186a/04962, 186b/04972, 186b/04977, 187a/04978, 188b/05030, 192a/05117, 192a/05118, 199a/05305, 203a/05421, 205b/05483, 211a/05643, 217a/05803, 239b/06383, 239b/06384, 240a/06405, 240b/06417, 248a/06625, 279a/07441, 287a/07667, 289a/07713, 307a/08219, 308a/08243, 316a/08454, 322a/08615, 322b/08626, 333a/08907, 333a/08913, 336a/08997, 340b/09119, 342a/09160, 342b/09169, 354a/09483, 354b/09501, 364a/09760, 374b/10058. Bakınız: efşimūn.

fınduķ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). 196b/05240. Bakınız: funduķ.

fıstuķ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 109a/02944, 196b/05240, 232a/06185, 240a/06398, 242a/06450, 265b/07078. Bakınız: fustuķ.

fisentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu’da yirmi kadar türü bilinen ve “veronika” olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). 105b/02842, 113a/03070, 118b/04838, 149a/04028, 159a/04267, 179a/04764, 203b/05437, 241b/06442, 282b/07532, 360a/09648, 363a/09744. Bakınız: afsentīn.

fū: Ar. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). 110a/02974.

fūfel: Ar. Fufal ağacı, arek ağacı. Bir tür palmiye ve cevizi. (*Areca catechu*). 210a/05611, 221a/05908, 227b/06065, 275b/07343, 282b/07533, 337b/09035, 343b/09200, 348a/09320, 348a/09325, 349a/09350.

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). 078b/02056, 109b/02958, 109b/02961, 132a/03613, 148a/04009, 149b/04047, 154a/04143, 154b/04156, 154b/04164, 156a/04196,

156b/04209, 157a/04222, 159b/04047, 159b/04273, 159b/04283, 160a/04291,
161a/04311, 162a/04332, 162b/04344, 164a/04376, 169a/04502, 169b/04508,
178b/04756, 180a/04791, 190a/05070, 190b/05077, 191b/05109, 194b/05191,
195b/05223, 195b/05224, 196a/05236, 200b/05356, 201a/05365, 204a/05450,
204b/05457, 205a/05469, 205a/05478, 207a/05528, 207a/05534, 207b/05544,
213b/05706, 213b/05707, 213b/05708, 218a/05820, 226b/06046, 231b/06172,
247b/06616, 251b/06712, 268a/07144, 285b/07626, 301a/08062, 327b/08761,
328b/08789, 352a/09426.

funduḡ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). 240a/06398, 301a/08053, 302b/08091,
303a/08113. Bakınız: funduḡ.

fustuḡ: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). 069a/01778, 301a/08053, 303a/08113.
Bakınız: fustuḡ.

fūtenec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 087b/02314,
109b/02963, 139a/03797, 155b/04190, 156b/04192, 203b/05437, 204a/05442,
220a/05879, 226b/06042, 250b/06696, 251a/06699, 264b/07051, 268b/07157,
282a/07519, 285b/07624, 306a/08189, 314a/08393, 324b/08687, 352a/09439,
358b/09607, 367b/09869.

fūvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 132a/03618,
166b/04437. Bakınız: fūvvet.

fūvvet: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). 361a/09686.
Bakınız: fūvve.

G

ḡāfis: Ar. Koyunotu, kasıkotu. (*Agrimonia eupatoria*). 105b/02838, 107a/02890,
137b/03755, 142b/03869, 142b/03872, 145b/03955, 148a/04015, 148b/04017,
150b/04070, 277a/07389, 289a/07724, 363b/09751.

ḡār: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). 087b/02320, 099a/02651, 173b/04624,
191b/05112, 195a/05204, 259a/06905, 321a/08585, 324b/08683, 334a/08939.

ḡāvzubān: Far. Sıḡirdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 114a/03090. Bakınız: lisānū's-
sevr.

gelincük: T. Gelincik. Gün gülü olarak da bilinir. Kırlarda ve ekin tarlalarında yazın
yetişen kırmızı bir bitki. (*Papaver rhoeas*). 118b/03225.

gezmâzec: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 227b/06065, 272b/07259, 305b/08177. Bakınız: gezmâzic, gezmâzek, yılğun.

gezmâzek: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 115a/03125. Bakınız: gezmâzec, gezmâzic, yılğun.

gezmâzic: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 289b/07732. Bakınız: gezmâzec, gezmâzek, yılğun.

gül: Far. 1- Gül. (*Rosaceae*). 2- Çiçek. 025a/00580, 025a/00586, 025a/00587, 049a/01246, 063b/01617, 087a/002297, 091b/02429, 092a/02450, 094a/02511, 096a/02560, 103a/02774, 104a/02804, 105a/02832, 111a/03004, 122a/03339, 123b/03372, 123b/03373, 123b/03382, 131b/03604, 141b/03848, 142a/03861, 142b/03880, 145b/03953, 147b/03994, 150b/05068, 150b/04069, 151a/04074, 151a/04082, 158a/04247, 158b/04260, 162b/04350, 162b/04350, 163a/04355, 163b/04370, 168b/04486, 175a/04653, 177a/04708, 182b/04865, 183a/04873, 183a/04874, 184a/04907, 192b/05130, 199a/05308, 199a/05314, 200b/05346, 210a/05611, 210a/05613, 210b/05629, 212b/05679, 215a/05748, 216b/05789, 217b/05815, 219a/05848, 219b/05867, 221a/05906, 227b/06065, 227b/06067, 242a/06454, 243a/06489, 247a/06598, 250a/06680, 260b/06943, 262a/06982, 265a/07060, 269b/07191, 271b/07245, 275a/07327, 275a/07333, 278a/07410, 278b/07419, 281a/07486, 282a/07523, 282b/07532, 299a/07998, 300a/08022, 310b/08303, 316b/08469, 317b/08499, 318b/08524, 320a/08561, 320a/08562, 324b/08683, 326b/08731, 330a/08824, 330a/08828, 330b/08838, 331a/08855, 331b/08874, 335b/08982, 339b/09090, 339b/09097, 341b/09145, 344a/09214, 346a/09272, 346a/09273, 346b/09278, 348b/09335, 350b/09388, 353b/09472, 354b/09504, 356a/09543, 361b/09695, 362b/09721, 364a/09771, 366b/09838, 369b/09918. Bakınız: verd.

gülnâr: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). 152a/04101, 158a/04241, 275b/07343.

güncîd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 091b/02438, 303b/08117. Bakınız: güncîz, simsim, sūsen.

güncîz: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). 096b/02585, 101a/02709. Bakınız: güncîd, simsim, sūsen.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 116a/03156, 117b/03193, 127b/03493, 205a/05477, 207a/05527, 219a/05856, 230a/06136, 242b/06468, 274b/06615, 247b/06616, 250b/06695, 268a/07148, 271b/07243, 291a/07778, 294b/07871, 350a/09376. Bakınız: kündür, lübān, muql.

H

habak: Ar. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 087b/02314.

hamāmā: Ar. Hamama otu, frengi fesleğen. (*Amomum granum paradisi*). 088/02332, 155b/04187, 162a/04332, 309b/08271.

hançal: Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). 076a/01976, 088b/02343, 099a/02647, 099a/02659, 128b/03530, 131a/03594, 146a/03962, 146b/03970, 146b/03979, 147b/04001, 149b/04027, 160a/04289, 161a/04308, 164a/04377, 164b/04386, 165a/04404, 169b/04508, 178b/04748, 181a/04826, 190a/05073, 191b/05102, 195a/05198, 195a/05207, 203a/05415, 209b/05593, 212b/05673, 225a/06006, 240a/06406, 259b/06915, 274a/07302, 274a/07312, 315a/08431, 327b/08767, 333a/08908, 352a/09429, 353a/09468, 353b/09478.

harbak: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus albus*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. 089b/02370, 097a/02601, 097b/02603, 172b/04601, 190a/05065, 195b/05224, 352b/09446, 354a/09493, 367b/09860, 367b/09864.

hardal: Ar. Hardal otu. Ak hardal (*Sinapis alba*) ve yabani hardal (*Sinapis avensis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. 026a/00618, 031b/00755, 085a/02243, 086a/02274, 089b/02367, 096b/02583, 132a/03625, 148a/04011, 165b/04417, 179b/04782, 185b/04943, 191b/05109, 203b/05437, 203b/05439, 213b/05706, 218b/05842, 224a/05977, 226a/06025, 224b/05981, 233a/06219, 238a/06353, 289a/07723, 291a/07778, 294b/07876, 319a/08533, 328b/08789, 340a/09108, 341a/09140, 350b/09394, 352b/09441.

ḥarmal: Ar. Üzerlik otu, nazar otu, yabancı sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 087b/02318, 147b/04001, 164a/04385, 195b/05217, 354a/09493, 370b/09956. Bakınız: yüzerlik.

ḥarnüb: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). 089a/02366, 151b/04093, 152a/04100, 158a/04240, 263b/07021, 272b/07259, 336a/09006.

ḥarşef: Ar. Enginar. (*Cynara scolymus*). 087b/02316, 116a/03151, 116a/03160, 303a/08115.

ḥasek: Ar. Demir diken, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). 087b/02321, 164b/04390, 195a/05204, 213b/05708, 259a/06904, 292b/07822, 291b/07792, 292a/0781, 294a/07855, 296a/07910, 325a/08693, 373a/10026, 373a/10027.

ḥass: Ar. Marul. (*Lactuca sativa*). 089b/02377, 176a/04680, 181a/04818, 209a/05590, 223a/05956. Bakınız: marül.

ḥāşā: Far. Yabancı sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). 086b/02287, 132a/03622, 156a/04195, 164a/04384, 240a/06406, 329a/08809, 360a/09648. Bakınız: manāt.

ḥaşḥāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). 083b/02194, 089b/02380, 099b/02665, 120b/03295, 129a/03538, 149a/04033, 150a/04054, 150b/04073, 151a/04076, 151a/04079, 167b/04467, 175b/04668, 177b/04719, 182a/04852, 183a/04882, 183b/04884, 184a/04902, 187a/04988, 188a/05019, 188b/05032, 189b/05048, 201b/05376, 201b/05381, 201b/05384, 203a/05425, 208b/05566, 208b/05567, 215a/05743, 223b/05965, 230a/06140, 230b/06150, 323b/06199, 233b/06230, 234b/06264, 261a/06960, 264a/07042, 273a/07277, 276a/07391, 278b/07428, 293a/07826, 296b/07931, 296b/07933, 297a/07939, 297b/07953, 297b/07954, 298a/07967, 298a/07968, 298b/07984, 301a/08062, 304b/08149, 310b/08307, 316a/08449, 317a/08474, 317b/08498, 327a/08752, 335a/08967, 336a/08995, 358b/09614, 358b/09620.

ḥaṭmī: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). 081a/02123, 090a/02386, 102a/02741, 163b/04368, 164b/04393, 175a/04655, 182b/04866, 187a/04984, 187a/04988, 203a/05413, 223b/05959, 223b/05960, 224b/05993, 236a/06294, 237a/06330, 259b/06915, 260b/06950, 262b/06992, 278a/07408,

291a/07769, 293a/07828, 296a/07919, 296b/07934, 297a/07944, 297a/07948, 298b/07983, 317b/08493, 317b/08498, 318b/08523, 319a/08537, 320a/08560, 326a/08728, 327a/08748, 329a/08802, 337b/09038, 337b/09043, 337b/09045, 339b/09096, 339b/09099, 341b/09145, 342b/09170, 344a/09213.

ḥavlıncān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). 248a/06617, 294b/07871, 301b/08064, 312a/08341. Bakınız: ḥūlıncān.

ḥayy-i ʿālem: Ar. Sınır otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 278b/07430, 293a/07834, 304b/08148, 337b/09034, 338a/09052, 339a/09087, 348a/09323.

helīle: Far. Helile otu. Tohumları müşhil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 196b/05250, 199a/05306. Bakınız: ehlīle, ehlīlec, helīlec, kābil, kābilī.

helīlec: Far. Helile otu. Tohumları müşhil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. 131a/03591, 131b/03606, 142a/03860, 142b/03870, 144b/03922, 153a/04122, 157b/04235, 166b/04443, 167a/04449, 167a/04453, 175b/04667, 186a/04963, 215a/05742, 227b/06067, 239b/06384, 240b/06419, 242a/06450, 243b/06492, 262b/07000, 280a/07467, 280a/07468, 288a/07696, 301b/08064, 317a/08480, 318b/08514, 326b/08730, 327a/08746, 328b/08788, 329b/08818, 330b/08846, 333a/08909, 338a/09055, 330b/08848, 341a/09129, 348a/09317, 350a/09383, 354b/09501, 360a/09650, 361b/09696, 362b/09731, 363a/09741. Bakınız: ehlīle, ehlīlec, helīle, kābil, kābilī.

helyūn: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). 081a/02119, 132b/03635, 302a/08085, 302b/08090.

ḥılḫīt: Ar. Kadiyağacı, şeytanterisi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 088a/02326, 132a/03624, 139a/03796, 201a/05359, 207a/05527, 224b/05981, 231b/06170, 312b/08352, 373a/10019. Bakınız: encūdān, sāsāliyūs.

ḥınṭa: Ar. Buğday. (*Triticum aestivum*). 088b/02339, 089a/02360, 097b/02612, 132b/03632, 232b/06197, 261a/06961, 276a/07363, 333b/08923, 350a/09377.

ḥırva: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 089b/02373, 195a/05204, 195b/05218, 196b/05240. Bakınız: mähūdāne.

hıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). 074a/01930, 081b/02138, 090a/02396, 140b/03824, 149a/04032, 151a/04085, 180a/04797, 182b/04864, 189a/05034, 206b/05518, 213a/05697, 221b/05920, 221b/05922, 224a/05971, 230a/06137, 239a/06375, 254a/06781, 281b/07507, 281b/07508, 291a/07768, 364b/09773, 368b/09895.

hıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). 048a/01218, 090a/02392, 131a/03592, 140a/03816, 141b/03849, 142a/03866, 142b/03876, 143a/03882, 143a/03893, 144b/03926, 180b/04814, 182b/04861, 184a/04909, 184a/04910, 188a/05008, 188a/05009, 192b/05138, 211a/05631, 218b/05839, 220a/05882, 223b/05959, 224a/05979, 225a/06003, 225b/06012, 228b/06092, 231a/06166, 234a/06239, 236b/06315, 237b/06333, 249b/06669, 259a/06899, 260a/06930, 260a/06937, 261a/06954, 267b/07959, 275a/07331, 278a/07409, 280b/07474, 285b/07621, 286a/07635, 288b/07698, 293b/07852, 297b/07959, 299a/08000, 317b/08495, 321b/08601, 326b/08732, 327a/08744, 330b/08848, 336a/08993, 358a/09603, 360a/09653, 360b/09669, 361b/09702, 362b/09724, 363b/09747.

hıl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 309b/08272. Bakınız: hūr-i bevva.

hindübā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 254a/06777, 275a/07328, 276b/07374, 358a/09595. Bakınız: hündübā, kāsni, şukā^c, taraşşūq.

hir: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 354b/09505. Bakınız: hūrī, hirī.

hūrī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 204a/05441, 296a/07910, 306a/08191, 316a/08459, 323b/08653, 324a/08664. Bakınız: hir, hirī.

hirī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). 101a/02718. Bakınız: hir, hūrī.

hūr-i bevva: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 129b/03559, 241a/06433, 241b/06439. Bakınız: hıl.

hoḥ: Ar. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 090a/02390. Bakınız: şeftālū.

ḥubāzā: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 165b/04413, 176a/04680, 320a/08560, 326a/08728. Bakınız: ḥubāze, ḥubāzī.

ḥubāze: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 231a/06162, 232b/06201, 233b/06234. Bakınız: ḥubāzā, ḥubāzī.

ḥubāzī: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). 081a/02118, 087a/02299, 089a/02364, 236b/06311, 260b/06950, 262b/06992, 291a/07769, 296a/07919, 297a/07944, 297a/07948, 298b/07982, 317b/08488, 318b/08523, 335b/08978, 357a/09572, 359a/09622. Bakınız: ḥubāzā, ḥubāze.

ḥūfārīkūn: Far. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 129b/03554.

ḥulb: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 294a/07854, 303b/08117, 329a/08806. Bakınız: ḥulbe.

ḥulbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). 075b/01972, 076b/01992, 141a/03836, 163b/04372, 164b/04389, 166b/04436, 177a/04715, 187a/04984, 195a/05206, 195b/05217, 200a/05335, 220b/05897, 225a/05995, 297a/07945, 302b/08093, 313b/08384, 316a/08457, 329a/08802, 337b/09044, 339b/09095, 339b/09099. Bakınız: ḥulb.

ḥūlincān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). 160a/04290. Bakınız: ḥavlincān.

ḥummāz: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). 069a/01774, 079a/02063, 088a/02329, 131b/03611, 136b/03735, 137a/03740, 177a/04703, 193b/05167, 198b/05292, 230b/06153, 238b/06364, 238b/06366, 239a/06376, 241a/06428, 269a/07174, 307b/08225, 342a/09165, 250a/06678, 264b/07054, 272b/07259, 302b/08097, 334b/08955, 339a/09083.

ḥurmā: Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). 085b/02260, 103a/02778, 111b/03024, 113b/03078, 127a/03484, 209b/05602, 300a/08025.

ḥuṣṣa's-ṣa'leb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 154b/04155. Bakınız: ḥuṣa's-ṣa'leb, ḥuṣye's-ṣa'leb.

ḥuṣa's-ṣa'leb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 301a/08056. Bakınız: ḥuṣṣa's-ṣa'leb, ḥuṣye's-ṣa'leb.

ḥuṣye's-ṣa'leb: Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). 301b/08068. Bakınız: ḥuṣṣa's-ṣa'leb, ḥuṣa's-ṣa'leb.

ḥuṣa'z: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 110a/02978, 120b/03284, 123b/03383, 178b/04756, 273a/07277, 339b/09092, 346a/09267, 348a/09324. Bakınız: su'd.

ḥündübā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 223b/05960. Bakınız: hindübā, kāsni, şukā', taraşkūk.

I

iccāṣ: Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). 048a/01213, 078b/02051, 144a/03914, 174b/04646, 175b/04666, 177b/04724, 179b/04787, 182a/04848, 182a/04850, 182b/04859, 183a/04881, 215a/05751, 221a/05902, 222a/05935, 222a/05936, 223b/05963, 287b/07675, 304a/08139, 315b/08440, 317a/08481, 326b/08739, 336b/09007, 338a/09049, 340b/09125, 346b/09285, 347b/09313, 348b/09334, 355b/09526, 356a/09551, 358a/09596, 362a/09715. Bakınız: icāṣ, icās.

ḥnebu's-ṣa'leb: Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 019a/00445, 106a/02863, 143a/03888, 188a/05018, 209a/05590, 211b/05648, 213a/05697, 249b/06664, 249b/06677, 259a/06905, 259b/06922, 260a/06928, 267b/07134, 276b/07442, 279a/07442, 286a/07633, 286a/07640, 288a/07688, 293a/07825, 293a/07830, 296b/07635, 297b/07957, 299a/07997, 318a/08501, 319a/08530, 320a/08560, 322b/08617, 324a/08661, 324a/08669, 326a/08720, 337b/09038, 344a/09213, 346a/09266. Bakınız: it üzümü.

ḥsāretü'l-liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 320b/08571. Bakınız: liḥyetü't-teys.

isfānāḥ: Grk. Ispanak. Yaprığı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). 078b/02054, 202a/05386, 206a/05497, 209a/05579, 235a/06265, 241b/06447,

249a/06645, 276a/07364, 316b/08467, 337b/09040, 346b/09285, 347b/09316, 350b/09387, 350b/09390, 365a/09788. Bakınız: sıfānāḥ.

ısrıġan: T. Isırġan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). 373b/10034.

ışkıl: Grk. Adasoġanı. (*Scilla maritima*). 106b/02880. Bakınız:  unşul, yab n soġanı.

ıssı ot: T.- T. Biber. (*Capsicum*). 112b/03058.

ızhır: Ar. Ayırık otu. (*Agropyrum repens*). 109a/02952, 119b/03261, 132a/03614, 145a/03935, 145a/03937, 145b/03949, 153b/04136, 181a/04825, 154a/04142, 155b/04183, 181a/04825, 194a/05175, 195b/05223, 285b/07616, 295b/07899, 309b/08217.

İ

ıcc ş: Ar. Erik aġacı ve meyvesi. (*Prunus*). 068b/01757. Bakınız: ıcc ş, ıcc şs.

ıcc şs: Ar. Erik aġacı ve meyvesi. (*Prunus*). 057b/01471. Bakınız: ıcc şs, ıcc ş.

ıkl l 'l-melik: Ar. Oġulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). 099b/02665. Bakınız: ekl l 'l-melik.

ınc r: Far. İncir aġacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 023b/00554, 064b/01655, 083b/02202, 145b/03955. Bakınız: enc r, t n.

ıt  z mi: T.- T. Bir tür asma ve  z m . (*Vitis labrusca*). 106b/02870. Bakınız:  nebu's-
şa'leb.

K

kabak: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). 141a/03838, 150a/04052, 151a/04085, 167b/04460, 175a/04656, 176a/04678, 176a/04680, 177a/04711, 180a/04795, 183a/04874, 186a/04964, 187a/04986, 188b/05029, 188b/05032, 202a/05386, 203a/05423, 206a/05494, 220b/05896, 231b/06177, 234b/06264, 235a/06265, 247a/06600, 249a/06644, 254a/06781, 260b/06948, 274b/07322, 276a/07364, 278b/07420, 287a/07661, 291a/07768, 293a/07829, 298b/07981, 316b/08467, 330a/08831, 339a/09086, 341b/09146, 346b/09285, 368b/09890.

k bil: Far. Helile otu t rlerinden biri. (*Terminalia*). 166b/04443. Bakınız: k bil .

kābilī: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). 080a/02094, 127b/03490, 142a/03860, 157b/04235, 167a/04449, 167a/04453, 175b/04667, 210b/05628, 243b/06492, 262b/07000, 273b/07288, 274a/07300, 275a/07327, 280a/07468, 329b/08818, 333a/08912, 342b/09169, 360a/09650, 361b/09696, 362b/09731, 363a/09741. Bakınız: kābil.

kādī: Ar. Hurma ağacına benzer kokulu bir ağaç ve bu ağaçtan elde edilen tıbbi bir yağ. (*Pandanus odoratissimus*). 113b/03081, 113b/03083, 129b/03555, 335b/08986, 348b/09334.

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). 025a/00589, 069a/01776, 113b/03075, 150b/04064, 151a/04080, 151a/04084, 158a/04248, 160a/04286, 161b/04322, 168b/04489, 169a/04504, 176a/04683, 176a/04686, 180b/04804, 209a/05586, 219a/05849, 221a/05909, 228b/06089, 238b/06365, 239a/06370, 242a/06451, 243a/06479, 245b/06561, 247a/06600, 262a/06985, 265b/07079, 275a/07334, 281b/07501, 290a/07739, 327a/08750, 330b/08840, 339b/09088, 339b/09090, 343b/09207, 347b/09306, 348a/09324, 349a/09354, 364a/09771, 364b/09785, 364b/09786, 365a/09790, 367a/09853, 369a/09904.

kākenec: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 113b/03079, 297b/07954, 298a/07968. Bakınız: řanbīl.

řākūla: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). 110a/02980, 110a/02983, 140b/03822, 153a/04128, 190a/05071, 222a/05925, 242a/06450, 243b/06503, 285b/07626.

şamış: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). 093a/02479, 227b/06074, 341a/09140.

řanbīl: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). 113a/03065, 213b/05708, 273b/07288. Bakınız: kākenec.

řanřaryūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 113a/03061, 164a/04384, 195a/05208, 225a/05999, 292b/07820, 325a/08696, 353b/09478. Bakınız: řanřaryūn.

ḳaṅṭüryün: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). 190a/05073.

Bakınız: ḳaṅṭaryün.

ḳaranful: Ar. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). 110b/02998, 111a/03000, 153a/04129, 157b/04228, 165b/04419, 180a/04791, 187b/04995, 190a/05070, 204b/05463, 207a/05528, 241a/06432, 241b/06439, 242a/06449, 250a/06682, 266a/07096, 309b/08271.

ḳarbuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 206b/05518. Bakınız: ḳarpuz.

ḳard u mǎnā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 139a/03798. Bakınız: ḳard-ı mǎnā, ḳurdumǎne.

ḳard-ı mǎnā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 140b/03829, 231b/0617. Bakınız: ḳard u mǎnā, ḳurdumǎne.

ḳarpuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). 074a/01930, 130b/03578, 180a/04797, 232b/06201, 253b/06768, 254a/06775, 260b/06947, 280b/07479, 331a/08852, 348a/09318, 348b/09359. Bakınız: ḳarbuz.

ḳarṭüm: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 207b/05545. Bakınız: ḳurṭum.

ḳaṣbu'z-zerīre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). 153b/04136. Bakınız: ḳāz, zerīre.

kāsnī: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 081b/02135, 103a/02769, 104a/02800, 129b/03549, 137b/03756, 138a/03765, 138b/03776, 138b/03778, 141b/03854, 143a/03890, 144a/03908, 144b/03926, 150b/04063, 175a/04647, 182b/04857, 183a/04880, 188a/05017, 197b/05277, 215a/05747, 215a/05748, 215a/05750, 223a/05956, 231a/06163, 233b/06235, 235b/06283, 236b/06311, 239a/06377, 240b/06413, 247a/06599, 253a/06760, 259b/06922, 267b/07135, 268b/07156, 274b/07322, 274b/07324, 275a/07335, 276a/07366, 276b/07373, 276b/07379, 277b/07402, 278a/04706, 278a/07413, 278a/07417, 278b/07424, 279a/07433, 279a/07442, 279b/07438, 279b/07454, 280a/07461, 280a/07470, 281a/07489, 281b/07507, 282a/07516, 282a/07522, 283a/07557, 283b/07558, 284a/07576, 284b/07590, 284b/07591, 285a/07607, 285a/07614, 286a/07434, 286a/07629,

286a/07636, 286a/07640, 287a/07659, 287b/07674, 287b/07675, 287b/07681,
288a/07691, 288b/07700, 288b/07709, 289b/07732, 293a/07825, 293a/07828,
293a/07829, 293a/07833, 293b/07846, 295a/07885, 296b/07928, 308b/08254,
317b/08493, 321b/08598, 326a/08720, 326a/08723, 326a/08727, 326b/08740,
331b/08864, 332b/08903, 333b/08933, 336a/08999, 338a/09057, 340b/09117,
340b/09124, 342a/09163, 344a/09211, 344a/09213, 345a/09245, 346a/09268,
346b/09286, 347a/09293, 348a/09322, 349b/09368, 351a/09403, 351a/09411,
354a/09484, 356a/09543, 357a/09572, 357b/09586, 358a/09599, 359a/09623,
360a/09647, 361a/09688, 362a/09714, 361b/09693, 362a/09720, 363a/09737,
363a/09743, 363b/09757. Bakınız: hindübā, hündübā, şukā°, taraşķūķ.

kāšem: Ar. Horozgözü otu. (*Seseli tortuosum*). 156a/04196.

ķavun: T. Kavun. (*Cucumis melo*). 130b/03578, 138a/03765, 138b/03777, 166a/04431,
222a/05929, 227a/06059, 239a/06375, 246b/06582, 263a/07005, 268b/07154,
278a/07414, 278b/07420, 284b/07590, 291a/07773, 291b/07788, 292b/07811,
292b/07813, 298b/07981, 299a/08007, 323a/08635, 326b/08737, 328a/08773,
331a/08856, 331b/08868, 331b/08871, 363b/09753.

ķaysūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki.
(*Achillea millefolium*). 110a/02976. Bakınız: ķaysūm.

ķaysūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki.
(*Achillea millefolium*). 080b/02111, 113a/03070, 164a/04383, 195a/05205, 223a/06116,
259a/06904, 274a/07307, 306a/08188, 309a/08269, 319b/08550, 341a/09140,
341b/09150. Bakınız: ķaysūm.

ķāz: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). 082a/02147. Bakınız: ķaşbu'z-zerire,
zerire.

ķebābe: Ar. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). 114a/03098, 229b/06125, 241a/06432,
266a/07097, 282a/07523, 301b/08063, 302b/08092. Bakınız: ķebābiye.

ķebābiye: Arapça. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). 213b/05709. Bakınız: ķebābe.

ķeber: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*).
112a/03032, 113b/03086, 128b/03520, 132a/03614, 132b/03638, 137b/03753,
145b/03952, 164a/04383, 207a/05525, 226b/06042, 227b/06072, 233a/06208,
258a/06874, 258a/06883, 276a/07355, 287a/07665, 288a/07693, 289a/07715,
289a/07716, 289a/07724, 289b/07727, 292b/07819, 295a/07889, 319a/08533,

324b/08687, 325a/08695, 336a/09005, 352b/09442, 354a/09493, 360a/09647, 365a/09788, 368a/09879.

kelem: Far. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 112b/03056, 114b/03108, 128a/03511, 259a/06904, 271b/07244, 297a/07947, 299b/08015. Bakınız: kerneb, kürnüb.

kemāfiṭos: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuḡa chamaepitys*). 115b/03138, 283b/07566. Bakınız: şanavber.

kemāziṛyos: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). 155b/04184, 160a/04289, 283b/07566. Bakınız: kümāziṛyos.

kemmūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). 115b/03142, 139a/03798, 151b/04092, 157a/04216, 157a/04219, 157a/04220, 157a/04225, 168a/04471, 190a/05068, 201a/05369, 249a/06654, 251a/06699, 251a/06701, 251b/06713, 255a/06800, 256a/07119, 267a/07118, 268a/07152, 269b/07187, 283b/07569, 285a/07609, 285a/07615, 285b/07625, 286a/07631, 286b/07654, 294b/07871, 305b/08166, 305b/08167, 305b/08174, 325a/08697, 368a/09873.

kendāne: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 352a/09432. Bakınız: kendenā, kendene, kündnā, kürrāş.

kendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 081a/02127, 148a/04013, 165a/04407, 227b/06063, 318b/08515, 318b/08518, 318b/08520. Bakınız: kendāne, kendene, kündnā, kürrāş.

kendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 147b/04004. Bakınız: kendāne, kendenā, kündnā, kürrāş.

kenger: Far. Eşek dikenini. Yaprakları dikenli yabani bir bitki, yabani enginar. (*Cynara cardunculus*). 087b/02316, 116a/03160, 302b/08091.

kerefs: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). 080b/02116, 085a/02238, 099b/02664, 109a/02951, 112a/03030, 114b/03110, 115b/03138, 137b/03753, 137b/03756, 138b/03776, 139a/03798, 145a/03934, 145a/03935, 145b/03948, 146b/03973, 147a/03981, 148b/04023, 149a/04029, 149b/04039, 149b/04040, 156a/04266, 159b/04274, 166a/04432, 168a/04471, 177a/04716, 181a/04827, 181b/04837, 191b/05108, 200a/05335, 202b/05406, 258b/06894, 276a/07356, 277a/07388, 278a/07417,

279a/07438, 283b/07564, 284a/07582, 285a/07614, 285b/07618, 288a/07691, 291b/07790, 292b/07815, 295a/07889, 297b/07964, 306a/08183, 309a/08268, 312a/08340, 314a/08397, 324b/08676, 327b/08769, 328b/08793, 331a/08860, 342b/09171, 351b/09414, 352a/09432, 352a/09439, 366a/09824.

kerevyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 097a/02594, 251a/06697, 302a/08077, 362a/09708.

kerneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 048b/01231, 163b/04365, 195a/05204, 196b/05248, 284b/07600, 295b/07903, 313a/08364, 317b/08489, 332a/08886, 340b/09120. Bakınız: kelem, kürnüb.

kersene: Ar. Burçak. (*Vicia ervilia*). 095a/02532.

keşki: Farsça. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 183b/04888, 187a/04988. Bakınız: arpa, şa^cır.

keşniz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 223a/05956, 225b/06012, 229b/06126, 239a/06372, 243a/06478, 287b/07677, 288a/07685, 293a/07834, 303a/08111, 317b/08498, 335b/08989, 348a/09323. Bakınız: kişniz.

kettān: Ar. Keten. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). 025a/00584, 063b/01618, 074b/01932, 100b/02702, 114b/03105, 125a/03428, 140b/03827, 140b/03830, 140b/03828, 142a/03865, 164b/04389, 164b/04393, 166a/04424, 187a/04985, 195a/05206, 195b/05216, 205a/05476, 220b/05897, 229a/06117, 260b/06940, 261a/06954, 281b/07505, 281b/07506, 293a/07836, 294a/07854, 297a/07945, 297a/07947, 304a/08141, 313a/08365, 313a/08366, 313b/08384, 316a/08456, 317b/08490, 318b/08526, 326a/08715, 329a/08802, 329a/08806, 337b/09044, 343b/09206, 350a/09375, 350b/09397, 361b/09697, 363a/09741, 366a/09818, 369a/09913, 371a/09964.

kınna: Ar. Çaduruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). 113a/03067, 132a/03618, 373a/10023.

kırfa: Ar. Tarçın benzeri, amber ağacı kabuğu. (*Croton eluteria*). 077b/02027, 111a/03000, 132a/03614, 153a/04128, 167a/04457, 187b/04996, 201a/05365, 205a/05469, 242a/06449, 243b/06503, 301b/08063.

ķıssā'ü'l-ķimār: Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). 110b/02993, 131a/03595, 165a/04401, 165b/04416, 179a/04764, 226b/06043, 325a/08688, 367b/09857.

ķıtf: Ar. Koyun sarmaşığı, kara pazı. (*Atriplex hastata*). 112a/03040.

ķişmiş: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). 111b/03027, 263b/07022.

ķişniz: Far. Kışniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). 069a/01785, 047b/01201, 131b/03610, 144a/03909, 115a/03119, 151b/04094, 158a/04249, 158b/04260, 202a/5386, 209a/05584, 209a/05590, 223a/05953, 228b/06089, 242a/06454. Bakınız: keşniz.

ķoz: Far. Ceviz. (*Juglans regia*). 111b/03028, 126a/03454, 201a/05369, 206b/05510, 301a/08061, 302b/08091, 334a/08940, 372a/09991. Bakınız: ceviz.

ķurdumāne: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). 284b/07599.

ķurķum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). 111a/03013, 132a/03614, 195b/05217, 294a/07856, 294a/07857, 311a/08317, 325a/08693, 363a/09739, 363b/09758. Bakınız: ķartüm.

ķust: Ar. Kist otu ve bu otun kökünden elde edilen ilaç. (*Costus*). 105a/02828, 111b/03021, 132a/03625, 154a/04142, 155b/04184, 163b/04365, 178b/04760, 181a/04825, 195a/05204, 200b/05356, 207b/05548, 217a/05799, 273b/07289, 277a/07389, 302b/08094, 306a/08191, 309b/08273, 321a/08581, 323b/08652, 324a/08663, 325a/08699, 334a/08938, 354a/09495, 370a/09933.

ķuķünā: Ar. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). 048a/01216, 081a/02120, 149a/04036, 149b/04042, 150a/04056, 150b/04065, 151b/04087, 175a/04655, 176a/04687, 182b/04869, 183b/04889, 229b/06123, 231b/06180, 232a/06189, 233a/06212, 233b/06228, 234a/06244, 235b/06289, 256a/06830, 256b/06847, 261a/06954, 263b/07017, 267a/07120, 267b/07126, 269a/07177, 270b/07213, 290b/07756, 294a/07862, 297a/07941, 298a/07971, 330a/08834, 337b/09034, 341b/09145, 348a/09324, 350b/09392, 367a/09855, 369a/09912.

ķümāzirıyos: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). 115b/03136. Bakınız: kemāzirıyos.

kündnā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 108b/02932. Bakınız: kendāne, kendenā, kendene.

kündür: Grk. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 076b/01992, 132a/03613, 166a/04426, 178b/04757, 184b/04923, 204b/05455, 249a/06655, 250a/06673, 251b/06713, 256b/06838, 266a/07095, 285b/07626, 294b/07875, 294b/07876, 294b/07880, 298b/07987, 305a/08155, 305b/08167, 308b/08249, 309b/08281, 309b/08282, 319a/08529, 319a/08533, 319b/08546, 346a/09275, 350b/09395, 372b/10009. Bakınız: günlük, lübān, muql.

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 116b/03152, 132a/03613, 162b/04347, 164a/04378, 179a/04761, 190a/05070, 203b/05439, 213b/05707, 313a/08366, 336b/09008, 314a/08394, 353b/09441, 353b/09473, 354a/09495, 367b/09857. Bakınız: uşnān, üşnān.

kürrāş: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). 008a/00149, 114b/03114, 177a/04715, 195b/05214, 229a/06114, 358b/09612, 370b/09956. Bakınız: kendāne, kendenā, kendene, kündnā.

kürnüb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). 114b/03108. Bakınız: kelem, kerneb.

küşūs: Ar. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithimum*). 132a/03616, 137b/03756, 142a/03857, 275a/07330, 286a/07629, 286b/07651, 326b/08741, 363a/09743.

L

lāden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 364b/09784. Bakınız: lāzen.

lāle: Far. Zambakgillerden, farklı türleri bulunan bir çiçek. (*Tulipa*). 047b/01197.

lāzen: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). 116b/03169, 132a/03617. Bakınız: lāden.

leblāb: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 261a/06952, 297b/07957, 333b/08933. Bakınız: ʿuleyq.

levz: Ar. Badem. (*Amygdalus communis*). 092a/02442, 093b/02490, 097a/02598, 120a/03272, 129a/03540, 132b/03637, 140b/03824, 140b/03825, 144a/03912,

145b/03957, 149a/04032, 149b/04040, 157a/04227, 167a/04445, 167a/04450,
167b/04467, 176a/04674, 176b/04695, 179b/04777, 185a/04936, 185b/04946,
194b/05196, 202b/05404, 203a/05423, 206b/05514, 208b/05567, 215b/05759,
217b/05811, 220a/05876, 221a/05902, 222b/05945, 226b/06035, 228b/06100,
229a/06113, 230b/06142, 234a/06242, 237b/06335, 240a/06398, 240b/06415,
243b/06263, 247a/06592, 247a/06596, 247b/06604, 252a/06731, 253a/06751,
260a/06936, 260b/06948, 262a/06983, 263b/07022, 264a/07037, 265a/07070,
267a/07123, 267b/07127, 269b/07189, 270b/07216, 271a/07224, 271a/07225,
275b/07341, 275b/07345, 277b/07390, 279b/07455, 285a/07609, 286a/07638,
286b/07651, 287a/07661, 291a/07766, 293b/07848, 294a/07862, 298a/07974,
298a/07980, 300b/08045, 301a/08052, 302b/08091, 304b/08145, 307a/08210,
307a/08218, 307b/08231, 308a/08235, 308b/08246, 313b/08389, 317a/08474,
318a/08505, 318b/08520, 320a/08559, 320b/08574, 322a/08610, 329b/08820,
330a/08830, 330a/08833, 332b/08925, 333a/08918, 333a/08921, 333b/08923,
335a/08967, 336a/09001, 340b/09118, 342a/09165, 346b/09285, 347b/09315,
366b/09832, 367b/09866, 368b/09892, 368b/09894. Bakınız: bādām, bāzām.

leymūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 120b/03289. Bakınız: līmū,
līmūn.

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 105b/02846, 118b/03232,
161b/04329, 263b/07027, 264b/07056, 271b/07237, 319a/08529, 320b/08571. Bakınız:
ʿiṣāretü'l-liḥyetü't-teys.

līmū: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 069a/01775, 093a/02471,
253b/06764, 263a/07012, 290a/07740, 339a/09082, 365a/09799. Bakınız: leymūn,
līmūn.

līmūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). 053a/01352. Bakınız: leymūn,
līmū.

linūfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 120b/03292.
Bakınız: nilūfer.

lisānū'l-ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü
bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 119a/03239. Bakınız: lisānū'l-ḥaml.

lisānū'l-ḥaml: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü
bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). 219a/05849, 241a/06424, 264a/07034, 263b/07017,

264b/07054, 264b/07059, 267a/07121, 270b/07207, 270b/07213, 271b/07240, 290b/07756, 310b/08309, 338a/09052, 346a/09266, 347b/09305, 348a/09324. Bakınız: lisānū'l-ḥamel.

lisānū's-sevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). 069a/01786, 114b/03090, 118b/03236, 123a/03362, 142a/03857, 158b/04252, 158b/04255, 185b/04975, 187a/04992, 187b/05005, 188a/05010, 190a/05074, 200a/05330, 207a/05532, 241a/06421, 241b/06446, 242b/06472, 246b/06590, 247b/06610, 288a/07693, 300b/08037, 303b/08127, 310b/08303, 333a/08913, 339a/09084, 359b/09644, 361b/09692, 362b/09727, 364a/09762.

lūf: Far. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). 110a/02976.

luffāḥ: Ar. Kaynaklarda bu ad ile anılan üç bitki geçmektedir: 1. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 2. Patlıcan. (*Solanum melongena*). 3. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 130a/03563. Bakınız: ebrū-yı şanem, yebrūḥ, yaprūḥ.

lūbān: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). 117b/03193, 303a/08116. Bakınız: günlük, kündür, muql.

lūk: Ar. Lak ağacı ve bu ağaçtan elde edilen zamk. (*Rhus oxycantha*). 119b/03256, 279b/07446.

M

māhīzrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). 195a/05197.

maḥleb: Ar. İdris ağacı, mahlep ağacı ve bu ağacın baharat olarak kullanılan yemişi. (*Prunus mahaleb*). 122b/03352, 132a/03614, 292b/07816, 341a/09137.

maḥmūde: Ar. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müşhil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 337a/09020. Bakınız: saḥmūniyā, saḥmūnyā.

māhūdāne: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). 121a/03305, 130a/03572. Bakınız: ḥırva^e.

māmīrān: Far. Kırlangıç otu. (*Chelodonium majus*). 121a/03308, 132a/03620.

māmīšā: Far. 1. Kırmızı çiçekli kırlangıç otu. (*Glaucium corniculatum*). 2. Sarı gelincik, sarılık otu. 105b/02843, 121a/03298, 210a/05611, 348a/09320.

manāṭ: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). 018b/00429. Bakınız: ḥāṣā.

mārūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki. (*Lactuca sativa*). 089b/02377, 100a/02684, 144b/03925, 161a/04316, 177b/04720, 177b/04721, 177b/04723, 180a/04798, 201b/05376, 203a/05425, 239a/06375, 247a/06599, 266a/07097, 281b/07507, 303a/08111, 304b/08148, 333b/08933, 338a/09052, 344a/09211.

maṣṭakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 049a/01247, 124b/03412, 128b/03525, 145a/03937, 145b/03950, 149a/04027, 155b/04182, 156a/04203, 156b/04213, 157b/04228, 160b/04301, 162a/04338, 162a/04342, 178b/04748, 181a/04827, 190a/05068, 191b/05104, 192b/05140, 201a/05365, 204b/05455, 207a/05527, 214b/05734, 227a/06061, 230a/06135, 241a/06433, 248b/06636, 248b/06638, 249a/06655, 249b/06659, 250a/06682, 251a/06698, 255a/06798, 255a/06799, 256a/06835, 256b/06838, 263a/07007, 282b/07533, 285b/07626, 303a/08116, 327b/08768, 350a/09375. Bakınız: saḳız.

māṣ: Ar. Mürdümük. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). 112b/03051, 121b/03314, 175a/04649, 175b/04671, 176b/04695, 180a/04799, 188b/05021, 190b/05088, 197b/05270, 198a/05283, 200b/05353, 202a/05386, 205b/05488, 206a/05497, 208a/05562, 208b/05566, 209a/05579, 209b/05598, 210b/05625, 211b/05647, 214a/05721, 214b/05740, 215a/05745, 215a/05752, 216a/05775, 217b/05811, 218b/05840, 219b/05861, 219b/05868, 219b/05870, 220a/05876, 221a/05902, 222a/05932, 222a/05936, 226b/06035, 228a/06083, 229b/06122, 230b/06141, 230b/06147, 231b/06177, 232b/06197, 232b/06203, 235a/06265, 240b/06415, 247a/06596, 249a/06644, 252a/06731, 260a/06933, 260a/06936, 260b/06948, 263b/07030, 264a/07037, 267a/07123, 267b/07127, 275a/07338, 275b/07341, 276a/07364, 278b/07429, 279a/07435, 279a/07444, 286a/07642, 286b/07651, 287a/07661, 287b/07678, 291a/07766, 293a/07829, 293b/07848, 297b/07956, 298a/07970, 298a/07980, 299a/07995, 307a/08218, 308a/08235, 313b/08389, 316b/08467, 317b/08498, 318a/08505, 320a/08559, 322b/08619, 324a/08662, 326a/08722, 327a/08753, 329b/08820, 330a/08833, 332b/08905, 336a/08993, 337b/09033, 337b/09040, 340a/09106, 340a/09113, 340b/09118,

340b/09126, 344a/09210, 345a/09240, 345a/09246, 346b/09285, 347b/09315, 349a/09350, 349b/09370, 350b/09387, 350b/09390, 351a/09404, 361b/09690, 362a/09705, 362b/09725, 363b/09758, 368b/09890.

māzeryūn: Far. Sütleğen türünden “kulapa” da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezereum*). 121a/03300, 130a/03572, 130a/03574, 164b/04386, 352b/09449. farbiyūn, farfiyūn, südlügen.

māzū: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuya*). 032b/00783, 105b/02851, 131b/03611, 169a/04504, 222b/05942, 269b/07182, 272b/07260, 272b/07260, 305b/08176, 312b/08351, 346a/09275, 352b/09452.

mercimek: Far. Mercimek. (*Lens culinaris*). 223a/05952, 223b/05965. Bakınız: ‘ades.

mermāḥūz: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 123a/03358, 123a/03361, 195a/05205, 201b/05277. Bakınız: merv.

mersīn: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 025a/00587, 078a/02029, 116b/03171, 152a/04099, 161b/04322, 198a/05281, 246b/06581, 266a/07099, 269b/07183, 273a/07278, 295b/07906, 305a/08162, 305b/08178, 308b/08250, 316b/08470, 329b/08811. Bakınız: mirsin.

merv: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). 123a/03359, 123a/03360, 123a/03362, 155b/04187, 194a/05175, 350b/09394, 350b/09395. Bakınız: mermāḥūz.

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). 124a/03389, 161b/04325, 164a/04379, 164a/04380, 168a/04472, 178b/04758, 179a/04767, 192a/05119, 192a/05121, 195b/05217, 200b/05346, 204a/05441, 206b/05509, 207a/05529, 208a/05557, 216b/05782, 225a/05998, 285b/07624, 294a/07858, 306a/08189, 313a/08365, 316a/08456, 321b/08604, 324b/08683, 329a/08803.

mevīz: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). 225a/05997. Bakınız: engür, üzüm.

mevīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. “mevzek otu” olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 284b/07599, 373a/10029. Bakınız: mevīzeg, meyvīzec.

mevīzeg: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. “mevzek otu” olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 145a/03942. Bakınız: mevīzec, meyvīzec.

mevz: Ar. Muz. (*Musa*). 125b/03440.

mevīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. “mevzek otu” olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). 126a/03448, 214b/05736. Bakınız: mevīzec, mevīzeg.

mīra: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). 117b/03193, 126a/03446, 132a/03615, 154a/04143, 314a/08403, 314b/08416.

mirsin: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). 158a/04244, 165b/04411. Bakınız: mersīn.

muql: Ar. Günlük ağacı, sıgla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zank. (*Liquidambar orientalis*). 125a/03419, 131a/03590, 146b/03971, 147b/04001, 151b/04091, 153b/04136, 164b/04396, 178b/04747, 191b/05104, 195b/05212, 195b/05214, 200a/05336, 282b/07532, 282b/07533, 318b/08515, 318b/08516, 318b/08526, 319a/08527, 319a/08533, 324b/08685, 327b/08768, 328b/08791.

mulūhiyā: Ar. Mühliye. Ebegümecei ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). 125a/03430, 209a/05590.

mürī: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zankı. (*Comiphora myrrha*). 067a/01713, 223b/05961, 262b/07002, 273b/07297, 325a/08699.

N

nabk: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). 097b/02615, 126b/03461, 128b/03527, 151b/04093, 242a/06450, 245a/06543, 273a/07275.

na^cna^c: Ar. Nane. (*Mentha*). 126b/03473, 132a/03614, 173a/04608, 241b/06438, 242a/06454, 244a/06510, 251a/06699, 263a/07015. Bakınız: na^cnān.

na^cnān: Ar. Nane. (*Mentha*). 301b/08068. Bakınız: na^cna^c.

nānhvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). 049a/01246, 126a/03457, 132a/03617, 157b/04234, 159a/04266, 164b/04391, 168a/04471, 180a/04791, 181b/04837, 195b/05216, 200a/05332, 207a/05534, 207b/05545, 250a/06673, 251a/06697, 259a/06911, 268a/07152, 283b/07566, 285a/07564, 289b/07728, 312a/08340, 351b/09414. Bakınız: anīson.

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 048b/01233, 125a/03417, 135b/03704, 135b/03706, 183a/04879, 153a/04129, 221a/05901, 257a/06854, 257a/06856, 265b/07073, 265b/07075, 281a/07500, 299b/08017, 299b/08021, 308a/08233, 339a/09083, 345a/09237, 347b/09310, 368a/09880, Bakınız: enār, rummān.

nārcīl: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). 091b/02437, 126a/03453, 196b/05241, 301a/08051, 312b/08355.

nārdin: Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). 098a/02618, 126b/03460, 207b/05548, 217a/05799, 302b/08095, 306a/08191, 311a/08321, 321a/08581, 325a/08699, 341b/09142, 370a/09932. Bakınız: dār-ı şeyşe^ʿān, dār-ı şīşi^ʿān.

nārīnc: Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 126a/03455, 136b/03728, 136b/03731, 137a/03740, 209a/05585, 242a/06450, 245a/06542, 247a/06592, 263a/07012, 337b/09038, 339a/09082, 365a/09799. Bakınız: ötrüc, turunc.

nārmüşk: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). 126b/03462, 242a/06448, 245a/06542.

nemmām: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). 200b/05346, 204a/05441, 206b/05509, 229a/06115, 242a/06454, 250b/06695, 252b/06740, 259a/06905, 268b/07157, 294a/07856, 300a/08026, 313a/08364, 313b/08384, 317b/08489, 323b/08653, 329a/08809.

nercis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 132b/03638, 189b/05048. Bakınız: ʿabher, nergis, nircis.

nergis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 216b/05782, 273b/07288. Bakınız: ʿabher, nercis, nircis.

nesrīn: Far. Bir tür yaban gülü. (*Rosa canina*). 126b/03470.

nīl: Ar. Mavi su zambağı, çivit otu. (*Indigofera tinctoria*). 090a/02384, 146b/03961, 146b/03969, 178b/04747, 230a/06137, 273b/07290, 315a/08429.

nilüfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). 025a/00587, 091b/02431, 136a/03718, 142a/03855, 161a/04316, 175a/04647, 180a/04795, 182a/04852, 182a/04854, 182b/04858, 186a/04951, 186a/04957, 186b/04975, 187a/04984, 188a/05017, 188b/05028, 198a/05282, 203a/05424, 205b/05485, 205b/05493, 208a/05559, 220b/05896, 223b/05958, 228a/06087, 231a/06163, 233a/06212, 233b/06235, 235a/06277, 235b/06282, 236b/06311, 237a/06326,

237a/06329, 238a/06347, 239b/06386, 244b/06527, 248b/06641, 260b/06951,
276a/07391, 278a/07406, 278b/07425, 278b/07429, 280b/07472, 293a/07827,
303a/08111, 304a/08139, 304b/08149, 311a/08311, 317b/08493, 321b/08598,
326a/08727, 327a/08754, 332b/08903, 333a/08917, 338a/09055, 339a/09087,
341b/09146, 343b/09206, 344a/09206, 344a/09208, 344a/09214, 346b/09286,
347a/09293, 356a/09543, 357a/09572, 358a/09596, 358a/09599, 358b/09614,
359a/09623, 360b/09666, 361b/09693, 362b/09719, 368b/09891. Bakınız: l n fer.

nircis: Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). 296a/07910. Bakınız:  abher, nercis, nergis.

noh d: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 088a/02337, 167b/04465, 178b/04751,
290a/07746. Bakınız: noh z.

noh z: Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). 138a/03768, 176b/04695, 184a/04902,
184b/04902, 184b/04920, 185b/04940, 189b/05049, 200a/05332, 230b/06147,
240a/06395, 247a/06592, 251a/06709, 251b/06718, 253a/06758, 260a/06936,
268b/07154, 276a/07391, 279a/07435, 283a/07546, 299b/08014, 302a/08086,
303a/08107, 303a/08113, 308a/08241, 311a/08317, 333b/08928, 339b/09095,
357a/09571, 361b/09690, 362a/09717, 362b/09725, 363a/09739, 363b/09758. Bakınız:
noh d.

O

oğlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşığı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından,
boylu kalın k kl , sert g vdeli, Şemsiye biĉiminde sarı çiĉekler aĉan,  ok yıllık bitki.
(*Ferula alaeochytris*). 086a/02266. Bakınız: c veş r, c vş r, cünd u b dester, cünd-i
b dester, Ő rĉişt.

 

 tr c: Far. Turunĉ. Turunĉgillerden, bütün Akdeniz  lkelerinde yetişen, kışın yaprağını
dökmeyen bir ađaĉ, narenĉ ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*).
042b/01060, 058a/01490, 069a/01775, 079a/02063, 087a/02294, 112a/03029,
120b/03291, 193b/05167, 222a/05925, 241a/06432, 241b/06447, 243b/06501,
253b/06764, 254b/06794, 307b/08225, 339a/09082, 365a/09799. Bakınız: n rinc, turunc.

P

panbuğ: Far. Pamuk. 1. Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 190a/05060. Bakınız: panbuğ, panbuğ.

panbuğ: Far. Pamuk. 1. Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 025a/00584. Bakınız: panbuğ, panbuğ.

panbuğ: Far. Pamuk. 1. Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. 190a/05061, 345b/09253. Bakınız: panbuğ, panbuğ.

pāzū: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). 096b/02581, 130b/03578, 274a/07309, 339b/09099, 341a/09138.

penceğuşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). 082b/02166. Bakınız: fenceğuşt, fencenguşt.

perbehen: Far. Yabani semizotu. (*Portutaca oleracea*). 349b/09359. Bakınız: pürbehen.

persiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adiantum*). 080b/02111, 132a/03619, 149b/04040, 184a/04906, 208a/05559, 230b/06144, 231a/06163, 232b/06205, 260a/06927, 261a/06952, 292b/07822, 295b/07902, 297a/07945, 298b/07983, 308b/08254, 313a/08369, 314a/08392, 317b/08491, 341a/09129.

pīyāz: Far. Soğan. (*Allium*). 139b/03803, 189a/05039, 202a/05388, 301a/08062. Bakınız: başal, soğan.

pürbehen: Far. Yabani semizotu. (*Portutaca oleracea*). 335a/08965. Bakınız: perbehen.

R

rāsen: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). 030b/00737, 069a/01785, 092b/02464, 250b/06694.

rāvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 092b/02462, 119b/03261, 137b/03755, 279b/07446. Bakınız: rīvend.

rāziyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 081/02117, 091a/02424, 092b/02458, 099b/02664, 112a/03031, 132a/03623, 137b/03753, 137b/03756, 138a/03766, 138b/03776, 138b/03778, 139a/03796, 145a/03934, 145a/03936, 145b/03948, 146a/03963, 149b/04039, 164b/04391, 168a/04471, 190b/05075, 191b/05105, 194b/04391, 195a/05201, 196a/05234, 199a/05309, 200a/05335, 202b/05406, 202b/05408, 204a/05447, 207a/05532, 212b/05678, 212b/05684, 213b/05704, 213b/05708, 215b/05766, 217a/05793, 218a/05818, 224b/05988, 227b/06072, 231a/06162, 231b/06171, 233a/06208, 241a/06421, 249a/06650, 250b/06689, 251a/06708, 255a/05998, 255a/06804, 256b/06841, 257b/06869, 258b/06894, 258b/06897, 259a/06911, 267a/07118, 267b/07134, 268b/07156, 275b/07347, 276a/07356, 276b/07378, 277a/07386, 277a/07388, 278a/07417, 279a/07438, 283b/07558, 283b/07564, 284a/07576, 284a/07582, 285a/07614, 285b/07618, 288a/07692, 290a/07745, 291b/07785, 291b/07787, 291b/07790, 292b/07815, 292b/07819, 293b/07846, 293b/07850, 295a/07885, 295b/07903, 299a/08003, 299b/08010, 300a/08029, 306a/08184, 306b/08197, 309a/08263, 309a/08268, 310a/08293, 311a/08315, 312a/08340, 314a/08397, 315a/08433, 315b/08441, 316a/08451, 321a/08578, 322a/08608, 322b/08629, 323a/08635, 323b/08649, 324b/08676, 327b/07375, 328a/08773, 328a/08777, 328b/08783, 328b/08792, 329a/08796, 329a/08808, 340a/09111, 351a/09410, 354a/09485, 358a/09599, 359b/09641, 363a/09743. Bakınız: rāziyānec.

rāziyānec: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). 138a/03768, 143a/03888, 166a/04431, 180a/04801, 181a/04821, 194a/05171, 233a/06209, 248b/06631, 285a/07607, 286b/07654, 292a/07797, 296a/07921, 299a/08007, 306a/08193, 312a/08346, 315a/08423, 351a/09403, 357b/09588, 359b/09646, 360a/09657. Bakınız: rāziyāne.

reşād: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). 066a/01692, 074b/01940, 260b/06940, 291a/07778. Bakınız: circîr.

reyhân: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). 025a/00586, 081b/02133, 124b/03403, 129a/03537, 204b/05459, 241a/06425, 241b/06435, 241b/06437, 241b/06440, 252b/06738, 252b/06745, 270b/07207, 270b/07213, 275b/07351, 288b/07701, 290b/07757, 294a/07856, 300b/08044, 321a/08584, 329a/08809.

ribās: Ar. Işgın otu. (*Rehum ribes*). 086a/02276, 093b/02486, 131b/03611, 177a/04710, 219a/08545, 242a/06449, 243b/06501, 253b/06771, 255b/06812, 263a/07010.

rīvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). 277a/07391, 278a/07418. Bakınız: rāvend.

rummān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). 021a/00493, 047b/01202, 048a/01215, 069a/01773, 093a/02476, 093a/02470, 112a/03034, 135b/03704, 151b/04089, 151b/04091, 158a/04240, 161b/04325, 165b/04420, 176a/04673, 176a/04675, 176b/04698, 206b/05518, 209a/05580, 216a/05775, 217b/05814, 220b/05887, 221b/05919, 224a/05969, 224a/05970, 229b/06130, 233a/06220, 238b/06364, 241a/06429, 242a/06452, 243b/06498, 247b/06604, 254b/06793, 262a/06980, 263a/07010, 263a/07013, 266a/07089, 266b/07102, 270a/07205, 272a/07255, 289b/07737, 302a/08080, 305a/08158, 305b/08171, 307b/08231, 308b/08249, 316b/08469, 313b/08388, 330a/08827, 335b/08982, 335b/08986, 335b/08990, 335b/08991, 345a/09236, 348b/09336, 350b/09390, 364b/09784, 365a/09787, 365a/09789, 368b/09898. Bakınız: nār, enār.

S

sa'leb: Ar. Salep otu. Salepgillerin tek köklü, yumrulu, salkımlı veya başak çiçekli olan örnek bitkisi (Orchis). 109a/02940, 109a/02942, 120b/03285, 143a/03888, 154b/04155, 188a/05018, 209a/05590, 249b/06664, 259b/06922, 260a/06928, 267b/07134, 276b/07373, 286a/07633, 286a/07640, 288a/07688, 293a/07825, 293a/07830, 296b/07935, 297b/07957, 299a/07997, 301a/08056, 301b/08068, 319a/08530, 320a/08560, 322b/08617, 324a/08661, 326a/08720, 329a/08804, 337b/09038, 340a/09101, 340a/09104, 341b/09144, 341b/09152, 344a/09213.

şabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (*L. Agave americana*). 101b/02721, 127b/03493, 131a/03589, 144b/03919, 146a/03965, 146b/03968, 146b/03976, 147a/03991, 147b/03993, 147b/04001, 148a/04010, 148b/04017, 149a/04027, 155b/04180, 159a/04267, 160a/04290, 161a/04319, 161b/04325, 164a/04378, 166a/04424, 169b/04509, 170a/04525, 170a/04525, 178b/04746, 181a/04823, 181b/04838, 191a/05095, 191b/05102, 194b/05194, 194b/05195, 197a/05264, 206a/05503, 208a/05554, 214b/05736, 221b/05912, 222a/05930, 226b/06037, 251a/06710, 258b/06890, 263b/07031, 300a/08031,

304a/08130, 310b/08297, 315a/08430, 319b/08545, 323a/08632, 323b/08655, 324b/08681, 327b/08764, 328b/08788, 330b/08837, 339b/09094, 340b/09114, 341a/09129, 352a/09427, 354b/09503.

şāfesyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). 130b/03583. Bakınız: şāfşaya.

şāfşaya: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). 341b/9141, 352b/9448. Bakınız: şāfesyā.

saķız: T. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). 116a/03160. Bakınız: maştakī.

saķmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müşhil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 096a/02562, 147a/03987, 149a/04028, 153a/04127, 155b/04185, 156b/04214, 161a/04308, 197b/05276, 202b/05405, 211a/05632, 217b/05813, 222b/05940, 240a/06407, 281b/07503, 341a/09128, 259b/06916, 330b/08847, 347a/09296, 360b/09671, 366a/09823. Bakınız: maħmūde, saķmūnyā.

saķmūnyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müşhil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). 048a/01218. Bakınız: maħmūde, saķmūniyā.

şanavber: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). 021a/00490, 087b/02312, 092b/02460, 102a/02744, 140b/03824, 154b/04158, 297b/07962, 301b/08063, 303a/08115, 334a/08939, 350a/09380. Bakınız: kemāfītos.

şandal: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. 025a/00589, 150b/04062, 161b/04322, 163a/04354, 176a/04683, 176a/04686, 182b/04864, 200b/05353, 209a/05584, 219a/05847, 219a/05848, 222a/05925, 227b/06065, 228b/06089, 239a/06372, 243b/06499, 247a/06598, 253b/06765, 255a/06798, 255a/06799, 262a/06985, 263b/07030, 265b/07079, 265b/07085, 269b/07187, 273a/07278, 274b/07322, 275a/07333, 275b/07343, 278b/07429, 287b/07677, 288a/07685, 290a/07742, 293a/07828, 296b/07934, 304a/08139, 305a/08154, 305a/08156, 313b/08380, 313b/08387, 326a/08716, 326a/08724, 335a/08968, 335b/08981, 336a/08993, 337b/09033, 339b/09088, 339b/09091, 343b/09200, 343b/09207, 346a/09267, 346a/09269, 348a/09320, 349a/09350, 349a/09354, 359a/09627, 359a/09628, 364a/09771, 364b/09785, 365a/09791.

şarmaq: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 165b/04414. Bakınız: sarmaq, sarmısak, şarmusak, sarmusak, şarmusak, s̄ir, ş̄ir, ş̄üm.

sarmaq: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 095a/02541, 112a/03040, 229a/06113, 323a/08637, 362b/09726. Bakınız: şarmaq, sarmısak, şarmusak, sarmusak, şarmusak, s̄ir, ş̄ir, ş̄üm.

sarmısak: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 314b/08416. Bakınız: şarmaq, sarmaq, şarmusak, sarmusak, şarmusak, s̄ir, ş̄ir, ş̄üm.

şarmusak: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 226a/06026, 258a/06874, 341a/09134. Bakınız: şarmaq, sarmaq, sarmısak, sarmusak, şarmusak, s̄ir, ş̄ir, ş̄üm.

sarmusak: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 026a/00618, 177a/04716, 341b/09143. Bakınız: şarmaq, sarmaq, sarmısak, şarmusak, şarmusak, s̄ir, ş̄ir, ş̄üm.

şarmusak: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). 117b/03196. Bakınız: şarmaq, sarmaq, sarmısak, şarmusak, sarmusak, s̄ir, ş̄ir, ş̄üm.

şarmaşuq: T. Sarmaşık. (*Hedera helix*). 117b/03196.

sāsāliyūs: Grk. Kadiğacı, şeytancersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 095b/02549. Bakınız: encüdān, hılīt, sīsāliyūs.

sefercel: Ar. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). 093a/02472, 095b/02556, 099b/02668, 129a/03540, 131a/03587, 135a/03692, 139b/03807, 165b/04421, 173a/04608, 176b/04702, 193b/05167, 229b/06129, 231b/06180, 241a/06428, 242b/06473, 254b/06795, 255a/06810, 255b/06815, 257b/06862, 259a/06901, 265b/07074, 265b/07085, 269a/07171, 269b/07179, 269b/07191, 275b/07340, 279b/07451, 290a/07740, 298a/07971, 306b/08205, 307a/08208, 307a/08213, 318a/08510, 320b/08572, 335a/08966, 339a/09082, 343b/09207, 355a/09519, 364b/09785, 367a/09855. Bakınız: ayva, bih.

sekbīnec: Far. Salatalığa benzer bitki ve bu bitkiden elde edilen bir tür tıbbi zamk. (*Ferula scowitziana*). 096b/02576, 147b/04002, 160a/04290, 161a/04310, 200a/05337, 204a/05445, 212b/05676, 373a/010023.

semen: Far. Yasemin. Zeytingillerden, güzel kokulu çiçekleri olan ağaççık. (*Jasminum*). 013b/00310, 013b/00311, 240a/06400, 306b/08200, 366b/09837, 367b/09861. Bakınız: yāsemen, yāsēmīn.

semiz ot: T.- T. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). 167b/04468.

senāmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 141b/03845. Bakınız: sināmekī, sināmekkī.

serv: Far. Selvi ağacı. (*Cupressus sempervirens*). 064a/01627, 095b/02547, 099a/02653, 104b/02820, 128a/03515, 178a/04734.

sezāb: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). 084a/02207, 095a/02539, 157a/04223, 162a/04339, 166b/04437, 168a/04471, 195a/05205, 200b/05357, 250b/06696, 274a/07308, 277a/07385, 285a/07612, 285b/07625, 289a/07717, 289b/07728, 303a/08109, 304b/08149, 306a/08188, 309a/08269, 315b/08436, 315b/08439, 315b/08441, 325a/08695, 351a/09410, 368a/09873, 373a/010029.

sifānāḥ: Grk. Ispanak. Yapağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). 175b/04671, 185b/04940, 188b/05032, 209b/05598, 211b/05647, 214a/05721, 228a/06083, 230b/06141, 232b/06203, 247a/06596, 275a/07338, 286a/07642, 287a/07661, 313b/08389, 329b/08820, 330a/08833, 331a/08851, 333a/08921, 340a/09106, 345a/09240, 347b/09315, 362b/09725, 368b/09890. Bakınız: ısfānāḥ.

sılq: Far. Pancar, pazı. (*Bera vulgaris*). 096b/02581, 195b/05218, 203a/05413, 313a/08365, 317b/08489, 372a/09999. Bakınız: çığındur.

sīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 135a/03697, 158b/04254, 159a/04263, 193b/05167, 219a/05854, 253b/06764. Bakınız: alma, şīb, tuffaḥ.

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). 095a/02536, 131b/03602, 140a/03813, 140a/03815, 141b/03846, 142a/03856, 143a/03887, 144a/03906, 164b/04392, 174b/04646, 175b/04667, 182a/04853, 182a/04855, 182b/04859, 183a/04883, 208b/05565, 209b/05597, 223b/05958, 225a/05996, 230b/06144, 230b/06145, 231a/06164, 231b/06179, 232b/06196, 233b/06229, 234a/06236, 235b/06278, 235b/06279, 235b/06283, 236b/06308, 237a/06319, 237b/06331, 261a/06952, 267b/07136, 277b/07402, 293a/07826, 317b/08492, 326b/08739, 356a/09547, 357a/09574, 358a/09601, 359a/09624, 361b/09699.

simsim: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 096b/02584, 301b/08065, 329a/08803, 329a/08806, 339b/09100. Bakınız: güncīd, güncīz, süsen.

sināmekī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 267b/07130, 278a/07407. Bakınız: senāmekkī, sināmekkī.

sināmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). 141b/03854, 143a/03886, 182b/04857, 186a/04957, 210b/05626, 231a/06160, 233b/06234, 235b/06282, 237a/06329, 239b/06385, 240b/06417, 260a/06926, 267b/07133, 275a/07327, 280a/07468, 288a/07690, 317b/08491, 321b/08599, 325a/08697, 326b/08729, 326b/08738, 338a/09055, 343a/09188, 356a/09545, 358a/09600, 359a/09622, 359b/09643, 360b/09664, 361b/09692, 362b/09719, 363a/09741. Bakınız: senāmekkī, sināmekī.

sīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). 030b/00737, 085a/02238, 189a/05039, 202a/05388, 233a/06219, 273b/07295, 372a/09998. Bakınız: şarmağ, sarmağ, sarmısağ, şarmusağ, sarmusağ, şarmusağ, şīr, şūm.

şīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). 079b/02082. Bakınız: şarmağ, sarmağ, sarmısağ, şarmusağ, sarmusağ, şarmusağ, şīr, şūm.

sīsāliyūs: Grk. Kadiyağacı, şeytanterisi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). 156a/04193. Bakınız: encūdān, hılīt, sāsāliyūs.

soğan: T. Soğan. (*Allium*). 026a/00618, 122b/03343, 258a/06874, 302a/08085, 302b/08090, 314b/08416, 318b/08522, 370b/09957, 372a/10000. Bakınız: başal, pīyāz.

sögüd: T. Sögüt ağacı. (*Salix caprea*). 163b/04369. Bakınız: söğüt.

sögüt: T. Sögüt ağacı. (*Salix caprea*). 025a/00587, 101a/02717, 128a/03507, 161b/04322, 175a/04656, 176a/04678, 176a/04687, 182b/04868, 183b/04892, 186b/04968, 281b/07508, 288a/07685, 304b/08148, 339a/09086, 341a/09138, 341b/09145, 343b/09207, 365a/09797, 366b/09838. Bakınız: söğüd.

suḍ: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). 095b/02554, 187b/04995, 194a/05176, 204b/05457, 222a/05925, 227b/06065, 242a/06449, 244a/06518, 250a/06674, 252b/06739, 283b/07570, 291a/07779, 294b/07871, 294b/07875, 294b/07880, 295a/07890, 295b/07897, 298b/07987. Bakınız: hużaž.

suşurdiyün: ?. Yaban sarımsağı. (*Teucrium scordium*). 096a/02565.

şūm: Ar. Sarımsak. (*Allium sativum*). Bakınız: şarmağ, sarmağ, sarmısağ, şarmusağ, sarmusağ, şarmusağ, şīr, şīr.

sumāk: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 221b/05915. Bakınız: summāk.

summāk: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). 047b/01203, 096b/02587, 131b/03606, 151b/04093, 152a/04097, 152a/04098, 157b/04238, 158b/04239, 162a/04339, 221b/05905, 227b/06066, 263b/07022, 265b/07075, 266a/07091, 266b/07102, 269a/07175, 269b/07181, 269b/07185, 272a/07255, 272b/07263, 275b/07345, 304b/08145, 304b/08147, 305a/08158, 307a/08210, 307a/08214, 308b/08246, 318a/08511, 320b/08573, 335b/08990, 365a/09800. Bakınız: sumāk.

sūrmcān: Far. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). 098a/02627, 100a/02688, 119a/03246, 143a/03884, 143a/03891, 146b/03974, 146b/03977, 164a/04384, 201a/05365, 323a/08633, 323b/08655, 324b/08681, 326b/08729, 327b/08764, 328b/08786.

sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). 076b/01992, 078b/02048, 098a/02620, 098a/02622, 141a/03837, 142a/03859, 143a/03886, 147a/03986, 149a/04035, 149b/04040, 149b/04044, 150b/04071, 151a/04077, 151b/04086, 154a/04142, 176b/04742, 180a/04801, 181b/04831, 184a/04900, 186a/04952, 190b/05087, 197b/05268, 198a/05278, 206a/05506, 208a/05560, 212a/05662, 213b/05703, 214b/05739, 225a/06001, 228b/06100, 230b/06144, 230b/06153, 240b/06413, 246b/06582, 247b/06608, 249b/06668, 252a/06730, 268a/07142, 276b/07378, 277a/07391, 282a/07516, 284a/07575, 285a/07607, 285a/07614, 291a/07771, 293b/07847, 295a/07885, 299b/08008, 306b/08197, 324b/08677, 325a/08699, 327a/08752, 327b/08759, 328a/08773, 331b/08865, 340a/09111, 345a/09245, 353b/09470, 357b/09587, 360b/09665, 361a/09688, 362a/09715, 363a/09737. Bakınız: buyan.

sūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). 051b/01306, 091b/02435, 094b/02524, 098a/02624, 098a/02625, 106a/02857, 132b/03638, 141a/03834, 167a/04454, 173a/04604, 178b/04752, 188a/05013, 221a/05898, 232a/06185, 241b/06447, 244a/06512, 252b/06739, 284b/07598, 350b/09394. Bakınız: güncīd, güncīz, sirmsim.

südlügen: T. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). 130a/03568. Bakınız: farbiyün, farfiyün, māzeryün.

sünbül: Far. Sümbül. Zambakgillerden, çiçekleri keskin kokulu, çok yıllık otsu bitki. (*Hycainthus orientalis*). 097b/02604, 111a/03012, 126b/03460, 145a/03938, 145b/03950, 150b/04069, 153b/04134, 154a/04143, 155a/04166, 155b/04181, 155b/04186, 156a/04203, 159a/04265, 159b/04275, 160b/04301, 162a/04338, 169a/04502, 181a/04826, 181b/04839, 194a/05175, 201a/05365, 205a/05469, 205a/05470, 241a/06432, 242a/06449, 244a/06518, 250a/06674, 250b/06695, 266a/07096, 272a/07257, 277a/07384, 277a/07390, 283b/07567, 297b/07964, 309b/08271, 360a/09649, 360a/09651, 367a/09851, 368a/09881.

Ş

şar: Ar. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). 099a/02660, 109b/02955, 175b/04670, 182a/04852, 182a/04855, 184a/04899, 184a/04901, 188b/05021, 217b/05811, 220b/05883, 223b/05965, 229a/06112, 232b/06201, 237a/06321, 238a/06355, 256a/06832, 277b/07405, 290a/07738, 293a/07826, 296b/07930, 297a/07939, 298a/07979, 298a/07980, 320a/08559, 321b/08597, 326a/08723, 334b/08955, 346a/09263, 347a/09294, 349a/09353, 358b/09607, 360b/09670, 369a/09913, 373a/010023. Bakınız: arpa, keşki.

şāhisferem: Far. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). 184b/04913, 267a/07120, 310b/08308.

şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 326b/08738. Bakınız: şāhterrec, şāhterenc, şāhterenc, şāhterre, şāhterrec.

şāhterrec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 105b/02839, 131b/03601, 142b/03873, 240b/06410, 240b/06417, 288a/07696, 364a/09761. Bakınız: şāhtere, şāhterenc, şāhterenc, şāhterre, şāhterrec.

şāhterenc: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 098b/02632. Bakınız: şāhtere, şāhterrec, şāhterenc, şāhterre, şāhterrec.

şāhterre: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 164a/04383. Bakınız: şāhtere, şāhterrec, şāhterenc, şāhterenc, şāhterrec.

şāhterrec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). 142a/03857, 167a/04453, 329b/08818, 341a/09129, 343a/09189. Bakınız: şāhtere, şāhterrec, şāhterenc, şāhterenc, şāhterre.

şakākul: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). 099b/02671, 152b/04115, 152b/04116, 152b/04119, 166b/04442, 301b/08064, 301b/08069.

şakāyık: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 099b/02672, 132a/03626. Bakınız: fāvāniyā, ‘ūdī’ş-şalīb, ‘ūdū’ş-şalīb.

şalgām: Far. Şalgam. Turpgillerden yumru köklü bir bitki. (*Brassica rapa*). 099b/02672, 132a/03626.

şaytarac: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbago zeylanica*). 101a/02715, 148a/04006, 154b/04155, 162b/04347, 166b/04442, 167a/04455, 226b/06045, 301a/08055, 328b/08787, 328b/08790, 352b/09442, 352b/09449, 353b/09473, 354a/09493. Bakınız: şeyzerec.

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). 090a/02390, 128a/03505, 221b/05922, 274a/07308. Bakınız: hoḥ.

şehdāne: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 177a/04715. Bakınız: şehdānec, şehd.

şehdānec: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 100a/02687. Bakınız: şehdāne, şehd.

şehd: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). 103b/02779. Bakınız: şehdāne, şehdānec.

şemāma: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). 090b/02411.

şenbelid: Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*).

şevkevān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). 373b/10035.

şeyzerec: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbago zeylanica*). 101a/02713. Bakınız: şaytarac.

şinhıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). 254a/06781, 287a/07659, 288a/07692, 291a/07768, 354b/09508, 368b/09895.

şib: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 300b/08043. Bakınız: alma, sīb, tuffaḥ.

şibiş: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 163b/04373, 165b/04418, 192a/05121, 272a/07252, 294a/07854, 295b/07902, 317b/08489, 318b/08523, 328a/08773, 329a/08808, 331b/08868, 353b/09470, 370a/09943. Bakınız: şibişş.

şibişş: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). 098b/02640, 132a/03618, 165b/04413, 166a/04426, 173a/04604, 176b/04690, 179a/04767, 184b/04912, 184b/04922, 188a/05010, 188a/05012, 192b/05135, 195a/05205, 195b/05216, 199b/05322, 201a/05369, 201b/05380, 201b/05382, 203a/05425, 206b/05511, 208a/05559, 213b/05708, 222a/05928, 225a/06000, 227a/06059, 227b/06070, 233a/06208, 246b/06582, 256a/06827, 259a/06904, 262b/06991, 263a/07005, 263a/07009, 264b/07050, 268a/07146, 277a/07382, 285a/07613, 285b/07624, 293a/07836, 294a/07858, 297a/07944, 299b/08014, 306a/08191, 309a/08268, 313a/08365, 316a/08456, 321a/08581, 323a/08635, 368a/09878, 369b/09926. Bakınız: şibiş.

şih: Far. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). 100b/02697, 132a/03615, 204a/05443, 229a/06115, 273b/07287, 274a/07300, 306a/08188, 341b/09150.

şirhişt: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). 125b/03437, 180a/04796, 182b/04861, 216b/05787, 217b/05810, 220a/05882, 223b/05964, 228b/06093, 234a/06238, 235b/06285, 274b/07320, 277b/07403, 278b/07426, 280a/07465, 330b/08849, 338a/09060, 346a/09264, 356a/09648, 357a/09576, 359a/09626, 367b/09859. Bakınız: cāvşīr, cünd u bīdester, cünd-i bīdester, oğlan aşı, şirhişt.

şukā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 099b/02674, 132a/03623, 145b/03952. Bakınız: hindübā, hündübā, kāsni, taraşkūk.

şüniz: Far. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). 100b/02694, 157b/04235, 161a/04319, 164a/04376, 184b/04923, 190a/05065, 200b/05356, 203b/05439, 227a/06050, 229a/06103, 313a/08375, 314a/08394, 336a/09006, 352b/09441.

T

ṭaraşkūḫ: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 103a/02769. Bakınız: hindübā, hündübā, kāsni, şukāc.

tarḥūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). 103a/02764.

tārinc: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). 368b/09891. Bakınız: dārçīn, dār-çīnī, dār-ı çīnī.

ṭaru: T. Darı. (*Panicum miliaceum*). 249a/06656, 250b/06692, 228a/06081, 259a/06902, 334a/08943.

teke saḫalı: T.- T. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). 118b/03232. Bakınız: ʿıṣāretü'l-liḫyetü't-teys, liḫyetü't-teys.

temir hindī: T- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 175a/04650, 220b/05886, 326b/08741, 335b/08980, 356a/09545. Bakınız: temr-i hindī, temr-i hindü.

temr-i hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 048a/01213, 048a/01217, 131a/03592, 141b/03847, 142b/03878, 143b/03900, 144a/03907, 144a/03915, 144b/03924, 174b/04646, 175a/04658, 175b/04666, 176a/04674, 182a/04851, 183a/04880, 198a/05286, 209a/05581, 221a/05902, 221b/05919, 222a/05935, 223b/05964, 226a/06034, 226b/06035, 243b/06497, 249a/06645, 253a/06751, 253b/06762, 262a/06983, 274b/07317, 275a/07329, 280a/07461, 280a/07470, 281a/07489, 286b/07647, 287b/07681, 299b/08018, 299b/08019, 317a/08481, 338a/09056, 345a/09236, 346a/09262, 346b/09284, 349a/09348, 350b/09385, 350b/09389, 355b/09525, 356a/09540, 356a/09551, 357a/09569. Bakınız: temir hindī, temr-i hindü.

temr-i hindü: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). 338a/09049. Bakınız: temir hindī, temr-i hindī.

tetre: Far. Sicilya sumağı, tabaklama sumağı veya karaağaç yapraklı sumak. (*Rhus coriaria*). 365a/09800. Bakınız: tetrī.

tetrī: Far. Sicilya sumağı, tabaklama sumağı veya karaağaç yapraklı sumak. (*Rhus coriaria*). 111a/03006. Bakınız: tetre.

tīn: Ar. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). 078b/02044, 083b/02202, 086a/02269, 120a/03274, 213a/05697, 220b/05897, 222b/05945, 303a/08116, 350b/09396. Bakınız: encīr, incīr.

ṭopalah: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus chlorophorus globosus*). 095b/02554, 205a/05477.

tüderi: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). 300b/08038.

tuffaḥ: Ar. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). 069a/01777, 083b/02191, 086a/02276, 092b/02466, 093a/02473, 129a/03537, 135a/03699, 179b/04787, 198a/05282, 198b/05292, 229b/06129, 238b/06364, 241a/06428, 241b/06446, 245b/06559, 254b/06794, 262a/06984, 265b/07085, 265b/07076, 269a/07171, 275b/07340, 290a/07740, 307a/08208, 307b/08225, 343b/09207, 355a/09519, 364b/09785, 365a/09791, 367a/09854. Bakınız: alma, sīb, şīb.

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 227b/06063, 228a/06086, 238a/06353, 246b/06588, 247b/06608, 253a/06756, 255a/06803, 256a/06827, 257b/06867, 262b/06991, 268a/07146, 273b/07289, 274a/07302, 291b/07790, 292a/07801, 301b/08070, 321a/08585, 323a/08636, 326b/08737, 328a/08774, 352b/09450, 353b/09470, 353b/09473, 354a/09495, 363a/09733, 363b/09753, 365b/09810, 367b/09869. Bakınız: turp.

turmıs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 132b/03638. Bakınız: turmus.

turmus: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). 075b/01963, 083a/02184, 273b/07287, 306a/08188, 314a/08393, 352b/09446, 353b/09475. Bakınız: turmıs.

turp: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). 230a/06134. Bakınız: turb.

turunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). 092b/02467, 126a/03456, 127b/03503, 157a/04226, 157b/04228, 162a/04342, 187b/04997, 250a/06678, 302b/08097. Bakınız: nārınc, ötrüc.

türbüd: Far. Türbit otu. (*Convolvulus turpethum*). 083a/02189, 131a/03598, 142a/03861, 143a/03886, 146a/03960, 146b/03968, 146b/03976, 147a/03985, 147b/03994, 147b/04002, 148a/04010, 153a/04123, 153a/04126, 153a/04127, 156b/04209, 156b/04213, 167a/04455, 178b/04749, 191a/05095, 191a/05101, 192b/05142, 194b/05195, 199a/05307, 202b/05403, 209b/05593, 210b/05629, 214a/05727, 221b/05912, 222a/05930, 225a/05995, 240a/06405, 240b/06417, 267b/07136, 299a/08006, 315a/08432, 321b/08599, 327b/08764, 331a/08859, 333a/08909, 352a/09427, 353a/09468, 354b/09502, 359b/09645, 361b/09700, 367b/09864.

U

‘ūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). 069a/01783, 107a/02884, 130b/03579, 132b/03616, 145a/03940, 156b/04213, 160b/04302, 162a/04342, 192b/05140, 205a/05472, 227a/06061, 230a/06135, 241a/06432, 244a/06509, 248b/06636, 248b/06638, 249b/06659, 250a/06683, 255a/06798, 255a/06799, 256b/06837, 257b/06872, 263a/07007, 266a/07096, 268a/07148, 272b/07258, 303a/08103, 309b/08281, 315a/08421, 325a/08700, 364b/09783.

‘ūdi’ş-şalīb: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 108a/02923. Bakınız: fāvāniyā, şakāyık, ‘ūdū’ş-şalīb.

‘ūdū’ş-şalīb: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). 244b/06522. Bakınız: fāvāniyā, şakāyık, ‘ūdi’ş-şalīb.

‘uleyķ: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). 106a/02861. Bakınız: leblāb.

‘unnāb: Ar. Hünnap, kızılığde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). 047b/01201, 106b/02872, 141b/03847, 142a/03856, 142b/03880, 143a/03887, 143b/03899, 144a/03914, 144b/03923, 164b/04392, 174b/04646, 175a/04658, 175b/04666, 182a/04850, 182a/04853, 182b/04859, 183a/04881, 183a/04882, 188b/05031, 208b/05565, 209a/05577, 209a/05581, 210a/05606, 210b/05624, 214a/05720, 215a/05741, 215a/05751, 217b/05809, 219a/05853, 219b/05860, 219b/05865, 220a/05875, 220b/05885, 222a/05935, 223a/05952, 223a/05955, 223b/05963, 224a/05970, 225a/05996, 226a/06033, 228a/06082, 229b/06121, 231a/06164, 232b/06196, 233b/06229, 234a/06236, 265b/06278, 234b/06259, 235b/06279, 235b/06283, 236a/06302, 237b/06331, 260a/06926, 261a/06952, 267b/07136, 275a/07329, 277b/07402, 280a/07471, 287b/07675, 288a/07695, 288b/07708, 293a/07824, 293a/07827, 296b/07929, 298b/07993, 304a/08139, 308b/08255, 316a/08448, 316b/08466, 317b/08492, 318a/08504, 320a/08557, 321b/08596, 322b/08618, 324a/08670, 326a/08721, 326b/08739, 329b/08819, 334b/08953, 335b/08978, 335b/08986, 338a/09048, 338a/09058, 338b/09062, 340a/09105, 340b/09125, 344a/09209, 347b/09313, 348b/09332, 348b/09334, 349a/09348, 349b/09369, 350b/09386, 355b/09526, 356a/09546, 356a/09551, 358a/09601, 359a/09624, 360b/09667, 361b/09699.

‘unşul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 106b/02880, 132b/03637, 139a/03787, 139a/03793, 139a/03799, 139b/03801, 139b/03802, 140b/03831, 141a/03833,

161a/04309, 196a/05227, 204a/05445, 246a/06565, 340a/09108, 341a/09136. Bakınız: ıskıl, yabān soğanı.

uskuṭrī: Grk. Sabır otunun bir türü. 178b/04746, 194b/05195, 315a/08480.

uṣṭūhudūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 078a/2032. Bakınız: uṣṭūhuzūs.

uṣṭūhuzūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). 114a/3088, 142a/3857, 153a/04123. Bakınız: uṣṭūhudūs.

uṣaḳ: T. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). 152b/04111, 204b/05462.

üşnā: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). 078b/02044, 132a/03615, 201b/05380.

uṣnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 078b/02045, 226b/06046. Bakınız: kündūs, uṣnān.

uṣṭurgāz: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). 078b/2046.

Ü

üşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). 110b/02984. Bakınız: kündūs, uṣnān.

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). 064b/01655, 089b/02369, 90b/02408, 101a/02712, 106b/02870, 111b/03027, 140a/03815, 142b/03879, 153b/04133, 204b/05462, 246b/06585, 268b/07154, 333b/08922, 372b/10007. Bakınız: engür, mevīz.

V

vecc: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). 127b/03495, 132a/03616, 200b/05356, 204b/05457, 205a/05469.

verd: Ar. Gül. (*Rosaceae*). 009a/00177, 047b/01201, 128b/03533, 129a/03537, 129a/03542, 129a/03538, 129b/03540, 155b/04184, 167a/04454, 175b/04666, 187b/04995, 196b/05247, 200b/05353, 210a/05609, 221a/05908, 229b/06125, 240b/06419, 278b/07429, 280a/07469, 282b/07530, 299b/08020, 313b/08380, 313b/08387, 327a/08754, 334b/08963, 339a/09087, 343b/09207, 359a/09627, 360b/09666, 365b/09790, 365b/09811, 367a/09852, 368b/09887. Bakınız: gül.

Y

yabān soğanı: Far.- T. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). 139a/03787. Bakınız: ıskıl, unşul.

yabrūh: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 202a/05394, 373b/10035. Bakınız: ebrū-yı şanem, luffāh, yaprūh.

yaprūh: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). 130a/03563. Bakınız: ebrū-yı şanem, luffāh, yabrūh.

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). 087b/2314.

yāsemēn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 163a/04359. Bakınız: semen, yāsemīn.

yāsemīn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). 104a/02805, 129b/03560, 178b/04753, 189b/05048, 199b/05322, 225a/06004, 285a/07612, 315a/08421, 316a/08459, 341a/09133, 341a/09137. Bakınız: semen, yāsemēn.

yavşan: T. Yavşan. 20 kadar türü bulunan tıbbi bir çeşit ota verilen genel ad. (*Artemisia*). 078b/02057, 228a/06076, 273b/07287, 274a/07307.

yılğun: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). 103a/02771, 115a/03126, 128a/03513, 282a/07520, 335a/08969. Bakınız: gezmāzēc, gezmāzic, gezmāzek.

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). 087b/02318. Bakınız: ħarmal.

Z

za^cferān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). 151a/04078, 151a/04083, 169b/04508, 170a/04521, 177a/04717, 178b/04756, 178b/04760, 181b/04837, 194a/05177, 196a/05237, 201b/05380, 205a/05472, 210a/05613, 218b/05832, 242a/06452, 243a/06485, 244a/06512, 244a/06514, 250b/06690, 251b/06712, 252b/06745, 268a/07145, 277a/07392, 285a/07610, 302a/08077, 311a/08317, 311a/08320, 312a/08349, 327a/08750, 327b/08761, 330b/08840, 366b/09834.

zanbak: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). 094b/02524, 188a/05013, 196a/05225, 199b/05322, 203b/05428, 204a/05441, 206b/05510, 207b/05548,

217a/05799, 218a/05823, 252b/06739, 285a/07612, 291b/07792, 296a/07910, 302b/08093, 306a/08191, 312b/08362, 315b/08437, 321a/08582, 323b/08653, 341b/09142, 324a/08663, 370a/09933.

zencebîl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). 087a/02302, 094b/02521, 132a/03616, 139a/03797, 148a/04011, 153a/04129, 154b/04156, 156a/04203, 157a/04223, 157b/04229, 157b/04234, 160a/04291, 167a/04455, 180a/04791, 190a/05071, 200b/05356, 201a/05366, 204a/05444, 204b/05457, 205a/05478, 213b/05706, 226b/06045, 227a/06054, 247b/06613, 248a/06617, 249a/06655, 250b/06694, 262b/06999, 295b/07898, 301a/08051, 301a/08055, 328b/08789.

zerâric: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 092a/02452. Bakınız: berbârîs, derâric, zirişk.

zerâvend: Far. Lohusa otu. (*Aristolochia*). 094a/02499, 094a/02505, 154b/04155, 160a/04292, 161a/04310, 164a/04383, 168a/04479, 191b/05112, 191b/05113, 289a/07718, 295a/07890, 330a/08823, 346a/09276.

zerdâlû: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). 124a/03400, 143b/03900, 274a/07311, 280a/07466.

zerîre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). 092a/02450, 112a/03036, 132a/03623, 194a/05177, 194a/05178, 299a/07997. Bakınız: kaçbu'z-zerîre, kâz.

zerneb: Ar. Çekirgeayağı bitkisi. Turunç gibi güzel kokulu bir ot. (*Taxus baccata*). 094b/02514.

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 079b/02084, 084a/02213, 087a/02297, 087a/02302, 094a/02512, 106a/02855, 119b/02353, 162b/04348, 163a/04359, 163a/04363, 168b/04491, 168b/04492, 169a/04497, 169a/04498, 173b/04617, 179a/04765, 190a/05063, 195a/05210, 195b/05221, 196a/05225, 200a/05340, 201a/05396, 225a/06004, 312b/08362, 318a/08509, 326a/08691, 329a/08804, 329a/08805, 337b/09045, 351b/09416, 370a/09931. Bakınız: zeytün.

zeytün: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). 048b/01230, 094b/02527, 095a/02530, 095a/02531, 102b/02753, 128a/03516, 162b/04348, 164b/04388, 164b/04397, 206b/05508, 258a/06883, 300a/08024, 329b/08811. Bakınız: zeyt.

zirişk: Ar. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). 0047b/01201, 177a/04712, 238b/06366, 239a/06378, 255b/06812, 257b/06862, 269b/07189, 279b/07455, 280b/07483, 288b/07703, 288b/07704, 304b/08147. Bakınız: berbārīs, derārīc, zerārīc.

zirāvend-i müdahrec: Ar. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). 301a/08056.

zūfā: Ar. Çördükotu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). 132a/03621, 141a/03835, 226b/06043, 230b/06144, 231b/061668, 232a/06183, 238a/06352, 350a/09375, 366b/09831.

İKİNCİ BÖLÜM

1. METİNLERDE GEÇEN TÜRKÇE BİTKİ ADLARININ LİSTESİ

1.1. EDVİYE-İ MÜFREDE

A

ağac kavunu: T.- T. Ağaç kavunu.

ağu ağacı: T.- T. Zakkum.

aķ şandal: T.- Ar. Ak sandal.

alma: T. Elma.

ardıc: T. Ardıç.

arpa: T. Arpa.

ayva: T. Ayva.

B

baldırı kara: T.- T. Baldırıkara.

beg börki: T.- T. Şahtere otu.

bögrülce: T. Börülce.

bögürtlen: T. Bögürtlen.

buğday: T. Buğday.

burçaķ: T. Burçaķ.

Ç

çaķır diken: T.- T. Boğa diken, kırsenet.

çigdem: T. Çiğdem.

çörek otu: T.- T. Çörek otu.

D

demür diken: T.- T. Demir diken, pıtırak otu.

dilkü şaşağı: T.- T. İtkasarı, tilkitaşağı otu.

dilkü üzümü: T.- T. Bir tür asma ve üzümü.

dopalak: T. Topalak.

durağ otı: T.- T. Dereotu.

E

ebem gömeci: T.- T. Ebegümecei.

erük: T. Erik.

eşek turbı: T.- Ar. Eşek hıyarı.

eyreltü: T. Eğreli otu.

G

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı.

güwegü otı: T.- T. Güveği otu, zater.

I

ılğun: T. Ilgın ağacı.

ışırğan diken: T.- T. Isırgan otu.

İ

igde: T. İğde.

iki kardeş kanı: T.- T.- T. İki kardeşkanı ağacı.

it boncuğı: T.- T. Küçük sedefotu.

it üzümü: T.- T. Bir tür asma ve üzümü.

K

kabak: T. Kabak.

kadun tuzluğu: T.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki.

kamış: T. Kamış.

kaşnı: T. Kadiağacı, şeytanterisi, şeytanboku otu.

katır kıyruğı: T.- T. Katır kıyruğı.

kavağ: T. Kavak ağacı.

kene: T. Kene otu.

kuzgun otu: T.- T. Erkek eğreltiotu.

kuzu kulağı: T.- T. Kuzukulağı.

O

oğlan aşu: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşu.

S

şarmaşuk: T. Sarmaşık.

sarmısak: T. Sarımsak.

şaru boya: T.- T. Sarıboya otu.

serçe dili: T.- T. Kuşdili otu.

sığır dili: T.- T. Sığırdili bitkisi.

şığır kuyruğı: T.- T. Sığırgözü, sığırkuyruğı.

siñirlüce ot: T.- T. Sinir otu, bağı yaprağı.

şoğan: T. Soğan.

söğüt: T. Söğüt ağacı.

şu kerdemesi: T.- Grk. Su teresi, kekeş.

südlügen: T. Sütleğen otu.

T

teke sağıalı: T.- T. Tekesakalı otu.

temir hindı: T.- Far. Demirhindi.

tomalan: T. Domalan mantarı.

topalak: T. Topalak.

torak otu: T.- T. Dereotu.

U

uruz otu: ?- T. Sinir otu, bağı yaprağı.

uşak: T. Daneçadır, çadıruşağı otu.

Ü

üzüm: T. Üzüm.

V

venbel otu: ?- T. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu.

Y

yarpuz: T. Yarpuz.

yılan bıçağı: T.- T. Yılanbıçağı, yilanyastığı otu.

yılan boncuğı: T.- T. Yılanbıçağı, yilanyastığı otu.

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabancı sedef otu.

1.2. TERCEME-İ AKRABÂDİN

A

ağulu mantar: T.- Grk. Domalan.

ağça ot: T.- T. Kılıç otu, bataklık suseni.

alma: T. Elma.

anduz: T. Andız otu, kanes, induz otu.

ardıc: T. Ardıç.

arpa: T. Arpa.

ağa şoğanı: T.- T. Adasoğanı.

ayruğ köki: T.- T. Ayrık otu.

ayva: T. Ayva.

ayvadāna: T.- Far. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini.

B

bañ: T. Ban otu.

beş barmaq: T.- T. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt.

boya: T. Kızılboya bitkisi.

buğday: T. Buğday.

burçaq: T. Burçak.

C

cırcır: T. Su teresi, kekeş.

Ç

çoğan: T. Çöven otu.

E

erük: T. Erik.

eşek mārūl: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu.

G

güneyik: T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı.

H

harb dutan: Ar.- T. Yer çamı.

I

ışırğan: T. Isırgan otu.

İ

it tohmı: T.- Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu.

K

kabak: T. Kabak.

kamış: T. Kamış.

kara ağac: T.- T. Karaağaç.

karğu kamış: T.- T. Kamış.

kaşnı: T. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu.

kavun: T. Kavun.

kaya koruğu: T.- T. Kaya koruğu.

kene: T. Kene otu.

S

şarmaşuk: T. Sarmaşık.
sarımsak: T. Sarımsak.
şarmısak: T. Sarımsak.
şığır kuyruğı: T. Sığırgözü, sığırkuyruğı.
şoğan: T. Soğan.
söğüt: T. Söğüt ağacı.
südlügen: T. Sütleğen otu.
süg: T. İtkasarı, tilkitaşağı otu.

T

temür hindî: T.- Far. Demirhindi.
torak otı: T.- T. Dereotu.

U

uruz otı: ?- T. Sinir otu, bağa yaprağı.
uşak: T. Daneçadır, çadıruşağı otu.

Ü

üzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu.
üzüm: T. Üzüm.

Y

yarpuz: T. Yarpuz.
yavşan: T. Yavşan.
yelğün: T. Ilgın ağacı.

1.3. *TERCEME-İ KĀMİLŪ'S-SINĀ'cA*

A

ağaç sarmaşığı: T.- T. Tarla sarmaşığı.
ağu ağacı: T.- T. Zakkum.
alma: T. Elma.

arba: T. Arpa.

arduç: T. Ardiç.

arpa: T. Arpa.

ayva: T. Ayva.

B

bağ sarmaşığı: Far.- T. Cinsaçı.

baldırı kara: T.- T. Baldırıkara otu.

buğday: T. Buğday.

C

cırcır: T. Su teresi, kekeş.

Ç

çam: T. Çam ağacı.

çoban ağacı: Far.- T. Çobandeğneği, kuşekmeği.

çoğan: T. Çöven otu.

çörek otı: T.- T. Çörek otu.

D

delü bakla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye.

delüce bakla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye.

delüce zeytün: T.- Ar. Yaban üzümü, delice zeytin.

diken sarmaşığı: T.- T. Cinsaçı.

dilki üzümü: T.- T. Bir tür asmadır.

dilkü üzümü: T.- T. Bir tür asmadır.

domalan: T. Domalan mantarı.

durak: T. Dereotu.

E

ebe gömeci: T.- T. Ebegümeçi.

ebem gömeci: T.- T. Ebegümeçi.

erilük: T. Erelik otu.

erük: T. Erik.

evren yavşanı: T.- T. Pelin otu, yavşan otu.

G

gelüncük: T. Gelincik.

güneyik otı: T.- T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı.

güyegü otı: T.- T. Güveği otu, zater.

H

hatun duzlığı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki.

hatun tuzluğu: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki.

İ

igde: T. İğde.

K

kabak: T. Kabak.

kamış: T. Kamış.

kara baldurlu: T.- T. Baldırıkara otu.

karğa kavunu: T.- T. Ebucehil karpuzu.

karğa kavunu: T.- T. Ebucehil karpuzu.

kāsını: T. Kadiağacı, şeytanboku otu.

kāsını: T. Kadiağacı, şeytanterisi, şeytanboku otu.

kasını: T. Kadiağacı, şeytanterisi, şeytanboku otu.

kavun: T. Kavun.

kekük: T. Kekik.

kızıl boya: T.- T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki.

kunduz taşacağı: T.- T. Cavşir otu, kunduz taşacağı, oğlan aşısı.

kuzu dili: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı.

kuzu kulağı: T.- T. Kuzukulağı.

S

saķız: T. Saķız ağacı.

semiz: T. Semizotu.

şıçan soğanı: T.- T. Adasoğanı.

sıĝır dili: T.- T. Sıĝırdili bitkisi.

soĝan: T. Soĝan.

söĝüd: T. Söĝüt ağacı.

T

taru: T. Darı.

teke saķalı: T.- T. Tekesakalı otu.

temir hindı: T.- F. Demirhindi.

tomalan: T. Domalan mantarı.

U

uşak: T. Daneçadır, çadıruşağı otu.

Ü

üzüm: T. Üzüm.

Y

yarpuz: T. Yarpuz.

1.4. *TERVĪHÜ'L-ERVĀH*

A

alma: T. Elma.

arpa: T. Arpa.

ayva: T. Ayva.

B

bañ: T. Ban otu.

bögrölce: T. Börölce.

buğday: T. Buğday.

burçaq: T. Burçaq.

C

cırcır: T. Su teresi, kekeş.

D

demür diken: T.- T. Demir diken, pıtırak otu.

E

erük: T. Erik.

eşek marulı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu.

G

gelincük: T. Gelincik.

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı.

I

ısrırgan: T. Isırğan otu.

ıssı ot: T.- T. Biber.

İ

it üzümü: T.- T. Bir tür asma ve üzümü.

K

ķabak: T. Kabak.

ķamış: T. Kamış.

ķavun: T. Kavun.

O

oğlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı.

S

saķız: T. Sakız ağacı.

şarmaķ: T. Sarımsak.

sarmaķ: T. Sarımsak.

sarmısaķ: T. Sarımsak.

şarmusaķ: T. Sarımsak.

şarmusaķ: T. Sarımsak.

şarmaşuķ: T. Sarmaşık.

semiz ot: T.- T. Semizotu.

şoğan: T. Soğan.

söğüd: T. Söğüt ağacı.

söğüt: T. Söğüt ağacı.

südlüden: T. Sütleğen otu.

T

ţaru: T. Darı.

teke saķalı: T.- T. Tekesakalı otu.

temir hindî: T.- Far. Demirhindi.

temr-i hindî: T.- Far. Demirhindi.

temr-i hindü: T.- Far. Demirhindi.

ţopalaķ: T. Topalak.

U

uşaq: T. Daneçadır, çadıruşağı otu.

Ü

üzüm: T. Üzüm.

Y

yabān soğanı: Far.- T. Adasoğanı.

yarpuz: T. Yarpuz.

yavşan: T. Yavşan.

yılğun: T. Ilgın ağacı.

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. TÜRKÇE BİTKİ ADLARININ YAPI İNCELEMESİ

1.1. EDVİYE-İ MÜFREDE

1.1.1. Tek Sözcükten Oluşan Bitki Adları

alma: Türkçe.

ardıc: Türkçe.

arpa: Türkçe.

ayva: Türkçe.

bögrülce: Türkçe.

bögürtlen: Türkçe.

buğday: Türkçe.

burçak: Türkçe.

çigdem: Türkçe.

dopalak: Türkçe.

erük: Türkçe.

eyreltü: Türkçe.

günlük: Türkçe.

ılgun: Türkçe.

igde: Türkçe.

ķabak: Türkçe.

ķamış: Türkçe.

ķaşnı: Türkçe.

ķavaķ: Türkçe.

kene: Türkçe.

ķarmaşuk: Türkçe.

sarmısaķ: Türkçe.

şoğan: Türkçe.

söğüt: Türkçe.

südlügen: Türkçe.

tomalan: Türkçe.

topalağ: Türkçe.

uşak: Türkçe.

üzüm: Türkçe.

yarpuz: Türkçe.

yüzerlik: Türkçe.

1.1.2. Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları

ağac kavunu: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ağu ağacı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ağ şandal: Türkçe- Arapça. Sıfat tamlaması.

baldırı kara: Türkçe- Türkçe. İsnat grubu.

beg börki: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

çağır diken: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

çörek ot: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

demür diken: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

dilkü taşığı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

durağ ot: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ebem gömeci: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

eşek turbı: Türkçe- Arapça. Belirtisiz ad tamlaması.

güyegü ot: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ışırğan diken: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

iki kardeş kanı: Türkçe- Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

it boncuğı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

it üzümü: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

kadun tuzluğı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

katır kuyruğı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

kuzgun ot: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

kuzu kulağı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

oğlan aşı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

şaru boya: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

serçe dili: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

sıgır dili: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
şıgır kıuyruğı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
siñirlüce ot: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
şu kerdemesi: Türkçe- Grekçe. Belirtisiz ad tamlaması.
teke saçalı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
temir hindı: Türkçe- Farsça. Sıfat tamlaması.
torak otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
uruz otı: ?- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
venbel otı: ?- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
yılan bıçağı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
yılan boncuğı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

1.2. *TERCEME-İ AKRABÂDİN*

1.2.1. Tek Sözcükten Oluşan Bitki Adları

alma: Türkçe.
anduz: Türkçe.
ardıc: Türkçe.
arpa: Türkçe.
ayva: Türkçe.
ayvadāna: Türkçe- Farsça.
bañ: Türkçe.
boya: Türkçe.
buğday: Türkçe.
burçağ: Türkçe.
cırcır: Türkçe.
çoğan: Türkçe.
erük: Türkçe.
güneyik: Türkçe.
günlük: Türkçe.
ıdırđan: Türkçe.

ķabak: Türkçe.
ķamiř: Türkçe.
ķařını: Türkçe.
ķavun: Türkçe.
kene: Türkçe.
şarmaşuk: Türkçe.
sarımsak: Türkçe.
şarmısak: Türkçe.
şoğan: Türkçe.
sögüt: Türkçe.
südlügen: Türkçe.
sg: Türkçe.
uşak: Türkçe.
zerlik: Türkçe.
zm: Türkçe.
yarpuz: Türkçe.
yavşan: Türkçe.
yelđun: Türkçe.

1.2.2. Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları

ağulu manşar: Türkçe- Grekçe. Sıfat tamlaması.
aķa ot: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
aşa şoğanı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
ayruķ köki: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
beş barmaķ: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
eşek mrlı: Türkçe- Farsça. Belirtisiz ad tamlaması.
ħarb dutan: Arapça- Türkçe. Sıfat-fiil grubu.
it toħmı: Türkçe- Farsça. Belirtisiz ad tamlaması.
ķara ağac: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
ķarg ķamiř: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
ķaya ķoruđı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
şığır kıyruğı: Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

temür hindi: Türkçe- Farsça. Sıfat tamlaması.

torak otı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

uruz otı: ?- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

1.3. *TERCEME-İ KĀMİLŪ'S-SINĀ'A*

1.3.1. Tek Söcükten Oluşan Bitki Adları

alma: Türkçe.

arba: Türkçe.

arduç: Türkçe.

arpa: Türkçe.

ayva: Türkçe.

buğday: Türkçe.

cırcır: Türkçe.

çam: Türkçe.

çoğan: Türkçe.

domalan: Türkçe.

durak: Türkçe.

durak: Türkçe.

erilük: Türkçe.

erük: Türkçe.

gelüncük: Türkçe.

günlük: Türkçe.

igde: Türkçe.

kabak: Türkçe.

kamış: Türkçe.

kāsını: Türkçe.

kāsını: Türkçe.

kasını: Türkçe.

kavun: Türkçe.

kekük: Türkçe.

sağız: Türkçe.

semiz: Türkçe.

şoğan: Türkçe.

söğüd: Türkçe.

taru: Türkçe.

tomalan: Türkçe.

uşak: Türkçe.

üzüm: Türkçe.

yarpuz: Türkçe.

1.3.2. Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları

ağaç sarmaşığı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ağu ağacı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

bağ sarmaşığı: Farsça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

baldırı kara: Türkçe- Türkçe. İsnat grubu.

çoban ağacı: Farsça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

çörek otu: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

delü bakla: Türkçe- Arapça. Sıfat tamlaması.

delüce bakla: Türkçe- Arapça. Sıfat tamlaması.

delüce zeytün: Türkçe- Arapça. Sıfat tamlaması.

diken sarmaşığı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

dilki üzümü: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

dilkü üzümü: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ebe gömeci: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

ebem gömeci: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

evren yavşanı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

güneyik otu: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

güyegü otu: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

hatun duzlığı: Arapça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

hatun tuzluğu: Arapça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

kara baldurlu: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.

karğa kavunu: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

karğa kavunu: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

kıızıl boya: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
kunduz şaşakı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
kuzu dili: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
kuzu kulağı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
şıçan soğanı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
sığır dili: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
teke saçalı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
temir hindî: Türkçe- Farsça. Sıfat tamlaması.

1.4. *TERVİHÜ'L-ERVĀH*

1.4.1. Tek Sözcükten Oluşan Bitki Adları

alma: Türkçe.
arpa: Türkçe.
ayva: Türkçe.
bañ: Türkçe.
bögrülce: Türkçe.
buğday: Türkçe.
burçak: Türkçe.
cırcır: Türkçe.
erük: Türkçe.
gelincük: Türkçe.
günlük: Türkçe.
ısırgan: Türkçe.
kabak: Türkçe.
kamış: Türkçe.
kavun: Türkçe.
sağız: Türkçe.
şarmak: Türkçe.
sarmak: Türkçe.
sarmısak: Türkçe.
şarmusak: Türkçe.

şarmusak: Türkçe.
şarmaşuk: Türkçe.
şoğan: Türkçe.
sögüd: Türkçe.
sögüt: Türkçe.
südlügen: Türkçe.
taru: Türkçe.
topalaḥ: Türkçe.
uşak: Türkçe.
üzüm: Türkçe.
yarpuz: Türkçe.
yavşan: Türkçe.
yılğun: Türkçe.
yüzerlik: Türkçe.

1.4.2. Birden Fazla Sözcükten Oluşan Bitki Adları

demür diken: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
eşek marulı: Türkçe- Farsça. Belirtisiz ad tamlaması.
ıssı ot: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
it üzümü: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
oğlan aşı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
semiz ot: Türkçe- Türkçe. Sıfat tamlaması.
teke saḫalı: Türkçe- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.
temir hindî: Türkçe- Farsça. Belirtisiz ad tamlaması.
temr-i hindî: Türkçe- Farsça. Farsça tamlamadır. Türkçedeki şekli “demir hindi”dir.
temr-i hindü: Türkçe- Farsça. Farsça tamlamadır. Türkçedeki şekli “demir hindi”dir.
yabān soğanı: Farsça- Türkçe. Belirtisiz ad tamlaması.

DİZİN

A

- ‘**abdü’s-selām**: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. A.).
- ‘**abher**: Ar. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (T. K.), (T. E.).
- ābī**: Far. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). (T. A.).
- ābrūn**: ?. Sınır otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. A.).
- ‘**ades**: Ar. Mercimek. (*Lens culinaris*). (T. A.), (T. E.).
- adhīr**: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). (T. A.).
- ‘**afş**: Ar. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuja*). (T. A.).
- afsentin**: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu’da yirmi kadar türü bilinen ve “veronika” olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia*). (T. K.).
- afsentīn**: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu’da yirmi kadar türü bilinen ve “veronika” olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).
- ağac kavunu**: T.- T. Ağaç kavunu. Akdeniz ülkelerinde yetişen bir ağaç ve bu ağacın iri bir limon büyüklüğünde meyvesi. (*Citrus medica*). (E. M.).
- ağac sarmaşığı**: T.- T. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). (T. K.).
- ağu ağacı**: T.- T. Zakkum. (*Nerium oleander*). (E. M.), (T. K.).
- ağulu mantar**: T.- Grk. Domalan. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). (T. A.).
- ağālūcī**: Grk. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). (T. A.).
- aķākīyā**: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). (E. M.), (T. A.).
- aķākīyā**: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). (T. K.).
- aķākīyā**: Grk. Akasya ağacı. (*Acacia*). (T. E.).
- aķça ot**: T.- T. Kılıç otu, bataklık suseni. (*Iridaceae*). (T. A.).
- aķhuvān**: Ar. Sığırgözü denen iri bir papatya türü. (*Anthemis nobilis*). (T. A.).
- ‘**āķırķarhā**: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).
- aķmā^c-ı rummān**: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). (T. A.).

aḳmā'ü'r-rummān: Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). (T. A.).

aḳ şandal: T.- Ar. Ak sandal. Sandal ağacının bir türü. (*Santalum album*). (E. M.).

alma: T. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ālū: Far. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (T. A.).

aluc: Far. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikenini, akdiken. (*Crataegus monogyna*). (T. E.).

aluç: Far. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik dikenini, akdiken. (*Crataegus monogyna*). (E. M.).

āmīle: Far. Hindistan'da yetişen amlaç olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). (T. A.).

amrūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). (T. A.), (T. E.).

ʿanber: Ar. Amber çiçeği. Bir tür mimoza. (*Geum urbanum*). (E. M.), (T. A.).

anduz: T. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*).

anīson: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). (T. E.).

anīsūn: Grk. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

anzurūt: Far. Göz otu. (*Astragalus sarcocolla*). (T. A.), (T. E.).

ʿarʿar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç, yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). (E. M.), (T. E.).

ʿārʿar: Ar. Dağ servisi, dikenli ardıç, yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). (T. A.).

arba: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (T. K.).

ardıc: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak kullanılan bir ağaççık. (*Juniperus*). (E. M.), (T. A.).

arduç: T. Ardıç. Servigillerden, güzel kokulu, yapraklarını kışın da dökmeyen, yuvarlak kara yemişleri ilaç olarak da kullanılan bir ağaç. (*Juniperus*). (T. K.).

armūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). (T. K.).

arpa: T. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

‘arṭanīnā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşığı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.).

‘arṭanīšā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşığı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.), (T. E.).

ās: Ar. Mersin ağacı ve yemişi. (*Myrtus communis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

aṣābi’ hürmüs: Ar. Sorincan denen mavi çiçekli bir çiğdem türü. (*Colchicum autumnale*). (T. A.).

aṣābi’-i şufr: Ar.- Far. Meryem eli, meryem otu, acı yavşan. (*Teucrium polium*). (T. A.).

asāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. A.).

asārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). (T. A.).

aṣārūn: Grk. Kediotu, asaron. (*Asarum europaeum*). (T. A.).

‘aṣā’r-rā‘ī: Ar. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. Çobandeğneği, kuşekmeği de denir. (*Polygonum aviculare*). (T. K.), (T. E.).

‘aṣe’r-rā‘ī: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). (T. A.).

‘aṣe’r-rā‘ī: Ar. Çobandeğneği, kuşekmeği. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. (*Polygonum aviculare*). (T. A.).

asārūn: Grk. Kedi otu, asaron. (*Asarum europaeum*). (T. K.), (T. E.).

‘aṣfur: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (T. A.), (T. K.).

‘aṣfūr: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (E. M.), (T. K.).

‘aṣlī’s-sūs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). (T. A.).

aṣlū’l-adhīr: Ar. Ayrık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

aṣlū’l-encüzān: Ar. Kadıağacı kökü. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

aṣlū’l-kebere: Ar. Kebere otu, gebre otu, keditırnağı kökü. (*Capparis spinosa*). (T. A.).

aṣlū’l-kürneb-i nebī: Ar. Kara lahana kökü. (*Brassica oleracea*). (T. A.).

aṣlū’l-yebrūc: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan kökü. (*Mandragora officinalis*). (T. A.).

aṣlū’r-rāziyānec: Ar.- Far. Rezene otu kökü. (*Foeniculum vulgare*). (T. A.).

aşlü's-süsen: Ar. Kurtkulağı, navruz, zambak, süsen kökü. Genellikle bahçe ve mezarlıklarda yetişen, çok yıllık, iri çiçekli bitki. Susam ile karıştırılmamalıdır. (*Iridaceae*). (T. A.).

aşlü'ş-şibis: Ar.- Far. Torak otu, dereotu kökü. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

aşa şoğanı: T.- T. Adasoğanı. (*Urginea maritima*). (T. A.).

avsec: Ar. Kırmızı, ufak yemişleri olan, dikenli yabani bir ağaç. (*Rubus*). (T. E.).

ayruk köki: T.- T. Ayrik otu, Mekke ayrığı. (*Agropyrum repens*). (T. A.).

ayva: T. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

ayvadāna: T.- Far. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea millefolium*). (T. A.).

ayzerān: Ar. Alıç. Hünnapgillerden, kırlarda kendiliğinden yetişen, hekimlikte ve boyacılıkta kullanılan, sert odunlu bir ağaç, gövem eriği, geyik diken, akdiken. (*Crataegus monogyna*). (T. E.).

āzeriyūn: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

azfāru't-ṭīb: Ar.. Devtırnağı, şeytantırnağı. Çançiçeğigillerden, genellikle dağlarda yetişen bir çeşit bitki. (*Phyteuma*). (T. A.).

B

bābad: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. K.).

bābād: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. K.).

bābadda: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. K.).

bābādya: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (E. M.).

bābadyā: Grk. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. K.).

bābili: Far. Ak hardal tohumu. (*Snaps alba*). (T. A.).

bābūne: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (T. A.), (T. E.).

bābūnec: Far. Papatya. (*Matricaria chamomilla*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

bādām: Far. Badem ağacı ve yemişi. (*Amygdalus communis*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

bādem: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). (T. A.).

bādeverd: Far. Kirpidikeni, şeytandeğirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. A.).

bādincān: Far. Patlıcan. (*Solanum melongena*). (E. M.).

bādiyān: Far. Yıldız anasonu, Çin anasonu. (*Illicium verum*). (T. E.).

bādrenbūye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (E. M.).

bādrenbūye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (T. A.).

bādrenbūyye: Far. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (T. A.).

bādreng: Far. Acur, uzun ve eğri bir tür hıyar. (*Cucumis trigonus*). (E. M.).

badrık: Ar. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). (E. M.).

bādrūc: Far. Beybörkü, bostangüzeli, horozibiği. (*Portulaca oleracea*). (E. M.).

bādūverd: Far. Kirpidikeni, şeytandegirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. A.).

bādverdī: Far. Kirpidikeni, şeytandegirmeni. Dikenli bir ot. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. A.).

bādyān: Far. Yıldız anasonu, Çin anasonu. (*Illicium verum*). (T. A.).

bağ sarmaşığı: Far.- T. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsacı olarak da bilinir. (*Cuscuta epithimum*). (T. K.).

bağam: Ar. Bakam ağacı, kızıl ağaç. (*Caesalpinia echinata*). (E. M.), (T. K.).

bāqılā: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. E.).

baqılı: Ar. Bakla. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (E. M.).

bāqılla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. E.).

baqıllā: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki (*Vicia faba*). (T. K.).

baqıllī: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. K.).

baql: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. E.).

baqla: Ar. Baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. (*Vicia faba*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

bālādır: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). (E. M.), (T. K.).

baldırı kara: T.- T. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adiantum*). (E. M.), (T. K.).

bān: Ar. Sorgun ağacı, bey söğüdü. (*Salix*). (E. M.), (T. E.).

bañ: T. Ban otu. Yaprakları ağrı kesici olarak kullanılan zehirli bir bitki. (*Hyosciamus niger*). (T. A.), (T. E.).

bārūzed: Far. Kadiyağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). (T. A.).

bārzed: Far. Kadiyağacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). (T. A.).

başal: Ar. Soğan. (*Allium*). (T. A.), (T. E.).

başal-ı fār: Ar.- Far. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. A.).

baṭbāṭ: ?. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

bāzām: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). (T. K.), (T. E.).

bāzared: Far. Kirpidikeni, şeytandegirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. K.).

bāzaverd: Far. Kirpidikeni, şeytandegirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. K.).

bāzāverd: Far. Kirpidikeni, şeytandegirmeni. (*Echinops sphaerocephalus*). (T. E.).

bāzem: Far. Badem. (*Amygdalus communis*). (T. K.).

bāzincān: Far. Patlıcan. (*Solanum melongena*). (T. E.).

bāzrenbū: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (T. E.).

bāzrūc: Ar. Bir tür reyhan. (*Ocimum*). (T. E.).

bāzurūc: Ar. Bir tür reyhan. (*Ocimum*). (T. E.).

beg bōrki: T.- T. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (E. M.).

behmen: Ar. Kuduzotu. Kırmızı türüne kızıl behmen (*Statice limonium*), beyaz türüne ak behmen adı verilir. (*Centaurea behen*). (T. A.).

behrāmec: Far. Sultanisöğüt, sorkun ağacı. (*Salix caprea*). (T. A.).

belād-ı kimnūn: Grk. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (E. M.).

belādur: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). (T. K.).

belādūr: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen kestaneye benzer bir ağaç ve o ağacın meyvesi. (*Semacarpus anacardium*). (T. A.).

belesān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

belile: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). (E. M.), (T. A.).

belilec: Far. Belile otu. (*Bellerica myrobalan*). (T. A.), (T. E.).

bellūṭ: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

belsān: Ar. Pelesenk ağacı ve bundan elde edilen yağ. (*Commiphora opobalsamum*). (T. E.).

belūn: Grk. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*).

benc: Ar. Bengilik otu, kırmızı tatula. Meyvelerinde içleri haşhaşa benzer, tohum dolu kesecikler vardır. Uyuşturucu özelliğinden dolayı ağrı kesici olarak kullanılır. (*Datura fastuosa*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

benefsec: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). (T. E.).

benefş: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). (T. A.).

benefşe: Far. Menekşe. (*Viola tricolor*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

benṭāfilūn: Grk. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. A.).

berbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. E.).

berberī: ?. Öksüzöğlan çiğdemi, güz çiğdemi, itboğan. (*Colchicum autumnale*). (T. A.).

bersiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). (T. A.).

berṭānikī: Grk. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). (T. A.).

besbāse: Ar. Küçük hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

besevliyūn: Grk. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). (T. A.).

besfāc: Ar. Bespaye, kayaeğreltisi. Şifalı bir kök olarak da bilinir. (*Polypodium vulgare*). (T. K.).

besfāyic: Ar. Bespaye, pelit yosunu. (*Polypodium vulgare*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

bestī: Far. İnce kabuklu incir. (T. A.).

beş barmaḳ: T.- T. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. A.).

bevṵā: Ar. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). (T. A.), (T. E.).

bezr-i ḳaṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (E. M.).

bezri'l-cezer: Ar. Havuç tohumu. (*Daudus carota*). (T. A.).

bezri'l-circir: Ar.- T. Su teresi, kekeş tohumu. (*Nasturtium officinale*). (T. A.).

bezri'l-circirü'l-berrī: Ar.- T. Tere tohumu, kekeş tohumu. (*Chamaelina silvestris*). (T. A.).

bezri'l-encere: Ar.- Far. Isırğan otu tohumu. (*Urtica*). (T. A.).

bezri'l-ficil: Ar. "Bezri'l-fücl" da denir. Yaban turpu tohumu. (*Raphanus raphanistrum*). (T. A.).

bezri'l-hindibā: Ar. Yaban marulu tohumu. (*Cichorium endiva*). (T. A.).

bezri'l-kerefis: Ar. Kereviz tohumu. (*Apium graveolens*). (T. A.).

bezri'l-kürrāt: Ar. Pırasa tohumu. (*Allium ampeloprasum var. porrum*). (T. A.).

bezri'r-rāziyānec: Ar. Rezene tohumu. (*Foeniculum vulgare*). (T. A.).

bezri'ş-şalcam: Ar.- Far. Şalgam tohumu. (*Brassica rapa*). (T. A.).

bezri'ş-sibiş: Ar. Tere otu tohumu. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

bezrü'l-bağla: Ar. Bakla tohumu. (*Vicia faba*). (T. A.).

bezrü'l-benc: Ar. Bengelik otu. Uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot. (*Hyoscyamus niger*). (T. A.).

bezrü'l-benc-i ebyaz: Ar. Beyaz bengelik otu tohumu. (*Datura fastuosa*). (T. A.).

bezrü'l-bencü'l-ebyaz: Ar. Beyaz bengelik otu tohumu. (*Datura fastuosa*). (T. A.).

bezrü'l-encir: Ar.- Far. İncir tohumu. (*Ficus carica*). (T. A.).

bezrü'l-ḥandaḳūḳ: Ar. Kokulu yonca tohumu. (*Trigonella caerulea*). (T. A.).

bezrü'l-ḥaṣḥāş: Ar. Haşhaş tohumu. (*Papaver somniferum*). (T. A.).

bezrü'l-ḥıyār: Ar. Hıyar tohumu. (*Ecballium elaterium*). (T. A.).

bezrü'l-ḥıyāreyn: Ar. İki hıyar tohumu. Metinde hıyar ve acur tohumları. (T. A.).

bezrü'l-ḥummāz: Ar. Kuzukulağı otu tohumu. (*Rumex acetosella*). (T. A.).

bezrü'l-ḥurmel: Ar. Üzerlik otu tohumu. (*Peganum harmala*). (T. A.).

bezrü'l-ḳar: Ar. Kabak tohumu. (*Cucurbita*). (T. A.).

bezrü'l-keşūr: Ar. Havuç tohumu. (*Daudus carota*). (T. A.).

bezrü'l-kettān: Ar. Keten tohumu. (*Linum usitissimum*). (T. A.).

bezrü'l-ḳıṣṣā: Ar. Hıyar tohumu. (*Ecballium elaterium*). (T. A.).

bezrü'l-kürrās: Ar. Pırasa tohumu. (*Allium ampeloprasum var. porrum*). (T. A.).

bezrü'l-küşūş: Ar. Sarmaşık tohumu. (*Hedera helix*). (T. A.).

bezrü'l-merv: Ar. Yarpuz tohumu, yavşan otu tohumu. (*Mentha pulegium*). (T. A.).

bezrü'l-verd: Ar. Gül tohumu. (*Rosae*). (T. A.).

bezrü's-sezāb: Ar. Sedef otu tohumu. (*Ruta graveolens*). (T. A.).

bezrü's-sezāb-ı deştī: Ar. Yabani sedef otu tohumu. (*Ruscus montana*). (T. A.).

bezrü's-sezābü'l-berrī: Ar. Üzerlik otu tohumu. (*Peganum harmala*). (T. A.).

bezrü's-sezābü'l-cebelī: Ar. Yabani sedef otu tohumu. (*Ruscus montana*). (T. A.).

bezrü'z-zūfā: Ar. Çördük otu tohumu. (*Hyssopus officinalis*). (T. A.).

bıġānūs: Grk. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (E. M.).

bilād-ı kimmūn: Grk.- Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (E. M.).

bınduġ: Ar. Fındık ağacı ve meyvesi. (*Corylus*). (T. A.).

bıııııı: Ar. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. A.).

bıııııı: Ar. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. E.).

bıııııı-ı hindī: Ar. Karpuz çeşidi. (*Citrullus vulgaris*). (T. E.).

bīd: Far. Söğüt. (*Salix caprea*). (T. A.).

bīdencīr: Far. Kene otu. Ağaç veya ağaççıġa yakın, tohumlarından Hint yaġı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). (T. A.).

bih: Far Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). (T. E.).

bīrevder: ?. Çadırııaġı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). (T. A.).

birinc: Far. Pirinç. (*Oryza*). (E. M.), (T. E.).

biring: Far. Daha çok Hindistan'da yetişen ve özellikle eklem hastalıklarının tedavisinde ve tenya düşürmek için kullanılan, fūlfūlden daha beyaz bir tür tohum, barank. (*Embelia ribes*). (T. A.).

bīıı: Ar. Bildırcın otu. Zehirli bir ot. (*Aconitum napellus*). (T. E.).

boy: Far. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (E. M.).

boya: T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.).

bögrölce: T. Börölce. (*Vigna unguiculata*). (E. M.), (T. E.).

bögürtlen: T. Bögürtlen. Gülgillerden dikenli bir çalı ve meyvesi. (*Rubus*). (E. M.).

būdīne: Sns. Yarpuz otu, su nanesi. (*Mentha sylvestris*). (T. A.).

buġday: T. Buġday. (*Triticum aestivum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

buġūr-ı meryem: Ar.- Far. Yer somunu, domuz etmeġi, domuz soġanı, macar şalgamı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.), (T. E.).

bulbūs: Grk. Daġ soġanı, yaban soġanı. (*Muscari comosum*). (T. A.).

burçaq: T. Burçak. Baklagillerden taneleri hayvan yemi olarak kullanılan bir bitki ve bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi. (*Vicia ervilia*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

bustānefrüz: Far. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). (E. M.).

bustān-efrüz: Far. Sultanbörkü, mahmur çiçeği, acı çiğdem. (*Colchicum*). (T. A.).

bustī: ?. Bir tür erik. (T. K.).

buṭm: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). (E. M.), (T. E.).

buṭum: Ar. Menengiç, çitlembik. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). (T. A.).

buvvā: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). (T. E.).

būy: Far. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur.

Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (T. A.).

buyan: Far. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). (T. A.), (T. E.).

būzeydān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (E. M.), (T. E.).

būzīdān: Far. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).

būber: Grk. Biber. (*Capsicum*). (E. M.).

būberzed: Far. Kadiğacı, şeyanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

būrūklū: T. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). (T. A.).

C

ca'de: Ar. Venüssaçı, karabacak otu. (*Adiantum capillus veneris*). (T. E.).

cāvaşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşısı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. K.).

cāveşīr: Ar. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşısı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. E.).

cāvşīr: Ar. Cavşir otu, kunduz taşağı, oğlan aşısı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

cāvuşır: Ar. Cavşir otu, kunduz taşığı, oğlan aşısı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. A.).

cebelāheng: Far. Yabani susam, sığır otu, sarı diken, şirvan. (*Verbascum*). (T. A.).

cedvār: Ar. Kafur kokulu, zencefil türünden bir bitki. (*Curcuma zedoaria*). (T. E.).

celgūze: Far. Çam fıstığı, köknar içi. (*Pinaceae*). (T. A.), (T. E.).

cenāc: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). (T. A.).

cenz-i bādester: Ar. Cavşir otu, kunduz taşığı, oğlan aşısı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. K.).

cenz-i bāzestur: Ar. Cavşir otu, kunduz taşığı, oğlan aşısı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. K.).

cercīr: Ar. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. K.), (T. E.).

ceşān: Far. Yılan üzümü. (*Viburnum gallorum*). (T. A.).

cev: Far. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (T. A.).

cevz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). (T. A.), (T. E.).

cevzetü'l-kayc: Ar. Karga büken, Hint baklası. Hint yağı yapımında kullanılan bir bitki. (*Ricinus communis*). (T. E.).

cevz-i bevvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). (T. E.).

cevz-i buvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). (E. M.), (T. K.).

cevz-i buvvā: Ar. Küçük Hindistan cevizi. (*Myristica fragrans*). (T. E.).

cevz-i cendūm: Ar. Mangostan. (*Garcinia mangostana*). (T. K.).

cevz-i hindī: Ar. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocus nucifera*). (E. M.).

cevzü'l-ḳayy: Ar. Karabüken ağacı ve bu ağacın zehirli tohumu. (*Strychnos nuxvomica*). (T. A.).

cezer: Ar. Havuç. (*Daudus carota*). (T. A.), (T. E.).

cıntıyānā: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. E.).

cırcır: T. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

cuḳde: Ar. Venüssaçı, karabacak otu. (*Adiantum capillus veneris*). (T. A.).

cüft-âferîd: Far. Salep otu. Salepgillerin tek köklü, yumrulu, salkımlı veya başak çiçekli olan örnek bitkisi. (*Orchis*). (T. A.).

cülcülân: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. K.).

cüllenâr: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). (T. E.).

cülnâr: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). (T. K.), (T. E.).

cünd-i bîdester: Far. Cavşir otu. Maydanogziller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

cünd u bîdester: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşısı. Maydanogziller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. E.).

Ç

çağır dikenî: T.- T. Boğa dikenî, kırsenet. Maydanogzillerden bir bitki. (*Eringium campestre*). (E. M.).

çam: T. Çam ağacı. İğne yapraklı, kozalaklı, reçineli ağaç. (*Pinus*). (T. K.).

çenâr: Far. Çınar ağacı. (*Platanus orientalis*). (E. M.).

çelelmük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). (T. K.).

çetlemük: ?. Çitlembik. Yaklaşık 60-70 türü olan, her yıl yaprak döken bir ağaç cinsidir. (*Celtis*). (E. M.), (T. K.).

çığındur: Far. Pancar, pazı. (*Bera vulgaris*). (T. E.).

çınâr: Far. Çınar ağacı. (*Platanus orientalis*). (T. A.), (T. E.).

çınçınâ: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. A.).

çınçiyâ: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. A.).

çınçiyânâ: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, Cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. A.).

çınıtyāne: Grk. Centiyan otu. Sindirim sistemini tedavi edici şifalı bir bitki olarak kullanılmıştır. Acı ot, acı kök, centiyane, büyük kantaron, Cintiyane, defneyezit, güşadotu, kantaron-u kebir, sivri kökü gibi isimlerle de anılır. (*Gentiana lutea*). (T. A.).

çigdem: T. Çiğdem. Zambakgillerden, yumrulu bir kır bitkisi, mahmur çiçeği. (*Colchicum*). (E. M.).

çoban ağacı: Far.- T. Karabuğdaygillerden, beyaz veya pembe çiçekli, yürek biçimi yapraklı, otsu bir kır bitkisi. Çobandeğneği, kuşekmeği de denir. (*Polygonum aviculare*). (T. K.).

çoğan: T. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (T. A.), (T. K.).

çörek otu: T.- T. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). (E. M.), (T. K.).

çügündür: Far. Pazı. (*Bera vulgaris*). (T. A.).

D

dāne çadır: Far. Çadıruşağı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). (T. A.).

dār-ı fulful: Far.- Ar. Baş biberi, uzun biber. (*Piper longum*). (E. M.), (T. A.).

dārcinī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. K.).

dārçin: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. A.), (T. E.).

dārçinī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

dār-çinī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. E.).

dār-ı çinī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. E.).

dār-ı fulful: Far. Başbiberi, uzun biber, uzun taneli baharat. Tarçın tohumu da denir. (*Piper longum*). (T. K.), (T. E.).

dārü'ş-şacān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). (T. A.).

dār-ı şacān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). (T. A.).

dār-ı şeyşacān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). (T. E.).

dār-ı şişicān: Far.- Ar. Hint sümbülü. (*Nardus dastachis jatamansi*). (T. E.).

dārşinī: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. K.).

dehmüst: ?. Dağ servisi, dikenli ardıç yabani ardıç, katran ardıcı. (*Juniperus oxycedrus*). (T. A.), (T. E.).

delü bakla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. K.).

delüce bakla: T.- Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. K.).

delüce zeytün: T.- Ar. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. K.).

demü'l-aḥaveyn: Ar. İki kardeşkanı ağacı. (*Calamus draco*). (E. M.), (T. A.).

demür diken: T.- T. Demir diken, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). (T. E.).

demür diken: T.- T. Demir diken, pıtırak otu. (*Tribulus terrestris*). (E. M.).

derārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. E.).

dermine: ?. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). (T. A.).

derūnec: Ar. Çıyan otu, akrep otu. (*Heliotropium europaeum*). (T. A.).

destenbū: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). (T. E.).

destenbūy: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). (E. M.).

dıbḡ: Ar. Ökse otu. (*Viscum album*). (T. A.).

dıflī: Ar. Zakkum ağacı. (*Nerium oleander*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

dik ber dik: Far. Sıçan otu, farekulağı. (*Anagallis arvensis*). (T. A.).

diken sarmaşıḡı: T.- T. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsaçı olarak da bilinir. (*Cuscuta epytphimum*). (T. K.).

dilkü ṡaşaḡı: T.- T. İtkasarı, tilkitaşaḡı otu. (*Orchis hircina*). (E. M.).

dilkü üzümü: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). (E. M.), (T. K.).

dilkü üzümü: T.- T. Bir tür asmadır. (*Vitis labrusca*). (T. K.).

dīnārūye: Far. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

dirmene: ?. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). (T. A.).

dīvdār: Far. Karaaḡaç. Kerestesi değerli bir ağaç. (*Ulmus*). (T. A.).

domalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). (T. K.).

dopalak: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus clorophorus globosus*). (E. M.).

dūḡū: Far. Yaban havucu ve tohumu. (*Pastinaca sativa L. Umbelliferae*). (T. A.).

durak: T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. K.).

durak otu: T.- T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (E. M.).

durfil: Grk. Kırmızı yonca, çayır tırfili. (*Trifolium pratense*). (T. E.).

durunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenç ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. A.).

E

ebe gömeci: T.- T. Ebegümeçi. Ebegümeçigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). (T. K.).

ebem gömeci: T.- T. Ebegümeçi. Ebegümeçigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). (E. M.), (T. K.).

ebhül: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). (E. M.), (T. E.).

ebhül/ ubhul: Far. Kara ardıcı ve yemişi. (*Juniperus sabina*). (T. A.).

ebrü-yı şanem: Far.- Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. E.).

ebū cehl karpuzı: Ar.- Far. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). (T. K.).

ebū celsā: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (T. A.).

eflāṭūn: Grk. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. A.).

efşimūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). (T. E.).

eftimān: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). (T. K.).

eftimūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithymum*). (E. M.), (T. A.).

ehlile: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. (T. E.).

ehlilec: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. (T. E.).

eklilü'l-melik: Ar. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (T. E.).

el-füvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.).

emberbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. A.).

emīrbārīs: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. A.).

emlec: Ar. Hindistan'da yetişen amlaç otu olarak bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi. (*Phyllanthus emblica*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

emrūd: Far. Armut ağacı ve meyvesi. (*Pyrus communis*). (E. M.).

emrūsiyā: Grk. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. A.).

enār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

encere: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (T. A.).

encīr: Far. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

encūdān: Ar. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.), (T. E.).

encūdān-ı rūmī: Ar. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

encür: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (T. E.).

encüzān: Ar. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

engijed: Far. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

engizān: Far. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

engized: Far. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

engūr-ı rubāh: Far. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). 02a/11. (E. M.).

engūdān: Far. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir

bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (E. M.), (T. A.).

engür: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). (T. E.).

erilük: T. Erelik otu. Yaprakları şekerpancarı ve ıspanağa benzeyen ve yenen bir çeşit ot. (T. K.).

erned bürned: Far. Zambak kökü. (*Lilium speciosum*). (T. A.).

ersend: Far. Mavi su zambağı. (*Indigofera tinctoria*). (T. A.).

erük: T. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

eskül: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. A.).

eşek marulı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (T. E.).

eşek mārūlı: T.- Far. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (T. A.).

eşek turbı: T.- Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). (E. M.).

evren yavşanı: T.- T. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu'da yirmi kadar türü bilinen ve "veronika" olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia*). (T. K.).

eyreltü: T. Eğrelti otu. Tıpta bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki. Aşkmerdiveni, eğrelti. (*Driopteris filix-mas*). (E. M.).

eztūniyā: Grk. Burçak. (*Vicia ervilia*). (T. A.).

F

farāsiyūn: Ar. Yabani pırasa, dağ pırasası. (*Marrubium alysson*). (T. A.).

farāsyūn: Ar. Yabani pırasa, dağ pırasası. (*Marrubium alysson*). (T. E.).

farbiyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). (T. E.).

farfac: Ar. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

farfaḥ: Ar. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

farfiyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). (T. E.).

farṭāsāliyūs: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. E.).

fāşersīn: Grk. Yabani patlıcan. (*Solanum torvum*). (T. E.).

fāşirā: Grk. Ören gülü, ak asma, ak sarmaşık, bin kulaç. Köküne semiz kabak denir. (*Viburnum gallorum*). (T. A.).

faṭr: Ar. Çeşitli türleri olan mantar. (T. K.).

faṭrāsāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. A.), (T. E.).

faṭrū'l-asāliyūn: Grk. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. A.).

fāvāniyā: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). (T. E.).

fāvāniyyā: Ar. Ayıgülü, şakayık. (*Paeonia*). (T. A.).

felencemşük: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*).

fenceğuşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. E.).

fencenguşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. E.).

ferbiyyūn: Ar. Sütleşen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). (T. K.).

ferencemşük: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). (T. A.).

ferencmüşk: Far. Fülencemüşk, bostan karanfili. (*Mimulus moschatus*). (T. E.).

ferfiyyūn: Ar. Sütleşen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). (E. M.), (T. A.).

feşīmūn: Grk. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithimum*). (T. E.).

fevtenc: Ar. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). (T. K.).

fevtenc-i cebelî: Ar. Kekik. (*Lamiaceae*). (T. K.).

fınduk: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

fıstuk: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

fistūk: Far. Fıstık ağacı ve yemişi. (*Pinaceae*). (T. A.).

fıtır: Ar. Domalan mantar. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfesia*). (T. A.).

fıtır-ı asāliyūn: Ar. Yabani kereviz, dağ kerevizi. (*Petroselinum oreoselinum*). (T. A.).

fiğlāsūs: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşığı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.).

filezhirec: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. A.).

firbiyyūn: Ar. Sütleğen otu. Halk arasında sütlüce otu olarak da bilinen yararlı olduğu kadar doğru kullanılmadığında zararları da olan bir bitkidir. (*Euphorbia lathyris*). (T. K.).

fisentīn: Grk. Pelin otu, yavşan otu. Anadolu’da yirmi kadar türü bilinen ve “veronika” olarak da adlandırılan bir bitki. (*Artemisia absinthium*). (T. E.).

fū: Ar. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). (T. A.), (T. E.).

fūfel: Ar. Fufal ağacı, arek ağacı. Bir tür palmiye ve cevizi. (*Areca catechu*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

fūḳāḩū’l-adḩīr: Ar. Ayrık otunun çiçeği. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

fūḳāḩū’l-kebere: Ar.- Grk. Kebere bitkisinin çiçeği. (T. A.).

fulful: Ar. Biber. (*Capsicum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

funduḳ: Far. Fındık ağacı ve yemişi. (*Corylus*). (T. E.).

fustuḳ: Ar. Çeşitli bitkilerin çerez olarak yenen bitkisi. (*Pinaceae*). (T. K.), (T. E.).

fūtenec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (E. M.), (T. A.).

fūtenec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. E.).

fūtenecü’n-nehrī: Far.- Ar. Su nanesi. (*Mentha auatica*). (T. A.).

fūvve: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.), (T. E.).

fūvvet: Ar. Kızıl kök, kızıl boya, kökboyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.), (T. E.).

G

ḡāfiṣ: Ar. Koyunotu, kasıkotu. (*Agrimonia eupatoria*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḡār: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). (T. K.), (T. E.).

ḡāvzubān: Far. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). (E. M.), (T. E.).

ḡaylān: Far. Bir tür akasya ağacı. (T. K.).

ḡebre: Grk. Gebre otu ve Kapari. Dikenli bir bitki türüdür. (*Capparis spinosa*). (T. K.).

ḡelincūk: T. Gelincik. Gün gülü olarak da bilinir. Kırlarda ve ekin tarlalarında yazın yetişen kırmızı bir bitki. (*Papaver rhoeas*). (T. E.).

ḡelüncūk: T. Gelincik. Gün gülü olarak da bilinir. Kırlarda ve ekin tarlalarında yazın yetişen kırmızı bir bitki. (*Papaver rhoeas*). (T. K.).

ḡendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (E. M.), (T. A.).

gendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

gendüm: Far. Buğday. (*Triticum*). 058b/15, 137b/06, 218b/14, 266a/04. (T. A.).

geviz: Ar. Ceviz. (*Juglans regia*). (T. A.).

geviz gendüm: Ar.- Far. Nohut büyüklüğündeki sığır mantarı ve kökü. (*Tricholoma*). (T. A.).

gezer: Ar. Havuç. (*Daucus carota*). (T. A.).

gezmāzec: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. A.), (T. E.).

gezmāzek: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. E.).

gezmāzic: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. E.).

gezmāzü: Far. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. A.).

giyāh: Far. Ayrık otu. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

ğubeyrā: Ar. İğde ağacı ve meyvesi. (*Elaeagnus*). (T. A.).

gül: Far. 1. Gül. (*Rosaceae*). 2. Çiçek. (E. M.), (T. A.), (T. E.).

gülnār: Far. Yabani nar ağacı. (*Punica granatum*). (T. A.), (T. E.).

güncīd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. E.).

güncīz: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. E.).

güneyik: T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. A.).

güneyik otı: T.- T. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. K.).

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zambak. (*Liquidambar orientalis*). (T. K.).

günlük: T. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zambak. (*Liquidambar orientalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

güyegü otı: T.- T. Güveği otu, zater. (*Origanum vulgare*). (E. M.), (T. K.).

H

habak: Ar. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). (T. E.).

habbetü'l-ħazrā: Ar. Menengiç, çitlembik tohumu. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). (E. M.), (T. A.).

- ḥabbü'l-ās:** Ar. Mersin ağacı yemişi. (*Myrtus communis*). (T. A.).
- ḥabbü'l-bān:** Ar. Sepetçi söğüdü, bey/sultan söğüdü veya sorkun ağacı yemişi. (*Salix caprea*). (T. A.).
- ḥabbetü'l-buṭm:** Ar. Menengiç, çitlembik tohumu. Yabani, aşısız fıstık ağacı ve bunun meyvesi. (*Pistacia terebinthus*). (E. M.).
- ḥabbü'l-ğāfiş:** Ar. Koyunotu, kasıkotu tohumu. (*Agrimonia eupatoria*). (E. M.).
- ḥabbü'l-ğār:** Ar. Defne ağacı yemişi. (*Laurus*). (T. A.).
- ḥabbü'l-ḫillet:** Ar. Güneş darısı, nemse arpası, çıplak arpa. (*Hordeum distichum*). (T. A.).
- ḥabbü'l-lübbān:** Ar. Günlük ağacı yemişi. (*Liquidambar orientalis*). (T. A.).
- ḥabbü'l-maḥleb:** Ar. İdris ağacı meyvesi, mahlep tanesi. (*Prunus mahaleb*). (T. A.).
- ḥabbü'r-reşād:** Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (E. M.).
- hāl:** Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.).
- ḥalbe:** Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (T. K.).
- ḥalūf:** ?. Tıbbi bir bitki. (T. K.).
- ḥamāmā:** Ar. Hamama otu, frengi fesleğen. (*Amomum granum paradisi*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).
- ḥamset-ü evrak:** Ar. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. A.).
- ḥanzāl:** Ar. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).
- ḥarb dutan:** Ar.- T. Yer çamı. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.).
- ḥarbaḫ:** Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. (E. M.), (T. A.), (T. K.).
- ḥarbaḫ:** Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. (T. A.), (T. E.).
- ḥarbüz:** Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. A.).
- ḥardāl:** Ar. Hardal otu. Ak hardal (*Snapsis alba*) ve yabani hardal (*Snapsis avensis*) olmak üzere başlıca iki türü vardır. (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḥarmal: Ar. Üzerlik otu, nazar otu, yabancı sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. E.).

ḥarnüb: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). (T. E.).

ḥarnüb-ı nebṭi: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). (T. A.).

ḥarşef: Ar. Enginar. (*Cynara scolymus*). (T. E.).

ḥarva: ?. Bir çeşit bitki. (T. K.).

ḥarzehre: Ar. Ebuçehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynthis*). (E. M.), (T. A.).

ḥasek: Ar. Demir dikenli, pıtırac otu. (*Tribulus terrestris*). (T. A.), (T. E.).

ḥass: Ar. Marul. (*Lactuca sativa*). (T. E.).

ḥassu'l-ḥimār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (E. M.), (T. A.).

ḥāşā: Far. Yabancı sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḥaşḥāş: Ar. Gelincikgillerden, kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bir yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. (*Papaver somniferum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḥaşış: Ar. Hint keneviri yaprağı. “Esrar” da denir. (*Cannabis sativa*). (T. K.).

ḥatmi: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküşesi. (*Atheaea officinalis*). (T. K.).

ḥatmī: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküşesi. (*Atheaea officinalis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḥātūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (T. K.).

ḥātūnā: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (T. K.).

ḥatun duzlḡı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. K.).

ḥatun ṭuzlḡı: Ar.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. K.).

ḥavlıncān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). (T. A.), (T. E.).

ḥāye: Far. Safran. (*Crocus sativus*). (T. A.).

ḥayrī: Ar. Şebboy çiçeği. (*Matthiola Incana*). (T. A.).

ḥayy-i ʿālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ḥayyü'l- ʿālem: Ar. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (E. M.), (T. A.).

helile: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

helilec: Far. Helile otu. Tohumları müshil olarak kullanılan bitki. Kara helile (*Terminalia citrina*) ve sarı helile (*Terminalia chebula*) gibi türleri vardır. (T. A.), (T. E.).

helyūn: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

hey-ü fārīkūn: Ar.- Far. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron.

Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. A.).

hezār-ı cūşān/ ceşān: Far. Ören gülü, ak asma, ak sarmaşık. (*Viburnum gallorum*). (T. A.).

hezārsifend/ hezār-ı sifend: Far. Üzerlik otu, nazar otu, yabancı sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. A.).

hezārsipend/ hezar-ı sipend: Far. Üzerlik otu, nazar otu, yabancı sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. A.).

ḥiltīs: Ar. Kadiağacı, şeytancersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

ḥiltūt: Ar. Kadiağacı, şeytancersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.), (T. E.).

ḥinnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). (E. M.), (T. A.).

hinnā: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). (T. A.).

hınça: Ar. Buğday. (*Triticum aestivum*). (T. E.).

hırva: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). (T. A.), (T. E.).

hıtmī: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). (T. K.).

hıtmī: Ar. Hatmi. Ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi. (*Atheaea officinalis*). (T. K.).

hıyār: Far. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

hıyārşenbe: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). (T. A.).

hıyārşenber: Far. Hint hıyarı, hıyarçember. Siyah renkli meyvesi bulunan ağaç. (*Cassia fistula*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

hıl: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.), (T. E.).

hindibā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. A.).

hindubā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). 30b/14. (E. M.).

hindustān hırmāsı: Ar. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (E. M.).

hindustān kızı: Far. Hindistan cevizi ağacı ve meyvesi. (*Cocos nucifera*). (E. M.).

hindübā: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. E.).

hır: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). (T. E.).

hır-i bevva: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.), (T. E.).

hırī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

hırī: Ar. Şebboy. Özellikle geceleri kokusu etrafı kaplayan, renkli çiçekleri olan bitki. (*Cheiranthus*). (T. E.).

hiṣṭ-i duhān: Far.- Ar. Yalancı öd ağacı, hint öd ağacı. (*Aloexylum agallochum*). (T. A.).

ḥoh: Ar. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). (T. E.).

ḥubāzā: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). (T. E.).

ḥubāze: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). (T. E.).

ḥubāzī: Ar. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

ḥūd: Ar. Sığıt otu, sığır kuyruğu. (*Verbascum*). (T. A.).

ḥūfārīkūn: Far. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı köklü, küçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. E.).

ḥulb: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (T. E.).

ḥulbe: Ar. Çemen otu, boy otu. Baklagiller familyasından acı tadı olan bir ottur. Yaprakları sebze olarak, tohumları da çemen yapımında kullanılır. (*Trigonella foenum-graecum*). (T. A.), (T. E.).

ḥūlincān: Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). (T. E.).

ḥummāz: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

ḥümü'l-mecūs: Ar. Yabani kızılıcık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mascula*). (T. A.).

ḥurf: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (E. M.), (T. A.).

ḥurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). (E. M.), (T. A.).

ḥurfe: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). (T. A.).

- hurma:** Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). (T. K.).
- hurma:** Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).
- hurma:** Far. Hurma ağacı ve meyvesi. (*Phoenix dactylifera*). (T. A.).
- hurma-yı hürün:** Far.- Ar. Yaban hurması, Trabzon hurması ağacı ve meyvesi. (Diospyros kaki). (T. A.).
- hurmel/ harmal:** Ar. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. A.).
- hürperest:** Far. Ebegümece. Ebegümecegillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). (E. M.).
- husrev dādūy:** Far. Zencefilgillerden bir bitki ve baharat olarak kullanılan sapları. (*Galanga officinalis*). (T. A.).
- huşa's-sa'leb:** Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. E.).
- huşa's-sa'leb:** Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. E.).
- huşye's-sa'leb:** Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. E.).
- huşyetü's-sa'leb:** Ar. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).
- huzaž:** Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. A.), (T. E.).
- hündübā:** Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. E.).

I

- icāš:** Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (T. A.).
- iccāš:** Ar. Erik ağacı ve meyvesi. (*Prunus*). (E. M.), (T. E.).
- ilğun:** T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (E. M.).
- inebu's-sa'leb:** Ar. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).
- ırku's-sūs:** Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). (T. A.).
- ıṣāretü'l-lihyetü't-teys:** Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (T. E.).
- ısfanāḥ:** Grk. Ispanak. Yapağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). (E. M.).

ısfānāh: Grk. Ispanak. Yapağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). (T. E.).

ısrıġan: T. Isırġan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (T. A.), (T. E.).

ısrıġan diken: T.- T. Isırġan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (E. M.).

ıskıl: Grk. Adasoġanı. (*Scilla maritima*). (T. E.).

ıssı ot: T.- T. Biber. (*Capsicum*). (T. E.).

ıştarek: Ar. Kara günlük aġacı ve bu aġaçtan elde edilen yaġ. (*Cortex styracis*). (T. A.).

ıştılın: Grk. Havuç. (*Daudus carota*). (T. A.).

ıtrıfıl: Ar. Cennet biberi. Büyük ve küçük olmak üzere iki türü vardır. (*Amonum granum paradisi*), (*Amonum meleguetta roscoe*). (E. M.).

ızhır: Ar. Ayırık otu. (*Agropyrum repens*). (T. E.).

İ

ibrinc: Far. Daha ok Hindistan'da yetişen ve özellikle eklem hastalıklarının tedavisinde ve tenya düşürmek için kullanılan, flflden daha beyaz bir tür tohum, barank. (*Embelia ribes*). (T. A.).

ıcāř: Ar. Erik aġacı ve meyvesi. (*Prunus*). (T. E.).

ıcsās: Ar. Erik aġacı ve meyvesi. (*Prunus*). (T. E.).

ıgde: T. İġde. Çalı ve aġaçık şeklindeki odunsu bitki ve meyvesi. (*Elaegnus*). (E. M.), (T. K.).

iki şardaş şanı: T.- T.- T. İki kardeşkanı aġacı. (*Calamus draco*). (E. M.).

ıklıl'l-melik: Ar. Oġulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ıncır: Far. İncir aġacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). (T. K.), (T. E.).

ıneb-i şa'leb: Ar. Bir tür asma ve zm. (*Vitis labrusca*). (T. K.).

ınřāsā: Ar. Yaban zm, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. A.).

ırsā: Far. Mavi zambak kökü. (*Iris lurida*). (T. A.).

ısbeġl: Far. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). (T. A.).

isfānāh: Grk. Ispanak. Yapağı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). (T. K.).

isfend: Far. Beyaz hardal. (*Leucosinapis officinalis*). (T. A.).

isfidāc: Far. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). (T. A.).

işkīl: Grk. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. K.).

it boncuğı: T.- T. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). (E. M.).

it tohmı: T.- Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). (T. A.).

it üzümü: T.- T. Bir tür asma ve üzümü. (*Vitis labrusca*). (E. M.), (T. E.).

K

ķabaķ: T. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kābil: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). (T. E.).

kābilī: Far. Helile otu türlerinden biri. (*Terminalia*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kādī: Ar. Hurma ağacına benzer kokulu bir ağaç ve bu ağaçtan elde edilen tıbbi bir yağ. (*Pandanus odoratissimus*). (T. E.).

ķadun ūzluğı: T.- T. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (E. M.).

ķāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). (T. K.).

kāfūr: Ar. Kafur ağacı ve bu ağaçtan elde edilen, hekimlikte kullanılan kokulu madde. (*Cinnamomum camphora*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kākenec: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). (T. E.).

kākenic: Ar. Güveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). (T. K.).

ķāķula: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. E.).

ķāķule: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.).

ķāķüle: Ar. Küçük kakule, hil otu. Güzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.).

ķākūlī: Ar. Kūçük kakule, hil otu. Gūzel kokulu bir bitki ve baharat olarak kullanılan tohumu. (*Elettaria cardamomum*). (T. A.).

ķākūnec: Far. Gūveyfeneri veya kanbil otu denilen bitkinin bir tūrūdūr. (*Physalis alkekengi*). (T. A.).

ķākūnec: Far. Gūveyfeneri veya kanbil otu denilen bitkinin bir tūrūdūr. (*Physalis alkekengi*). (T. A.).

ķamıř: T. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gōvdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ķanbīl: Ar. Gūveyfeneri, kandil otu. (*Physalis alkekengi*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ķanķāfliyūn: ?. İt tohumu, boz otu, kōpek otu. (*Marrubium vulgare*). (T. A.).

ķanķariyūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı kōklū, kūçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. A.).

ķanķaryūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı kōklū, kūçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. E.).

ķanķūriyūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı kōklū, kūçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. K.).

ķanķūryūn: Grk. Yara otu, kılıç otu, koyunkıran, kantaron. Kızılkantarongillerden, hekimlikte kullanılan, sarı çiçekli, acı kōklū, kūçük bir bitki. (*Hypericum*). (T. E.).

ķara ağac: T.- T. Karaağaç. Kerestesi değerli bir ağaç. (*Ulmus*). (T. A.).

ķara baldurlu: T.- T. Baldırıkara otu. İřtah ačan bir çeřit ot. (*Asplenium adiantum*). (T. K.).

ķaranfil: Ar. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). (T. A.).

ķaranful: Ar. Karanfil. Karanfilgiller familyasından otsu, çiçekli bitkilerin ortak adı. (*Dianthus*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

ķarbuз: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. E.).

ķard u mānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şıfalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. E.).

ķard-ı mānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şıfalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. E.).

ķarġa ķavunu: T.- T. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynhis*). (T. K.).

ķarķa ķavunu: T.- T. Ebucehil karpuzu. Yeşil renkli, sert, tüylü, otsu bitki ve meyvesi. (*Citrullus colocynhis*). (T. K.).

ķarġu ķamiř: T.- T. Kamiş. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). (T. A.).

ķarpuz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (T. E.).

ķarpz: Far. Karpuz. (*Citrullus vulgaris*). (E. M.), (T. K.).

ķarķm: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (T. E.).

ķařab: Ar. Kamiş. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). (T. A.).

ķařab-ı zerre: Ar. Kazayaġı otu. (*Chenopodium album*). (T. K.).

ķařab'z-zerre: Ar. Eġir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). (T. A.).

ķařbu'z-zerre: Ar. Kazayaġı otu. (*Chenopodium album*). (T. E.).

ķsım: T. Kadiaġacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

ķařnı: T. Kadiaġacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (E. M.), (T. A.).

ķasnı: T. Kadiaġacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

ķsnı: T. Kadiaġacı, şeytintersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

ķsnı: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. K.).

ķsnı: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ķsım-ı beyabnı: Ar.- Far. Baldıran, lekeli baldıran, aġı otu. (*Conium maculatum*). (E. M.).

ķřem: Ar. Horozgözü otu. (*Seseli tortuosum*). (T. E.).

ķřım: Ar. Horozgözü otu. (*Seseli tortuosum*). (T. A.).

ķaķaf: Ar. Karapazı. (*Atrplex hastata*). (T. K.).

katır kuyruğu: T.- T. Katır kuyruğu. Baklagillerden, çiçekleri sarı ve şemsiye durumunda olan acı bir bitki. (*Anagyris foetida*). (E. M.).

kātilü'l-ekleb: Ar. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. (T. A.).

kātilü'z-zeyb: Ar. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

kaṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (T. K.).

kaṭūnā: Ar. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). (T. A.).

kāṭūna: Ar. Karnıyarık otu. (*Plantago psyllium*). (T. K.).

kavaḳ: T. Kavak ağacı. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. (*Populus*). (E. M.).

kavun: T. Kavun. (*Cucumis melo*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kaya koruğu: T.- T. Kaya koruğu. Etlı yaprakları tüketilen bir bitki. (*Crithmum maritimum*). (T. A.).

kaysūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea millefolium*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kayşūm: Ar. Civanperçemi, kara pelin, bayır pelini. Sarı çiçekli, çok yıllık otsu bir bitki. (*Achillea millefolium*). (T. E.).

kāz: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). (T. E.).

kebābe: Ar. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). (E. M.), (T. E.).

kebābiye: Ar. Kuyruklu biber. (*Piper cubeba*). (T. E.).

keber: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). (T. E.).

kebere: Grk. Gebre otu, keditırnağı. Çalı görünümünde bir bitki. (*Capparis spinosa*). (E. M.), (T. A.).

keder: Far. Kadiağacı, şeytanterisi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

kedū: Far. Kabak. Birçok türü olan bitki ve meyvesi. (*Cucurbita*). (T. A.).

kef-i meryem: Ar. Meryem eli, meryem otu, acı yavşan. (*Teucrium polium*). (T. A.).

kekük: T. Kekik. (*Lamiaceae*). (T. K.).

kelem: Far. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kemādiryūs: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). (T. A.).

kemāfiṭos: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). (T. E.).

kemāfiṭūs: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.).

kemāfiṭūs: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.).

kemāziryo: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiği keşfedildiği için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). (T. E.).

kemmūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). (T. A.), (T. E.).

kendāne: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (T. E.).

kendenā: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (T. E.).

kendene: Far. Yabani pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*). (T. E.).

kene: T. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). (E. M.), (T. A.).

kenevür: Grk. Kenevir. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). (E. M.).

kenger: Far. Eşek dikenli. Yaprakları dikenli yabani bir bitki, yabani enginar. (*Cynara cardunculus*). (T. E.).

kerāviyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (E. M.).

kerāvyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. A.).

kerdeme: Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (E. M.), (T. K.).

kerefs: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

kerefis: Far. Kereviz. Maydanozgillerden kökleri ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki. (*Apium graveolens*). (T. A.).

kerevyā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

kerneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). (E. M.), (T. E.).

kerinc: Far. Çörek otu. Düğün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). (T. A.).

kersene: Ar. Burçak. (*Vicia ervilia*). (T. K.), (T. E.).

kesfere: Ar. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adianthum*). (T. K.).

kesne: Grk. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (T. A.).

kestene: Grk. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (E. M.).

keşki: Far. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (T. E.).

keşniz: Far. Kışniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). (T. E.).

keşur: Far. Havuç. (*Daucus carota*). (E. M.).

keşür: Far. Havuç. (*Daucus carota*). (T. A.), (T. K.).

kettān: Ar. Ketan. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki. (*Linum usitatissimum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ķına: Ar. Kına. Kına ağacı ve kurutulmuş yapraklarından elde edilen toz. (*Lawsonia inermis*). (T. K.).

ķınna: Ar. Çadruşığı bitkisi ve bundan elde edilen bir zamk. (*Dorema ammoniacum*). (T. A.), (T. E.).

ķırfa: Ar. Tarçın benzeri, amber ağacı kabuğu. (*Croton eluteria*). (T. A.), (T. E.).

ķıřřā: Ar. Hıyar, salatalık. (*Cucumis sativus*). (T. A.).

ķıřřā'ü'l-ķimār: Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

ķıřřidās: Grk. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (T. A.).

ķıřřü'l-aşl-ı kebere: Ar. Kebere otu, gebre otu, keditırnağı kökünün kabuğu. (*Capparis spinosa*). (T. A.).

ķıřř: Ar. Karapazı. (*Atriplex hastata*). (T. K.), (T. E.).

ķıřř: Ar. Koyun sarmaşığı, karapazı. (*Atriplex hastata*). (T. A.).

ķızıl boya: T.- T. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. K.).

kimlūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). (T. K.).

kimnūn: Ar. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). (E. M.).

kirās: Grk. Kiraz ağacı ve meyvesi. (*Prunus avium*). (E. M.).

kişmiş: Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). (T. A.), (T. E.).

kişnic: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

kişniz: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

kişt ber kişt: Far. Kakao, Hint bademi. (*Theobroma cacao*). (T. A.).

kiye: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. A.).

kiyye: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. A.).

koşundūs: Grk. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (E. M.).

koz: Far. Ceviz. (*Juglans regia*). (T. E.).

köz: Far. Ceviz ağacı ve yemişi. (*Juglans regia*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

köknār: Far. Çama benzer iğne yapraklı bir ağaç ve fıstık benzeri yemişi. (*Abies cilicica*). (E. M.), (T. A.).

kulqās: Ar. Kulkas otu. Kökü ilaç olarak kullanılır. (*Colocasia esculenta*). (E. M.).

kullet/ kilt: Ar. Güneş darısı. İki sıralı arpa. (*Hordeum distichum*). (T. A.).

kūmisi: ?. Bir tür erik. (T. K.).

kunduz taşakı: T.- T. Cavşir otu, kunduz taşığı, oğlan aşısı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. K.).

qurdimānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. A.).

qurdumānā: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. K.).

qurdumāne: Ar. Frenk kimyonu, Karaman kimyonu veya geyik zilesi olarak da bilinir. Baharat ya da çay olarak kullanılan şifalı bir bitki. (*Carum carvi*). (T. E.).

ķurıřř: Ar. Isırgan otu. İçinde karınca asidi denilen kaşındırıcı madde bulunduran ot. (*Urtica*). (T. A.).

ķurķum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (T. A.), (T. E.).

ķurūn-ı sūnbūl: Ar. Hint sūmbūlleri arasında bulunan zehirli bir bitki. (T. K.).

ķurķum: Ar. Yalancı safran, aspir. (*Carthamus tinctorius*). (T. K.).

ķuřķ: Ar. Kıř otu ve bu otun kōkūnden elde edilen ilaç. (*Costus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ķuřķū'l-ķulv: Ar. Tatlı kıř otu. (*Costus*). (T. A.).

ķuřķū'l-mūrr: Ar. Acı kıř otu. (*Costus*). (T. A.).

ķuķūnā: Ar. Karnıyarık otu ve tohumu. (*Plantago psyllium*). (T. E.).

ķuzġun otu: T.- T. Erkek eġreltiotu. (*Driopteris filixmas*). (E. M.).

ķuzķ: Ar. Kıř otu ve bu otun kōkūnden elde edilen ilaç. (*Costus*). (T. A.).

ķuzu dili: T.- T. Sinir otu, baġa yapraġı. Tūylū yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı tūrū bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. K.).

ķuzu ķulaġı: T.- T. Kuzukulaġı. Karabuġdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikolak. (*Rumex acetosa*). (E. M.), (T. K.).

ķūbbād: Ar. Aġakavununu andıran bir tūr limon. (E. M.).

ķūjen: Far. Kızılçık aġacı ve meyvesi. (*Cornus mas*). (E. M.).

ķūmāziryos: Grk. Kısamahmut otu, dalak otu. Dalak hastalıklarına iyi geldiġi keřfedildiġi için bu adı almıştır. (*Teucrium chamaedrys*). (T. E.).

ķūmren: ?. Yaban sarımsaġı, yandak otu. Sarımsak cinsinden kōtū kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). (T. K.).

ķūnc: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. A.).

ķūncīd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. A.).

ķūncūd: Far. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. A.).

ķūndnā: Far. Yabancı pırasa, daġ pırasası, sarı iriř. (*Allium porrum*). (T. E.).

ķūndūr: Grk. Gūnlūk aġacı, sıġla aġacı ve tūtsū için bu aġatan elde edilen bir çeřit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

ķūndūs: Ar. ōven otu. Kōkū ve dalları suyu kōpūrten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kōkū olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

kündüs: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (T. A.), (T. K.).

kürneb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). (T. A.).

kürnüb: Ar. Lahana, kelem. (*Brassica oleracea*). (T. K.), (T. E.).

kürrās: Far. Yabancı pırasa, dağ pırasası, sarı çiriş. (*Allium porrum*).

kürsene: ?. Yavşan otu. Anadolu’da yirmi kadar türü bilinen ve “veronika” olarak da adlandırılan bir bitki. (*Veronica chamaedrys*). (T. A.).

küsne: Grk. Kestane. (*Castanea*). (T. A.).

küşüs: Ar. Bağbozan, bağboğan. (*Cuscuta epithimum*). (T. A.), (T. E.).

küzbere: Far. Kişniş otu ve bu bitkinin baharat olarak kullanılan meyvesi veya tohumu. (*Coriandrum sativum*). (E. M.), (T. A.).

L

lāden: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

la'den: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). (T. A.).

lādin: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). (T. K.).

lāle: Far. Zambakgillerden, farklı türleri bulunan bir çiçek. (*Tulipa*). (T. A.), (T. E.).

lāzen: Far. Tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki. (*Cistus creticus*). (T. K.), (T. E.).

leblāb: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

levz: Ar. Badem. (*Amygdalus communis*). (T. K.), (T. E.).

leymūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). (T. E.).

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (T. A.), (T. E.).

liḥyetü't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (T. K.).

līmū: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). (T. E.).

līmūn: Grk. Limon ağacı ve meyvesi. (*Citrus limonum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

līmūfer: Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). (T. E.).

lisān-ı ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabancı türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. K.), (T. E.).

lisānū'l-ʿaṣāfir: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). (T. A.).

lisānū'l-ʿaṣāfir: Ar. Kuşdili bitkisi, biberiye. (*Rosmarinus officinalis*). (E. M.), (T. A.).

lisānū'l-ḥamel: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. A.).

lisānū'l-ḥaml: Ar. Sinirotu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (T. E.).

lisānū's-sevr: Ar. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

lu'be-i berberī: Ar- Far. Öksüz oğlan çiğdemi, güz çiğdemi, itboğan. (*Colchicum autumnale*). (T. A.).

liḥyetū't-teys: Ar. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (E. M.).

lūbiyā: Far. Börülce. (*Vigna unguiculata*). (T. A.).

lūf: Far. Yılanbıçağı, yilanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). (E. M.), (T. E.).

luffāḥ: Ar. Kaynaklarda bu ad ile anılan üç bitki geçmektedir: 1. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

lūbān: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. E.).

lūbbān: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. A.).

lūbbū'ş-şanavber: Ar.- Grk. Yer çamı, çam fıstığı özü. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.).

lūben: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zamk. (*Liquidambar orientalis*). (T. A.).

lūbnī: Ar. 1. Mevzed, bit otu. (*Pedicularis syivatica*). 2. Kara günlük yağı. (T. A.).

lūk: Ar. Lak ağacı ve bu ağaçtan elde edilen zamk. (*Rhus oxycantha*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

M

māhīzehre: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

māhīzhec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

māhīzhec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. A.).

māhīzrec: Far. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (T. E.).

maḥleb: Ar. İdris ağacı, mahlep ağacı ve bu ağacın baharat olarak kullanılan yemişi. (*Prunus mahaleb*). (T. A.), (T. E.).

maḥmūde: Ar. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müshil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

maḥrūt: Ar. Kadiağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (E. M.).

māhūdāne: Ar. Kene otu. Ağaç veya ağaççığa yakın, tohumlarından Hint yağı elde edilen bitki. (*Ricinus communis*). (T. E.).

māmīrān: Far. Kırlangıç otu. (*Chelodanum majus*). (T. A.), (T. E.).

māmīšā: Far. 1. Kırmızı çiçekli kırlangıç otu. (*Glaucium corniculatum*). 2. Sarı gelincik, sarılık otu. (T. A.), (T. K.), (T. E.).

manāḥ: Far. Yabani sater ve güveği otu olarak adlandırılır. Kekik türüne genel olarak bu ad verilir. (*Thymus*). (T. E.).

mantar: Grk. Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka biçiminde olan ilkel canlıların genel adı. (*Fungi*). (T. K.).

māriḥūbe: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). (T. A.).

marṭenīšā: Grk. Buhur-ı meryem, yer somunu, domuzağırşığı. (*Cyclamen cilicicum*). (T. A.).

mārucūbe: Ar. Tilkikuyruğu, kuşkonmaz. (*Asparagus officinalis*). (E. M.).

marūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki. (*Lactuca sativa*). (E. M.).

mārul: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki (*Lactuca sativa*). (T. K.).

mārūl: Grk. Marul. Birleşikgillerden, geniş ve uzun olan yeşil yaprakları taze olarak yenilen bir bitki (*Lactuca sativa*). (T. A.), (T. E.).

maṣṭaki: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. K.).

maṣṭakī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

māš: Ar. Mürdümük. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

māzeryūn: Far. Sütleğen türünden “kulapa” da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezereum*). (T. A.), (T. E.).

māziriyūn: Far. Sütleğen türünden kulapa da denilen bir bitkidir. (*L. Daphne mezereum*). (T. K.).

māzu: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuja*). (T. K.).

māzū: Far. Mazı. Servigillerden, yaprakları almaşık ve küçük pullar biçiminde, gövdesi düz olan, dipten dallanan bir süs bitkisi. (*Thuja*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

mercimek: Farsça. Mercimek. (*Lens culinaris*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

mermāhūn: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. A.).

mermāhūz: ?. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. E.).

mersin: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). (T. K.).

mersīn: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

merv: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

mervec: Far. Yarpuz, avşan otu, yaban nanesi. (*Mentha pulegium*). (T. A.).

mervü: Far. Avşan otu, habak, koca yarpuz. Nane türünden kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). (T. K.).

merzencūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

merzengūş: Far. Mercanköşk veya şile. Kısmen soğuğa karşı hassas, tatlı çam ya da narenciye gibi kokan çok yıllık bir ot ya da küçük çalı türüdür. (*Origanum majorana*). (T. A.).

meviyiz: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). (T. A.).

mevīz: Far. Üzüm. (*Vitaceae*). (T. E.).

mevz: Ar. Muz. (*Musa*). (T. K.).

mevīzec: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. “mevzek otu” olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (E. M.), (T. E.).

mevīzeg: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. “mevzek otu” olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. E.).

mevzecz: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. “mevzek otu” olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. A.).

mışır: Ar. Mısır. (*Zea mays*). (T. K.).

mīa: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. A.), (T. E.).

mīa-ı sāile: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. A.).

mīa-ı sāyile: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. K.).

mīa-ı sāılı: Ar. Kara günlük ağacı ve bu ağaçtan elde edilen yağ. (*Cortex styracis*). (T. A.).

mīlīsī: Far. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. K.).

mirsın: Grk. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). (T. E.).

misk: Ar. Güzel kokulu, dikenli bir ot. (*Moschiferus*). (T. A.).

mīvzecz: Far. Yaban üzümü, delice zeytin. Tohumları kurutulup kullanılan bir bitki. Mevzek otu olarak da bilinir. (*Delphinium staphisagria*). (T. K.).

mū: Ar. Ayı rezenesi otu. (*Athamanticum meum*). (T. A.).

muğaylān: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). (T. A.).

muğıl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zank. (*Liquidambar orientalis*). (T. K.).

muğıl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zank. (*Liquidambar orientalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

muğıl: Ar. Günlük ağacı, sığla ağacı ve tütsü için bu ağaçtan elde edilen bir çeşit zank. (*Liquidambar orientalis*). (T. K.).

mulūhiyā: Ar. Mühliye. Ebegümece ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). (T. E.).

mulūhiyyā: Ar. Mühliye. Ebegümece ailesinden bir tür çalı. (*Corchorus olitorius*). (E. M.), (T. A.).

murāniye: Ar. Yabani kızılıcık ağacı ve meyvesi. (*Cornus mascula*). (T. A.).

mürd: Far. Mersin ağacı ve bundan elde edilen yemişi. (*Myrtus communis*). (T. A.).

must: Far. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. A.).

müdahrec: Ar. Yuvarlak yapraklı lohusa otu. (*Aristolochia rotunda*). (T. K.).

mür: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). (T. K.).

mürdāsiferem: Far. Yaban mersini, herdembahar, durdabak çiçeği, çoban üzümü. (*Vaccinium myrtillus*). (T. A.).

mürdemük: Far. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). (T. K.).

mürdümük: Far. Otsu bölümü hayvan yemi olarak kullanılan, beyaz, açık mavi veya mor çiçekleri olan bir yıllık otsu bitki, akburçak. (*Lathyrus sativus*). (T. K.).

mürî: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). (T. K.), (T. E.).

mürr: Ar. Mirra adı verilen ve Arabistan'da yetişen bir ağacın zamkı. (*Comiphora myrrha*). (E. M.), (T. A.), (T. K.).

müşk: Ar. Güzel kokulu, dikenli bir ot. (*Moschiferus*). (T. A.).

müşk-i țarāmşî: Far.- Ar. Kurt helvası bitkisi. (T. A.).

müşk-i țarāmuşî: Far.- Ar. Kurt helvası bitkisi. (T. A.).

N

nabak: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). (T. K.).

nabk: Ar. Sedir ağacı ve yemişi, yaban kirazı. (*Cerasus*). (T. A.), (T. E.).

na^cna^c: Ar. Nane. (*Mentha*). (T. A.), (T. E.).

na^cnā^c: Ar. Nane. (*Mentha*). (E. M.), (T. A.).

na^cnā: Ar. Nane. (*Mentha*). (T. A.), (T. K.).

na^cnān: Ar. Nane. (*Mentha*). (T. E.).

na^cne: Ar. Nane. (*Mentha*). (T. A.).

nānħuvah: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). (T. A.).

nānħuvāh: Far. Anason. Maydanozgillerden kokulu bir bitki. (*Pimpinella anisum*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

nār: Far. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

nārcil: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). (T. E.).

nārçil: Ar. Hindistan cevizi. (*Cocus nucifera*). (E. M.).

- nārçılı:** Ar. Hindistan cevizi. (*Cocos nucifera*). (T. A.).
- nārdin:** Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). (T. E.).
- nārdīn:** Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). (T. A.), (T. K.).
- nārenc:** Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. A.).
- nār-müşk:** Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*).
- nārinc:** Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. E.).
- nārinc:** Ar. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (E. M.).
- nārmüşk:** Ar. Ortasında bir miktar yeşili olan bir Hint narı tohumu. (*Mesua ferrea*). (T. E.).
- nemām:** Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). (T. A.).
- nemmām:** Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).
- nercis:** Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (T. E.).
- nergis:** Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (T. E.).
- nerges:** Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (E. M.).
- nesrīn:** Far. Bir tür yaban gülü. (*Rosa canina*). (E. M.), (T. E.).
- nīl:** Ar. Mavi su zambağı, çivit otu. (*Indigofera tinctoria*). (T. E.).
- nīlüfer:** Far. Nilüfer çiçeği. Durgun sularda yetişen bitki. (*Nymphaeaceae*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).
- nircis:** Far. Nergis çiçeği. (*Narcissus*). (T. E.).
- nīşū:** Far. Kuş üzümü. Küçük taneli, çekirdeksiz üzüm. (*Fructus vitis minutae*). (T. A.).
- nohūd:** Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).
- nohūz:** Far. Nohut. (*Cicer arietinum*). (T. K.), (T. E.).
- nücme:** Ar. Ayırık otu, Mekke ayırığı. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

O

oğlan aşı: T.- T. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aşı. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (E. M.), (T. E.).

Ö

ökse: Grk. Ökse otu. (*Viscum album*). (T. A.).

ötrüc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. E.).

P

panbuğ: Far. Pamuk. 1. Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. (T. E.).

panbuğ: Far. Pamuk. 1. Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. (T. E.).

panbuğ: Far. Pamuk. 1. Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi. (*Gossypium*). 2. Bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. 3. Bu tellerin işlenmiş biçimi. (E. M.), (T. A.), (T. E.).

pazı: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). (T. K.).

pazu: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). (E. M.), (T. K.).

pāzū: Far. Pazı. (*Beta vulgaris*). (T. E.).

pelid: Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (*Quercus*). (T. A.).

pencegüşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (T. E.).

pencegüşt: Far. Beşyaprak otu, beşparmak otu, hayıt. (*Potentilla reptans*). (E. M.).

penirek: Far. Ebegümeçi. Ebegümeçigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki. (*Malva sylvestris*). (E. M.).

perbehen: Far. Yabani semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

persiyāvşān: Grk. Baldırıkara otu. İştah açan bir çeşit ot. (*Asplenium adiantum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

pīh-i engüşt: Far. İt tohumu, boz otu, köpek otu. (*Marrubium vulgare*). (T. A.).

pīrūze: Far. Kadiğacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). (T. A.).

pīrūzed: Far. Kadiğacı, şeytanboku ve bundan elde edilen tıbbi zamk. (*Ferula assa-foetida*). (T. A.).

pīyāz: Far. Soğan. (*Allium*). (T. E.).

pūdīne: Sns. Yarpuz otu, su nanesi. (*Mentha sylvestris*). (T. A.).

pürbehen: Far. Yabani semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

R

rāsen: Far. Andız otu. (*Juniperus drupacea*). (T. K.), (T. E.).

rāsin: Ar. Andız otu, kanes, induz otu. (*Inula*). (T. A.).

rāvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

rāziyānā: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). (T. K.).

rāziyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

rāziyānec: : Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

rāzyāne: Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). (E. M.).

reknüb: ?. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).

reşād: Ar. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (T. E.).

reyh: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). (T. A.).

reyhān: Ar. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

rībās: Ar. Işgın otu. (*Rehum ribes*). (T. K.), (T. E.).

rīh: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. (T. A.).

rīvāc: Ar. Kuzukulağı. Karabuğdaygillerden, nemli yerlerde yetişen, yaprakları salata olarak kullanılan, çiçekleri iki evcikli ve kırmızımtırak bir bitki, ekşikulak. (*Rumex acetosa*). (T. A.).

rīvend: Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (*Rheum officinale*). (T. A.), (T. E.).

ruḳāʿ: Grk. Roka. Turpgillerden, yaprakları yenen, kokulu ve otsu bitki. (*Eruca sativa*). (T. A.).

rūḳāde: Grk. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).

rummān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

rūmmān: Ar. Nar ağacı ve meyvesi. (*Punica granatum*). (T. K.).

rūnās: Far. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.).

rūʿnās: Far. Kızıl kök, kızıl boya, kök boyası denen bitki. (*Rubia tinctorum*). (T. A.).

S

şabır: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (*L. Agave americana*). (T. A.), (T. K.).

şabr: Ar. Sabır otu. Öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbi zamk. (*L. Agave americana*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

sādec-i hindī: Far. Hint sümbülü. (*Nardustachys jatamansi*). (T. A.).

şadef: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). (E. M.).

şāfesyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. E.).

şāfisiyyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. K.).

şāfşaya: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. E.).

şāfsiyā: Grk. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. A.).

şakız: T. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. K.), (T. E.).

şakmūniyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müşhil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şakmūnyā: Grk. Bingöz otu, mahmudiye otu. Köklerinden elde edilen reçine müşhil olarak kullanılır. (*Convulvulus scammonia*). (T. E.).

şaleb: Ar. Salep otu. Salepgillerin tek köklü, yumrulu, salkımlı veya başak çiçekli olan örnek bitkisi (Orchis). (T. E.).

şanavber: Grk. Yer çamı. Sarıborazan olarak da bilinir. Görüntüsü ve kokusu çama benzer fakat boyu minyatürdür. Yaprakları hekimlikte kullanılır. (*Ajuga chamaepitys*). (T. A.), (T. E.).

şandal: Ar. Sandal ağacı. Ak sandal (*Santalum album*), kızıl sandal (*Pterocarpus santalinus*), sarı sandal (*Fringilla spinus*) olmak üzere üç türü vardır. (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şarmağ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

sarmısak: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

şarmaşuk: T. Sarmaşık. (*Hedera helix*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sarımsak: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. A.).

sarmısak: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (E. M.), (T. A.).

sarmusağ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

şarmusağ: T. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

şaru boya: T.- T. Sarıboya otu. (*Serratula tinctoria*). (E. M.).

sasāliyūs: Grk. Kadiğacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.).

sāsāliyūs: Grk. Kadiğacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.), (T. E.).

sa'ter: Ar. Güveği otu, sater, kekik. (*Origanum vulgare*). (E. M.), (T. A.).

sefercel: Ar. Ayva ağacı ve meyvesi. (*Cydonia oblonga*). (T. A.), (T. E.).

sekbīnec: Far. Salatalığa benzer bitki ve bu bitkiden elde edilen bir tür tıbbi zamk. (*Ferula scowitziana*). (T. A.), (T. E.).

semen: Far. Yasemin. Zeytingillerden, güzel kokulu çiçekleri olan ağaççık. (*Jasminum*). (T. E.).

semiz: T. Semizotu. (*Portutaca oleracea*). (T. K.).

semiz ot: T.- T. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portutaca oleracea*). (T. E.).

senāmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). (T. E.).

senā-yı mekkī: Ar. Sinameki. (*Cassia*). (T. K.).

senā-yı mekkī: Ar. Sinameki. (*Cassia*). (T. K.).

serāb-pūs: Far. Yentün otu, deryas kökü. (*Thalictrum*). (T. K.).

serçe dili: T.- T. Kuşdili otu. (E. M.).

serhes: Far. Kuzgun otu, erkek eğrelti otu. (*Driopteris filixmas*). (T. A.).

sermağ: Ar. Koyun sarmaşığı, karapazı. (*Atriplex hastata*). (T. A.), (T. K.).

serv: Far. Selvi ağacı. (*Cupressus sempervirens*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sesāliyūn: Grk. Kadiyağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

sesāliyūs: Grk. Kadiyağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. A.).

sezāb: Ar. Sedef otu. (*Ruta graveolens*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şıçan soğanı: T.- T. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. K.).

sifānāh: Grk. Ispanak. Yaprığı sebze olarak kullanılan otsu bitki. (*Spinacia oleracea*). (T. E.).

sığır dili: T.- T. Sığırdili bitkisi. (*Anchusa officinalis*). (E. M.), (T. K.).

şığır kıyruğı: T.- T. Sığırgözü, sığırkuyruğu. (*Verbascum sinicatum*). (E. M.), (T. A.).

sılq: Far. Pancar, pazı. (*Bera vulgaris*). (T. E.).

sīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). (T. A.), (T. E.).

sibistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şil: Ar. Ayırık otu, Mekke ayrığı. (*Elytrigia repens*). (T. A.).

simsim: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sināmekī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

sināmekkī: Ar. Sinameki. Baklagillerden, sıcak bölgelerde yetişen, birçok türü bulunan bir bitki ve meyvesi. (*Cassia*). (T. A.), (T. E.).

siñirlüce ot: T.- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (E. M.).

sipendān: Far. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (T. A.).

sipiddār: Far. Kavak ağacı. Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. (*Populus*). (E. M.).

sipīdmühre: Far. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). (E. M.).

sipistān: Far. Sibistan ağacı ve meyvesi. (*Cordia myxa*). (T. A.).

sīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. A.), (T. E.).

şīr: Far. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. E.).

sīrālā: Ar. Kadiyağacı, şeytantesi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (E. M.).

sırhışt: Far. Cavşir otu, kunduz taşı, oğlan aş. Maydanogiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (T. A.).

sīsāliyūs: Grk. Kadıağacı, şeytancersi, şeytanboku otu. Güçlü kokusu olan tıbbi bir bitki ve bundan elde edilen zamk. (*Ferula assafoetida*). (T. K.), (T. E.).

sīsam: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. K.).

sīsēnber: Grk. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). (T. A.).

şoğan: T. Soğan. (*Allium*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

sögüd: T. Sögüt ağacı. (*Salix*). (T. K.), (T. E.).

sögüt: T. Sögüt ağacı. (*Salix caprea*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

su°d: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. E.).

su°d-ı hindī: Ar. Topalak, kırkboğum bitkisi ve bundan elde edilen bir tür ilaç. (*Cyperus rotundus*). (T. A.).

şu kerdemesi: T.- Grk. Su teresi, kekeş. (*Nasturtium officinale*). (E. M.).

suşulū fenderiyūn: Grk. Altın otu, dalak otu. (*Ceterach officinarum*). (T. A.).

suşurdiyūn: ?. Yaban sarımsağı. (*Teucrium scordium*). (T. E.).

şūm: Ar. Sarımsak. (*Allium sativum*). (T. A.), (T. E.).

şumāk: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). (E. M.).

sumāk: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). (T. K.), (T. E.).

summāk: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). (T. A.), (T. E.).

şummāk: Ar. Sumak. Kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. (*Rhus coriaria*). (T. A.).

sumsum: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. K.).

şümü'l-berrî: Ar. Yabanî sarımsak. (*Allium xiphopetalum*). (T. A.).
şürncân: Far. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).
şüs: Ar. Meyan otu ve kökü. (*Glycyrrhiza glabra*). (T. E.).
şūsân: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (T. K.).
şūsen: Ar. Susam. (*Sesamum indicum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).
şüdlügen: T. Sütleşen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).
şüdr: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (E. M.).
şüg: T. İtkasarı, tilkitaşağı otu. (*Orchis hircina*). (T. A.).
şünbül: Far. Sümbül. Zambakgillerden, çiçekleri keskin kokulu, çok yıllık otsu bitki. (*Hycainthus orientalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).
şünbülü't-ṭīb: Ar. Hint sümbülü. (*Nardostachys jatamansi*). (T. A.).

Ş

şahbellüt: Far.- A. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (E. M.), (T. K.).
şahbelüt: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (T. K.).
şahbilid: Far.- Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (T. K.).
şahr: Ar. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki. (*Hordeum vulgare*). (T. E.).
şāhisferem: Far. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). (T. E.).
şāhsferem: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). (T. A.).
şāhsiferem: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). (T. A.).
şāhsiperm: Far. Küçük fesleğen, reyhan. (*Ocimum minimum*). (E. M.).
şāhter: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. K.).
şāhterā: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. K.).
şāhtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).
şāhterrec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).
şāhterenc: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. E.).
şāhterre: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. E.).
şāhterrec: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (T. E.).
şakāḳul: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şakākül: Ar. Yabani havuç, karakök. (*Pastinaca sativa*). (T. A.).

şakāyık: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şakāyık-ı nu‘mān: Ar. Gelincik çiçeği. (*Papaver rhoeas*). (T. A.).

şalgam: Far. Şalgam. Turpgillerden yumru köklü bir bitki. (*Brassica rapa*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şancār: Ar. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (T. A.).

şarü'l-gül: Ar. Kızıl sarmaşık, şeytan saçı, bostanbozan. (*Cuscutaceae*). (T. A.).

şaytarac: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbago zeylanica*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şebis: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. K.).

şibiş: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. K.).

şebrem: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). (T. A.).

şeceretü'l-gār: Ar.- Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). (E. M.).

şeftālū: Far. Şeftali ağacı ve meyvesi. (*Persica vulgaris*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şehd: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). (T. A.), (T. E.).

şehdāne: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). (T. E.).

şehdānec: Ar. Kenevir tohumu. Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir. (*Cannabis sativa*). (T. A.), (T. E.).

şehtere: Far. Şahtere otu. (*Fumaria officinalis*). (E. M.).

şel-i hindī: Far. Hint ayvası ağacı. (*Cydonia indica*). (T. A.).

şemāma: Ar. Şamama. Yenmeyen kokulu bir cins kavun. (*Cucumis dudaim*). (T. E.).

şenbelīd: Ar. Kestane ağacı ve yemişi. (*Castanea*). (T. E.).

şenhiyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). (T. A.).

şeps: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

şevkerān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). (T. K.).

şevkevān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). (T. E.).

şevkirān: Far. Baldıran, lekeli baldıran, ağı otu. (*Conium maculatum*). (T. A.).

şeyzerec: Ar. Serkile otu ve kökünden elde edilen tıbbi bir ilaç. (*Plumbaga zeylanica*). (T. E.).

şinhıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). (E. M.), (T. E.).

şīb: Far. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). (T. E.).

şibiş: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. A.), (T. E.).

şibişs: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. E.).

şinhıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). (T. K.).

şih: Far. Sarı yavşan otu. (*Artemisia*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şinhıyār: Far. Acur. Bir hıyar çeşidi gibi görünse de gerçekte bir kavun varyetesidir. (*Cucumis melo var. flexuosus*). (T. A.).

şirhişt: Far. Cavşir otu, kunduztaşağı, oğlan aş. Maydanozgiller familyasından, boylu kalın köklü, sert gövdeli, şemsiye biçiminde sarı çiçekler açan, çok yıllık bitki. (*Ferula alaeochytris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

şukāc: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. E.).

şukāī: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. A.).

şüniz: Far. Çörek otu. Dügün çiçeğigillerden, otsu bir bitki. (*Nigella damascena*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

şükāc: Ar. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. K.).

T

taħleb: Ar. Su mercimeği. (*Lemna minor*). (T. K.).

tarhaştūk: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (E. M.).

tarışkūk: Far. Yaban marulu, hindiba, güneyik, kasni otu. Yapraklarından sebze olarak yararlanılan bir bitki türü. (*Cichorium endiva*). (T. E.).

tarhūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

tarhūn: Ar. Tarhun otu. (*Artemisia dracunculus*). (T. K.).

tārınc: Far. Tarçın. (*Cinnamomum*). (T. E.).

ʔaru: T. Darı. (*Panicum miliaceum*). (T. K.), (T. E.).

taʔaranbū: Grk. Oğulotu, melisa, kovan otu, tatramba, koçboynuzu. (*Melissa officinalis*). (E. M.).

teke saʔalı: T.- T. Tekesakalı otu. (*Tragopogon porrifolius*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

temir hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (E. M.), (T. K.), (T. E.).

temr-i hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (T. E.).

temr-i hindü: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (T. E.).

temür hindī: T.- Far. Demirhindi. (*Tamarindus indica*). (T. A.).

tere: Far. Tere. Turpgiller familyasından, yaprakları tüketilen bir bitki. (*Lepidium sativum*). (E. M.), (T. A.).

tetre: Far. Sicilya sumacı, tabaklama sumacı veya karaağaç yapraklı sumak. (*Rhus coriaria*). (T. E.).

tetrī: Far. Sicilya sumacı, tabaklama sumacı veya karaağaç yapraklı sumak. (*Rhus coriaria*). (T. E.).

ʔırfıl: Grk. Dırfıl otu. Çimenler arasında biten üç yapraklı bir çeşit ot, üçgül. (*Trifolium pratense*). (E. M.).

tīn: Ar. İncir ağacı ve meyvesi. (*Ficus carica*). (T. E.).

toħmekān: Far. Semizotu. Semizotugillerden, etli ve mayhoş yaprakları sebze olarak yenilen otsu bir bitki. (*Portulaca oleracea*). (E. M.).

ʔomalan: T. Domalan mantarı. Yumrulu bir tür mantar. (*Terfezia*). (E. M.), (T. K.).

ʔopalah: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus chlorophorus globosus*). (T. E.).

ʔopalaħ: T. Topalak. Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus chlorophorus globosus*). (E. M.).

ʔoraħ otı: T.- T. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (E. M.), (T. A.).

tūder: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). (T. A.).

tūderī: Ar. Kuşekmeği, karahasan otu. (*Capsella bursapastoris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

tuffāħ: Ar. Elma ağacı ve meyvesi. (*Malus domestica*). (T. A.), (T. E.).

ʔuħleb: Ar. Su yosunu. (*Lemna minor*). (T. A.).

turb: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

turmıs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. E.).

turmus: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. E.).

turunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

turp: Far. Turp. (*Raphanus sativus*). (T. K.), (T. E.).

tüt: Far. Dut. (*Morus*). (T. A.), (T. K.).

ṭuyūsā: Grk. Çöpleme otu. Ak çöpleme (*Helleborus album*) ve kara çöpleme (*Helleborus orientalis*) olmak üzere başlıca iki türü bulunmaktadır. (T. A.).

türbid: Far. Türbit otu. (*Convolvulus turpethum*). (T. K.).

türbüd: Far. Türbit otu. (*Convolvulus turpethum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

türmüs: Ar. Yaban baklası, acı bakla, termiye. (*Lupinus polyphyllus*). (T. A.), (T. K.).

U

‘ūd: Ar. Öd ağacı. (*Aquilaria agallocha*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

‘ūdi’ş-şalīb: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). (T. E.).

‘ūdū’ş-şalīb: Ar. Şakayık, ayıgülü, ayıkulağı. (*Paeonia*). (T. E.).

‘ūdū’l-ḳahr: Ar. Üdülkahrı otu, nezle otu, pire otu, yapışkan otu. (*Anacyclus pyrethrum*). (T. A.).

‘uleyḳ: Ar. Tarla sarmaşığı. (*Convolvulus arvensis*). (T. A.), (T. E.).

‘ulik-i rūmī: Ar. Sakız ağacı ve sakız ağacından elde edilen bir tür reçine. (*Pistacia lentiscus*). (T. A.).

‘unnāb: Ar. Hünnap, kızılığde, üvez ağacı ve meyvesi. (*Sorbus aucuparis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

‘unşıl: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. A.).

‘unşul: Ar. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

‘urūḳ: Ar. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). (T. K.).

uruz otı: ?- T. Sinir otu, bağa yaprağı. Tüylü yapraklı, çok yıllık, birçok yabani türü bulunan otsu bir bitki. (*Plantago*). (E. M.), (T. A.).

uşkulu fenderiyūn: ?. Altın otu, dalak otu. (*Ceterach officinarum*). (T. A.).

uşkürdiyūn: Grk. Yaban sarımsağı. (*Teucrium scordioides*). (T. E.).

uşkuṭrī: Grk. Sabır otunun bir türü. (T. A.).

uşkuṭūrī: Grk. Sabır otunun bir türü. (T. A.), (T. K.).

usķūturī: Grk. Sabır otunun bir türü. (T. K.).

usķūhudūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

usķūhūdus: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). (T. K.).

usķūhuzūs: Grk. Karabaş otu. (*Lavandula stoechas*). (T. E.).

uşaq: T. Daneçadır, çadıruşaqı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

ūşnā: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). (T. A.).

uşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. A.).

ūşne: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mescus aboreus*). (T. A.).

uşturğār: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). (E. M.).

uşturğāz: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). (T. E.).

utruc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. A.).

utrunc: Far. Turunç. Turunçgillerden, bütün Akdeniz ülkelerinde yetişen, kışın yaprağını dökmeyen bir ağaç, narenc ve bu ağacın meyvesi. (*Citrus aurantium amara*). (T. K.).

Ü

ükşūs: Ar. Başka bitkiler üzerinde parazit olarak yaşayan bir bitki türü. Cinsacı olarak da bilinir. (*Cuscuta epytphimum*). (T. K.).

ūşnān: Ar. Çöven otu. Kökü ve dalları suyu köpürten, temizleyici olarak kullanılan bir bitki. Sabun otu, helvacı kökü olarak da bilinir. (*Saponaria officinalis*). (T. E.).

üştürğāz: Far. Devedikeni, devetabanı. (*Hercabardui cardui mariae*). (T. E.).

üzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (T. A.).

üzüm: T. Üzüm. (*Vitis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

V

vara: ?. Küçük sedefotu. (*Concha veneris*). (E. M.).

varis: Far. Safran. (*Crocus sativus*). (T. K.).

varsama: Ar. Barsama otu. Güzel kokulu, yaprakları yemeklere konulan yaban kekiği. (*Thymus glaber*). (T. K.).

vaşak: Far. Daneçadır, çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (*Dorema ammoniacum*). (E. M.), (T. K.).

vecc: Ar. Eğir otu. Sulak yerlerde biten zehirli bir ot. (*Acorus calamus*). (T. A.), (T. E.).

venbel otu: ?- T. Eşek marulu, kuzu gevreği, süt otu. (*Sonchus oleraceus*). (E. M.).

verd: Ar. Gül. (*Rosaceae*). (T. A.), (T. E.).

vesligün: Far. Fesleğen. (*Ocimum basilicum*). (E. M.).

Y

yabān hıyārı: Far.- Ar. Eşek hıyarı. (*Ecballium elaterium*). (E. M.).

yabān soğanı: Far.- T. Adasoğanı. (*Scilla maritima*). (T. E.).

yabrūh: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. E.).

yālikī: ?. Eğrelti otu. Tıpta bağırsak kurtlarını düşürmek için kullanılan çok yıllık ve otsu bir bitki. Aşkmerdiveni, eğrelti. (*Driopteris filix-mas*). (E. M.).

yandağ: ?. Yaban sarımsağı, yandağ otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). (T. K.).

yantaş: ?. Yaban sarımsağı, yandağ otu. Sarımsak cinsinden kötü kokulu bir ot. (*Ononis sinosa*). (E. M.).

yaprūh: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. E.).

yarpuz: T. Yarpuz. Nane türünden, kısa saplı, az veya çok tüylü, güzel kokulu bir bitki. (*Mentha pulegium*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

yāsemen: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). (T. E.).

yāsemīn: Far. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

yavşan: T. Yavşan. 20 kadar türü bulunan tıbbi bir çeşit ota verilen genel ad. (*Artemisia*). (T. A.), (T. E.).

yebrūc: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. A.).

yebrūh: Ar. Adamotu, at elması, kankurutan. Çok yıllık, rozet yapraklı, kazık köklü ve mavi çiçekli bir bitki. (*Mandragora officinalis*). (T. K.).

yekban: Far.- Ar. Sultanisöğüt, sorkun ağacı. (*Salix caprea*). (T. A.).

yelğün: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. A.).

yenbūt: Ar. Keçiboynuzu ağacı ve meyvesi. (*Ceratonia siliqua*). (T. A.).

yeneme: ?. Kılıç otu, bataklık suseni. (*Iridaceae*). (T. A.).

yenūc: Ar. Sütleğen otu ve bundan elde edilen tıbbî bir zamk. (*Euphorbia peplis*). (T. A.).

yera^cra^c: Ar. Kamış. Sulak yerlerde yetişen, gövdesi sert bitki. (*Phragmites australis*). (T. A.).

yetūc: Ar. Sütleğengillere verilen ortak isim. (*Euphorbiaceae*). (T. A.).

yılan bıçağı: T.- T. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). (E. M.).

yılan boncuğı: T- T. Yılanbıçağı, yılanyastığı otu ve bu bitkinin şifalı kökü. (*Arum maculatum*). (E. M.).

yılğün: T. Ilgın ağacı. (*Tamaricaceae*). (T. E.).

yoşun: Ar. Ağaç yosunu, ketencik. (*Mesquus aboreus*). (T. A.).

yund dişi: ?- T. Eğri kestane, güz çiğdemi. (*Colchicum autumnale*). (E. M.).

yüzerlik: T. Üzerlik otu, nazar otu, yabani sedef otu. Çok yıllık otsu ve beyaz çiçekli bir bitki. Tohumları tütsü olarak kullanılır. (*Zygophyllaceae*). (E. M.), (T. E.).

Z

za^cferān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). (T. K.), (T. E.).

za^cfirān: Ar. Safran. (*Crocus sativus*). (E. M.), (T. A.).

zanbak: Ar. Zambak. Güzel ve iri çiçekli bitki. (*Lilium*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zaymūrān: Ar. Yabani fesleğen, bir tür reyhan. (*Ocimum*). (E. M.).

zayyān: Ar. Yasemin. Zeytingillerden güzel kokulu bir çiçek. (*Jasminum*). (E. M.).

zefnī: Grk. Defne ağacı ve yemişi. (*Laurus nobilis*). (E. M.).

zehre-i gāv: Far. İnek çiçeği. (*Woodfordia floribundia*). (T. A.).

zencebil: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). (T. A.).

zencebīl: Ar. Zencefil. Kamış görünüşünde otsu bir bitki. (*Zingiber officinale*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zerārīc: Far. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

zerāvend: Far. Lohusa otu. (*Aristolochia*). (T. E.).

zerdālū: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). (E. M.), (T. A.), (T. E.).

zerdālū: Far. Zerdali. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü. (*Armeniaca vulgaris*). (T. K.).

zerde-i hāye: Far. Safran. (*Crocus sativus*). (T. A.).

zerdeçub: Far. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). (T. A.).

zerdeçube: Far. Zerdeçal. (*Cucurma longa*). (T. A.).

zerīre: Ar. Kazayağı otu. (*Chenopodium album*). (T. E.).

zerneb: Ar. Çekirgeayağı bitkisi. Turunç gibi güzel kokulu bir ot. (*Taxus baccata*). (T. A.), (T. E.).

zernebād: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). (T. A.).

zeyt: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zeytūn: Ar. Zeytin ağacı ve meyvesi. (*Olea europea*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zimāde: ?. Bir çeşit tıbbi bitki. (T. K.).

zirāvend: Far. Lohusa otu. (*Aristolochia*). (T. K.).

zirāvend-i müdahrec: Ar. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). (T. A.), (T. E.).

zirāvend-i müdevver: Ar.- Far. Yuvarlak ziravend. (*Aristolochia rotunda*). (T. A.).

zirāvend-i şavil: Ar. Boru elması. (*Aristolochia longa*). (T. A.).

zīre: Far. Kimyon. (*Cuminum cyminum*). (E. M.), (T. A.).

zīrī: ?. Dağ soğanı, yaban soğanı. (*Muscari comosum*). (T. A.).

zirişk: Ar. Dikenüzümü, kadıntuzluğu, sarı çalı, çobantuzluğu, hatuntuzluğu, karamuk denen bitki. Çok yıllık, çalı formunda, dikenli, sarı çiçeklidir. (*Berberis vulgaris*). (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zirnīh: Far. Sıçan otu. (*Anagallis arvensis*). (T. K.).

zūfā: Ar. Çördükotu, zufa otu. (*Hyssopus officinalis*). (E. M.), (T. A.), (T. K.), (T. E.).

zūferā: Ar. Çörtük. (*Echinophora tenuifolia*). (T. A.).

zūkarā: Ar. Dereotu. (*Anethum graveolens*). (T. A.).

zūle: ?. Girit sümbülü, büyük kedi otu. (*Valeriana dioscorides*). (T. A.).

zurunbād: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). (T. A.).

zurunbāt: Ar. Yabani zencefil. (*Zingiber zerumbet*). (T. A.).

zuʿrūr: Ar. Yabani erik ağacı, dağ yemişi. (*Pururus Domestica*). (T. A.).

SONUÇ

Edviye-i Müfrede, *Terceme-i Akrabādīn*, *Terceme-i Kāmilū's-Sinā'a*, *Tervīhū'l-Ervāh* adlı eserlerde geçen bitki adları tespit edilip kökenlerine göre gruplandırılarak sayısal veriler elde edilmiştir. Buna göre:

Edviye-i Müfrede'de geçen toplam bitki adı sayısı:292, Arapça bitki adı sayısı: 100 (%34,25), Farsça bitki adı sayısı: 90 (%30,82), Grekçe bitki adı sayısı: 24 (%8,22), kökeni tespit edilemeyen bitki adı sayısı: 4 (%1,37), Türkçe bitki adı sayısı: 61 (%20,89), birden fazla dile ait sözcüklerle oluşturulmuş bitki adı sayısı: 13 (%4,45).

Terceme-i Akrabādīn'de geçen toplam bitki adı sayısı: 648, Arapça bitki adı sayısı: 300 (%46,30), Farsça bitki adı sayısı: 193 (%29,78), Grekçe bitki adı sayısı: 62 (%9,57), kökeni tespit edilemeyen bitki adı sayısı: 16 (%2,47), Türkçe bitki adı sayısı: 43 (%6,64), birden fazla dile ait sözcüklerle oluşturulmuş bitki adı sayısı: 32 (%4,94), Sanskritçe bitki adı sayısı: 2.

Terceme-i Kāmilū's-Sinā'a'da geçen toplam bitki adı sayısı: 317, Arapça bitki adı sayısı: 54 (%17,03), Farsça bitki adı sayısı: 81 (%25,55), Grekçe bitki adı sayısı: 28 (%8,83), kökeni tespit edilemeyen bitki adı sayısı: 9 (%2,84), Türkçe bitki adı sayısı: 54 (%17,03), birden fazla dile ait sözcüklerle oluşturulmuş bitki adı sayısı: 11 (%3,47).

Tervīhū'l-Ervāh'da geçen toplam bitki adı sayısı: 472, Arapça bitki adı sayısı: 220 (%46,61), Farsça bitki adı sayısı: 156 (%33,05), Grekçe bitki adı sayısı: 42 (%8,90), kökeni tespit edilemeyen bitki adı sayısı: 3 (%0,64), Türkçe bitki adı sayısı: 41 (%8,69), birden fazla dile ait sözcüklerle oluşturulmuş bitki adı sayısı: 10 (%2,12).

İncelemeler sonucu, Eski Anadolu Türkçesi döneminde henüz oturmuş bir imla bulunmaması [*domalan/ tōmalan, dilki üzümü/ dilkü üzümü, vb.*], Arapça ve Farsça kelimelerde yazım hatasından veya yanlış okumadan kaynaklı olarak aynı kelimenin eserin farklı bölümlerinde farklı harflerle yazılmış olması [*bādām/ bāzām/ bāzem, kāfūr/ kāfūr, vb.*], Arapça ve Farsça kelimelerde yazıda bulunmayan kısa vokaller için farklı harekelerin aynı metinde verilmesi [*fistuk/ fustuk, pazı/ pazu, vb.*] gibi sebeplerden dolayı aynı bitki adının birden fazla şekilde yazıldığı durumlar görülmüştür. Bu fonetik farkları şu şekilde derlemek mümkündür:

Tablo 1: Eserler arasındaki fonetik farklar

<i>EDVİYE-İ MÜFREDE</i>	<i>TERCEME-İ AKRABĀDĪN</i>	<i>TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀ'A</i>	<i>TERVĪHÜ'L- ERVĀH</i>
-	afsentīn	afsentin/ afsentīn	afsentūn/ fisentīn

aķāķiyā	aķāķiyā	aķāķiyā	aķāķyā
arpa	arpa	arba/ arpa	arpa
°ar°ar	°ār°ar	-	°ar°ar
ardıc	ardıc	arduç	-
-	°artanīnā/ °artanīšā/ martenīšā	-	°artanīšā
-	aķmā°-ı rummān/ aķmā°ü' r-rummān	-	-
-	asārūn/ aşārūn	asārūn	asārūn
-	°aše' r-rā°ı/ °aše' r-rā°	°aša' r-rā°ı	°aša' r-rā°ı
°aşfūr	°aşfur	°aşfur/ °aşfūr	-
bābādyā	-	bābad/ bābād/ bābadda/ bābadyā	-
bābūnec	bābūne/ bābūnec	-	bābūne/ bābūnec
bādām	bādem	bādām/ bāzām/ bāzem	bādām/ bāzām
bādrencbūye	bādrencbūye/ bādrencbūyye/ bādrencbūye	-	-
-	bādüverd/ bādverdī	-	-
	bādyān	-	bādiyān
baķılī	baķla	baķıllā/ baķıllī/ baķla	baķıllā/ baķılla/ baķl/ baķla
bālādır	belādūr	bālādur	-
belād-ı kimnūn/ bilād-ı kimnūn			
-	bārūzed/ bārzed/ büberzed/ pīrūze/ pīrūzed	-	-
-	-	bāzared/ bāzaverd	bāzāverd
-	-	-	bāzrūc/ bāzurūc
belesān	belesān	-	belsān
belīle	belīle/ belīlec	-	belīlec
benefşe	benefş/ benefşe	benefşe	benefsec/ benefşe
-	bersiyāvşān/ persiyāvşān	-	-
besfāyic	besfāyic	besfāc/ besfāyic	besfāyic
buţm	buţum	-	buţm
būzeydān	būzīdān	-	būzeydān
cāvşīr	cāvşīr/ cāvuşīr	cāvaşīr	cāveşīr
cevz-i buvā	-	cevz-i buvā	cevz-i bevvā/ cevz- i buvvā
cünd-i bīdester	cünd-i bīdester	cenz-i bādester/ cenz-i bāzestur	cünd u bīdester/ cünd-i bīdester
çetlemük	-	çelelmük/ çetlemük	-
-	çıntınā/ çıntıyā/ çıntıyānā/ çıntıyāne	-	-

dārçinī	dārçin/ dārçinī	dārcinī/ dārçinī/ dārşinī	dārçin/ dār-çinī/ dār-1 çinī/ tārinc
-	dārü'ş-şacşacān/ dār-1 şacşacān/	-	dār-1 şeyşecān/ dār-1 şişicān
-	dermine/ dirmene	-	-
demür diken	-	-	demür diken
destenbūy	-	-	destenbū
dilkü üzümü	-	dilki üzümü/ dilkü üzümü	-
dopalak/ topalak	-	-	topalak
durak otı/ torak otı	torak otı	durak	-
ebemgömece	-	ebegömece/ ebemgömece	-
eftimün	eftimün	eftimān/ eftimün	efşimün
-	emberbārīs/ emīrbārīs	-	-
engüdān	encüdān/ encüzān	encüdan-1 rümī	encüdān
-	engijed/ engizān/ engized/ engüdān	-	-
-	eşek mārūlı	-	eşek marulı
-	fatrāsāliyūn/ fatrū'l-asāliyūn/ fiṭr-1 asāliyūn	-	farfāsāliyūs/ fatrāsāliyūn
-	-	-	farfac/ farfaḥ
ferfiyūn	ferfiyūn	ferbiyyūn/ firbiyyūn	farbiyūn/ farfiyūn
-	ferencemşük/ felencemşük	-	ferencmüşk
-	-	-	feşimün/ efşimün
gendenā/ gendene	gendenā/ gendene	gendene	-
-	gezmāzec/ gezmāzū	-	gezmāzec/ gezmāzic/ gezmāzek
-	-	-	güncīd/ güncīz
ḥarbak	ḥarbak/ ḥarbak	ḥarbak	ḥarbak
-	ḥatmī	ḥatmi/ ḥatmī	ḥatmī
-	-	ḥātūna/ ḥātūnā, kaṭūna, kātūna	-
-	-	ḥatun duzlığı/ ḥatun tuzluğu	-
-	-	-	ḥavlıncān/ ḥūlıncān
ḥayyū'l- ʿālem	ḥayy-i ʿālem/ ḥayyū'l- ʿālem	ḥayy-i ʿālem	ḥayy-i ʿālem
helīle	helīle/ helīlec	helīle	ehlīle/ ehlīlec/ helīle/ helīlec
-	ḥiltīs/ ḥiltīt	-	ḥiltīt

hınnā	hınnā/ hınnā	-	-
hıyārşenber	hıyārşenbe/ hıyārşenber	hıyārşenber	hıyārşenber
-	hırī	hırī	hır/ hırī/ hırī
hindubā	hindibā	-	hindübā/ hündübā
hubāzī	hubāzī/ hubbāzī	-	hubāzā/ hubāze/ hubāzī
-	-	-	hulb/ hulbe
hurfe	hurfe/ hurfe	-	-
hur mā	hur mā/ hur mā	hur mā/ hur mā	hur mā
-	huşyetü's-şaleb	-	huşsa's-şaleb/ huşa's-şaleb/ huşye's-şaleb
ıccāş	ıccāş	-	ıccāş/ ıccās
ınebu's-şaleb	ınebu's-şaleb	ınebu's-şaleb	ınebu's-şaleb
-	kābilī	kābilī	kābil/ kābilī
kāfūr	kāfūr	kāfūr/ kāfūr	kāfūr
-	kākūle/ kākūle/ kākulī	-	kākula
ķarpüz	ķarbüz	ķarpuz	ķarbuz/ ķarpuz
-	-	-	kemāfıtos/ kemāzıryos
kimnūn	kemmūn	kimlūn	kemmūn
kerneb	kürneb	kürnüb	kerneb/ kürnüb
kestene	kesne/ kūsne	-	-
kişnic/ kişnız	kişnic/ kişnız	kişnic	keşnız
ķostundūs	ķıstıdās	-	-
-	ķurdımānā	ķurdımānā	ķurdımāne
-	künc/ küncıd/ küncüd	-	-
lāden	la ^o den	lāden/ lādin/ lāzen	lāden/ lāzen
līmūn	līmūn	līmūn	leymūn/ līmū/ līmūn
-	lūbbān/ lūben	-	lūbān
-	māhızehre/ māhızehref/ māhızehref	-	māhızrec
mārucūbe	māriçūbe	-	-
marūl	mārūl	mārul	mārūl
maştakī	maştakī	maştaki/ maştakī	maştakī
-	māzeryūn	māzıryūn	māzeryūn
merzencūş	merzencūş/ merzengūş	merzencūş	merzencūş
mevızec	meyvızec	mıvızec	mevızec/ mevızeg/ meyvızec
muķl	muķl	muķıl/ muķul	muķl
mulūhıyyā	mulūhıyyā	-	mulūhıyā

-	-	mürdemük/ mürdümük	-
-	müşk-i tarāmşī°/ müşk-i tarāmuşī°	-	-
na°nā°	na°na°/ na°nā°/ na°nā°/ na°ne	na°nā	na°na°
nānḥuvāh	nānḥuvah/ nānḥuvāh	nānḥuvāh	nānḥvāh
nārçīl	nārçīlī	-	nārçīl
nārīnc	nārenc	-	nārīnc
-	nemām/ nemmām	nemmām	nemmām
nerges	-	-	nercis/ nergis/ nircis
nīlūfer	nīlūfer	nīlūfer	līnūfer/ nīlūfer
noḥūd	noḥūd	noḥūd/ noḥūz	noḥūd/ noḥūz
panbuḳ	panbuḳ	-	panbuḡ/ panbuḥ/ panbuḳ
penceḡušt	-	-	fenceḡušt/ fencengušt/ penceḡušt
persiyāvşān	bersiyāvşān/ persiyāvşān	-	persiyāvşān
-	-	-	perbehen/ pūrbehen
-	rāsin	rāsen	rāsen
rāzyāne	rāziyāne/ rāziyānec	rāziyānā/ rāziyāne/ rāziyānec	rāziyāne/ rāziyānec
reyḥān	reyḥ/ reyḥān	reyḥān	reyḥān
-	rīvend	-	rāvend/ rīvend
-	rūnās/ rū°nās	-	-
şabr	şabır/ şabr	şabır/ şabr	şabr
-	şāfsiyā	şāfisiyyā	şāfesiyā/ şāfsaya
şaḳmūniyā	şaḳmūniyā	şaḳmūniyā	şaḳmūniyā/ şaḳmūnyā
-	sesāliyūn/ sāsāliyūs, sesāliyūs	sasāliyūs/ sīsāliyūs	sāsāliyūs/ sīsāliyūs
sarmısaḳ	sarımsaḳ/	şarmısaḳ	şarmaḳ/ sarmaḳ/ sarmısaḳ/ şarmısaḳ/ sarmısaḳ/ şarmısaḳ
simsim	-	sumsum	simsim
sināmekī	sināmekī/ sināmekkī	senā-yı mekī/ senā- yı mekkī	sināmekī/ senāmekkī/ sināmekkī
-	sipistān	sibistān	-
-	sīr	-	sīr/ şīr

-	sīrhı̄ṣṭ/ ṣīrhı̄ṣṭ	-	-
sögüt	-	sögüd	sögüd/ sögüt
şumāk	summāk/ şummāk	sumāk	sumāk/ summāk
sūsen	sūsen	sūsān/ sūsen	sūsen
şahbellūt	-	şahbellūt/ şahbellūt/ şahbilid	şenbelid
şāhsiperem	şāhsiferem/ şāhsiferem	-	şāhisferem
şāhtere/ şehtere	şāhtere/ şāhterec	şāhter/ şāhterā/ şāhtere/ şāhterec	şāhtere/ şāhterec/ şāhterenc/ şāhterenc/ şāhterre/ şāhterrec
şakākūl	şakākūl/ şakākūl	-	şakākūl
-	şehd/ şehdānec	-	şehd/ şehdāne/ şehdānec
şinḥıyār	şenḥıyār/ şinḥıyār	şinḥıyār	-
-	şeps	şebis/ şibis	şibis/ şibiş
tarḥaşṭūk	-	-	taraşṭūk
tarḥūn	tarḥūn	tarḥūn/ tarḥūn	tarḥūn
temir hindī	temür hindī	temir hindī	temir hindī/ temr-i hindī/ temr-i hindū
-	-	-	tetre/ tetrī
tomalan	-	domalan/ tomalan	-
tūderī	tūder/ tūderī	-	tūderī
turb	turb	turb/ turp	turb/ turp
turunc	durunc/ turunc/ utruc	utrunc	turunc/ ötrüc
türbüd	türbüd	türbid/ türbüd	türbüd
-	-	-	°üdi'ş-şalīb/ °üdü'ş- şalīb
-	°unşıl/ °unşul	°unşul	°unşul
-	uskuṭūrī	uskuṭūrī/ uskūṭūrī	uskuṭūrī
uštūḥudūs	uštūḥudūs	uštūḥūdus	uštūḥudūs/ uštūḥuzūs
uşturgār	üştürğāz	-	uşturgāz
-	-	-	yabrūḥ/ yaprūḥ
yāsemīn	yāsemīn	-	yāsemen/ yāsemīn
za°firān	za°firān	za°ferān	za°ferān
zencebīl	zencebil/ zencebīl	zencebīl	zencebīl
-	zerdeçüb/ zerdeçübe	-	-
zeyt/ zeytūn	zeyt/ zeytūn	zeyt/ zeytūn	zeyt/ zeytūn
-	zurunbād/ zurunbāt	-	-

Bununla beraber aynı bitki için birden fazla dilde ad da aynı eser içinde verilmiştir. Yazar bunu kimi zaman farklı dillerdeki karşılıkları vermek için yaparken kimi zaman da

eserlerde özellikle Arapça, Farsça veya Grekçe geçen bitki adlarının Türkçesini de vermek için yapmıştır.

1. EDVİYE-İ MÜFREDE

Eserde Türkçe ve Türkçenin yanında başka bir dilden de sözcük olarak oluşturulmuş 69 bitki adından 22 tanesinin farklı dillerde karşılıkları da verilmiştir. Tabloda bu adlar ve karşılıkları verilmiştir. Edviye-i Müfrede için yapılan incelemede yararlanılan Mustafa CANPOLAT ve Zafer ÖNLER tarafından hazırlanan *İshāk Bin Murād Edviye-i Müfrede* adlı eserde bitki adlarının kaç kez geçtiğine dair sadece birer varak ve satır numarası verildiği için metin içinde geçme sayılara göre bir tespit bu eser için yapılmamıştır.

Tablo 2: *Edviye-i Müfrede*'de geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

baldırı kara (T.- T.)			persiyāvşān (Grk.)		
beg börki (T.- T.)		şāhtere/ şehtere (Far.)			
dilkü taşığı (T.- T.)		būzeydān (Far.)			
dilkü üzümü (T.- T.)/ it üzümü (T.- T.)	°inebu's- şaleb (Ar.)	engūr-ı rubāh (Far.)			
ebem gömeci (T.- T.)	hubāzī (Ar.)	hūrperest (Far.)/ penīrek (Far.)			
erük (T.)	ıccāş (Ar.)				
eşek turbı (T.- Ar.)	kışşā'ü'l- himār (Ar.)				yabān hıyārı (Far.- Ar.)
eyreltü(T.)				yālikī (?)	
günlük (T.)	muql (Ar.)		kündür (Grk.)		
iki kardeş kanı (T.- T.- T.)	demü'l- aḥaveyn (Ar.)				
it boncuğı (T.- T.)		sipīdmühre (Far.)		vara ^c (?)	
kadun tuzluğı (T.- T.)		zerārīc (Far.)			

kaşnı (T.)	maħrūt (Ar.)/ sir ^{ca} alā (Ar.)	engüdān (Far.)			
kaṣaḳ (T.)		sipīddār (Far.)			
oğlan aşı (T.- T.)	cāvşīr (Ar.)	cünd-i bīdester (Far.)			
sıgır dili (T.- T.)	lisānū'ş- şevr (Ar.)				
siñirlüce ot (T.- T.)	ħayyü'l- ^{ca} ālem (Ar.)				uruz otı (?- T.)
şu kerdemesi (T.- Grk.)	ħabbü'r- reşād (Ar.)/ ħurf (Ar.)		kerdeme (Grk.)		
teke saḳalı (T.- T.)	liħyetü't- teys (Ar.)				
uşaḳ (T.)		vaşaḳ (Far.)			
yılan bıçağı (T.- T.)/ yılan boncuğı (T.- T.)		lūf (Far.)			
yüzerlik (T.)			biğānūs (Grk.)		

2. TERCEME-İ AKRABĀDİN

Eserde Türkçe ve Türkçenin yanında başka bir dilden de sözcük alarak oluşturulmuş 53 bitki adından 32 tanesinin farklı dillerde karşılıkları da verilmiştir. Tabloda bu bitkilerin farklı dillerdeki karşılıkları ve metin içinde kaç kez tekrar ettikleri yazmaktadır. Tabloya göre Türkçesi, diğer dillerdeki adlarından daha fazla tekrar eden bitki adı sayısı azdır.

Tablo 3: *Terceme-i Akrabādīn*'de geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

ağulu manṭar (T.- Grk.) (1)	fiṭır (Ar.) (2)				
aḳça ot (T.- T.) (1)				yeneme (?) (1)	
alma (T.) (22)	tuffāħ (Ar.) (6)	sīb (Far.) (5)			

anduz (T.) (2)	cenā° (Ar.) (1)/ rāsīn (Ar.) (12)				
aṭa şoğanı (T.- T.) (1)	°unşıl (Ar.) (1)/ °unşul (Ar.) (3)		eşķıl (Grk.) (11)		başal-ı fār (Ar.- Far.) (1)
ayruķ köki (T.- T.) (1)	adhīr (Ar.) (30)/ nücme (Ar.) (1)/ şīl (Ar.) (1)	giyāh (Far.) (1)			
ayva (T.) (50)	sefercel (Ar.) (13)	ābī (Far.) (3)			
ayvadāna (T.- Far.) (1)	ķaysūm (Ar.) (5)				
beş barmaķ (T.- T.) (1)	ħamset-ü evrak (Ar.) (1)		bentāfilūn (Grk.) (1)		
boya (T.) (1)	el-füvve (Ar.) (1)/ füvve (Ar.) (13)/ füvvet (Ar.) (4)	rūnās (Far.) (3)/ rū°nās (Far.) (2)			
burçak (T.) (2)			eztūniyā (Grk.) (1)		
bürüklü (T.) (1)			ustūħudūs (Grk.) (29)		
çoğan (T.) (1)	kündūs (Ar.) (20)/ kündūs (Ar.) (2)/ uşnān (Ar.) (5)				
erük (T.) (16)	icāş (Ar.) (2)	ālū (Far.) (2)			
eşek mārūlı (T.- Far.) (1)	ebū celsā (Ar.) (1)/ ħassū'l- ħimār (Ar.) (1)/ şancār (Ar.) (5)				
güneyik (T.) (1)	hindibā (Ar.) (17)/ şukā°ī (Ar.) (2)	kāsni (Far.) (16)			

günlük (T.) (1)	lubbān (Ar.) (7)/ lüben (Ar.) (1)/ muql (Ar.) (18)		eflātūn (Grk.) (1)		
h̄arb dutan (Ar.- T.) (1)			kemāfiṭūs (Grk.) (12)/ kemāfiṭūs (Grk.) (4)/ šanavber (Grk.) (4)		
ıdırğan (T.) (1)	encere (Ar.) (2)/ kırışş (Ar.) (1)				
it tohmı (T.- Far.) (1)		pīh-i engüşt (Far.) (6)		kaṅṅāfliyūn (?) (4)	
kaḅak (T.) (19)		kedū (Far.) (1)			
kaḅıř (T.) (3)	kaşab (Ar.) (4)				
kaḅa ağac (T.- T.) (1)		dīvdār (Far.) (1)			
kaḅıř kaḅıř (T.- T.) (1)	yera ^{ra} (Ar.) (1)				
kaşmı (T.) (2)	encüdān (Ar.) (2)/ encüzān (Ar.) (10)/ h̄iltīs (Ar.) (3)/ h̄iltīt (Ar.) (11)	engijed (Far.) (1)/ engizān (Far.) (1)/ engized (Far.) (2)/ engüdān (Far.) (1)/ keder (Far.) (1)	sāsāliyūs (Grk.) (2)/ sesāliyūn (Grk.) (1)/ sesāliyūs (Grk.) (17)		
sarımsak (T.) (1)/ şarmısak (T.) (4)	řūm (Ar.) (1)	sīr (Far.) (1)			
şığır kuyruğı (T.- T.) (1)	kātilū'z- zeyb (Ar.) (1)	āzeriyūn (Far.) (1)/ māhīzehre (Far.) (2)/ māhīzerec (Far.) (1)/ māhīzerec (Far.) (5)		baṭbaṭ (?) (1)	
şoğan (T.) (2)	başal (Ar.) (3)				

sögüt (T.) (5)		bīd (Far.) (1)			
südlügen (T.) (1)	ferfiyūn (Ar.) (53)/ şebrem (Ar.) (2)/ yenū° (Ar.) (1)				
süg (T.) (35)	ḥuşyetü's- şaleb (Ar.) (1)	būzīdān (Far.) (11)	rūkāde (Grk.) (1)	reknüb: (?) (1)	
yelgun (T.) (1)		gezmāzec (Far.) (4)/ gezmāzū (Far.) (8)			

3. TERCEME-İ KĀMİLÜ'S-SINĀA

Eserde Türkçe ve Türkçenin yanında başka bir dilden de sözcük olarak oluşturulmuş 61 bitki adından 26 tanesinin farklı dillerde karşılıkları da verilmiştir. Tabloda bu bitkilerin farklı dillerdeki karşılıkları ve metin içinde kaç kez tekrar ettikleri yazmaktadır. Tabloya göre Türkçesi diğer dillerdeki karşılıklarından daha fazla tekrar eden bitki adı sayısı fazladır.

Tablo 4: *Terceme-i Kāmīlū's-Sināa*'da geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

ağaç sarmaşığı (T.-T.) (2)	leblāb (Ar.) (4)				
ağu ağacı (T.-T.) (4)	dıflī (Ar.) (4)				
dilki üzümü (T.-T.) (2)/ dilkü üzümü (T.-T.) (3)	°ineb-i şaleb (Ar.) (1)				
baldırı kara (T.-T.) (1)/ kara baldurlu (T.- T.) (1)	kesfere (Ar.) (4)				
cırcır (T.) (1)			kerdeme (Grk.) (1)		
çoban ağacı (Far.- T.) (2)	°aşā'r-rāī (Ar.) (1)				

çoğan (T.) (2)	kündüs (Ar.) (6)				
çörek otı (T.-T.) (4)		şüniz (Far.) (1)			
delü bakla (T.- Ar.) (1)/ delüce bakla (T.- Ar.) (1)	türmüs (Ar.) (2)				
delüce zeytün (T.- Ar.) (1)		mivizec (Far.) (1)			
diken sarmaşığı (T.-T.) (1)	üküş (Ar.) (2)				bağ sarmaşığı (Far.- T.) (1)
dilki üzümü (T.-T.) (2)/ dilkü üzümü (T.-T.) (3)	ineb-i şaleb (Ar.) (1)				
durak (T.) (8)	şebis (Ar.) (1)/ şibis (Ar.) (2)				
evren yavşanı (T.- T.) (2)			afsentin (Grk.) (1)/ afsentin (Grk.) (16)		
güneyik otı (T.-T.) (1)	şükâ (Ar.) (1)	kāsni (Far.) (5)/ kasni (Far.) (7)			
günlük (T.) (2)	muqıl (Ar.) (1)/ muqul (Ar.) (3)				
hatun duzlığı (Ar.- T.) (2)/ hatun tuzluğu (Ar.- T.) (1)	zirişk (Ar.) (2)				
karğa kavunı (T.- T.) (2)/ karğa kavunı (T.- T.) (1)	hanzal (Ar.) (3)				ebü cehl karpuzı (Ar.- Far.) (1)
kekük (T.) (3)	fevtenc-i cebeli (Ar.) (2)				

ķunduz taşakı (T.- T.) (1)	cāvařır (Ar.) (1)/ cenz-i bādester (Ar.) (1)/ cenz-i bāzestur (Ar.) (1)				
ķuzu dili (T.-T.) (1)	ħayy-i ʿālem (Ar.) (7)/ lisān-ı ħamel (Ar.) (1)				
saķız (T.) (3)	maştaki (Ar.) (1)/ maştakı (Ar.) (2)				
şıçan soĝanı (T.-T.) (2)	ʿunřul (Ar.) (3)		iskıl (Grk.) (1)		
sıĝır dili (T.-T.) (2)	lisānū's- sevr (Ar.) (2)				
teke saķalı (T.-T.) (1)	liħyetü't- teys (Ar.) (1)				
uřaķ (T.) (4)		vařaķ (Far.) (1)			

4. TERVİHÜ'L-ERVĀH

Eserde Türkçe ve Türkçenin yanında başka bir dilden de sözcük olarak oluşturulmuş 46 bitki adından 16 tanesinin farklı dillerde karşılıkları da verilmiştir. Tabloda bu bitkilerin farklı dillerdeki karşılıkları ve metin içinde kaç kez tekrar ettikleri yazmaktadır. Tabloya göre Türkçesi, diğer dillerdeki adlarından daha fazla tekrar eden bitki adı sayısı azdır.

Tablo 5: *Tervihü'l-Ervāh*'da geçen Türkçe bitki adları ve aynı eserde geçen farklı dillerdeki karşılıkları

alma (T.) (25)	tuffaħ (Ar.) (28)	sıb (Far.) (6)/ şıb (Far.) (1)			
arpa (T.) (27)	řaʿır (Ar.) (33)	keşki (Far.) (2)			
ayva (T.) (22)	sefercel (Ar.) (40)	bih (Far.) (6)			
cırcır (T.) (6)	reřād (Ar.) (4)				
günlük (T.) (16)	lübān (Ar.) (2)/ muķl (Ar.) (22)		kündür (Grk.) (27)		

it üzümü (T.-T.) (1)	°inebu's- şa'leb (Ar.) (33)				
oğlan aşu (T.-T.) (1)	cāveşir (Ar.) (2)/ cāvşir (Ar.) (3)	cünd u bīdester (Far.) (1)/ cünd-i bīdester (Far.) (22)/ şırhışt (Far.) (21)			
şakız (T.) (1)	maşakī (Ar.) (41)				
şarmağ (T.) (1)/ sarmağ (T.) (5)/ sarmısak (T.) (1)/ şarmusak (T.) (3)/ sarmusak (T.) (3)/ şarmusak (T.) (1)	sūm (Ar.) (3)	sīr (Far.) (7)/ şir (Far.) (1)			
şoğan (T.) (9)	başal (Ar.) (5)	pīyāz (Far.) (4)			
südlügen (T.) (1)	farbiyūn (Ar.) (10)/ farfiyūn (Ar.) (4)	māzeryūn (Far.) (5)			
teke şakalı (T.-T.) (1)	°iṣāretü'l- liḥyetü't-teys (Ar.) (1)/ liḥyetü't-teys (Ar.) (8)				
üzüm (T.) (14)		engür (Far.) (1)/ mevīz (Far.) (1)			
yabān soğanı (Far.- T.) (1)	°unşul (Ar.) (15)		ıskīl (Grk.) (1)		
yılğun (T.) (5)		gezmāzec (Far.) (3)/ gezmāzic (Far.) (1)/ gezmāzek (Far.) (1)			

yüzerlik (T.) (1)	harmal (Ar.) (6)				
----------------------	---------------------	--	--	--	--

Yukarıda verilen tablolarda aktarıldığı gibi bitki adlarının birden fazla dille geçmesi, oturmuş kesin bir imla bulunmaması, müellif/mütercim veya müstensih kaynaklı yazım farklılıkları, adlandırmaların yöreden yöreye farklılık göstermesi, vb. gibi sebepler çalışmayı hazırlamada zorluklara yol açmıştır. Bu farklılıkla ilgili “...tıbbî terimlerin bir kısmı önce Grekçe ve Farsçadan Arapçaya ve Arapçadan da Türkçeye geçmiştir. Bu da söz konusu terimlerin yazımlarının Arapça terimlere oranla daha karmaşık bir hal almasına yol açan başlıca sebeplerden olmuştur” der Anıl ÇELİK (2016: 66). Tarihi tıp metinlerini okumada karşılaşılan bu sorunları Şaban DOĞAN *Tarihi Tıp Metni Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar Üzerine* makalesinde dile getirmiştir (2016).

Bu zorluklara rağmen çalışma; Türkçe bitki adlarının bugününe ve dününe ışık tutması amaçlanarak hazırlanmıştır. Türkiye’de yetişen yaklaşık 9000 bitkiden 3000 kadarının Türkçe adının *Derleme Sözlüğü*’nde bulunması adlandırma konusunda halkın dili kullanma yetkinliğini göstermektedir (Baytop, 2015: 5). Eksik kalan yönler, bu alanda eklenecek daha çok bilgilerin bulunması, dilimizin bitki adları yönünden çok zengin bir dil olması, uzun bir geçmişe sahip olan Türkçenin farklı dönemleri için de benzer çalışmaların yapılabilmesi bu alana hizmet sunmak isteyenler için öneridir.

KAYNAKÇA

- ALKAYIŞ Muhammet Fatih, *Türkiye Türkçesinde Bitki Adları*, (Doktora Tezi), Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- AYAN Ahsen, KARPUZ Hacı Ömer, “Eski Bir Tıp El Yazması “Tabibnâme”de Bitki Adları”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, 7/ 34, 2020, ss. 7- 34.
- AYDENİZ Süleyman, (*İshak Bin Murad*) *Edviye-i Müfrede (Metin, İndeks, Sözlük, Dil İncelemesi)*, (Doktora Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- AYDI Mükerrerem Bedizel, MURAD Sibel, *Nizâmü'l-Edviye Sakızlı İsa Efendi*, 1. b., Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi, 2019.
- AYTAÇ Aslı, “Kitâb-ı Ma’cûn Adlı Tıp Metninde Geçen Botanik Ve Tıp Terimleri”, *Akademik Dil Ve Edebiyat Dergisi*, 3/ 4, 2019, ss. 303- 322.
- BAYTOP Turhan, *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, 4. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2015.
- BÖLER Tuncay, *Terceme-i Kâmilü's-Sinâ'a* (İnceleme- Metin- Dizin- Tıpkıbasım), 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2014.
- BULUT Serdar, “Eski Uygur Türkçesinde Türkçe Bitki Adlandırmaları- 1: Yiyecek-İçecek Olarak Kullanılan Bitkiler”, *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat Ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 12, 2018, ss. 562- 588.
- CANPOLAT Mustafa, ÖNLER Zafer, *İshâk Bin Murâd Edviye-i Müfrede*, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016.
- ÇELİK Anıl, “Terceme-i Kâmilü's-Sinâ'a'nın Anadolu Sahasında Yazılan Türkçe Tıp Metinleri Arasındaki Yeri Ve Dil Özellikleri”, *VI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, C. 1, 2014, ss. 187- 201.
- ÇELİK Anıl, *Terceme-i Kâmilü's-Sinâ'a (Giriş- İnceleme- Metin- Dizin)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- ÇELİK Anıl, “XIV- XV. Yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi Tıp Metinlerinde Yer Alan Farsça Ve Grekçe Menşeli Terimlerin Yazımındaki Tutarsızlıklara Bazı Örnekler”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9/ 46, 2016, ss. 65- 70.
- ÇETİN Hasan Ali, *Eski Anadolu Türkçesi Eczacılık Ve Tıp Terimleri Sözlüğü*, 1. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2020.
- DEMİR Ekrem, “Hezârfen Hüseyin B. Ca'fer İstânköyî'nin Fihri'sü'l-Ervâm Adlı Eserinde Geçen Bitki Adları”, *Türk Dili Ve Edebiyatı Dergisi*, 46/46, 2013, ss. 1- 28.
- DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 32. b., Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 2016.
- DOĞAN Şaban, *Terceme-i Akribâdîn Sabuncuoğlu Şerefeddin (Giriş- İnceleme- Metin- Dizinler)*, (Doktora Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.
- DOĞAN Şaban, “15. Yüzyıla Ait Bir Tıp Terimleri Sözlüğü: Terceme-i Akribâdîn'in İstılah Lügati”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4/ 4, 2009, ss. 250- 316.
- DOĞAN Şaban, “Eski Oğuz Türkçesinde Tıp Dilinin Oluşumu Ve Özellikleri”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5/ 1, 2010, 313- 373.

- DOĞAN Şaban, “Onyedinci Yüzyılda Kaleme Alınmış Bir Tıp Ve Eczacılık Sözlüğü: Lugât-ı Müşkilât-ı Eczâ”, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, XII/ 2, 2011, ss. 95-104.
- DOĞAN Şaban, “Tarihî Tıp Metni Çalışmalarında Karşılaşılan Sorunlar Üzerine”, *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 2016, ss. 257- 269.
- EFE Kürşat, “Tarihî Türk Lehçelerinde Alıntı Bitki İsimleri”, *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 7/ 17, 2018, ss. 81- 106.
- ERCİLASUN Ahmet Bican, AKKOYUNLU Ziyat, *Kâşgarlı Mahmud Dîvânı Lugâti't-Türk Giriş- Metin- Çeviri- Notlar- Dizin*, 4. b., Ankara: Türk Dili Kurumu Yayınları, 2020.
- EREN Hasan, *Eren Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü (ETDES)*, 1. b., haz. Şükrü Haluk AKALIN, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2020.
- EROL Hülya Arslan, *Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Anlam Değişmeleri*, 3. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2018.
- GÜLENSOY Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, 1. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007.
- GÜMÜŞATAM Gürkan, “Eski Anadolu Türkçesi Eserlerinden Tertib-i Mu‘âlece’deki Organ Adlı Tıp Terimleri”, *Bellekten*, 2009- I, ss. 25- 49.
- GÜMÜŞATAM Gürkan, “Eski Anadolu Türkçesinde Eczacılık Terimleri Ve Bu Terimlerin Tıp, Botanik, Zooloji, Madencilik, Kimya Terimleriyle İlişkileri”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5/ 2, 2010, ss. 1033- 1087.
- GÜRLEK Mehmet, “Alâ'im-i Cerrâhîn'de Geçen Bitki Adları”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 2011, ss. 123- 145.
- GÜVEN Meriç, “Türk Dili Ve Kültürü Açısından XIV- XV. Yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi Türkçe Tıp Yazmalarına Eleştirel Bir Bakış”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6/ 3, 2011, ss. 841- 850.
- GÜVEN Meriç, “İslâmî Dönem İlk Türkçe Tıp Yazmalarının Türk Tıp Bilimi Ve Deontolojisi Açısından Görüngesel “Perspektifi” Bağlamda Değerlendirilmesi”, *Lokman Hekim Journal*, 2/ 1, 2012, ss. 1- 10.
- KANAR Mehmet, *Arapça Türkçe Sözlük*, 1. b., Ankara: Say Yayınları, 2012.
- KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Say Yayınları, 2018.
- KANAR Mehmet, *Farsça- Türkçe Türkçe- Farsça Sözlük*, 4. b., Ankara: Say Yayınları, 2018.
- KARA Nimet, “Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Bir Dil Yadıgarı İlm-i Tıbb”, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11/ 4, 2016, ss1 493- 504.
- KAYGUSUZ Ravza, *Osmanlı Türkçesi Döneminde Yazılmış Sözlüklerde Bitki Adları*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.
- KIRAN Özgür, *De Materia Medica Ve Edviye-i Müfredede Işığında Anadolu'da Bitkilerle Tedavi*, (Doktora Tezi), Adana: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2017.
- KORKMAZ Zeynep, *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2020.

- KÜÇÜKER Paki, “Lügat-i Müşkilât-i Eczâ’da Türkçe Bitki Adları”, *The Journal Of International Social Resecarch (Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi)*, 3/ 11, 2010, ss. 401- 415.
- KÜÇÜKER Paki, YILDIZ Yasemin, “Tercüme-i Müfredât-ı İbn-i Baytar’daki (150b-295a) Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme (II)”, *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi*, 2/ 1, 2018, ss. 109- 137.
- KÜÇÜKER Paki, YILDIZ Yasemin, “Hazâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb’daki Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme”, *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 11/ 2, 2019, ss. 51- 67.
- KÜÇÜKER Paki, BALCI Melek, “Kitâb-ı Güzîde-i ‘İlm-i Tıbb’da (Sultâniyye İngiltere Nüshası) Tespit Edilen Bitki Adları”, *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi*, 4/ 1, 2020, ss. 50- 85.
- MURAD Sibel, “Terceme-i Akrabâdîn’de Terkipler Ve Adlandırılmaları”, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, XII/ 2, 2011, ss. 81- 94.
- MURAD Sibel, “Müellifi Bilinmeyen Bir Tıp Sözlüğü”, *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 2018, ss. 35- 67.
- OTURAKÇI Nigâr, “Divanü Lûgati’t-Türk’teki Botanik Terimlerinin Kazakça Ve Türkçedeki Görünümleri”, *Karadeniz*, 13, 2012, ss. 195- 212.
- ÖNLER Zafer, “XIV- XV. Yüzyıl Tıp Metinlerinde Türkçe Bitki Adları”, *Kebikeç*, 18, 2004, ss. 273- 301.
- ÖNLER Zafer, *Tarihsel Tıp Metinleri Sözlüğü*, 1. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2019.
- ÖZCAN Hatice, *Kaysûnîzâde Nidâi Muhammed Çelebi El-Ankaravî’nin Menâfi’u’n-Nâs Adlı Eseri (Metin- Dil Özellikleri- Dizin)*, (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- ÖZDEN Muharrem, “Türkçenin İlk Sözlüğünde Kullanılan Bitki Adlarının Günümüz Anadolu Ağızlarındaki İzdüşümleri”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 2019, ss. 602- 619.
- ÖZER Osman, *Tervîhü’l-Ervâh Giriş- İnceleme- Metin*, (Doktora Tezi), Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995.
- PARLAR Zahide, “Eski Anadolu Türkçesine Ait Bir Tıp Metni: Kitâb- ı Kehhâl-nâme-i Nürü’l- ‘Uyûn”, *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 1, 2015, ss. 15- 24.
- ŞAHİN Hatice, “Terceme-i Rahatü’l-İnsan”, *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 2004, ss. 71- 115.
- ŞAHİN Hatice, “Câmi’ü’l-Fürs Örneğinde XVI. Yüzyıl Bitki İsimleri”, *Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları*, 2/ 2, 2007, ss. 570- 602.
- ŞAHİN Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, 4. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2015.
- ŞAHİN Hatice, “Bursa’da Yazılmış Tıp Metinlerinde Ağız Özelliklerine Dair”, *Uludağ Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 2016, ss. 291- 298.
- ŞAHİN İbrahim, *Adbilim*, 5. b., Ankara: PEGEM Akademi Yayıncılık, 2021.
- UÇAR İlhan, “Türkiye Türkçesinde Organ Adlarıyla Oluşturulmuş Bitki Adları”, *TÜBAR*, XXXII, 2012, ss. 285- 306.
- UÇAR İlhan, “Yetiştigi/ Geldiği Coğrafya Veya Etnik Adlandırmayla Oluşturulan Bitki Adları”, *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 5/1, 2013, ss. 115- 135.

- USLU Mine, *Edviye-i Müfrede'de Sintagmatik Bir İnceleme*, (Yüksek Lisans Tezi), Lefkoşa: Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim- Öğretim Ve Araştırma Enstitüsü, 2015.
- YILDIZ Osman, YALKIN Ali Osman, *Tarihî Türk Lehçeleriyle Karşılaştırmalı Eski Anadolu Türkçesi*, 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2021.
- YILDIZ Semra Canan, “Eski Anadolu Türkçesi İle Yazılmış Tıp Eserleri Ve Bu Eserler Üzerine Yapılan Çalışmalar”, *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7/ 17, 2019, ss. 416- 436.
- YILDIZ Yasemin, *Türkçe Bitki Adlarının Anlam Bilimi Açısından İncelenmesi*, (Doktora Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ İLE YAZILMIŞ DÖRT TIP
METNİ ÜZERİNDE BİTKİ ADLARI İNCELEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bedinur ÇAKICI

BURSA – 2023